

รายงานผลการดำเนินงาน

ป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์
ของประเทศไทย
ประจำปี 2559

ผลิตโดย

กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์

รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
ของประเทศไทย ประจำปี 2559

ISBN : 978-616-331-068-2

พิมพ์ครั้งที่ 1 : พ.ศ. 2560

จำนวน : 5,000 เล่ม

จำนวนหน้า : 220 หน้า

ผลิตโดย

กองต่อต้านการค้ามนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	11
ก. บทนำ	27
ข. ความสำเร็จและความคืบหน้าในปี 2559	29
1. ด้านนโยบาย	29
1.1 ภาพรวม	29
1.2 แผนปฏิบัติการ : การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเร่งด่วนเพื่อป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์	32
1.3 วิธีการทำงานแบบองค์รวม	34
1.4 งบประมาณ	43
1.5 การปรับปรุงกฎหมาย	44
1.5.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560	44
1.5.2 พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559	46
1.5.3 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559	46
1.5.4 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก)	47
1.5.5 พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559	47
1.5.6 การให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ	48
1.5.7 ประเทศไทยได้มอบสัตยาบันเพื่อให้สัตยาบันอนุสัญญาอาเซียน ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ACTIP)	49
1.6 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์	49
1.7 การบูรณาการระบบฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน	50
1.8 ความร่วมมือ	51
2. ด้านการดำเนินคดี	54
2.1 คดีค้ามนุษย์	55
2.1.1 การลดปริมาณคดีที่ค้างพิจารณา	55
2.1.2 คดีค้ามนุษย์ที่พบและทำการสืบสวนสอบสวนในปี 2559	56
2.1.3 จำนวนผู้กระทำผิด	58
2.1.4 การฟ้องคดีในปี 2559	59
2.1.5 คำพิพากษาลงโทษในปี 2559	61
2.1.5.1 สถิติกำหนดระยะเวลาในการพิพากษาลงโทษ	61
2.1.5.2 จำนวนผู้กระทำผิดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษ	62

2.1.6 การสืบสวนสอบสวนที่มีประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจ	65
2.1.7 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การฟ้องร้องดำเนินคดีมีประสิทธิภาพดีขึ้น	67
2.2 มาตรการเพิ่มเติมที่สำคัญ	68
2.2.1 การทำงานของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์	68
2.2.2 ข้อบังคับใหม่ของอัยการสูงสุดในการเร่งรัดการฟ้องคดี	68
2.2.3 เงื่อนไขการปล่อยตัวชั่วคราวผู้กระทำผิดค้ำมนุษย์ที่เข้มงวดมากขึ้น	69
2.2.4 การใช้มาตรการในการยึดและอายัดทรัพย์สินของสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)	69
2.2.5 การจัดตั้งและการปฏิบัติการของคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดเด็กและเยาวชน (TICAC)	70
2.2.6 การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย	72
2.3 พยานและผู้แจ้งเบาะแส	73
2.4 การใช้อำนาจทางปกครอง	74
2.4.1 การปฏิบัติการของกระทรวงมหาดไทยปี 2559	74
2.4.2 มาตรการอื่น ๆ ที่ดำเนินการในปี 2559	74
2.4.3 นัยสำคัญของการบูรณาการระดับประเทศของทุกภาคส่วนและการบังคับใช้กฎหมาย	74
2.5 การทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)	75
2.6 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์	75
2.6.1 สถานะทางคดีล่าสุด	75
2.7 การติดตามผลการดำเนินคดีสำคัญ	78
Case 1 คดีเล้าหมู (คดีอาญา ที่ 200/2558)	78
Case 2 คดีเรือซิลเวอร์ซี (คดีพิเศษที่ 84/2557)	78
Case 3 คดี พ.ต.ท. สุพัฒน์ เลาหะวัฒน์	79
Case 4 การบังคับใช้แรงงานในลี้กุง จังหวัดสมุทรสาคร	79
Case 5 คดีโรฮีนจา	80
Case 6 คดีค้ำมนุษย์บนเกาะในอินโดนีเซีย	81
2.8 คดีเด่นที่สำคัญ	81
คดีที่ 1 คดีนาตารี – การปราบปรามเครือข่ายค้ำมนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก	81
คดีที่ 2 คดีเครือข่ายบ็อบบอสส์ – การปราบปรามเครือข่ายค้ำมนุษย์ เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก	83
คดีที่ 3 คดีต้นน้ำคาราโอเกะ – กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่รวดเร็วในการต่อสู้กับการค้ำมนุษย์	84
คดีที่ 4 ปฏิบัติการภูเก็ท – การบังคับใช้แรงงานในภาคประมงข้ามชาติ	84
คดีที่ 5 คดีปัตตานี – การค้ำมนุษย์ในลักษณะการบังคับใช้แรงงานในภาคประมงข้ามชาติ	85
คดีที่ 6 ปฏิบัติการฝาง – จากอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่กระทำต่อเด็กไปสู่การค้ำมนุษย์	86

2.9 ความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย	87
2.9.1 สำนักงานคดีคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานอัยการสูงสุด	87
2.9.2 ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ	87
2.9.3 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	88
2.9.4 แผนกคดีคุ้มครอง ศาลอาญา	88
3. ด้านการคุ้มครอง	89
3.1 การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	90
3.1.1 การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	90
3.1.2 การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ ของกระทรวง พม.	91
3.2 การส่งเสริมโอกาสในการทำงานและสร้างรายได้สำหรับผู้เสียหายฯ	93
3.2.1 โอกาสในการทำงานทั้งภายในและนอกสถานคุ้มครองฯ	93
3.2.2 การทำงานของผู้เสียหายภายนอกสถานคุ้มครองฯ	95
3.2.3 การทำงานของผู้เสียหายภายในสถานคุ้มครองฯ	95
3.2.4 ผู้เสียหายที่ยังไม่มีงานทำและที่ไม่ได้ทำงาน	96
3.2.5 การผ่อนผันให้ผู้เสียหายและพยานในคดีค้ามนุษย์อยู่ในประเทศไทย	98
3.3 การช่วยเหลือผู้เสียหายที่เฉพาะด้านและครอบคลุม	98
3.3.1 การช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์และการส่งกลับ	100
3.3.1.1 กิจกรรมเสริมสร้างพลัง	100
3.3.1.2 กิจกรรมนันทนาการ	101
3.3.1.3 การปรับปรุงสวัสดิการและเสริมสร้างทักษะชีวิต	101
3.3.2 การช่วยเหลือด้านกฎหมาย	102
3.3.3 ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน ในสถานคุ้มครองฯ ของ พม.	103
3.3.4 โอกาสสำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งสถานคุ้มครองฯ เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	104
3.4 ระบบการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	104
3.4.1 การเพิ่มประสิทธิผลในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	104
3.4.2 การประสานความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคม (CSOs) และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	106
3.4.3 ทีมสหวิชาชีพ (MDTs)	106
3.5 การพัฒนาศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่	109
3.5.1 การอบรมล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา	109
3.5.1.1 การอบรมล่ามของกระทรวง พม.	110
3.5.1.2 การอบรมผู้ประสานงานด้านภาษาของกระทรวงแรงงาน	111

3.5.2 การอบรมทีมสหวิชาชีพ (MDTs)	111
3.5.3 การอบรมนักสังคมสงเคราะห์	111
3.5.4 การอบรมเจ้าหน้าที่คุ้มครองพยาน	112
3.6 การคุ้มครองผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	113
3.6.1 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็กและผู้หญิง	113
3.6.1.1 ศูนย์ช่วยเหลือเด็ก (ACT)	115
3.6.2 การแก้ปัญหาคนไร้สัญชาติ	116
3.6.3 ผู้โยกย้ายถิ่นฐานในภาวะไม่ปกติและผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย ที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	116
3.7 มาตรการเยียวยาและชดเชย	118
3.7.1 จำนวนค่าทดแทนและค่าชดเชยที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับ	120
3.8 สายด่วนและช่องทางช่วยเหลืออื่น ๆ	121
3.8.1 ช่องทางสายด่วนของกระทรวง พม.	121
3.8.2 ช่องทางสายด่วนของกระทรวงแรงงาน	121
3.8.3 สายด่วนส่วนกลาง	123
3.9 การกลับคืนสู่ภูมิลำเนาและตั้งรกรากใหม่อย่างปลอดภัย	123
3.10 การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายคืนสู่สังคมและไม่ให้กลับไปเป็นผู้เสียหายซ้ำ	124
3.11 การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง	126
4. ด้านการป้องกัน	127
4.1 ภาพรวมการบริหารจัดการแรงงานทั้งระบบ	127
4.2 สถานการณ์ปัจจุบันของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย	130
4.3 การรับรองสถานะทางกฎหมายแก่แรงงานต่างด้าวในราชอาณาจักร เพื่อให้ได้รับสิทธิที่พึงได้ตามกฎหมาย	131
4.3.1 การนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามระบบ MOU	131
4.3.2 การเปิดจดทะเบียน ณ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ	133
4.3.3 การจดทะเบียนในกิจการประมงและกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ	134
4.3.4 การลดภาระและสร้างความยืดหยุ่นให้แก่แรงงานต่างด้าว	135
4.3.4.1 มาตรการลดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เก็บจากแรงงานต่างด้าว	135
4.3.4.2 การลดค่าธรรมเนียมภายใต้พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงาน กับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559	136
4.3.4.3 การเปลี่ยนนายจ้าง	137
4.3.5 การดูแลช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว	137
4.3.5.1 ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง	137
4.3.5.2 ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว	138
4.3.5.3 ศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมง (FLEC)	139

4.4 การวางระบบตรวจและช่วยเหลือแรงงานที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมาย อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	140
4.4.1 การตรวจแรงงาน	140
4.4.1.1 การเพิ่มพนักงานตรวจแรงงานและการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจแรงงาน	140
4.4.1.2 การตรวจแรงงานโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	141
4.4.2 การตรวจชุดเฉพาะกิจ สปมผ.	142
4.4.2.1 การตรวจแรงงานในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ	143
4.4.2.2 กลไกใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในทะเล	144
4.4.2.3 การออกหนังสือคนประจำเรือ	145
4.4.3 การเพิ่มความรัดกุมในการควบคุมดูแลการเข้าเมืองตามชายแดน	147
4.4.4 การใช้ล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษาเพื่อให้ความช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว	148
4.5 การขจัดช่องว่างของกฎหมายแรงงานและให้แรงงานต่างด้าว ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาตามมาตรฐานสากล	148
4.5.1 พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างภายในประเทศ พ.ศ. 2559	148
4.5.2 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	153
4.5.3 การเข้าสู่มาตรฐานสากล	153
4.5.3.1 มาตรฐานแรงงานไทย	153
4.5.3.2 แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี	153
4.5.4 อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ	154
4.6 การวางกลไกเพื่อคุ้มครองกลุ่มเสี่ยงอื่น นอกเหนือจากแรงงานต่างด้าว จากการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงานให้ดียิ่งขึ้น	154
4.6.1 การควบคุมดูแลระบบการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ	154
4.6.1.1 การส่งเสริมการไปทำงานต่างประเทศโดยรัฐเป็นผู้จัดส่ง	154
4.6.1.2 การดำเนินคดีบริษัทจัดหางาน และสาย/นายหน้าเถื่อน	155
4.6.1.3 การให้ความช่วยเหลือแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ	156
4.6.2 การขจัดปัญหาแรงงานเด็ก	157
4.6.2.1 นโยบายและแผนระดับชาติเพื่อขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย	157
4.6.2.2 การสำรวจการทำงานของเด็ก	157
4.6.2.3 กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้าง ซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงาน พ.ศ. 2559	157
4.6.2.4 การดำเนินคดีการใช้แรงงานเด็ก	158
4.6.3 มาตรการป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสตรีและเด็ก	158
4.6.3.1 แผนปฏิบัติการและมาตรการเร่งด่วนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านสตรีและเด็ก	158
4.6.3.2 ศูนย์ช่วยเหลือเด็ก (ACT)	159

4.6.3.3	การจัดการอุปสงค์ของการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็ก	160
4.6.3.4	การจัดสื่อลามกอนาจารเด็ก	161
4.6.4	การแก้ปัญหาค่านิยมข้ามชาติในการค้าประเวณี	162
4.6.5	การลดจำนวนขอทานอย่างบูรณาการ	164
4.7	การรณรงค์เสริมสร้างความตระหนักรู้เรื่องการเข้าถึงสิทธิแรงงาน	164
4.7.1	การประชาสัมพันธ์/รณรงค์สร้างความตระหนัก	164
4.7.2	การจัดอบรม	165
4.7.3	ส่งเสริมการเข้าถึงช่องทางการร้องเรียนผ่านสายด่วน	165
4.7.3.1	สายด่วน 1546	165
4.7.3.2	สายด่วน 1694	166
4.7.4	เว็บไซต์กรมการจัดหางานเพื่อให้ความช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว	166
4.8	สร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกราชอาณาจักร	167
4.8.1	ศูนย์สวัสดิภาพและชรรมาภิบาลแรงงานประมง	167
4.8.2	ความร่วมมือระหว่างกระทรวงแรงงาน ILO และ EU ในด้านการป้องกัน	167
4.8.3	ความร่วมมือระดับสูงกับประเทศต้นทาง	168
5.	ด้านความร่วมมือ	168
5.1	ความร่วมมือระดับประเทศ	169
5.1.1	ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ	169
5.1.2	ความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคม	171
5.1.2.1	ศูนย์สวัสดิภาพและชรรมาภิบาลแรงงานประมง	171
5.1.2.2	ศูนย์ช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว	172
5.1.2.3	เวที “เปิดใจ..ต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศไทย”	172
5.1.3	ความร่วมมือกับภาคเอกชน	172
5.1.3.1	การประชุมกรรมการร่วมว่าด้วยธุรกิจการประมง แรงงาน อุตสาหกรรมอาหาร อาหารทะเล และปศุสัตว์	172
5.1.3.2	คณะกรรมการเฉพาะกิจด้านอาหารทะเล (Seafood Taskforc)	173
5.1.3.3	โครงการปรับปรุงการประมง	174
5.1.3.4	ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนอื่น	175
5.1.3.5	การพัฒนารูปแบบเรือประมงนำร่อง	175
5.2	ความร่วมมือระดับทวิภาคี	176
5.2.1	ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน	176
5.2.1.1	เมียนมา	176
5.2.1.2	ลาว	177
5.2.1.3	กัมพูชา	177
5.2.1.4	เวียดนาม	177

5.2.2 ความร่วมมือกับประเทศอื่นนอกเหนือจากประเทศเพื่อนบ้าน	178
5.2.2.1 ญี่ปุ่น	178
5.2.2.2 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	178
5.2.2.3 ประเทศอื่น ๆ	178
5.3 ความร่วมมือกับภาคีระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค	179
5.3.1 กลุ่มประเทศ CLMVT	179
5.3.2 ความร่วมมือระดับรัฐมนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (COMMIT)	179
5.3.3 กรอบอาเซียน	180
5.3.4 แผนงานออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์	180
5.3.5 กระบวนการบาห์ลี	181
5.4 ความร่วมมือในระดับนานาชาติ	183
5.4.1 เวทีนานาชาติ	183
5.4.2 องค์การระหว่างประเทศ	184
5.4.2.1 สหภาพยุโรป (EU)	184
5.4.2.2 องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)	184
5.4.3 องค์การประชาสังคม (CSOs)	184
5.5 ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา	185
5.5.1 ความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสหรัฐฯ	186
5.5.1.1 คณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดต่อเด็กและเยาวชน	186
5.5.1.2 ศูนย์ช่วยเหลือเด็กเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์	186
5.5.1.3 Human Smuggling and Trafficking Center, Washington, D.C.	187
5.5.1.4 การประชุมและฝึกรอบหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย	187
5.5.2 ความร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ	188
5.5.2.1 กรอบความร่วมมือไทย-สหรัฐอเมริกา	189
5.5.2.2 โครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ สถานทูตสหรัฐฯ หรือองค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐฯ (USAID)	189
5.6 อื่น ๆ	190
5.6.1 ภาคธุรกิจ	190
5.6.2 สื่อมวลชน	191
ค. ก้าวต่อไปในปี 2560 : แผนอนาคต	193
ง. ภาคผนวก : การดำเนินงานตามข้อเสนอแนะทั้ง 17 ข้อ จากรายงานการค้ามนุษย์ ปี 2559 ของสหรัฐอเมริกา	199

บทสรุปผู้บริหาร

ในปี 2559 รัฐบาลยังคงเดินหน้าขับเคลื่อนมาตรการเพื่อจัดการค้ามนุษย์อย่างเข้มข้น ปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น นับตั้งแต่ได้ประกาศนโยบาย **“จัดการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป”** เมื่อปี 2557 ถือเป็นกลไกสำคัญในความพยายามของรัฐบาลเพื่อจัดการค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยและประชาคมโลกยึดถือกันมาโดยตลอด

การปกป้องรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบที่กระทำต่อผู้เสียหาย เป็นภารกิจที่รัฐบาลเน้นย้ำและให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2557 ถึงปี 2559 รัฐบาลได้ต่อสู้กับปัญหาการค้ามนุษย์โดยการเชิญทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติและก่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านนโยบาย

1. ความมุ่งมั่นและการอุทิศตนอย่างต่อเนื่องเพื่อจัดการค้ามนุษย์ ตามนโยบาย **“จัดการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป”**

ตลอดปี 2559 มาตรการต่อต้านการค้ามนุษย์ของรัฐบาล มุ่งเน้นการกำหนดแนวทางด้านนโยบาย และการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลหลายประการ **รัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณจำนวนมากเพื่อสนับสนุนการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในทุกด้าน** เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมและความพยายามในการประสานงาน รัฐบาลได้กำหนดแผนปฏิบัติการเร่งด่วน **24 ข้อ** ซึ่งมีมาตรการครอบคลุมการทำงานในทุกมิติ รัฐบาลได้**ปรับปรุงกฎหมายให้มีความเข้มงวดมากขึ้น** โดยการนำกฎหมายที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุงให้ดีขึ้น รวมทั้งมีการร่างกฎหมายขึ้นใหม่ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฟ้องร้องดำเนินคดี วิธีการหนึ่งที่น่าสนใจคือ การเปลี่ยนการค้ามนุษย์จากอาชญากรรมที่ล่องใจ เนื่องจากมีความเสี่ยงต่ำ ให้เป็น**อาชญากรรมที่มีความเสี่ยงสูง ไม่มีผลตอบแทนและต้องรับโทษหนัก** ระบบฐานข้อมูลคดีค้ามนุษย์แบบบูรณาการปัจจุบันสามารถใช้งานได้อย่างเต็มที่ รัฐบาลเน้นการดำเนินการโดยมี**ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง** ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการ**ฟื้นฟูเยียวยาผู้เสียหายและการคุ้มครองพยาน** พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้แจ้งเบาะแสและพยานออกมาให้ข้อมูลและเป็นพยานในคดีค้ามนุษย์มากขึ้น รัฐบาลยังได้ดำเนินมาตรการเพื่อ**ทำให้มีการคุ้มครองและป้องกันที่ดีขึ้นเพื่อลดความเสี่ยง** ในการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของประชากรกลุ่มเสี่ยง รวมไปถึงการปรับปรุงการทำงานหลายด้านเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น อนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เป็นต้น สิ่งที่ยึดโยงความพยายามที่หลากหลายนี้เข้าด้วยกันคือ การใช้**วิธีการทำงานแบบองค์รวม (holistic approach)** ซึ่งมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และกระตุ้นให้เกิดการประสานงานและร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ในการพุ่งเป้าหมายไปยังผู้กระทำผิดและผู้รับผลประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เร่งกระบวนการในการฟ้องร้องและพิจารณาคดีของศาลให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้ได้มีการดำเนินการพร้อมกับการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหุ้นส่วนต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกัน เช่น รัฐบาลต่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคมทั้งในและนอกประเทศไทย

2. เพิ่มทรัพยากรและงบประมาณจำนวนมาก โดยงบประมาณส่วนใหญ่นำไปใช้ ในการทำงานเกี่ยวกับการดำเนินคดี การให้ความคุ้มครองโดยยึดผู้เสียหาย เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน และการป้องกัน

ในปีงบประมาณ 2559 (1 ตุลาคม 2558–30 กันยายน 2559) รัฐบาลให้ความสำคัญกับการต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นนโยบายลำดับต้น และให้การสนับสนุนการทำงานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และแรงงานต่างด้าวอย่างต่อเนื่อง โดยจัดสรรงบประมาณจำนวน 2,590.28 ล้านบาท **ในปีงบประมาณ 2560 ได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็น 3,208.91 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.88** ทั้งนี้ งบประมาณจำนวน 625.75 ล้านบาท หรือร้อยละ 19.51 ของงบประมาณทั้งหมด ได้จัดสรรให้กับศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย (ศปมผ.) การจัดสรรงบประมาณที่เพิ่มขึ้นเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและการจัดสรรทรัพยากรที่เพิ่มขึ้นไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ที่สมควรได้รับ

ในปีงบประมาณ 2559 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 62.33 ล้านบาท ให้แก่หน่วยงานที่ทำงาน**ด้านการดำเนินคดีค้ามนุษย์** และในปีงบประมาณ 2560 จัดสรรเพิ่มขึ้นเป็น 253.90 ล้านบาท หรือร้อยละ 307.35 โดยให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ คณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดเด็กและเยาวชน (Thailand Internet Crimes Against Children–TICAC) กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับทีมที่ทำหน้าที่ในการลาดตระเวนสอดส่องจำนวน 6 ทีม และหน่วยที่ทำการสืบสวนสอบสวนใน 22 จังหวัดชายทะเล รวมทั้งตำรวจน้ำที่ทำการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในภาคประมงและงานที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงที่ผิดกฎหมาย

สำหรับ**การคุ้มครองช่วยเหลือ** ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มจาก 115.80 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2559 เป็น 130.78 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.92 เป็นงานที่ได้รับเริ่มขึ้นใหม่ ได้แก่ การเพิ่มโอกาสในการทำงานให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งที่อยู่ในและนอกสถานคุ้มครอง การอนุญาตให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และพยานที่เป็นคนต่างด้าวพักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรได้เพิ่มขึ้นถึง 2 ปี การร่างแนวทางปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การคุ้มครองพยานทุกคนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม การจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็กแห่งประเทศไทย (Children’s Advocacy Center Thailand–ACT) ที่พัทยา การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายหรือพนักงานฝ่ายปกครองที่ทำงานในคดีค้ามนุษย์ รวมทั้งล้าม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านการป้องกัน มีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจาก 515.36 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2559 เป็น 584.14 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.96 สิ่งนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นอย่างไม่ย่อท้อ ในการยกระดับแผนงานด้านการป้องกันให้ดียิ่งขึ้น โดยการดำเนินโครงการต่าง ๆ ในปี 2559 จะเห็นได้ถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระบบการบริหารจัดการด้านแรงงาน ผ่านแผนแม่บทการบริหารจัดการแรงงาน ปี 2560–2563 และยุทธศาสตร์ชาติในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ปี 2560–2564 รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายและแผนงานเพื่อลดความเสี่ยงของแรงงานต่างด้าว ผู้หญิงและเด็ก การจัดระเบียบการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวเพื่อให้เข้ามาทำงานในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบริษัทจัดหางานและนายหน้า

3. การปรับปรุงกฎหมายเพื่อทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการดำเนินงานโดยถือผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง

ตลอดปี 2559 รัฐบาลได้ปรับปรุงกฎหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงกระบวนการในการบังคับใช้กฎหมายให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อให้การทำงานโดยถือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นศูนย์กลางและเรื่องแรงงานต่างด้าวดียิ่งขึ้น จึงมีการปรับปรุงกฎหมายที่สำคัญ 7 ฉบับ โดย 5 ฉบับ เป็นการบัญญัติขึ้นใหม่หรือแก้ไขของเดิม กล่าวคือ

(1) **พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560** ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2560 แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติโดยเพิ่มความชัดเจนของกฎหมายและช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(2) **พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559** มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2559 เพื่อให้การบริหารจัดการบริษัทจัดหางานดียิ่งขึ้น และยังช่วยป้องกันแรงงานต่างด้าวจากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและตกเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานและแรงงานขัดหนี้

(3) **พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559** มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2559 วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินการกับคดีค้ามนุษย์ที่มีลักษณะยุ่งยากซับซ้อน

(4) **การแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541** (ในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก) เพื่อให้ประเทศไทยมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 138 (อนุสัญญาว่าด้วยเกณฑ์อายุขั้นต่ำ, 1973) เป็นต้น ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2559 และอยู่ระหว่างรอประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อมีผลใช้บังคับต่อไป

(5) **พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559** มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559 เพื่อกำหนดมาตรการในการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนขอทาน

การปรับปรุงกฎหมายในลำดับที่ 6 คือ **การให้สัตยาบันอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ** จำนวน 2 ฉบับ คือ อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 187 ว่าด้วยกรอบเชิงส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ค.ศ. 2006 เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2559 และเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2559 ประเทศไทยได้มอบสัตยาบันสารเพื่อให้สัตยาบัน **อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, Especially Women and Children-ACTIP)** ซึ่งเป็นประเทศที่สามของสมาชิกประชาคมอาเซียนที่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาฉบับนี้

4. การดำเนินงานแบบองค์รวมเพื่อต่อต้านการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบทางเพศ บังคับใช้แรงงาน แรงงานเด็ก ขอทาน และสื่อลามกเด็ก ช่วยทำให้ปัญหาลดลง อย่างมาก

ในปี 2559 มีจำนวนคดีค้ามนุษย์ 333 คดี เป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ 244 คดี เป็นการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน 75 คดี และเกี่ยวข้องกับแรงงานในภาคประมง 43 คดี ในแง่ของรูปแบบการค้ามนุษย์ที่แตกต่างกัน การแสวงหาประโยชน์ทางเพศและแรงงาน เป็นรูปแบบของการค้ามนุษย์ที่พบมากที่สุดในประเทศไทย

มีพัฒนาการเชิงบวกเกี่ยวกับจำนวนที่ลดลงอย่างมากของขอทาน แรงงานเด็ก และการใช้เด็กเพื่อผลิตสื่อลามก โดยในปี 2559 มีเพียง 8 คดีเกี่ยวข้องกับการบังคับขอทาน และ 3 คดีเกี่ยวข้องกับการใช้เด็กเพื่อผลิตสื่อลามก

ประเทศไทยยังคงเดินหน้าทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการ**จัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย** ให้หมดไปภายในปี 2563 ตามนโยบายแห่งชาติฉบับที่ 2 และแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ปี 2558–2563 กระทรวงแรงงานโดยการทำงานร่วมกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศและสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้เริ่มโครงการในปี 2559 ระยะเวลา 21 เดือน เพื่อดำเนินการสำรวจระดับประเทศเรื่องเด็กทำงาน

รัฐบาลได้จัดตั้งคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดเด็กและเยาวชน (Thailand Internet Crimes Against Children–TICAC) ขึ้นในปี 2559 โดยได้แบบอย่างมาจากสหรัฐอเมริกา ปัจจุบัน **TICAC** เป็นคณะทำงานเฉพาะกิจ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ 220 นาย ที่ได้รับมอบหมายให้เข้ามาทำงานสืบสวนสอบสวน โดยทำงานทั้งภาคสนามและผ่านทางทวิเคาระห์พยานหลักฐานดิจิทัล และทำงานร่วมกับสำนักงานสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Investigations–HSI) และสำนักสืบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Bureau of Investigation–FBI) ทำให้สามารถเข้าถึงระบบฐานข้อมูลศูนย์เพื่อเด็กหายและถูกฉวยผลประโยชน์แห่งชาติ (National Center for Missing and Exploited Children–NCMEC) ทั้งนี้ เพื่อจะได้ประสานงานและแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับคดีที่ได้รับรายงานเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศทั้งที่เกี่ยวข้องกับคนไทยและคนต่างชาติซึ่งจะนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ได้แบบเรียลไทม์ ในปี 2559 มีการรายงานเหตุว่าอาจมีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็กจำนวน 64 เหตุการณ์ ในจำนวนนี้พบว่า เป็นการใช้เด็กเพื่อผลิตสื่อลามก 18 คดี เป็นการประพฤติมิชอบทางเพศต่อเด็ก 4 คดี และเป็นการค้ามนุษย์ 3 คดี มีผู้ต้องหาจำนวน 24 คน ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

ด้านดำเนินคดี

5. จำนวนผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษเพิ่มขึ้น บทลงโทษรุนแรงยิ่งขึ้น ในขณะที่ระยะเวลาที่ใช้ในการฟ้องร้องดำเนินคดีค้ามนุษย์ลดลงอย่างมาก

ในปี 2559 ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการจัดให้มีหน่วยเชี่ยวชาญเฉพาะเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในทุกหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ได้ลดลงเป็นอย่างมาก พร้อมกับระบบฐานข้อมูลคดีค้ามนุษย์แบบบูรณาการที่พัฒนาแล้วเสร็จ การจัดตั้งคณะอนุกรรมการซึ่งมีผู้แทนจากหลายหน่วยงานเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์เป็นการเฉพาะและความพยายามในการทำงานอย่างหนักของหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งหน่วยงานด้านปกครอง เช่น กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น ผนวกกับความร่วมมือจากหุ้นส่วนภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน รวมไปถึงการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการข่าวที่จำเป็นเพื่อช่วยในการดำเนินคดีมีประสิทธิภาพและพุ่งเป้าหมายอย่างเป็นระบบไปยังผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ตลอดทั้งปี 2559 สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลทำให้มี การพบ การฟ้องร้อง อัตราการพิพากษาลงโทษและบทลงโทษผู้กระทำความผิดที่รุนแรงยิ่งขึ้น

ในปี 2559 **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ**พบและทำการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์จำนวน 333 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.8 จากจำนวน 317 คดี ในปี 2558 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.2 จากเดิม 280 คดีในปี 2557 จำนวนผู้กระทำความผิดที่มีการจับกุมและฟ้องร้องในปี 2559 รวม 600 คน เทียบกับ 690 คน ในปี 2558 และ 442 คน ในปี 2557 ในจำนวน 600 คน นี้ มีผู้กระทำความผิดเป็นผู้ชาย 265 คน เป็นผู้หญิง 335 คน และจำแนกเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นคนไทยจำนวน 462 คน เมียนมา 35 คน กัมพูชา 26 คน และลาว 41 คน ที่เหลืออีก 36 คน เป็นผู้กระทำความผิดสัญชาติอื่น¹ หากพิจารณาแนวโน้มโดยรวม จะเห็นว่าจำนวนคดีต่อผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้นเรื่อยมานับตั้งแต่ปี 2557 สะท้อนให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายยังคงมีความกระตือรือร้นในการจับกุมและฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม เหตุผลประการหนึ่ง ที่ทำให้การจับกุมผู้กระทำความผิดในปี 2558 มีจำนวนสูงมาก เนื่องมาจากคดีสำคัญคดีหนึ่ง คือ คดีโรฮีนจา ซึ่งมีผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องถึง 296 คน

จำนวนคดีที่มีการฟ้องร้องโดยพนักงานอัยการเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี 2559 มีการยื่นฟ้องทั้งหมด 301 คดี เทียบกับ 251 คดี ในปี 2558 เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.92 ซึ่งสถิติการยื่นฟ้องของปี 2558 ก็เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.7 เมื่อเทียบกับจำนวน 231 คดี ที่มีการยื่นฟ้องในปี 2557 จำนวนคดีที่สั่งไม่ฟ้องลดลงจาก 12 คดี ในปี 2558 เหลือเพียง 1 คดี ในปี 2559 โดยมี 9 คดีที่ยังอยู่ระหว่างการพิจารณา

โดยรวม ปี 2559 จะเห็นจำนวนผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาลงโทษ (268 คดี) เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.7 เมื่อเทียบกับปี 2558 (205 คดี) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทที่เพิ่มขึ้น คือจำนวนผู้กระทำความผิดที่ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกเกินกว่า 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.5 (90 จาก 268 คดี) ในปี 2559 เทียบกับร้อยละ 28.7 (59 จาก 205 คดี) ในปี 2558 แสดงให้เห็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.8 (ร้อยละ 33.5–28.7) จำนวนผู้กระทำความผิดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกเกินกว่า 5 ปี ในปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 36.5 (98 จาก 268 คดี) เทียบกับร้อยละ 29.2 (60 จาก 205 คดี) ในปี 2558 เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.3 (ร้อยละ 36.5–29.2)

¹ สัญชาติอื่น ได้แก่ เวียดนาม 27 คน ฟิลิปปินส์ 1 คน มาเลเซีย 2 คน อุซเบกิสถาน 2 คน สวิตเซอร์แลนด์ 1 คน อังกฤษ 1 คน และศรีลังกา 2 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการพิจารณาจนถึงวันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเร่งรัดกระบวนการพิจารณาของศาลให้เสร็จโดยเร็วจำนวนคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษภายใน 3 เดือน เพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 14 (30 จาก 206 คดี) ในปี 2557 เป็นร้อยละ 21 (36 จาก 169 คดี) ในปี 2558 และเป็นร้อยละ 21 (69 จาก 330 คดี) ในปี 2559 จำนวนคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษภายใน 6 เดือน เพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 39 (80 จาก 206 คดี) ในปี 2557 เป็นร้อยละ 43 (73 จาก 169 คดี) ในปี 2558 และร้อยละ 49 (169 จาก 330 คดี) ในปี 2559 จำนวนคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษภายในระยะเวลา 1 ปี คิดเป็นเกือบร้อยละ 90 (295 จาก 330 คดี) เทียบกับร้อยละ 67 (113 จาก 169 คดี) ในปี 2558 และร้อยละ 70 (145 จาก 206 คดี) ในปี 2557 ตามลำดับ ในทางตรงกันข้ามจำนวนคดีที่ใช้เวลาในการพิจารณานานกว่า 1 ปี ได้ลดลงอย่างมาก จากประมาณร้อยละ 30 (61 จาก 206 คดี ในปี 2557 และ 56 จาก 169 คดี ในปี 2558) เหลือเพียงประมาณร้อยละ 10 (35 จาก 330 คดี) ในปี 2559

6. ความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมในการตัดเส้นทางการเงินที่เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการเปลี่ยนการค้ามนุษย์ให้เป็นคดีที่มีความเสี่ยงสูงและไม่มีผลตอบแทน

ตลอดปี 2559 มาตรการในการต่อต้านการค้ามนุษย์ของรัฐบาลมุ่งเน้นที่การเปลี่ยนการค้ามนุษย์จากที่มีความเสี่ยงต่ำ ให้ผลตอบแทนที่ล่อใจ มีมูลค่าสูง เป็นการกระทำที่มีความเสี่ยงสูง ไม่มีผลตอบแทนและมีโทษหนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ภายหลังจากมีการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2558 ปัจจุบันสามารถสืบหาและทำการยึดอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำผิดค้ามนุษย์จำนวนมากและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว กฎหมายใหม่ที่มีการแก้ไขในปัจจุบันมีการกำหนดโทษปรับและจำคุกที่หนักยิ่งขึ้นสำหรับเจ้าของและผู้ประกอบการ กล่าวคือ เป็นผู้รับประโยชน์จากการค้ามนุษย์ เฉพาะปี 2559 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ทำการสืบสวนสอบสวนและยึดทรัพย์สินในคดีค้ามนุษย์จำนวน 9 คดี ยึดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดค้ามนุษย์ได้มากกว่า 784 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 414 จากปี 2558 (195 ล้านบาท)

7. การจัดการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง

มาตรการทางบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี 2558 ได้กำหนดระเบียบวินัยสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งกำหนดบทลงโทษทางวินัยและทางกฎหมายไว้สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ฝ่าฝืนอย่างชัดเจนจำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกฟ้องร้องและดำเนินคดีในขณะนี้ เนื่องจากเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ นับตั้งแต่ปี 2556-2559 รวมทั้งสิ้น 45 ราย จำแนกเป็น : ปี 2556 จำนวน 1 ราย ปี 2557 จำนวน 7 ราย ปี 2558 จำนวน 27 ราย² และปี 2559 จำนวน 10 ราย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ปี 2556 เจ้าหน้าที่ของรัฐรายหนึ่งถูกฟ้องคดีอาญาและถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 4 เดือน และปรับ 4,000 บาท

² คดีสำคัญคดีหนึ่งในปี 2558 คือ คดีโรฮินจา ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดจำนวนมากถึง 296 คน ความยุ่งยากซับซ้อนและความเกี่ยวพันกับคนและพยานหลักฐานจำนวนมาก ทำให้กระบวนการฟ้องร้องผู้กระทำผิดต้องใช้เวลานาน

- ปี 2557 เจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 7 ราย ถูกฟ้องคดีอาญา และ 4 ราย ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิด ดังนี้ รายที่ (1) จำคุก 36 ปี (2) จำคุก 22 ปี 6 เดือน และปรับ 126,900 บาท (3) จำคุก 16 ปี และปรับ 360,000 บาท และ (4) ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี ส่วนที่เหลืออีก 3 ราย คดียังอยู่ระหว่างการสอบสวน
- ปี 2558 เจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 27 ราย ถูกฟ้องคดีอาญา มีเจ้าหน้าที่ 1 ราย ถูกศาลพิพากษาให้จำคุก 2 ปี 6 เดือน และปรับ 75,000 บาท คดีของเจ้าหน้าที่ 4 ราย ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการ และอีก 22 ราย ยังอยู่ระหว่างการสอบสวน
- ปี 2559 มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ 10 นาย ถูกสอบสวน ซึ่งเกี่ยวพันกับ 2 คดี กล่าวคือ คดีที่เกี่ยวข้องกับสถานออบบนวนวดนารี (4 นาย) และคดีเกี่ยวกับร้านโจ้-ซัง คาราโอเกะ (6 ราย) ซึ่งคดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.)

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้ตรวจสอบทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์จำนวน 22 ราย จากจำนวนทั้งหมด 45 ราย ในปี 2559 ศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 2 ราย ตกเป็นของแผ่นดิน (เป็นเจ้าหน้าที่ทหาร 1 ราย และเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับท้องถิ่น 1 ราย) มูลค่ารวม 11.1 ล้านบาท และยังมีคดีที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐอีก 3 ราย (เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 ราย และเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับท้องถิ่น 2 ราย) ทรัพย์สินมูลค่ารวม 33.9 ล้านบาท ซึ่งคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแพ่ง

8. คดีเด่นและความคืบหน้าคดีสำคัญ

รายงานฉบับนี้ได้สรุปผลการดำเนินคดีที่มีลักษณะโดดเด่นจำนวน 6 คดี มาเป็นตัวอย่าง แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย โดย 3 คดี ได้แก่ คดีนารี คดีเครือข่ายบ็อบบอสส์ และคดีร้านต้นน้ำ คาราโอเกะ แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการใช้มาตรการเชิงรุกด้านการข่าวเพื่อปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก คดีเหล่านี้อาศัยข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานในพื้นที่เป็นหลัก และเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงมหาดไทย โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสืบสวนสอบสวนและนำมาซึ่งการยึดอายัดทรัพย์สินของผู้ต้องสงสัยเป็นการชั่วคราว

ปฏิบัติการภูเก็ทและคดีปัตตานีแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์ในภาคประมง ในขณะที่คดีปฏิบัติการฝางแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์ TICAC ในการดำเนินการกับคดีลามกอนาจารเด็ก

นอกจากนั้น ในปี 2559 หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้ติดตามความคืบหน้าในการดำเนินคดีที่อยู่ระหว่างดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพจำนวน 6 คดี คือ คดีเล้าหมู คดีเรือซิลเวอร์ซี คดีพันตำรวจโท สุพัฒน์ เลาะห์วัฒนะ คดีลิ่งกุง “ก๊ก” ในจังหวัดสมุทรสาคร คดีโรฮีนจา และคดีค้ามนุษย์บนเกาะในอินโดนีเซีย รัฐบาลได้อุทิศความใส่ใจและความพยายามในการนำตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและลงโทษผู้กระทำผิดอย่างรุนแรง ความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรมสะท้อนให้เห็นถึงความเอาใจจริงเอาใจและความประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นของการสืบสวนสอบสวน ฟ้องร้องและพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดค้ามนุษย์

9. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การฟ้องร้องดำเนินคดีมีประสิทธิภาพดีขึ้น

ประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นในการบังคับใช้กฎหมายค้ามนุษย์เนื่องมาจากปัจจัยสำคัญหลายประการ กล่าวคือ (1) ข้อสั่งการที่ชัดเจน รวมทั้งการสนับสนุนอย่างสร้างสรรค์จากระดับนโยบายสูงสุด (2) การสนับสนุนด้านการเงินที่จำเป็นสำหรับหน่วยงานเฉพาะที่ตั้งขึ้นมาเพื่อทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และศาลยุติธรรม (3) คำสั่งของอัยการสูงสุดที่มีไปยังพนักงานอัยการทั่วประเทศ ให้พิจารณาปรับปรุงการฟ้องร้องคดีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (4) กระบวนการพิจารณาของศาล ที่รวดเร็วขึ้น (5) ระบบฐานข้อมูลคดีค้ามนุษย์ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานเสร็จสมบูรณ์ (6) การมุ่งเน้นดำเนินการกับแรงจูงใจด้านเศรษฐกิจของกระบวนการค้ามนุษย์ โดยทำให้การค้ามนุษย์กลายเป็นเรื่องที่มีความเสี่ยงสูงและไม่คุ้มค่าตอบแทน (7) การกำหนดเป้าหมายอย่างเป็นระบบเพื่อทำการสืบสวนสอบสวน จับกุม และดำเนินคดีตัวการสำคัญ หรือ “ปลาตัวใหญ่” (8) การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ โดยมีอัยการอาวุโสเป็นประธาน และมีที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี และผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมเป็นอนุกรรมการ (9) การทำงานของศูนย์ TICAC เกี่ยวกับคดีที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศออนไลน์ทั้งที่เกี่ยวข้องกับคนไทยและคนต่างชาติ และ (10) อัยการสูงสุดได้ออกคำสั่งใหม่ 2 ฉบับ เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์โดยเฉพาะ

ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

10. การประสานงานดีขึ้นและขั้นตอนการปฏิบัติงานมาตรฐานที่มีการปรับปรุงใหม่ระหว่างหน่วยงานหลักและองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อเป็นหลักประกันการคุ้มครองช่วยเหลือโดยยึดหลักผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง และกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายที่ดีขึ้น

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงดำเนินงานโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชน เน้นการไม่เลือกปฏิบัติ การรักษาความลับ ประโยชน์สูงสุดของเด็ก ความตระหนักถึงความอ่อนไหวทางเพศ และยึดหลักผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางในการทำงาน การริเริ่มงานด้านการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือที่สำคัญในปี 2559 รวมถึงการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2559 อนุญาตให้ผู้เสียหายและพยานในคดีค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างด้าวอยู่และทำงานในประเทศไทยได้เป็นเวลา 2 ปี ภายหลังจากสิ้นสุดการดำเนินคดี จัดทำแนวทางปฏิบัติและแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหาย เพื่อให้กระบวนการคัดแยกมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และใช้ร่วมกันทั่วประเทศ ให้ความคุ้มครองแก่ประชากรกลุ่มเสี่ยงทุกกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งผู้โยกย้ายถิ่นฐานโดยผิดกฎหมาย เช่น ชาวโรฮิงจา เป็นต้น มีการจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็กขึ้นเพิ่มเติมในจังหวัดชลบุรี (พิทยา) และภูเก็ต นอกจากนี้ องค์กรภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชนยังได้เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และให้บริการดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครองของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และการดำเนินการในเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายด้วย

การริเริ่มด้านการคุ้มครองช่วยเหลือที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งในปี 2559 คือ **การช่วยให้ผู้เสียหายทั้งที่อยู่ในและนอกสถานคุ้มครองมีโอกาสดำเนินการฟ้องคดี** ในปี 2559 มีผู้เสียหายจำนวน 561 ราย อยู่ในความดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ซึ่งหลังจากที่กระทรวง พม. ได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงแรงงาน ทำให้ผู้เสียหายจำนวน **196 ราย ได้รับการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 350.1 จากปี 2558** ซึ่งมีผู้เสียหายจำนวน 47 ราย จาก 471 ราย ได้รับโอกาสในการจ้างงาน

นอกจากนี้ **การช่วยเหลือเพื่อกลับคืนสู่สังคม** เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เสียหายกลับมาเป็นผู้เสียหายอีก ได้มีการดำเนินการทั้งโดยรัฐบาลของประเทศไทยและประเทศต้นทาง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทั้ง 76 จังหวัด รับผิดชอบในการประเมินกระบวนการกลับคืนสู่สังคมของผู้เสียหายชาวไทยเป็นระยะ ๆ สำหรับผู้เสียหายที่เดินทางกลับประเทศภูมิลำเนาของตน ประเทศไทยก็ได้ติดตามผลกระบวนการกลับคืนสู่สังคมผ่านการประชุมบริหารจัดการรายกรณี (Case Management Meeting-CMM) และได้สนับสนุนด้านการพัฒนาศักยภาพให้แก่ประเทศเหล่านี้ด้วย

หน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยได้เพิ่มความพยายามในการทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนในการให้ความช่วยเหลือ โดยมีผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางในหลากหลายรูปแบบ เช่น ให้บริการล่ามอิสระเมื่อมีความต้องการระหว่างกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย (เช่น มูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก เป็นต้น) ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย (เช่น สำนักงานกฎหมายเอสอาร์ มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน เป็นต้น) ที่น่าสังเกต คือ การจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็ก (ACT) เพิ่มเติมขึ้นที่จังหวัดชลบุรี (พัทยา) โดยอาศัยต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จมาแล้วที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นตัวอย่าง ซึ่งศูนย์ลักษณะนี้ถือเป็นแห่งแรกที่มีการจัดตั้งขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีการจัดตั้งขึ้นเมื่อต้นปี 2559 ในฐานะที่เป็นศูนย์ซึ่งให้ที่พักพิงและช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายเด็กที่ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบหรือประพฤตินิชอบในทางเพศ พร้อมกับการให้ความดูแลอย่างรอบด้านแก่ผู้เสียหาย ในแต่ละศูนย์จะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจากหลายประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง ศูนย์ ACT ที่พัทยาเริ่มทำงานปลายปี 2559 และในปี 2560 จะมีการเปิดศูนย์ ACT ขึ้นอีก 3 แห่ง ในจังหวัดภูเก็ต กาญจนบุรี และเชียงราย

ให้ความคุ้มครองแก่พยานในคดีค้ามนุษย์ทุกคน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ให้การคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ รวมถึงผู้แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ ในปี 2559 รวมจำนวน 245 ราย

11. การชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในปี 2559 มีผู้เสียหายจำนวน 23 ราย ได้รับการชดเชยความเสียหายในฐานะเป็นผู้เสียหายในคดีอาญาจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รวมเป็นเงิน 455,000 บาท เทียบกับปี 2558 มีผู้เสียหายเพียง 6 ราย ที่ได้รับการชดเชยจำนวน 180,000 บาท หรือ**เพิ่มขึ้นร้อยละ 152** กองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหายจำนวน 648 ราย รวมเป็นเงิน 5,308,792.90 บาท

สำหรับผู้เสียหายในภาคแรงงาน มีแรงงานจำนวน 58 ราย ที่ได้รับการช่วยเหลือในการเรียกร้องค่าจ้างค้างจ่ายและค่าทำงานล่วงเวลา รวมเป็นเงิน 3,838,304 บาท เทียบกับปี 2558 ซึ่งเรียกร้องจำนวน

3,348,736 บาท ให้แก่แรงงาน 77 ราย หรือ**เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.62** นอกจากนี้ การเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีผู้เสียหายจำนวน 61 ราย ยื่นเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนจำนวน 13,486,671 บาท หลังการพิจารณาและพิพากษา 7 คดี ศาลเห็นว่าผู้เสียหายจำนวน 15 ราย มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนและสั่งให้จำเลยจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายจำนวน 1,656,100 บาท ผู้เสียหายที่เหลืออยู่ระหว่างรอการพิจารณาของศาล

การป้องกัน

12. ความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรมในการปรับปรุงการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว

ในปี 2559 รัฐบาลได้รับเอาวิธีการที่มีความครอบคลุมหลายด้านมาใช้เพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ทั้งภายในและนอกเขตแดนประเทศไทย โดยมีการกำหนด**วัตถุประสงค์ในการป้องกันการการค้ามนุษย์ที่สำคัญ 6 ประการ** ดังนี้ 1) เพื่อเป็นหลักประกันว่าแรงงานต่างด้าวทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยมีสถานะทางกฎหมายและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายที่ดีขึ้น รวมทั้งได้รับสิทธิและการช่วยเหลือตามสัญญาจ้างงาน 2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการตรวจแรงงาน 3) เพื่อขจัดช่องว่างของกฎหมายและเพื่อให้การดูแลแรงงานทุกคนเป็นไปตามมาตรฐานสากล 4) เพื่อจัดให้มีกลไกที่ดีขึ้นในการคุ้มครองประชากรกลุ่มเสี่ยง 5) เพื่อเพิ่มความตระหนักแก่คนงานเกี่ยวกับสิทธิ โดยผ่านวิธีการที่สร้างสรรค์กว่าเดิม และ 6) เพื่อเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนและสนับสนุนเครือข่ายทั้งภายในและนอกประเทศไทย

รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการป้องกันการการค้ามนุษย์โดยทำให้ระบบบริหารจัดการแรงงานมีความเข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งรวมถึง**แผนแม่บทในการบริหารจัดการแรงงาน ปี พ.ศ. 2560-2563** ที่มีการกำหนดทิศทางด้านนโยบายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพทั้งของแรงงานและนายจ้าง เพื่อเป็นหลักประกันการจ้างงานที่ได้มาตรฐานและเป็นธรรมสำหรับแรงงานทุกคน **ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง** เช่น กฎกระทรวงว่าด้วยการห้ามการจ้างแรงงานอายุต่ำกว่า 18 ปี และการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 เพื่อให้เป็นปัจจุบันและทันสมัย รวมทั้งเพิ่มบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก มีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 8 รายการ **ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์** นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ**ยุทธศาสตร์บริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ปี พ.ศ. 2560-2564** ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ดังนี้ กำหนดมาตรฐานการจ้างแรงงานต่างด้าวภายในปี 2560 ลดการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวประเภทแรงงานไร้ฝีมือภายในปี 2560 พัฒนาองค์กรเพื่อให้สามารถบริหารจัดการสถานการณ์เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี 2560 ส่งเสริมการจ้างแรงงานต่างด้าวโดยผ่านระบบบันทึกข้อตกลง ภายในปี 2563 และติดตามประเมินผลสถานการณ์การบริหารแรงงาน 2 ครั้งต่อปี เพื่อมั่นใจว่าเป็นไปตามมาตรฐานสากล

เพื่อลดความเสี่ยงของแรงงานต่างด้าว สตรีและเด็ก และผู้ที่ทำงานในภาคประมง ได้กำหนดมาตรการเฉพาะทั้งระยะสั้นและระยะยาว คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบ**ให้ขยายระยะเวลาการอยู่ในราชอาณาจักรและอนุญาตให้ทำงานสำหรับแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา กัมพูชา และลาว** นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานยังได้อนุญาต

ให้แรงงานต่างด้าวจากประเทศเหล่านี้ ต่ออายุการลงทะเบียนได้ที่ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service-OSS) ระหว่างวันที่ 1 เมษายน-28 กรกฎาคม 2559 ในช่วงเวลาดังกล่าวปรากฏว่ามีแรงงานต่างด้าวพร้อมบุตรหลาน จำนวน 1,202,347 คน มาลงทะเบียน (เมียนมา 734,517 คน กัมพูชา 396,388 คน และลาว 71,442 คน) เฉพาะในภาคประมงจำนวนแรงงานต่างด้าวที่มาลงทะเบียนทั้งหมดนับตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2559 มีจำนวน 45,441 คน (เมียนมา 25,603 คน กัมพูชา 18,899 คน และลาว 939 คน)

นอกจากนี้ เพื่อให้การกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายแรงงานดีขึ้น อันจะเป็นการป้องกันแรงงานเหล่านี้จากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบริษัทจัดหางานหรือนายหน้า รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนการใช้ช่องทางที่ทำให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้ามาทำงานในประเทศได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากจะทำให้แรงงานต่างด้าวได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ทั้งที่เป็นไปตามกฎหมายไทยและมาตรฐานสากล มาตรการเหล่านี้รวมถึงการลดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เรียกเก็บจากแรงงาน เช่น ค่าธรรมเนียมเพื่อยื่นขอใบอนุญาตทำงาน ค่าตรวจร่างกาย และค่าธรรมเนียมเพื่อขอวีซ่า เป็นต้น ค่าธรรมเนียมที่ลดลงนี้โดยรวมแล้วลดลงถึงร้อยละ 64 ซึ่งช่วยให้แรงงานต่างด้าวจำนวน 1.3 ล้านคน ที่มาทำงานในประเทศไทยประหยัดค่าใช้จ่ายได้กว่า 4.7 พันล้านบาท ในปี 2559 นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานยังได้ลดระยะเวลาดำเนินการเกี่ยวกับการจ้างแรงงานโดยผ่านระบบ MOU ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2559 กระบวนการในการนำแรงงานต่างด้าวมาทำงานในประเทศไทยโดยผ่าน MOU นี้ได้ลดลงมาเหลือเพียง 17 วัน จากเดิม 25 วัน หรือลดลงร้อยละ 32

13. ความก้าวหน้าด้านกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม

ในการอุดช่องว่างทางกฎหมายและปรับปรุงกฎหมายและกฎข้อบังคับในปี 2559 พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2559 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้มีการทบทวนและแก้ไขตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2559 ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2559 ส่วนที่มีการแก้ไขที่สำคัญ คือ การเพิ่มบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนการใช้แรงงานเด็ก ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในอาเซียนที่มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานเด็ก ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยจะไม่ทนให้มีการใช้เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี มาทำงาน อีกทั้งมาตรการของประเทศในการคุ้มครองแรงงานเด็กก็เป็นไปตามหลักการสากลอีกด้วย

การปฏิรูประบบการจ้างแรงงานต่างด้าว ซึ่งได้มีการดำเนินงานโดยหารือร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการขจัดนายหน้าแรงงานที่ผิดกฎหมายให้หมดไป กฎข้อบังคับที่มีการทบทวนแก้ไขในขณะนี้ ห้ามการจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานประมงและทำงานในโรงงานแปรรูปอาหารทะเลโดยเด็ดขาด อีกทั้งยังบังคับให้ต้องมีชั่วโมงพักผ่อนและวันหยุด บังคับให้ต้องมีการทำสัญญาจ้างงานเป็นลายลักษณ์อักษร ให้มีบัญชีรายชื่อลูกเรือ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและสวัสดิการของแรงงาน นอกจากนี้ ได้มีการทบทวนหลักเกณฑ์เพื่อผ่อนปรนให้แรงงานต่างด้าวสามารถเปลี่ยนนายจ้างได้ หาก (1) นายจ้างตกลงเลิกสัญญา/ประพตติผิดสัญญา/ถึงแก่ความตาย (2) นายจ้างตกเป็นบุคคลล้มละลาย (3) นายจ้างกระทำการล่วงละเมิดทางกายแก่ลูกจ้าง (4) นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาหรือกฎข้อบังคับด้านแรงงาน และ (5) ลูกจ้างทำงานในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายซึ่งน่าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต

นอกจากนั้น กระทรวงแรงงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ยกร่างพระราชกำหนดว่าด้วยการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายที่ทำให้การคุ้มครองแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานชุดพิเศษขึ้น ประกอบด้วยผู้แทนหลักจากภาคประชาสังคม เพื่อช่วยกระทรวงแรงงานในการยกร่างพระราชกำหนดฉบับนี้ ซึ่งคาดว่าจะผ่านและมีผลใช้บังคับในปี 2560

14. พัฒนาการเชิงบวกที่เป็นหลักประกันว่าประเทศไทยจะมีการดำเนินการที่เป็นไปตามมาตรฐานสากลที่จำเป็น

เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยกรอบเชิงส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ฉบับที่ 187 และเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2559 ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นการยืนยันถึงความมุ่งมั่นของประเทศไทยในการปรับปรุงสภาพการทำงานและคุณภาพชีวิตของคนงานและลูกเรือให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็กอีกด้วย ขณะนี้ประเทศไทยอยู่ระหว่างกระบวนการเพื่อให้สัตยาบันอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศอีกหลายฉบับ ทั้งนี้ เพื่อช่วยสนับสนุนความพยายามของนานาประเทศ ในการปรับปรุงสภาพการทำงานของคนงาน ซึ่งรวมถึงอนุสัญญาว่าด้วยการทำงานในภาคประมง ค.ศ. 2007 (ฉบับที่ 188) และพิธีสารฉบับปี ค.ศ. 2014 แนบท้ายอนุสัญญาว่าด้วยแรงงานบังคับ ค.ศ. 1930 (ฉบับที่ 29) ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จในราวต้นปี 2560 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรอง ค.ศ. 1949 (ฉบับที่ 98)

15. วิธีการแบบองค์รวมในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์และระบบติดตาม ควบคุม เฝ้าระวัง ในภาคประมงที่มีการปรับปรุงเพื่อให้สามารถคุ้มครองลูกเรือประมง ทั้งที่เป็นคนไทยและต่างด้าวได้ดีขึ้น

เพื่อต่อสู้กับปัญหาการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมง ในปี 2559 ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) เริ่มดำเนินมาตรการในการจัดระเบียบ ติดตาม และป้องกันเพื่อให้เกิดผลอย่างจริงจัง โดยการใชระบบฐานข้อมูลที่มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และทำการตรวจสอบด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ผนวกกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด ระบบติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวัง ประกอบด้วย ระบบติดตามเรือที่มีการปรับปรุงใหม่ และขณะนี้สามารถใช้งานได้เต็มที่ และการตรวจแรงงานโดยทีมสหวิชาชีพที่ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก ใน 22 จังหวัดชายทะเล

สำหรับปี 2559 มีการนำระบบที่บังคับให้ต้องจัดทำเอกสารทุติยภูมิแสดงตนสำหรับคนงาน ทั้งไทยและต่างชาติ ร่วมกับระบบการตรวจและฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เอกสารทุติยภูมิแสดงตนนี้ประกอบด้วยหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนไทย เรียกว่า Seaman Book ออกให้โดยกรมเจ้าท่า และหนังสือคนประจำเรือคนต่างชาติ เรียกว่า Sea Book ออกให้โดยกรมประมง โดยหนังสือทั้งสองเล่มดังกล่าว จะมีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ลายนิ้วมือ รูปถ่าย ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงาน ข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำมาใช้เพื่อตรวจสอบ (ไม่ว่าที่ท่าเรือหรือขณะอยู่ในทะเล) แต่ที่สำคัญที่สุดก็เพื่อเป็นหลักประกันว่า คนงานในภาคประมง

ทุกคน ได้ถูกระบุตัวและได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม นับตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน ถึงวันที่ 28 ธันวาคม 2559
เจ้าของเรือประมงจำนวน 5,068 ราย ได้นำคนงานต่างชาติจำนวน 51,678 คน มายื่นขอทำ Sea Book

รัฐบาลยังคงเปิดโอกาสให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวต่อไป การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว
ที่ผิดกฎหมาย (และบุตรหลาน) ที่ทำงานบนเรือประมงและทำงานในโรงงานแปรรูปอาหารทะเล (สำหรับคนงาน
สัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมา) มีการเปิดรอบใหม่ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2558 ถึงเดือนสิงหาคม
2559 คนงานที่มีการจดทะเบียนทุกคนจะได้รับการคุ้มครองสวัสดิการและสิทธิในการทำงานเป็นเวลา 1 ปี
รัฐบาลได้วางแผนจะขยายระยะเวลาการอนุญาตให้ทำงานเป็น 2 ปี และขอต่อออกไปได้อีกรวมไม่เกิน 8 ปี
(2+2+2+2) นับตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2559 มีคนงานต่างด้าวที่ทำงานในภาค
ประมงมาลงทะเบียนจำนวน 45,441 คน ในขณะที่มีคนงานต่างด้าวจำนวน 143,528 คน พร้อมบุตรหลาน
4,937 คน มาลงทะเบียนเพื่อทำงานในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2558
ถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2559

ความร่วมมือ

16. ความร่วมมือในเชิงรุก มุ่งผลสัมฤทธิ์ และกว้างขวางยิ่งขึ้น

โดยตระหนักว่า รัฐบาลไทยไม่สามารถต่อสู้กับการค้ามนุษย์ได้โดยลำพัง รัฐบาลจึงนำวิธีการทำงานในเชิงรุก
และมุ่งผลสัมฤทธิ์มาใช้ในการหลอมรวมความร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ
และภาคประชาสังคมทั้งในและนอกประเทศไทย

หน่วยงานและองค์กรภาครัฐมากกว่า 50 แห่ง ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมได้ร่วมกัน ลงนามใน**บันทึก
ข้อตกลงเพื่อร่วมมือกันในการป้องกัน ปราบปราม และต่อต้านการค้ามนุษย์** เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2559 โครงการ
ความร่วมมือหลายโครงการได้มีการดำเนินการในปี 2559 รวมถึงการ**จัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน
ประมง** หรือ Drop in Center เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และช่วยเหลือคนงานต่างด้าวและครอบครัวคนงาน
ในภาคประมงในจังหวัดสงขลา ศูนย์ลักษณะนี้มีแผนที่จะถูกจัดตั้งขึ้นอีกในจังหวัดชลบุรี ระยอง และปัตตานี
ในปี 2560

รัฐบาลไทยได้มุ่งประสานงานอย่างใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ **CLMV
(กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม)** โดยผ่านกรอบการทำงานตามข้อตกลงและการเจรจาต่าง ๆ³ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกลุ่มประเทศ CLMV ในเรื่องการโยกย้าย
ถิ่นฐานอย่างปลอดภัย ระหว่างวันที่ 28-29 พฤศจิกายน 2559 เพื่อหารือเกี่ยวกับความปลอดภัยและ
สวัสดิภาพของแรงงานต่างด้าว ประเทศไทยได้เน้นย้ำถึงความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับประเทศสมาชิกที่ร่วมลงนาม
ในปฏิญญาร่วมว่าด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐมนตรีของประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงว่าด้วยการต่อต้าน

³ ยกตัวอย่าง เช่น ประเทศไทยได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงานและข้อตกลงว่าด้วยการจ้างงานกับกัมพูชา
ลาว เมียนมา และเวียดนาม และกำลังมีการทำงานร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อนำคนงานต่างด้าวไปทำงาน
ในภาคประมงตามบันทึกข้อตกลงฯ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีการทำงานร่วมกับกัมพูชา ลาว และเมียนมา เพื่อให้มีการนำมาใช้
อย่างมีประสิทธิภาพ หรือทำการปรับปรุงแก้ไขบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างกัน

การค้ามนุษย์ นอกจากนั้น ประเทศไทยได้นำสัตยาบันสารสำหรับ**อนุสัญญาอาเซียน**ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ไปมอบแล้ว เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2559 โดยเป็นประเทศสมาชิกประเทศที่สามที่ได้มีการให้สัตยาบันอนุสัญญาดังกล่าว

เพื่อช่วยเติมเต็มอนุสัญญาอาเซียนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก **โครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์** ซึ่งมีกรอบครอบคลุมความร่วมมือหลายด้าน ทั้งกับประเทศไทย ภายใต้โครงการระดับภูมิภาค 4 ปี ระหว่างปี 2558-2561 และกับประเทศผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นในอนุภูมิภาคนี้ กรอบการทำงานต่าง ๆ ได้ถูกกำหนดขึ้นและได้มีการดำเนินการในด้านที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย การทำงานของพนักงานอัยการ ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่ของศาล

ประเทศไทยร่วมกับออสเตรเลียและอินโดนีเซีย เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสของ**กระบวนการบาห์ลี** ครั้งที่ 10 เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2559 ที่กรุงเทพมหานคร โดยมีเจ้าหน้าที่จากองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ เข้าร่วมเพื่อหาแนวทางในการฟื้นฟูความท้าทายที่เกิดขึ้นกับการโยกย้ายถิ่นฐานอย่างผิดกฎหมาย ทั้งในบริบทของโลกและในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ซึ่งการประชุมครั้งนี้ได้นำไปสู่การประชุมระดับรัฐมนตรีของกระบวนการบาห์ลี ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 ที่บาห์ลี

ประเทศไทยยังคงทำงานกับ**หุ้นส่วนที่อยู่นอกภูมิภาค**อย่างใกล้ชิดต่อไป เช่น การทำงานร่วมกับประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นหุ้นส่วนกันมาอย่างยาวนานตามกรอบคณะทำงานเฉพาะกิจไทย-ญี่ปุ่น เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2549 นอกจากนี้ ประเทศไทยและ**สหรัฐอเมริกา**ได้ตกลงที่จะมีการลงนามในบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ในต้นปี 2560 กรอบการทำงานอื่น ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อีกจำนวนมาก กำลังมีการพัฒนาขึ้นระหว่างประเทศไทยและหุ้นส่วนอื่น ๆ ในภูมิภาคที่สำคัญ ได้แก่ **บรูไนดารุสซาลาม มาเลเซีย จีน และแอฟริกาใต้** เป็นต้น

ความร่วมมือกับ**สหรัฐอเมริกา**ซึ่งเป็นหุ้นส่วนในการต่อต้านการค้ามนุษย์กับประเทศไทยมาอย่างยาวนาน มีการพัฒนาความร่วมมือที่สำคัญเกิดขึ้นในปี 2559 เช่นกัน โดยเฉพาะด้านการบังคับใช้กฎหมาย มีการจัดตั้งศูนย์ **TICAC** โดยความช่วยเหลือสนับสนุนจากสำนักงานสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Investigations-HSI) และสำนักสืบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Bureau of Investigation-FBI) เพื่อทำการต่อสู้กับการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ที่มีการกระทำผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตและช่วยเหลือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้สามารถทำการสืบสวนสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มโอกาสในการลงโทษผู้กระทำความผิด นอกจากนั้น สหรัฐอเมริกายังเป็นเพื่อนร่วมงานที่มีความกระตือรือร้นและเป็นผู้สนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์ ACT ซึ่งขณะนี้ได้มีการดำเนินการอย่างเต็มที่แล้วด้วย

ประเทศไทยได้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานระหว่างประเทศอื่น ๆ ในการจัดการกับปัญหาความท้าทายของการค้ามนุษย์อย่างเข้มแข็ง ยกตัวอย่างเช่น **ประเทศไทยเป็นสมาชิกอาเซียนเพียงประเทศเดียวที่เข้าร่วมการประชุมสุดยอดผู้นำเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย ที่จัดโดยสหรัฐอเมริกา ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ** เมื่อวันที่

20 กันยายน 2559 ระหว่างการประชุม นายกรัฐมนตรีของไทยได้ให้คำมั่นสัญญาว่า จะสนับสนุนการพัฒนา ระบบคัดกรองเพื่อลดความเสี่ยงของประชากรจากการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และจะทำการผลักดัน ร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและบังคับสาบสูญ ซึ่งจะช่วยเหลือให้การดำเนินการ ตามหลักการห้ามผลักดันไปเผชิญหน้าอันตรายบังเกิดผล

ทุกวันนี้ประเทศไทยได้เพิ่มการประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กรในฐานะเป็นเพื่อนร่วมงาน ที่แท้จริง ที่ร่วมทำงานอย่างไม่มีรู้จักเหน็ดเหนื่อยในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์อย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งปี 2559 โดยองค์กรเหล่านี้รวมถึง มูลนิธิความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Foundation-EJF) มูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน โครงการ HUG องค์กรช่วยเหลือเด็ก (Save the Children) HOPE มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก (FOCUS) มูลนิธิพิทักษ์สตรี (Alliance Anti Traffic-AAT) มูลนิธิคาทอลิกสุทธาภิธานี (Diocesan Social Action Center-DISA) มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ (New Life Center Foundation) มูลนิธิ ZOE มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก (FACE) องค์กร Freedom Story องค์กรกองทุนสัตว์ป่าโลก (World Wildlife Fund-WWF) องค์กรสิทธิมนุษยชน (Human Rights Watch) มูลนิธิรักษ์ไทย (Raks Thai Foundation) มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (Human Rights and Development Foundation-HRDF) สำนักงานกฎหมายเอสอาร์ (SR Law) กรีนพีซตะวันออกเฉียงใต้ (Greenpeace Southeast Asia) กลุ่มเครือข่ายเพื่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ (Migrant Stella Maris Seafarers' Center-Thailand) และมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN)

โดยที่ตระหนักถึงและชื่นชมบทบาทที่มีความสำคัญขององค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาสังคม ในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์ รัฐบาลได้แต่งตั้ง **คณะอนุกรรมการขึ้นมาเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาสังคม** คณะนี้ขึ้นตรงต่อรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) โดยมีภารกิจในการดูแลและทำให้มั่นใจว่าเกิดความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดตลอดเวลาระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคประชาสังคมในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ความพยายามของประเทศไทยในส่วนนี้ก็เป็นหลักประกันว่าการทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยั่งยืน

โดยที่ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคเอกชนในสหรัฐอเมริกา กระทรวงการต่างประเทศได้มีการติดต่อประสานงานเชิงยุทธศาสตร์และบริษัทต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาทั้งที่เป็นผู้ค้าส่งและค้าปลีกเข้ามา มีส่วนร่วมในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์อย่างสม่ำเสมอ โครงการความร่วมมือบางโครงการได้เกิดขึ้นจากการพัฒนาร่วมกันระหว่างองค์กรทางธุรกิจที่กล่าวข้างต้นกับผู้มีส่วนได้เสียในประเทศไทย

ประเทศไทยได้ทำงานร่วมกับสื่อทั้งในท้องถิ่นและต่างประเทศจำนวนมาก รวมทั้งสื่อในสหรัฐอเมริกา เพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองและประกันความถูกต้องของข้อมูลและความเข้าใจที่ตรงกันในประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ ในปี 2559 ประเทศไทยได้อำนวยความสะดวกในการเดินทางลงพื้นที่ให้แก่สื่อหลายครั้ง การทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ สะท้อนให้เห็นว่าช่องทางสื่อสารระหว่างรัฐบาลกับสื่อเปิดอยู่ตลอดเวลา สื่อค่อนข้างมีอิสระในการทำงานภาคสนาม และได้รับอนุญาตให้ทำการถ่ายทอดและแสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี

แผนงานในอนาคต

17. การก้าวไปข้างหน้าในปี 2560

ประเทศไทยจะยังคงเดินหน้าดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเร่งด่วน 24 ข้อ ต่อไป จะยังคงมีการปรับปรุงกฎหมาย กฎข้อบังคับ พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่ศาล รวมทั้งหน่วยบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น ล่าม ผู้ประสานงานด้านภาษา ผู้ตรวจแรงงานทั้งนอกชายฝั่งและบนฝั่ง ทีมสหวิชาชีพ เจ้าหน้าที่คุ้มครองพยาน และเจ้าหน้าที่ในสถานคุ้มครอง จะมีการประสานงานเพื่อปรับปรุงการฟ้องร้องดำเนินคดีให้ดียิ่งขึ้น โดยรัฐบาลกำลังเตรียมจัดทำคู่มือเชิงลึก ว่าด้วยการเก็บรวบรวมและแบ่งปันข้อมูลคดีค้ามนุษย์ที่มีการบูรณาการแบบเรียลไทม์ เพื่อทำให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล ศาลจะเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบฐานข้อมูลบูรณาการ ในไตรมาสแรกของปี 2560 รัฐบาลคาดว่าจะมีการลงนามบันทึกข้อตกลงกับศูนย์เพื่อเด็กหายและถูกฉวยผลประโยชน์แห่งชาติ (NCMEC) เพื่อปรับปรุงความร่วมมือกับ TICAC ซึ่งขณะนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำลังพิจารณากระดับให้เป็นหน่วยงานถาวร สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะมีการขยายสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ของห้องแล็บที่ทำการตรวจพยานหลักฐานทางดิจิทัล ในปี 2560 สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะทำการแบ่งปันประสบการณ์การทำงานของ TICAC กับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองช่วยเหลือ ปัจจุบันกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำลังยกร่างมาตรฐานการปฏิบัติงานในสถานคุ้มครอง เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สำหรับองค์กรพัฒนาเอกชน จัดตั้งศาลจำลองขึ้นที่จังหวัดระนอง เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งเด็กและผู้ใหญ่เกิดความคุ้นเคยกับกระบวนการในศาล เปิดศูนย์ ACT เพิ่มเติมในจังหวัดภูเก็ต กาญจนบุรี และเชียงราย และปรับปรุงระบบสายตรงหลักของประเทศไทยให้ดีขึ้น

ความพยายามด้านการป้องกันในปี 2560 จะรวมถึงการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ปี 2560-2564 การร่างพระราชกำหนดว่าด้วยการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว พ.ศ. .... เพื่อปรับปรุงระบบบริหารจัดการแรงงานของประเทศไทย และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว และจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานประมง (FLEC) ขึ้นในจังหวัดปัตตานี ชลบุรี และระยอง ในปี 2560

ด้านความร่วมมือในปี 2560 จะรวมไปถึงการทำงานร่วมกับ Stella Maris องค์กรพัฒนาเอกชนท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมขึ้นในประเทศไทย และประสานงานกับภาคเอกชนของไทยในโครงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจการประมงในทะเลอันดามันและอ่าวไทยอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกัน ระวังยับยั้ง และจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมายและการจับปลาในปริมาณที่มากเกินไปจนเกินไป รวมทั้งป้องกันระบบนิเวศโดยรวม กระทรวงการต่างประเทศจะประสานงานกับสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เพื่อสำรวจความเป็นไปได้ในการพัฒนาความร่วมมือที่มีอยู่แล้วมากมายหลายด้านให้เป็นกรอบการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา

ก. บทนำ

รัฐบาลไทยเชิดชูการปกป้องค่านิยมอันเป็นสากลของสิทธิมนุษยชนและสนับสนุนการคุ้มครองป้องกันศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ดังนั้น การต่อสู้กับภัยคุกคามของการค้ามนุษย์จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นและดำเนินการเรื่อยมาอย่างสม่ำเสมอ การค้ามนุษย์ซึ่งส่งผลกระทบต่อมนุษยชาติและสังคมโดยรวม ถือเป็นความท้าทายที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในช่วงเวลานี้ และถือเป็นภัยคุกคามสากลที่ประเทศไทยได้มุ่งมั่นและอุทิศตนอย่างเต็มที่ในการเอาชนะทั้งในระดับประเทศและระดับสากล โดยเหตุที่การค้ามนุษย์เป็นเรื่องข้ามชาติ ดังนั้น จึงเป็นความท้าทายไร้พรมแดนที่ประเทศไทยต้องพยายามทุกวิถีทางในการร่วมมือกับประเทศอื่น ไม่ว่าจะประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกัน หรือในภูมิภาคอื่น ภูมิภาคเอกชน องค์การระหว่างประเทศ ภาควิชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดการการค้ามนุษย์ ทุกรูปแบบทั้งในประเทศไทย ในภูมิภาค และที่มีอยู่ในโลกนี้ให้หมดไป

การต่อสู้กับการค้ามนุษย์กลายเป็นวาระแห่งชาติ และเป็นเรื่องที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นนับตั้งแต่รัฐบาลนี้เข้ามาบริหารประเทศเมื่อปี 2557 รัฐบาลยังคงดำเนินตามนโยบาย **“ขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป”** ต่อไป อย่างไม่ย่อท้อ มีการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนทั่วประเทศ หลายภาคส่วนในสังคมไทยได้เข้าร่วมและทำงานด้วยกัน ในลักษณะของการร่วมมือและประสานงานกัน คำพิพากษาของศาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และ/หรือ การทุจริตคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์เริ่มปรากฏให้เห็น ในขณะเดียวกันการปรับปรุงโครงสร้างในภาคประมงของไทยเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงกฎหมายสำคัญหลายฉบับ ที่เคยคิดว่าไม่สามารถเป็นไปได้ ได้มีผลใช้บังคับแล้ว เช่น พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 การแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2558 และการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 24 เกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก เป็นต้น

ตลอดปี 2559 มาตรการต่อต้านการค้ามนุษย์ของรัฐบาลเน้นไปที่การจัดการกับแรงจูงใจทางด้านเศรษฐกิจของการค้ามนุษย์ โดยทำให้การค้ามนุษย์กลายเป็นการกระทำที่ไร้กำไรน้อยลง โดยพุ่งเป้าไปยังการสืบหาและยึดทรัพย์สินของผู้กระทำผิด ผนวกกับการกำหนดโทษปรับและจำคุกอย่างหนัก สำหรับเจ้าของและผู้ประกอบการที่พบว่ามีการกระทำผิด ในปี 2559 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้ทำการสืบหาและยึดอายัดทรัพย์สินในคดีค้ามนุษย์จำนวน 9 คดี คิดเป็นมูลค่า 784 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 414 จาก ปี 2558 (195 ล้านบาท) ซึ่งโดยรวมส่งผลให้การค้ามนุษย์กลายเป็นสภาพจากกิจการที่มีความเสี่ยงต่ำ ให้ผลตอบแทนสูงมาเป็นการกระทำที่มีความเสี่ยงสูงและไม่มีผลตอบแทน

รัฐบาลยังเน้นการดำเนินงานโดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง ปรับปรุงคุณภาพการให้ความช่วยเหลือและสวัสดิการแก่ผู้เสียหายและพยาน รวมทั้งสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้แจ้งเบาะแสและพยานเข้ามาให้ข้อมูลในคดีค้ามนุษย์มากขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้เพิ่มการดำเนินมาตรการด้านการคุ้มครองและป้องกันเพื่อลดปัญหาการค้ามนุษย์ในประชากรกลุ่มเสี่ยง เช่น กลุ่มแรงงานต่างด้าว เด็ก และคนไร้รัฐ เป็นต้น และเพื่อต่อสู้กับการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จึงได้มีการปรับปรุงและจัดระบบการบริหารจัดการแรงงานที่กระชับและเข้มแข็งเพื่อเอื้อต่อแรงงานต่างด้าว ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

เนื่องมาจากการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ในปี 2559 ประเทศไทยได้เพิ่มความพยายามในการทำงานร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอื่นนอกภูมิภาค รวมทั้งภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ ภาครัฐประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน โดยมีการปรึกษาหารือ ประชุม แลกเปลี่ยนข้อมูล และทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ประเทศไทยยังคงมีบทบาทนำในการทำงานร่วมกับประเทศอื่นในภูมิภาคเพื่อเอาชนะภัยคุกคามนี้ต่อไป

รายงานปี 2559 ได้แสดงผลอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมจากการดำเนินงานแบบองค์รวม ซึ่งเป็นมาตรการที่รัฐบาลนำมาใช้ตั้งแต่ปี 2557 โดยการกระชับกระบวนการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ การกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และการประสานงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นระหว่างหน่วยงาน ทั้งหน่วยบังคับใช้กฎหมายและหน่วยงานอื่น ๆ ในการพุ่งเป้าหมายเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำผิดและผู้รับประโยชน์ ในขณะที่เดียวกันได้มีการเร่งรัดกระบวนการในการฟ้องร้องดำเนินคดีและพิพากษาของศาล สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นพร้อมกับความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดกับหุ้นส่วนอื่น กล่าวคือ รัฐบาลต่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรภาคประชาสังคมทั้งในและนอกประเทศไทย

ผลที่เกิดขึ้น แม้จะเป็นเพียงช่วงระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้นนับแต่เริ่มดำเนินการปฏิรูปโครงสร้างมาตั้งแต่ปลายปี 2557 ไม่ว่าจะเป็ในแง่ของการเปลี่ยนแปลงตัวบทกฎหมายหรือการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลการเปลี่ยนวัฒนธรรมและกระบวนการในการทำงานระหว่างหน่วยงาน ยิ่งไปกว่านั้น ในปี 2559 ยังได้เห็นความคืบหน้าและความสำเร็จที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมในทั้ง 5 เสาหลักของยุทธศาสตร์ประเทศไทยในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์ (ยุทธศาสตร์ 5P) อย่างไรก็ตาม รัฐบาลตระหนักดีว่ายังมีความท้าทายและงานอีกจำนวนมากที่ต้องนำมาพูดคุยและดำเนินการ ซึ่งรายงานฉบับนี้จะได้กล่าวถึงในส่วนของ “การก้าวไปข้างหน้าในปี 2560 : แผนงานในอนาคต”

ข. ความสำเร็จและความคืบหน้าในปี 2559

1. ด้านนโยบาย

1.1 ภาพรวม

แผนภาพที่ 1 : การต่อต้านการค้ามนุษย์ในฐานะที่เป็นวาระแห่งชาติ

การต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ

ขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้น

รัฐบาลและผู้มีส่วนได้เสียในทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกระบวนการ

2560

3,208.91 ล้านบาท

91.68 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

23.88% จาก

เปลี่ยนจุดโฟกัส

- การบูรณาการ การเชื่อมโยงด้านนโยบาย การดำเนินงานแบบองค์รวม การปฏิบัติที่มุ่งผลสัมฤทธิ์
- ลดแรงจูงใจทางเศรษฐกิจของการค้ามนุษย์ ทางเลือกที่ไม่ก่อให้เกิดผลกำไร
- เปลี่ยนการค้ามนุษย์จากการกระทำที่มีความเสี่ยงน้อย ให้ผลตอบแทนสูง ไปสู่ธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูง แต่ไม่มีผลประโยชน์ตอบแทน
- ให้การช่วยเหลือผู้เสียหายอย่างรอบด้านโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ
- สร้างความเป็นหุ้นส่วนเชิงรุกและมุ่งผลสัมฤทธิ์ แบ่งปันวิธีปฏิบัติงานที่ดีระหว่างกัน
- จัดให้มีแรงจูงใจในลักษณะที่เป็นเงินเพิ่มขึ้นและจัดให้มีการคุ้มครองที่ดีขึ้นสำหรับประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อุทิศตนในการทำงานเพื่อมุ่งใจให้บุคคลเหล่านี้เข้าร่วมการต่อสู้กับการค้ามนุษย์และเพื่อช่วยขจัดสภาพแวดล้อมที่น่าหวาดกลัวในสังคมไทย

- ✓ คณะรัฐมนตรี เห็นชอบกับมาตรการเพิ่มเติมในการอนุญาตให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และพยานที่เป็นคนต่างด้าว และทำงานในประเทศไทยได้ถึง 2 ปี

- ✓ รัฐบาลไทย ได้พัฒนาแผนแม่บทแห่งชาติในด้านการบริหารจัดการแรงงาน (2560 - 2563)

- ✓ วันที่ 25 ตุลาคม 2559 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว (2560 - 2564)

- ✓ นายกรัฐมนตรีของไทยแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ เอกชนและภาคประชาสังคม)

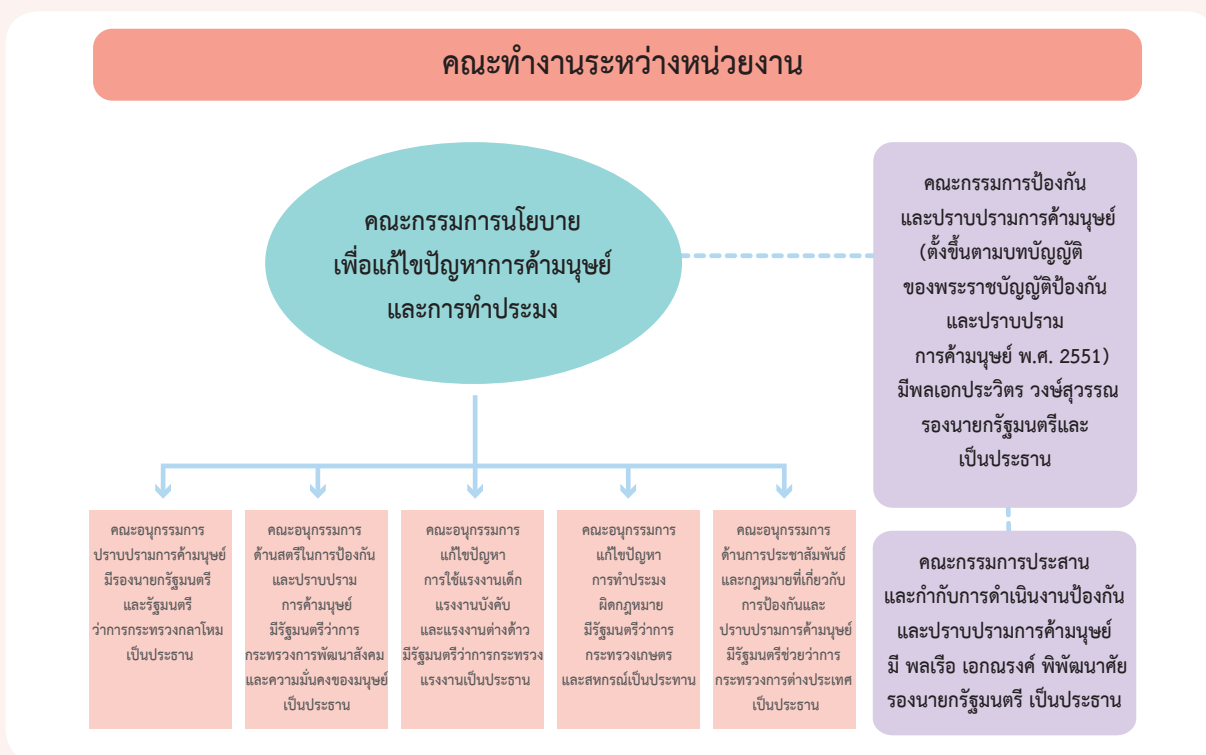
- ✓ ประเทศไทยประกาศให้วันที่ 5 มิถุนายน เป็นวันต่อต้านการค้ามนุษย์

การต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ รัฐบาลได้ดำเนินนโยบาย “ขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไป” ในทุกภาคส่วน สำหรับการดำเนินการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ในการต่อสู้กับการทุจริตคอร์รัปชันและผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ได้จัดสรรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายรวมทั้งสิ้น 3,208.91 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.88 จากปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณโดยเน้นไปที่การทำงาน 6 ด้าน คือ การบริหารจัดการอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว การปรับปรุงระบบฐานข้อมูลบูรณาการ การป้องกัน การช่วยเหลือคุ้มครอง และการฟ้องร้องดำเนินคดี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของความพยายามในการต่อต้านการค้ามนุษย์

การต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทยมีการดำเนินการ ผ่านกระบวนการทำงานแบบบูรณาการที่ครอบคลุมหลายมิติทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติเพื่อให้เกิดผล ตั้งแต่ปี 2557 นายกรัฐมนตรีได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการฯ ดังต่อไปนี้ :

แผนภาพที่ 2 : คณะทำงานระหว่างหน่วยงาน

รัฐบาลได้เน้นย้ำเป็นการเฉพาะในการดำเนินการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันให้เกิดผลมากขึ้น โดยได้นำมาตรการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันรูปแบบต่าง ๆ มาใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ตั้งแต่ปี 2556 มีเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 45 ราย (เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร พลเรือน และนักการเมืองท้องถิ่น) ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีฐานมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยมี 6 ราย ที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิด ในขณะที่ 25 รายถูกฟ้องต่อศาลอาญาแล้ว และ 14 ราย อยู่ระหว่างการสอบสวน ส่วนที่เหลือมีทั้งถูกสั่งพักราชการและไล่ออกจากราชการ เพื่อป้องกันการมีอิทธิพลเหนือพยานหรือยุ่งเหยิงพยานหลักฐาน

การเปลี่ยนจุดโฟกัสไป**ขจัดแรงจูงใจทางเศรษฐกิจของการค้ามนุษย์** ทำให้การค้ามนุษย์กลายเป็นอาชญากรรมที่ทำกำไรได้น้อยลง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ทำการสอบสวนและยึดอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำผิดค้ามนุษย์ได้เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันกฎหมายใหม่มีการกำหนดบทลงโทษแก่เจ้าของและผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์ทั้งโทษปรับและจำคุกที่หนักขึ้น โดยรวมได้ส่งผลให้การค้ามนุษย์ กลายสภาพจากกิจการที่มีความเสี่ยงต่ำให้ผลตอบแทนสูง มาเป็นการกระทำที่มีความเสี่ยงสูงและไม่มีผลตอบแทน ในปี 2559 ศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้กระทำผิดค้ามนุษย์ 4 คดี มูลค่ารวม 102.8 ล้านบาท ตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนอีก 8 คดีที่มีการยึดทรัพย์สิน มูลค่ารวม 772 ล้านบาท ไว้แล้ว คดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลแพ่ง

รัฐบาลให้การ**คุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์บนพื้นฐานของการไม่เลือกปฏิบัติ** การคัดแยกผู้เสียหายเป็นหัวใจสำคัญและเป็นการดำเนินการขั้นตอนแรกที่เป็นหลักประกันว่าผู้เสียหายจะได้รับการดูแลและบริการจากหน่วยงานของรัฐอย่างเต็มที่ เช่น สถานคุ้มครองที่ปลอดภัย อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ การฟื้นฟูทางจิตใจ การพัฒนาอาชีพ บริการล่ามแปล การรักษาพยาบาล ค่าโดยสารเครื่องบิน การเตรียมความพร้อมเพื่อกลับคืนสู่สังคม มาตรการป้องกันการกลับมาเป็นผู้เสียหายซ้ำ เป็นต้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำลังพิจารณาโครงการช่วยเหลือทางการเงินวันละ 300 บาท แก่ผู้เสียหายที่ยังคงอยู่ในสถานคุ้มครอง ฯ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบมาตรการเสริมที่**อนุญาตให้ผู้เสียหายและพยานที่เป็นคนต่างด้าวสามารถอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้เป็นเวลา 2 ปี หลังสิ้นสุดการดำเนินคดี** (ก่อนหน้านี้อาศัยได้ขยายระยะเวลาจาก 6 เดือน เป็น 1 ปี โดยมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2559) หลังจากครบเวลา 2 ปี หากคนต่างด้าวที่มีความประพฤติสอดคล้องกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ประสงค์จะอยู่ทำงานต่อไป สามารถขต่ออายุใบอนุญาตทำงานได้เป็นคราว คราวละ 1 ปี มาตรการใหม่นี้จะมีผลใช้บังคับในไม่ช้า โดยการออกเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย ซึ่งในปี 2559 มีผู้เสียหายได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเป็นเวลา 1 ปีจำนวน 335 ราย

ในเดือนเมษายน 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้พยานในคดีค้ามนุษย์ทุกคนที่ได้รับการคัดแยกโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว มีสิทธิ**ได้รับการคุ้มครองภายใต้มาตรการคุ้มครองพยาน**โดยอัตโนมัติ ในปี 2559 พยานที่ไม่ได้เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งผู้แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่จำนวน 254 ราย อยู่ภายใต้การคุ้มครองของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

รัฐบาลได้จัดให้มีการ**สร้างแรงจูงใจโดยใช้เงินจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์** มอบให้แก่ผู้ที่แจ้งเบาะแสที่นำไปสู่การจับกุม และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำการจับกุมนักค้ามนุษย์หรือผู้ต้องหาที่หนีประกัน ความพยายามในส่วนนี้เป็นการลดความหวาดกลัวและกระตุ้นให้ประชาชนผู้ที่มีข้อมูลหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้เข้าหาเจ้าหน้าที่ และให้การสนับสนุนการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศ จนถึงขณะนี้มีการยื่นขอรับเงินรางวัลแล้วจำนวน 73 ราย และคำขอจำนวน 12 ราย ได้รับการพิจารณาให้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลแล้ว เป็นเงินทั้งสิ้น 1,350,000 บาท

นอกเหนือจากการฟ้องร้องดำเนินคดีและการคุ้มครองช่วยเหลือแล้ว การป้องกันก็ถือเป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่ง รัฐบาลได้มีการจัดทำ**แผนแม่บทแห่งชาติในการบริหารจัดการแรงงาน พ.ศ. 2560-2563** ขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางด้านนโยบายสำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานทุกคน รวมทั้งแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ**ยุทธศาสตร์ชาติในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว พ.ศ. 2560-2564** ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันว่าทั้งแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตามสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ การศึกษา และบริการสาธารณสุข รวมทั้งได้รับการชดเชยอย่างเหมาะสม

รัฐบาลได้พยายามอย่างเต็มกำลังในการระดมนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างเป็นรูปธรรมในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ทั้งในเรื่องการลดความเสี่ยง การพัฒนาสวัสดิภาพชีวิตของเด็กเร่ร่อน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การจัดระเบียบสังคมถูกทำให้ดีขึ้น โดยมีการตรวจตราสถานบันเทิง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ อย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามหลักการด้านมนุษยธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศ

รัฐบาลมุ่งมั่นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง นายกรัฐมนตรีได้เรียกร้องให้ทุกภาคส่วน หรือ**ประชารัฐ** ช่วยกันต่อต้านการค้ามนุษย์ และปลูกฝังความตระหนัก คุณธรรม จริยธรรม และการบริหารจัดการที่ดี ประเทศไทยได้ประกาศให้วันที่ 5 มิถุนายน ของทุกปี เป็น “วันต่อต้านการค้ามนุษย์”

1.2 แผนปฏิบัติการ : การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเร่งด่วนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ในปี 2559 ประเทศไทยได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันยกร่างแผนปฏิบัติการเร่งด่วนเพื่อเป็นกรอบในการเร่งรัดและติดตามความคืบหน้าในการทำงานของแต่ละหน่วยงาน แผนปฏิบัติการดังกล่าวครอบคลุมประเด็นสำคัญและทรัพยากรที่ต้องใช้เพื่อการดำเนินงานต่อไปทั้งหมด รวมทั้งยังสะท้อนวิธีการทำงานที่กว้างขวาง ครอบคลุมทุกมิติ และมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แผนปฏิบัติการดังกล่าวยังได้นำข้อเสนอแนะทั้ง 17 ข้อ ตามที่ปรากฏในรายงานการค้ามนุษย์ ประจำปี 2559 ของสหรัฐอเมริกา มาพิจารณาด้วย โดยแผนปฏิบัติการฯ ประกอบด้วย 24 มาตรการ ตัวอย่างที่สำคัญ ได้แก่

- (1) การกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนในการวัดความคืบหน้าของกระบวนการในการฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งเป็นผลการทำงานในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล ระหว่างปี 2557-2559 ได้เสร็จสมบูรณ์
- (2) จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการฟ้องร้องดำเนินคดีค้ามนุษย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการทางกฎหมายและการแบ่งปันข้อมูลเพื่อให้การฟ้องร้องดำเนินคดีมีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น
- (3) กำหนดแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อนำมาใช้ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั่วประเทศ
- (4) ให้การคุ้มครองและสนับสนุนด้านการเงินอย่างเหมาะสมแก่ผู้เสียหายและพยานในคดีค้ามนุษย์ในช่วงเวลาของการฟ้องร้องดำเนินคดี

(5) ปรับปรุงการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวโดยรวม โดยการกำหนดมาตรการเพื่อเพิ่มแรงจูงใจแก่แรงงานต่างด้าวในการขออนุญาตเดินทางเข้าประเทศและขอมิใบอนุญาตทำงานโดยถูกกฎหมาย ลดจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย

(6) แก้ไขหลักเกณฑ์และกฎข้อบังคับเพื่ออนุญาตให้ผู้เสียหายและพยานอยู่และทำงานต่อไปได้อีก 2 ปี หลังคดีสิ้นสุด

แผนภาพที่ 3 : แผนปฏิบัติการเร่งด่วนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(7) ให้บริการแก่ผู้เสียหาย เช่น อนุญาตให้ผู้เสียหายทำงานทั้งในและนอกสถานคุ้มครองมากขึ้น เสนอหลักสูตรการฝึกอบรมให้แก่ล่ามเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหาย และทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพจิตใจของผู้เสียหายขณะทำการสัมภาษณ์มากขึ้น

(8) ประสานความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนในการดูแลผู้เสียหาย การฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด และการส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมในสถานการณ์ที่เปราะบาง

วัตถุประสงค์เพื่อมุ่งไปยังการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์โดยนำระบบติดตามตรวจสอบความคืบหน้าเป็นรายเดือนมาใช้

1.3 วิธีการทำงานแบบองค์รวม

รัฐบาลได้นำวิธีการทำงานแบบองค์รวมซึ่งมีการทำงานที่ครอบคลุมหลายมิติและมีลักษณะที่ยั่งยืน มาใช้ในการต่อสู้กับความท้าทายต่าง ๆ ของการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปอาหารทะเล ที่ทำต่อแรงงานต่างด้าว เด็กและสตรี ขอทาน และในเรื่องเกี่ยวกับสื่อลามกเด็ก รัฐมนตรีของกระทรวงต่าง ๆ ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประสานงานเพื่อประกันว่านโยบายได้ถูกนำไปปฏิบัติตามที่กำหนดในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.3.1 ในปี 2559 มีความพยายามมากขึ้นในการต่อสู้กับปัญหาการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานในอุตสาหกรรมประมง โดยเกิดขึ้นในรูปของการระดมทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพที่เพียงพอจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อทำการติดตามและจัดระเบียบอุตสาหกรรมประมงนี้ โดยการมุ่งเป้าหมายไปยังพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์สูง และทำลายแรงจูงใจทางเศรษฐกิจของการค้ามนุษย์ เพื่อให้การค้ามนุษย์กลายเป็นการกระทำที่ไร้ผลกำไรน้อย

ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ได้ทำการจัดระเบียบติดตาม ตรวจสอบ และป้องกัน โดยการใช้ระบบฐานข้อมูลบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และการตรวจสอบผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ผนวกกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดในการต่อสู้กับปัญหาการค้ามนุษย์ในภาคประมง เครื่องมือสำคัญอื่น ๆ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบและเป็นหลักประกันว่า เรือประมงทุกลำได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ กฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมถึงระบบที่จัดให้มีขึ้นในปี 2558 คือ ระบบติดตามควบคุม และเฝ้าระวัง ประกอบด้วย ระบบติดตามเรือ (VMS) ในเรือประมงระวางตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไป เพื่อติดตามว่าเรือเดินทางไปที่ใด และเพื่อเป็นหลักประกันว่าสามารถติดตามแกะรอยคนงานทุกคนได้ ผนวกกับการตรวจแรงงานโดยทีมสหวิชาชีพที่ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก 32 แห่ง และการตรวจล่องหน้า 16 จุด ใน 22 จังหวัดชายทะเล

สำหรับปี 2559 มีการนำระบบการบังคับให้ต้องจัดทำเอกสารทุติยภูมิแสดงตนสำหรับคนงานทั้งไทยและต่างชาติ ร่วมกับระบบการตรวจและฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ เอกสารทุติยภูมิแสดงตนนี้ ประกอบด้วยหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนไทย เรียกว่า Seaman Book ออกให้โดยกรมเจ้าท่า และหนังสือคนประจำเรือคนต่างชาติ เรียกว่า Sea Book ออกให้โดยกรมประมง โดยหนังสือทั้งสองเล่มดังกล่าวจะมีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ลายนิ้วมือ รูปถ่าย ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลเกี่ยวกับการจ้างงาน

สิ่งเหล่านี้จะถูกใช้ในการตรวจสอบและการคัดแยก โดยการสัมภาษณ์แรงงานต่างด้าวเบื้องต้นเป็นรายบุคคล (การสัมภาษณ์แบบมองตากัน) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ลูกเรือที่สร้างขึ้นโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงแรงงาน เพื่อทำการคัดแยกบุคคลที่น่าเชื่อว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานระหว่างกระบวนการในการออกหนังสือ Sea Book ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าคนงานทุกคนในภาคประมงได้รับการขึ้นบัญชีและดูแลอย่างเหมาะสม นับจากวันที่ 15 กันยายน ถึงวันที่ 28 ธันวาคม 2559 เจ้าของเรือประมงจำนวน 5,068 ราย ได้นำคนงานต่างชาติจำนวน 51,678 คน มาขึ้นขอทำ Sea Book

รายละเอียดเพิ่มเติม ดูได้จากหัวข้อ 4.4.2.3

แผนภาพที่ 4 : วิธีการทำงานแบบองค์รวม (ภาคประมง)

1.3.2 รัฐบาลได้ตระหนักถึงบทบาทสำคัญของ**แรงงานต่างด้าว**ในการช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมประมงและแปรรูปอาหารทะเลของไทย มีการเสนอแก้ไขกฎข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อเอื้อต่อการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และเพื่อช่วยให้แรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนถูกต้องแล้ว มีความคล่องตัวในการขอรับ และขอขยายระยะเวลาใบอนุญาตทำงาน มาตรการเหล่านี้ได้ถูกออกแบบมาเพื่อต่อสู้กับปัญหาการบังคับใช้แรงงานและการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในรูปแบบอื่นในภาคประมง ในการดำเนินมาตรการดังกล่าว รัฐบาลยึดถือ**นโยบายการไม่เนรเทศแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย**หลังจากได้รับการช่วยเหลือ และเมื่อสอบสวนแล้วพบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือพยาน พวกเขาจะไม่ถูกเนรเทศกลับไปยังประเทศต้นทาง แต่จะได้รับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ บริการจัดหางาน และหลังจากนั้นจะมีการจัดทำเอกสารต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยมาตรการเหล่านี้มีหลายอย่างที่สำคัญ ได้แก่

การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมาย (และผู้ติดตาม) ที่ทำงานบนเรือประมงและทำงานในโรงงานแปรรูปอาหารทะเล (สำหรับคนงานสัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมา) รอบใหม่เปิดระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2559 คนงานที่มีการจดทะเบียนทุกคนจะได้รับการคุ้มครองสวัสดิการและสิทธิในการทำงานเป็นเวลา 1 ปี รัฐบาลได้วางแผนจะขยายระยะเวลาการอนุญาตให้ทำงานเป็นเวลา 2 ปี และสามารถขยายได้อีกรวมไม่เกิน 8 ปี (2+2+2+2) นับจากวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558 ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2559 **มีคนงานต่างด้าวที่ทำงานในภาคประมงมาลงทะเบียนจำนวน 45,441 คน** ในขณะที่ระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558 ถึงวันที่ 22 สิงหาคม 2559 **มีคนงานต่างด้าวจำนวน 143,528 คน พร้อมผู้ติดตามอีก 4,937 คน มาลงทะเบียนเพื่อทำงานในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล**

การปฏิรูประบบการจ้างแรงงานต่างด้าว ซึ่งได้มีการดำเนินงานโดยหารือร่วมกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการ**ขจัดนายหน้าแรงงานที่ผิดกฎหมาย**ให้หมดไป กฎข้อบังคับที่มีการทบทวนแก้ไขในขณะนี้ คือ **ห้ามการจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี เพื่อทำงานประมงและทำงานในโรงงานแปรรูปอาหารทะเลโดยเด็ดขาด** อีกทั้งยังบังคับให้ต้องมีชั่วโมงพักผ่อนและวันหยุดบังคับให้ต้องมีการทำสัญญาจ้างงานเป็นลายลักษณ์อักษร ให้มีบัญชีรายชื่อลูกเรือ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและสวัสดิการของคนงาน นอกจากนี้ ได้มีการทบทวนหลักเกณฑ์เพื่อผ่อนปรนให้แรงงานต่างด้าวสามารถ**เปลี่ยนนายจ้างได้**

เพื่อเป็นหลักประกันว่าแรงงานต่างด้าว รวมทั้งนายจ้าง ทราบถึง**สิทธิและหน้าที่ภายใต้กฎหมายแรงงานของไทย**เป็นอย่างดี ในปี 2559 กระทรวงแรงงานได้ทำการเผยแพร่ข้อมูลผ่านหลายช่องทาง เช่น หนังสือพิมพ์ สื่อโซเชียลมีเดีย เอกสารแผ่นพับ และข่าวประชาสัมพันธ์ ข้อมูลในแผ่นพับจะรวมถึงการคุ้มครองแรงงานเด็ก การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย สิทธิของนายจ้างและลูกจ้าง (ทำเป็น 4 ภาษา) แรงงานชดเชยและการบังคับใช้แรงงาน และสิทธิของแรงงานต่างด้าว กรมประมงได้จัดทำแผ่นพับ 6 ภาษา (ไทย อังกฤษ ลาว เมียนมา กัมพูชา และเวียดนาม) สำหรับแจกจ่ายให้แก่แรงงานต่างด้าว เพื่อช่วยในการจำประเภทของเรือที่พวกเขาทำงาน ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์หากมีการประพศติมิชอบ การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบหรือการประพศติผิดเกิดขึ้น

การฝึกอบรมหลายโครงการได้จัดขึ้นโดยหลายหน่วยงาน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงอันตรายของการค้ามนุษย์ รวมทั้งมีการอบรมนายจ้างและลูกจ้างเกี่ยวกับสิทธิ หลักเกณฑ์ กฎข้อบังคับเกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน กิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับมาตรฐานการคุ้มครองแรงงาน การฝึกอบรมการบังคับใช้กฎหมาย และการต่อต้านการค้ามนุษย์ในระดับภูมิภาคของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ กระทรวงแรงงานยังได้จัดฝึกอบรมหลายโครงการ เพื่อช่วยเหลือและแนะนำแรงงานไทยซึ่งเตรียมตัวไปทำงานในต่างประเทศ

รายละเอียดเพิ่มเติม ดูได้จากหัวข้อ 4.7.2

แผนภาพที่ 5 : วิธีการทำงานแบบองค์รวมในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว

การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว (เมียนมา ลาว และกัมพูชา) ในประเทศไทย

จำนวนแรงงานต่างด้าวทำงานอย่างถูกกฎหมายในประเทศไทย

	จำนวนแรงงานต่างด้าว (คน)
รวม	2,665,704
ขึ้นทะเบียน ณ ศูนย์ OSS (โอเอสเอส)	1,178,678
MOU	381,965
พิสูจน์สัญชาติ (คงเหลือในประเทศไทย)	961,092
ประมงทะเล	45,441
แปรรูปสัตว์น้ำ	143,528

สถานะของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย

เข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย

จดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการทั่วไปผ่าน oss

- ✓ ได้รับอนุญาตให้อยู่และทำงานในประเทศไทย ถึง 31 มีนาคม 2561
- ✓ เมื่อผ่านการตรวจสัญชาติโดยประเทศต้นทาง อยู่และทำงานได้อีก 2 ปี

จดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงและแปรรูปสัตว์น้ำ

- ✓ ได้รับอนุญาตให้อยู่และทำงานในประเทศไทยถึง พฤศจิกายน 2560
- ✓ เมื่อผ่านการตรวจสัญชาติโดยประเทศต้นทาง อยู่และทำงานได้อีก 2 ปี

หากแรงงานต่างด้าวประสบปัญหาในระหว่างทำงาน

- เมื่อแรงงานต่างด้าวทำงานครบตามสัญญาจ้าง และจะเดินทางกลับประเทศต้นทาง ในกรณีที่มีปัญหา แรงงานต่างด้าวสามารถขอรับความช่วยเหลือได้จาก
- ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง
- ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว
- ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว จัดตั้งขึ้นใน 10 จังหวัด ดำเนินการร่วมกับ NGOs ในการให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการทำงานให้กับแรงงานต่างด้าว

เข้ามาทำงานโดยถูกกฎหมาย

นำแรงงานเข้ามาทำงานผ่าน MOUs

- ✓ ตั้งแต่พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงาน กับนายจ้างในประเทศไทย พ.ศ. 2559 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2559 บริษัทจัดหางานและนายจ้างที่นำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม พรก. ฉบับนี้
- ✓ เมื่อแรงงานต่างด้าวเดินทางเข้ามาถึงประเทศไทย จะได้รับการอบรมจาก 1 ใน 3 ของ ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง

การดำเนินการในอนาคต (Future Work)

เป้าหมาย - ส่งเสริมให้มีการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายและเป็นธรรม รวมทั้งคุ้มครองตามมาตรฐานสากล

- ยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าว พ.ศ.2560 - 2564
- ยกร่าง พรก. การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ..... โดยเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาภายในเดือนพฤษภาคม 2560 ซึ่งเป็นการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในทุกกิจการ รวมทั้งกิจการประมง
- กำหนดให้มีการปฏิรูปการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ โดยสร้างกลไกให้แรงงานต่างด้าวเข้าถึงสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามหลักสิทธิมนุษยชนได้อย่างสะดวก รวมทั้งได้รับสิทธิแรงงานและสิทธิทางสังคมด้วย โดยกำหนดแผนการยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานใน 3 มิติ คือ **มิติด้านความมั่นคง มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสังคม** ณ จังหวัดสมุทรสาครและระยอง โดยตั้งเป้าให้แล้วเสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2560 ก่อนขยายผลไปยังจังหวัดอื่นๆ อีก 11 จังหวัดที่มีแรงงานต่างด้าวมากกว่า 50,000 คน และให้ครบทุกจังหวัดภายในปี 2560

1.3.3 ในเรื่องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ สตรีและเด็ก กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการหลายมาตรการเพื่อต่อสู้กับปัญหาสำคัญในเรื่องนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติการซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการค้ามนุษย์สตรีและเด็ก โดยผ่านมาตรการด้านการป้องกัน 11 มาตรการ คือ การจัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านสตรีและเด็ก การเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหาย การเพิ่มจำนวนล่าม การเพิ่มจำนวนพนักงานสอบสวนหญิง การทบทวนบันทึกข้อตกลงที่มีอยู่ และกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน การสกัดกั้นการค้ามนุษย์ข้ามชาติ การทำงานร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการเพิ่มความตระหนักในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยจากการบริการทางเพศ การจัดสิ่งยั่วยุให้เกิดการค้ามนุษย์ (สื่อลามก) พัฒนาสถานที่รองรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้ได้มาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพบุคลากรที่ดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้ได้มาตรฐาน และประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยในการจัดระเบียบสถานบริการและพื้นที่เสี่ยง ซึ่งเป็นผลทำให้กระทรวงมหาดไทยมีการจับกุมและฟ้องร้องผู้ฝ่าฝืนจำนวน 250 คดี และสั่งปิดสถานประกอบการอีก 270 แห่ง ในปี 2559

การคุ้มครองเด็กจากการค้ามนุษย์ถือเป็นภารกิจสำคัญ ในปี 2558 สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน จัดตั้งและดำเนินงานศูนย์พิทักษ์เด็กแห่งประเทศไทย (Children’s Advocacy Center Thailand : ACT) เพื่อทำการคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ภารกิจสำคัญรวมถึงการสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย โดยการช่วยเหลือในการสืบสวนสอบสวน โดยการนำตำรวจชุมชนมาใช้ในการต่อสู้กับปัญหาการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก และมีการริเริ่มโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็กให้แก่เด็กและผู้ใหญ่ด้วย

ประเทศไทยยังคงเดินหน้าทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายให้หมดไปภายในปี 2563 ดังที่แสดงให้เห็นในนโยบายแห่งชาติฉบับที่ 2 และแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ปี 2558–2563 กระทรวงแรงงานโดยการทำงานร่วมกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้เริ่มการสำรวจแรงงานเด็กระดับประเทศ ปี 2559 ซึ่งเป็นโครงการระยะเวลา 21 เดือน

รายละเอียดเพิ่มเติมได้จากหัวข้อ 4.6.2

1.3.4 ดังที่จะได้อธิบายในหัวข้อ 1.5.5 ต่อไป พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559 เพื่อคุ้มครองประชาชนจากการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ วัตถุประสงค์ของกฎหมายดังกล่าว เพื่อทำการควบคุมคนขอทาน โดยมีการจำแนกผู้แสดงความสามารถตามท้องถิ่นและคนขอทานออกจากกัน รวมทั้งมีการกำหนดความผิดหลูโทษ (บทลงโทษที่เบา) สำหรับคนที่ฝ่าฝืน และคนขอทานที่สำรวจพบจะถูกพาเข้าสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เพื่อที่นักสังคมสงเคราะห์จะได้ช่วยทำการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยจะให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การใช้ชีวิตในสังคม การศึกษาและโอกาสในการประกอบอาชีพ ปัจจุบันมีคนขอทานจำนวน 1,179 ราย เข้ารับการช่วยเหลือในสถานคุ้มครองดังกล่าว

แผนภาพที่ 6 : มาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ

มาตรการในการป้องกันและปราบปราม
การค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ

- 1

การประชาสัมพันธ์

  - จัดเตรียมสื่อในรูปแบบต่างๆ
  - เสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับภัยคุกคามผ่านทางป้ายโฆษณาที่ท่าอากาศยาน แอปพลิเคชันและเว็บไซต์ เป็นต้น
- 2

การอบรม/ให้ความรู้

☐ เจ้าหน้าที่ : ผู้ตรวจแรงงานที่เป็นสตรีและตำรวจท่องเที่ยว	☐ ผู้นำเยาวชน
☐ เด็กและสตรี	☐ ประชาชนทั่วไป
- 3

การติดตามตรวจสอบ

  - ทำงานร่วมกับหุ้นส่วนในท้องถิ่นในประเทศและชุมชน
  - ร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการเฝ้าติดตามคนที่มีประวัติว่าเป็นคนที่ชอบมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก
  - ติดตามตรวจสอบการชักชวนจากโซเชียลมีเดีย
- 4

การสืบสวนสอบสวน

  - หาข้อมูลจากหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ
  - แนวทางที่ใช้ข้อมูลเป็นหลักฐาน
  - ตรวจสอบสถานที่ที่มีความเสี่ยง เช่น สถานบันเทิงและคาราโอเกะ
- 5

การจับกุม

  - การดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด
  - ตรวจสอบเส้นทางการเงิน

จากเดือนตุลาคม 2558–28 กรกฎาคม 2559 (ก่อนพระราชบัญญัติควบคุมการขอทานมีผลใช้บังคับ) มีคนขอทานทั้งหมด 4,649 ราย จำแนกเป็นคนไทย 2,945 ราย และคนต่างด้าว 1,704 ราย ข้อมูลระหว่าง 29 กรกฎาคม–24 พฤศจิกายน 2559 พบว่า หลังจากมีการประกาศใช้กฎหมายควบคุมการขอทาน สืบสวนพบขอทานจำนวน 60 ราย เป็นคนไทย 34 ราย และต่างด้าว 26 ราย ลดลงร้อยละ 98 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของมาตรการที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้จากหัวข้อ 4.6.5

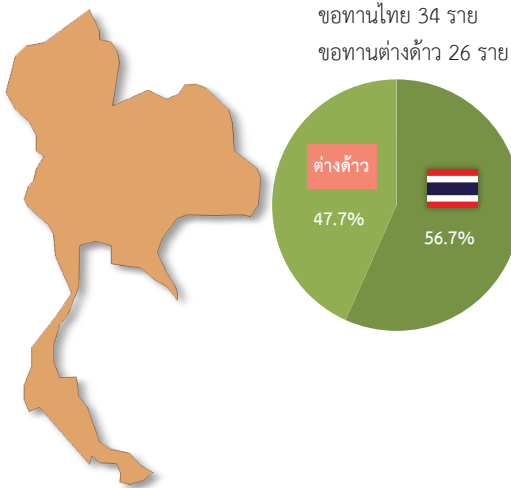
แผนภาพที่ 7 : ความพยายามในการจัดปัญหาขอทาน

การป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ ในรูปแบบการนำคนมาขอทาน

พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ.2559 มีผลใช้บังคับ 25 กรกฎาคม 2559

การจัดระเบียบขอทานหลัง พ.ร.บ. มีผลบังคับใช้ (28 กรกฎาคม 2559 - 24 พฤศจิกายน 2559)

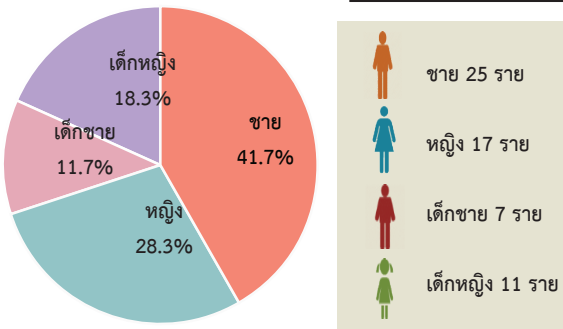
พบขอทานทั่วประเทศไทย จำนวน 60 คน

การดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย กับขอทาน 60 ราย เพื่อคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต

1. คืนสู่อุปการและกำหนดเงื่อนไขให้กลับมาขอทานซ้ำ 24 ราย (40%)
2. ส่งเข้ากระบวนการฟื้นฟู 4 มิติ ที่สถานคุ้มครอง 16 ราย (25%)
3. เป็นคุณแม่ลูกต่างด้าวรอผลตรวจ DNA 7 ราย
ส่งบ้านพักเด็กและครอบครัว 2 ราย 3.3%
4. เพื่อเข้าสู่การคุ้มครอง พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2548
5. ส่งสถานitäรวจ 17 ราย 28.4%
ส่งตม. 2 ราย 3.3% เพื่อส่งกลับประเทศต้นทาง

จำแนกตามเพศ (60 ราย)

มาตรการป้องกัน/รณรงค์สร้างความตระหนักรู้

1. ส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนด้านสิทธิกฎหมาย 1,300 คน
2. อบรมสร้างภูมิคุ้มกันแก่กลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันการถูกล่อลวง
3. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าขอทานในพื้นที่ต้นทาง Friend International จังหวัดสุรินทร์
4. จัดทำ MOU กับเทศบาล 30 แห่งทั่วประเทศ เพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหาค้าขอทาน คนไร้ที่พึ่ง
5. จัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันปัญหาค้าขอทาน ภายใต้แนวคิด "ให้ทานถูกวิธี ลดวิถีการขอทาน" ในแหล่งท่องเที่ยวและเมืองใหญ่ ได้แก่ พัทยา สมุย นครราชสีมา

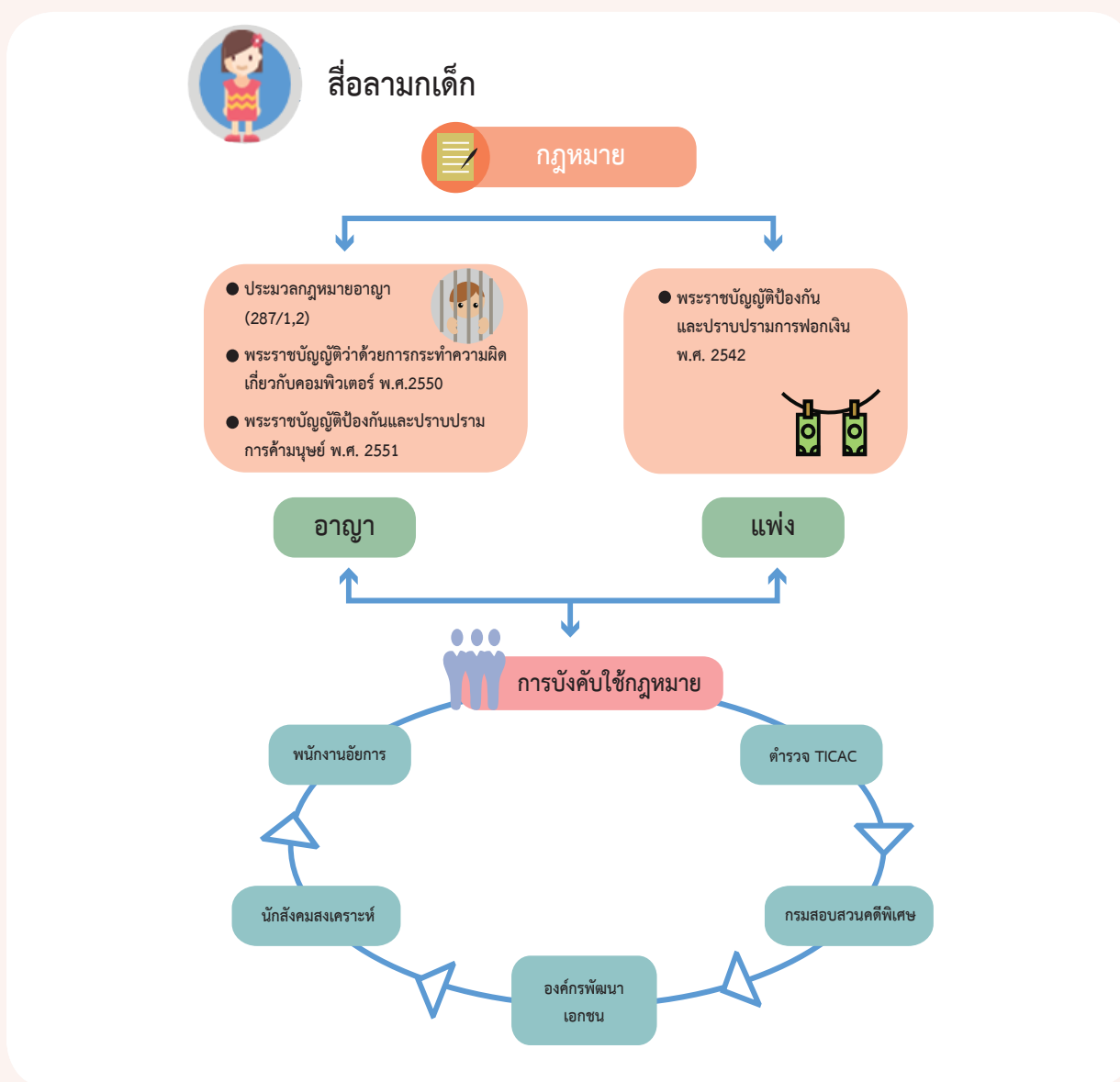
1.3.5 รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดเด็กและเยาวชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Thailand Internet Crimes Against Children-TICAC) ขึ้นในปี 2559 โดยอาศัยแบบอย่างมาจากสหรัฐอเมริกา ปัจจุบัน TICAC เป็นคณะกรรมการเฉพาะกิจ ประกอบด้วยส่วนบัญชาการ ส่วนงานธุรการ และส่วนปฏิบัติการ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 220 นาย ที่ได้รับมอบหมายให้เข้ามาทำงานสืบสวนสอบสวน โดยทำงานทั้งภาคสนามและผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศและทำงานร่วมกับสำนักงานสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Investigations-HSI) และสำนักสืบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Bureau of Investigation-FBI) ซึ่งทำให้สามารถเข้าถึงระบบ

ฐานข้อมูลศูนย์เพื่อเด็กหายและถูกฉวยผลประโยชน์แห่งชาติ (National Center for Missing and Exploited Children-NCMEC) ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้ประสานงานและแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับคดีที่ได้รับรายงานเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศทั้งที่เกี่ยวข้องกับคนไทยและคนต่างชาติซึ่งจะนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ได้แบบเรียลไทม์

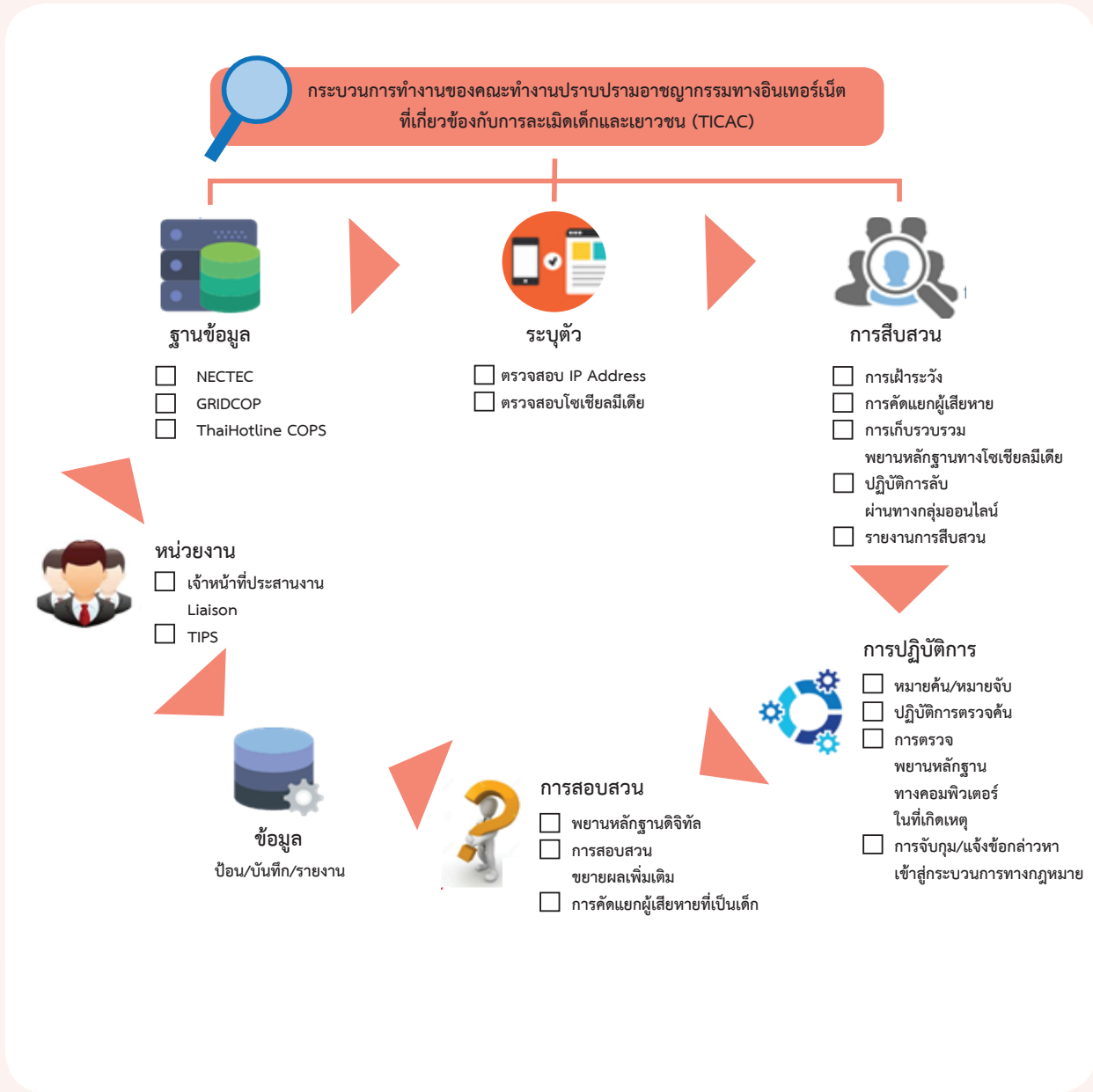
ในปี 2559 มีการรายงานเหตุว่าอาจมีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็กจำนวน 64 เหตุการณ์ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่าเป็นการกระทำผิดอาญา 25 คดี ซึ่งในจำนวนนี้พบว่าเป็นการใช้เด็กเพื่อผลิตสื่อลามก 18 คดี เป็นการประพฤติมิชอบทางเพศต่อเด็ก 4 คดี และเป็นการค้ามนุษย์ 3 คดี มีผู้ต้องหาจำนวน 24 คน ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้จากหัวข้อ 2.2.3

แผนภาพที่ 8 : การจัดการกับสื่อลามกเด็ก (TICAC)

แผนภาพที่ 9 : ขั้นตอนการทำงานของ (TICAC)

1.4 งบประมาณ

ในปีงบประมาณ 2559 (1 ตุลาคม 2558–30 กันยายน 2559) รัฐบาลยังคงให้การสนับสนุนการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นอันดับต้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดสรรงบประมาณจำนวน 2,590.28 ล้านบาท สำหรับการทำงานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และแรงงานต่างด้าว ในปีงบประมาณ 2560 มีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นเป็น 3,208.91 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.88 จากปีงบประมาณ 2559 งบประมาณจำนวน 625.75 ล้านบาท หรือร้อยละ 19.51 ของงบประมาณทั้งหมด ถูกจัดสรรให้กับศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) การจัดสรรงบประมาณที่เพิ่มขึ้นเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติและการจัดสรรทรัพยากรที่เพิ่มขึ้นไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ที่สมควรได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับปีงบประมาณ 2559–2560 ดังปรากฏตามสรุปในตารางข้างล่าง

ตาราง 1 : การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในปีงบประมาณ 2559 และ 2560 (ล้านบาท)

ปีงบประมาณ	บุคลากร	การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว	การพัฒนาระบบฐานข้อมูล	การจัดทำและการขับเคลื่อนนโยบาย	การป้องกันการค้ามนุษย์	การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	การดำเนินคดี	ตรวจบูรณาการทางทะเลเชิงรุก	ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย	รวม
ปี 2559	1,146.12	156.54	10.02	75.70	515.36	115.81	62.33	0.00	508.40	2,590.28
ปี 2560	1,279.30	184.49	11.62	92.49	584.41	130.78	253.90	46.17	625.75	3,208.91
เพิ่มขึ้น	133.18	27.95	1.60	16.79	69.05	14.97	191.57	-	117.35	618.63
ร้อยละ	11.62	17.85	15.96	22.18	12.96	12.92	307.35	-	23.08	23.88

การจัดสรรงบประมาณที่สำคัญ ได้แก่

- **ด้านการดำเนินคดี** ในปีงบประมาณ 2559 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 62.33 ล้านบาทให้แก่หน่วยงานที่ทำงานด้านการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็น 253.90 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2560 หรือร้อยละ 307.35 งบประมาณที่จัดสรรให้สำหรับการดำเนินคดีในปีงบประมาณ 2560 เน้นให้ความสำคัญกับปฏิบัติการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ คณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดเด็กและเยาวชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TICAC) กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับทีมที่ทำหน้าที่ในการลาดตระเวนสอดส่องจำนวน 6 ทีม และหน่วยที่ทำการสืบสวนสอบสวนใน 22 จังหวัดชายทะเล รวมทั้งตำรวจน้ำที่ทำการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในภาคประมงและงานที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงที่ผิดกฎหมาย

- **ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ** งบประมาณที่จัดสรรให้เพิ่มจาก 115.81 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2559 เป็น 130.78 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.92 การริเริ่มใหม่ ๆ ในงานด้านการคุ้มครองช่วยเหลือที่มีการดำเนินการในปี 2559 ได้แก่ การเพิ่มโอกาสในการทำงานให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทั้งที่อยู่ในและนอกสถานคุ้มครองฯ การอนุญาตให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และพยานที่เป็นคนต่างด้าวพักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรได้เพิ่มขึ้นถึง 2 ปี การร่างแนวทางเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การดำเนินมาตรการคุ้มครองพยานทุกคนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม การจัดตั้งศูนย์พิทักษ์เด็กแห่งประเทศไทยที่พัทยา การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายหรือพนักงานฝ่ายปกครองที่ทำงานในคดีค้ามนุษย์ รวมทั้งล่าม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- **ด้านการป้องกัน** มีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นจาก 515.36 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2559 เป็น 584.41 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.96 สิ่งนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นอย่างไม่ย่อท้อ ในการยกระดับแผนงานด้านการป้องกันให้ดียิ่งขึ้น โดยในปี 2559 หลายโครงการที่มีการดำเนินการจะเห็นถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระบบบริหารจัดการด้านแรงงาน โดยผ่านแผนแม่บทการบริหารจัดการแรงงาน ปี 2560–2563 และยุทธศาสตร์ชาติในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ปี 2560–2564 รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายและแผนงานเพื่อลดความเสี่ยงของแรงงานต่างด้าว ผู้หญิงและเด็ก การจัดระเบียบการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวเพื่อให้เข้ามาทำงานในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบริษัทจัดหางานและนายหน้า

1.5 การปรับปรุงกฎหมาย

1.5.1 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560

ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ได้ผ่านความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2559 และมีผลใช้บังคับในวันที่ 28 มกราคม 2560 บทบัญญัติใหม่เพิ่มความชัดเจนของกฎหมายและช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดย

แผนภาพที่ 10 : การปรับปรุงกฎหมาย

- ◇ แก้ไขบทนิยามของคำว่า “การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” เพื่อให้รวมถึง “การทำให้มีฐานะคล้ายทาส”
- ◇ แก้ไขนิยามของคำว่า “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” ให้รวมถึงการยึดเอกสารสำคัญประจำตัวและการนำภาระหนี้สินมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ
- ◇ แก้ไขบทนิยามของ “วิธีการ” ให้รวมถึง “ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นโดยมิชอบ”

- ◊ เพิ่มการให้ความคุ้มครองแก่เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยกำหนดให้การบังคับ หรือจัดหาเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี มาทำงาน หรือให้บริการ ที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการ หรือในลักษณะหรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลนั้น หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี เป็นความผิดตามกฎหมายฉบับนี้
- ◊ เพิ่มบทลงโทษจำคุกและปรับขั้นสูงสุด โดยบทลงโทษจะรวมถึงการลงโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี และ/หรือปรับไม่เกิน 400,000 บาท

1.5.2 พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559

พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559 มีการร่างเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2559 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2559 กระบวนการในการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ได้ถูกเร่งรัดเพื่อที่จะได้มีการกำหนดกฎข้อบังคับในการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทย รวมทั้งกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน วัตถุประสงค์โดยรวมของกฎหมายเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการบริษัทนายหน้าจัดหางาน ป้องกันแรงงานต่างด้าวจากการถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและตกเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน และแรงงานขัดหนี้ กฎหมายลำดับรองจำนวน 13 ฉบับ ได้ถูกประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2559 บุคคลที่จะมีสิทธิได้รับอนุญาตให้นำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศ คือ บริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาตให้นำแรงงานต่างด้าวเข้าประเทศ และนายจ้างที่ได้รับอนุญาตให้นำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศด้วยตนเองโดยตรง กฎหมายฉบับนี้ได้มีการปรับปรุงการบริหารจัดการการจัดหางาน และเพิ่มการคุ้มครองสิทธิของแรงงานให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล กฎหมายยังได้มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการให้บริการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไว้อย่างชัดเจน โดยค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะคิดเอาก่อนนายจ้างเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นการลดค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าวลงเหลือศูนย์ อันเป็นการสอดคล้องกับหลักการค่าธรรมเนียมเป็นศูนย์ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ

รายละเอียดเพิ่มเติม โปรดดูข้อ 4.5.1

1.5.3 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินการกับการค้ามนุษย์ที่มีความยุ่งยากซับซ้อน กฎหมายฉบับนี้ได้มีการนำระบบไต่สวนซึ่งกำหนดให้ศาลมีบทบาทในการหาข้อเท็จจริงมากขึ้นมาใช้ในการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ ซึ่งโดยปกติมักเป็นคดีที่ยุ่งยากซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ กฎหมายยังได้มีการกำหนดวิธีพิจารณาคดีที่ทำให้กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเป็นภาระแก่ผู้เสียหายน้อยลง เช่น การอนุญาตให้ใช้ระบบการสืบพยานผ่านจอภาพ ตามกฎหมายใหม่ การพิพากษาคดีของศาลยังเป็นประโยชน์กับผู้เสียหายในแง่ที่ว่า ศาลสามารถที่จะสั่งให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายได้ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีการยื่นร้องขอมาแต่แรก นอกจากนี้ ศาลยังสามารถสั่งให้มีการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพิ่มขึ้น (ค่าสินไหมทดแทนในเชิงลงโทษ) หากปรากฏว่าการกระทำผิดนั้นมีการกระทำความรุนแรงหน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำร้ายร่างกาย หรือกดขี่ข่มเหงโดยไร้มนุษยธรรมอย่างร้ายแรงต่อผู้เสียหาย

นอกจากนั้น กฎหมายยังลดโอกาสของผู้กระทำผิดในการหลบหนี โดยมีการกำหนดให้มีความเข้มงวดในการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวยิ่งขึ้น และหากจำเลยหลบหนีระหว่างการพิจารณาคดีของศาลจะส่งผลให้อายุความในคดีดังกล่าวสะดุดหยุดอยู่ อีกทั้งศาลยังมีอำนาจทำการพิจารณาคดีลับหลังในกรณีที่จำเลยหลบหนี หรือไม่สามารถมาฟังการพิจารณาได้เพราะเหตุเจ็บป่วย

1.5.4 การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก)

เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2559 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก และเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2559 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายดังกล่าว ขณะนี้อยู่ระหว่างรอประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อมีผลใช้บังคับต่อไป

กฎหมายฉบับนี้ทำให้ประเทศไทยมีการดำเนินการที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 138 (อนุสัญญาว่าด้วยเกณฑ์อายุขั้นต่ำ 1973) ส่วนสำคัญที่มีการแก้ไข คือ มีการเพิ่มบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนในเรื่องเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก เช่น มีการเพิ่มบทลงโทษแก่นายจ้างที่จ้างคนงาน (1) อายุต่ำกว่า 15 ปี และ (2) อายุต่ำกว่า 18 ปี ให้ทำงานที่เป็นอันตรายหรือผิดกฎหมาย บทลงโทษคือ จำคุกไม่เกิน 2 ปี และ/หรือปรับ 400,000 บาท แต่ไม่เกิน 800,000 บาท ต่อการจ้างลูกจ้าง 1 คน (ก่อนหน้านี้จำคุกไม่เกิน 6 เดือน และ หรือ ปรับไม่เกิน 200,000 บาท)

ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในอาเซียนที่มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานเด็ก แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยจะไม่ให้มีการใช้เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ทำงาน อีกทั้งมาตรการของประเทศในการคุ้มครองแรงงานเด็กซึ่งเป็นไปตามหลักการสากลอีกด้วย

1.5.5 พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559

พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2559 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2559 กฎหมายฉบับเดิม คือ พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2484 ไม่มีบทบัญญัติลงโทษบุคคลที่นำพาบุคคลอื่นมาบังคับขอทาน

กฎหมายฉบับใหม่ห้ามทุกคนไม่ให้ทำการขอทาน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ห้ามทำการแสดงความสามารถใด ๆ บนบาทวิถีสาธารณะ โดยกำหนดให้บุคคลที่ต้องการทำการแสดงจะต้องไปลงทะเบียนกับเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนเป็นการล่วงหน้า และที่ตรงข้ามกับกฎหมายฉบับเดิม คือ ไม่ได้ลงโทษทางอาญาแก่ผู้ทำการขอทาน จะลงโทษเฉพาะผู้ที่หลบหนีจากสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเท่านั้น โดยกฎหมายกำหนดโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท และ/หรือจำคุกไม่เกิน 1 เดือน บทลงโทษสำหรับผู้ค้ามนุษย์และผู้แสวงหาประโยชน์จากการขอทานมีความรุนแรงมากกว่า โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และปรับไม่เกิน 30,000 บาท เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องจะได้รับโทษที่รุนแรงมากกว่า คือ ต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และ/หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท

กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ เนื้อหาของกฎหมาย กำหนดการคุ้มครองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของขอทาน การควบคุมขอทาน การแยกผู้แสดงความสามารถ ออกจากขอทาน และกำหนดความผิดอาญาแก่ผู้ที่แสวงหาประโยชน์จากคนวิกลจริต คนพิการหรือทุพพลภาพ กฎหมายยังกำหนดให้ควบคุมและป้องกันการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ขอทานด้านการบำบัดรักษา (ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ) ด้านสังคม (การกลับคืนสู่สังคม) ทักษะชีวิต และการประกอบอาชีพ (ฝึกอาชีพ) ในขณะเดียวกัน กฎหมายยังได้เพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้ทำการขอทานโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย คนที่ช่วยขอทานในการหลีกเลี่ยง กฎหมาย และผู้ที่แสวงหาประโยชน์จากคนขอทาน

รัฐบาลได้มีการทำงานเพื่อป้องกันการขอทานโดยมีการจัดระเบียบมาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2557 ซึ่งอาจจำแนกการดำเนินงานได้เป็น 2 ช่วงเวลา คือ (1) ช่วงเวลาตามกฎหมายเก่า (ตุลาคม 2557–28 กรกฎาคม 2559) ซึ่งมีการพบขอทานจำนวน 4,649 ราย เป็นคนไทย 2,945 ราย และคนต่างชาติ 1,704 ราย และ (2) ช่วงเวลา ตามกฎหมายใหม่ (29 กรกฎาคม–24 พฤศจิกายน 2559) พบขอทานจำนวน 60 ราย เป็นคนไทย 34 ราย และ คนต่างชาติ 26 ราย ปัจจุบันมีขอทานจำนวน 1,179 ราย อยู่ภายใต้การดูแลของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

1.5.6 การให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ

เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ว่าด้วยกรอบเชิงส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ฉบับที่ 187 และเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2559 ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นการ เน้นย้ำถึงความมุ่งมั่นของประเทศไทย ในการปรับปรุงสภาพการทำงานและคุณภาพชีวิตของคนงานและลูกเรือ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล อนุสัญญาฉบับนี้ได้มีการกำหนดกรอบเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของลูกเรือ เช่น เงื่อนไข ของสัญญาจ้างที่เป็นธรรม การคุ้มครองสุขภาพ มาตรการด้านสวัสดิการ รวมทั้งสภาพการทำงานและที่พักบนเรือ ที่เหมาะสม อนุสัญญาฉบับนี้เป็นอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 17 ที่ประเทศไทยได้ให้ สัตยาบัน โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่ 77 ที่ให้สัตยาบัน อนุสัญญาฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่ 7 มิถุนายน 2560 หรือ 1 ปีหลังจากมีการให้สัตยาบัน

นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังพิจารณาทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ วิชาวิเคราะห์ ช่องว่างของกฎหมาย รวมทั้งจัดประชุมสามฝ่ายเพื่อทำการให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยการทำงานในภาคประมง ค.ศ. 2007 (ฉบับที่ 188) อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานบังคับ ค.ศ. 1930 (ฉบับที่ 29) และพิธีสารแนบท้าย รวมทั้ง อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรอง ค.ศ. 1949 (ฉบับที่ 98) ภายในปี 2560 อีกด้วย

ตัวอย่างของการใช้พระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. 2558 ได้แก่ กรณีที่ลูกเรือของเรือบรรทุก น้ำมัน “दनัย 6” และ “दनัย 8” ซึ่งมีบริษัท ไทยควอลิตี้ แทงเกอร์ จำกัด เป็นเจ้าของ ได้ร้องเรียนว่าบริษัทได้มีการหักค่าจ้างระหว่างเดือนสิงหาคม–ธันวาคม 2559 ไว้โดยไม่ถูกต้อง หลังจากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่พบว่า บริษัทได้ทำการฝ่าฝืนกฎหมาย และได้มีคำสั่งให้บริษัทจ่ายค่าจ้างที่หักไว้พร้อมดอกเบี้ยให้แก่ลูกเรือเป็นเงินทั้งสิ้น 3,290,878.63 บาท

1.5.7 ประเทศไทยได้มอบสัตยาบันเพื่อให้สัตยาบันอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ACTIP)

เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2558 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศไทยพร้อมด้วยประเทศสมาชิกอื่นในประชาคมอาเซียน ได้ร่วมลงนามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก และให้การรับรองแผนปฏิบัติการอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก วัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ ได้แก่ (1) เพื่อป้องกันและต่อสู้กับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (2) เพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และ (3) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

วันที่ 24 กรกฎาคม 2559 ประเทศไทยได้นำสัตยาบันสารเพื่อให้สัตยาบันอนุสัญญานี้ไปมอบให้เลขาธิการอาเซียน โดยถือเป็นประเทศที่สามถัดจากสิงคโปร์และกัมพูชาที่ให้สัตยาบันอนุสัญญานี้ ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้พยายามเชิญชวนประเทศสมาชิกอื่นเพื่อให้สัตยาบันอนุสัญญา ซึ่งจะมีผลใช้บังคับเมื่อมีประเทศสมาชิกให้สัตยาบันไม่น้อยกว่า 6 ประเทศ

ในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ ประเทศไทยได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อติดตาม โดยจัดการประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความตระหนักในตัวอนุสัญญาและในแผนปฏิบัติการ และได้มีการมอบหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ ไปจัดทำโครงการและกิจกรรมเพื่อทำให้มีการดำเนินงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ

1.6 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

รัฐบาลยังคงมีการปราบปรามเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการทุจริตคอร์รัปชันต่อไปอย่างเข้มแข็ง มาตรการในการป้องกันและมาตรการลงโทษทางวินัยและอาญาได้ถูกนำมาใช้ควบคู่กันทั่วประเทศ

มาตรการทางบริหารเพื่อป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี 2558 โดยได้มีการกำหนดระเบียบวินัยสำหรับเจ้าหน้าที่ รวมทั้งมีการกำหนดมาตรการลงโทษทางวินัยและกฎหมายสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนไว้อย่างชัดเจน ในปีนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องถูกจับกุมดำเนินคดีและถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดมากขึ้น นับจากปี 2556 จนถึงปัจจุบัน มีเจ้าหน้าที่ที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทั้งหมด 45 ราย (ข้าราชการพลเรือน 2 ราย เจ้าหน้าที่ทหาร 7 ราย เจ้าหน้าที่ตำรวจ 22 ราย และนักการเมืองท้องถิ่น 14 ราย) โดยถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิด 6 ราย ถูกฟ้องและคดีอยู่ระหว่างพิจารณาในศาลอาญา 25 ราย อยู่ระหว่างการสอบสวน 14 ราย ส่วนที่เหลือมีทั้งถูกไล่ออกจากราชการและถูกสั่งให้พักราชการ ในจำนวน 45 รายที่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีนั้น มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ 10 รายที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในปี 2559

ในปี 2559 ได้มีการเน้นให้ดำเนินการกับผู้รับผลประโยชน์และสิ่งที่เป็นแรงจูงใจในการกระทำความผิดค้ามนุษย์ โดยวิธีการที่สำคัญประการหนึ่งคือ การให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทำการสืบหาและยึดอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งหมายให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกว่าการค้ามนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาและควรหลีกเลี่ยง

มาตรการทางบริหารเพื่อป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี 2558 โดยได้มีการกำหนดระเบียบวินัยสำหรับเจ้าหน้าที่ รวมทั้งมีการกำหนดมาตรการลงโทษทางวินัยและกฎหมายสำหรับผู้ที่ฝ่าฝืนไว้อย่างชัดเจน ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิด และมีการรายงานเหตุคดีค้ามนุษย์ไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของทั้งกระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาและการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

รายละเอียดเพิ่มเติม โปรดดูหัวข้อ 2.6

1.7 การบูรณาการระบบฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

ระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ปัจจุบันสามารถใช้งานได้แล้ว โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ช่วยกันระดมบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินคดีและช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้เป็นปัจจุบัน โดยบันทึกข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี 2551 ซึ่งเป็นปีที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ

ระบบฐานข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสามารถที่จะออกแบบรายงานเชิงเปรียบเทียบเป็นรายปี ในรูปแบบแผนภาพที่วิเคราะห์ข้อมูล (Dash boards) ตาราง แผนภูมิ แผนภาพที่ แสดงรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประเภทของการกระทำที่ผิดกฎหมาย สัญชาติ เพศ และอายุของผู้ต้องสงสัยและผู้เสียหาย รวมทั้งสถานะคดีไม่ว่าจะเป็นในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ หรือชั้นศาล ข้อมูลสามารถเข้าถึงได้ด้วยระบบออนไลน์โดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่มีมาตรการควบคุมความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวเนื่องจากความลับของข้อมูล ซึ่งรวมไปถึงสถานะการฟ้องร้องดำเนินคดีและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียหาย

ศาลยุติธรรมได้มีการจัดตั้งแผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญา และได้ขยายระบบฐานข้อมูลโดยการเพิ่มเติมผลของคำพิพากษาคดีค้ามนุษย์ โดยได้รับเงินสนับสนุนในการดำเนินการจากกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ปัจจุบันอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ที่จะทำการเชื่อมระบบฐานข้อมูลนี้เข้ากับระบบตัวเลข 13 หลักในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ระบบฐานข้อมูลบูรณาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บังคับใช้กฎหมายได้อย่างรวดเร็ว

ในปี 2560 ข้อมูลจากศาลยุติธรรมจะเชื่อมกับระบบฐานข้อมูลอย่างสมบูรณ์แบบ ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิด และมีการรายงานเหตุคดีค้ามนุษย์ไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของทั้งกระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญา และการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

1.8 ความร่วมมือ

รัฐบาลได้ใช้วิธีการเชิงรุกและมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการหลอมรวมความร่วมมือทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยรัฐบาลได้กระชับความร่วมมือให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น อีกทั้งได้ขยายความร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และองค์การภาคประชาสังคมทั้งในและนอกประเทศ เพื่อให้การทำงานเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและอย่างยั่งยืน

ระดับประเทศ

- โดยที่ตระหนักว่าการค้ามนุษย์ไม่สามารถแก้ไขโดยรัฐบาลได้เพียงลำพัง รัฐบาลจึงได้พยายามส่งเสริมการประสานความร่วมมือภายใต้โครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยผ่านการดำเนินงานและโครงการต่าง ๆ จำนวนมาก มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานประมง (FLEC) ในลักษณะเป็น Drop in Center เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพชีวิตและช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมประมงและครอบครัวที่อยู่ใน 22 จังหวัดชายทะเล

- วิธีการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมที่สำคัญประการหนึ่งคือ การอาศัยความเข้มแข็งและความเชี่ยวชาญขององค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถเอาชนะความท้าทายของการค้ามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ และอย่างยั่งยืนในการดำเนินมาตรการป้องกันและคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

- สิ่งนี้ยังรวมไปถึงการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมเพื่อช่วยให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สังคม และไม่หวนกลับมาสู่วงจรการค้ามนุษย์อีก องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือฝึกทักษะอาชีพ ดูแลสุขภาพ และฟื้นฟูจิตใจเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เสียหายในการกลับคืนสู่สังคม

ความร่วมมือทวิภาคี-ประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศอื่น ๆ และสหรัฐอเมริกา

- รัฐบาลมีความตั้งใจที่จะมีบทบาทนำอย่างกระตือรือร้นในการต่อต้านการค้ามนุษย์ในภูมิภาค และได้มีการประสานงานกับประเทศกลุ่ม CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) ในขณะเดียวกัน ได้ขยายความร่วมมือกับประเทศอื่นในอนุภูมิภาคและในภูมิภาค รวมทั้งประเทศที่อยู่นอกภูมิภาคนี้ที่ร่วมกันทำสงครามต่อต้านการค้ามนุษย์เหมือนกันและที่ประสงค์จะให้การสนับสนุนโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์

- โดยที่การค้ามนุษย์เป็นประเด็นข้ามชาติ ประเทศไทยเน้นความสำคัญในการต่อสู้กับความท้าทายในลักษณะข้ามชาตินี้ ด้วยการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในกลุ่ม CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม) โดยผ่านกรอบการทำงานตามข้อตกลงและการเจรจาต่าง ๆ ในปี 2559 กัมพูชาได้ร่วมมือกับประเทศไทยในการพัฒนาแผนปฏิบัติการร่วมตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการขจัดการค้าเด็กและหญิง และการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ ที่มีการลงนามร่วมกันตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2557 และได้มีการดำเนินการระยะแรกของแผนปฏิบัติการสำหรับปี 2559-2561 แล้ว ประเทศไทยและลาวอยู่ระหว่างการเจรจาและจัดทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ฉบับใหม่เพื่อแทนฉบับเดิมที่ได้มีการลงนามร่วมกันไว้ตั้งแต่ปี 2548 ซึ่งความร่วมมือฉบับใหม่นี้จะทำให้เกิดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ทั้งสองประเทศยังได้มีการลงนามร่วมกัน

ในบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับความร่วมมือด้านแรงงานฉบับใหม่ เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2559 ประเทศไทยและเมียนมาอยู่ระหว่างการทบทวนบันทึกข้อตกลงทวิภาคีเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก แทนฉบับเดิมที่ได้มีการลงนามร่วมกันเมื่อปี 2552 เพื่อให้มีวิธีการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ดีขึ้น นอกจากนี้ทั้งสองประเทศยังได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับความร่วมมือด้านแรงงานและข้อตกลงเกี่ยวกับการประสานงานในการข้ามแดนฉบับใหม่ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2559 โดยสาระสำคัญเพิ่มเติมตามบันทึกข้อตกลงฉบับใหม่ คือ การใช้ใบผ่านแดนแทนหนังสือเดินทางเพื่อยื่นขอใบอนุญาตทำงานใน 4 จังหวัดชายแดนระหว่างไทย-เมียนมา นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ทำงานร่วมกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในการเตรียมการสำหรับคนเวียดนามที่จะเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย ภายใต้บันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงานที่มีการลงนามในปี 2558 ซึ่งรวมไปถึงการฝึกอบรมและการจัดทำคู่มือเป็นภาษาเวียดนาม

รายละเอียดเพิ่มเติม โปรดดูหัวข้อ 5.2.1 ภายใต้หัวข้อความร่วมมือ

- ประเทศไทยได้ร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน รณรงค์เพิ่มความตระหนักถึงความเสี่ยงและอันตรายของการโยกย้ายถิ่นฐานโดยผิดกฎหมาย และได้ส่งสัญญาณที่ชัดเจนไปยังเครือข่ายอาชญากรที่ปฏิบัติการอยู่ในภูมิภาค ให้ทราบถึงความเอาใจจริงเอาใจของประเทศไทยต่าง ๆ ในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์และการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน
- การประชุมระดับรัฐมนตรีของกระบวนการบาห์ลี ครั้งที่ 6 ประเทศไทยได้เสนอข้อเสนอแนะที่สำคัญต่อที่ประชุม เช่น การจัดการกับปัญหาที่ต้นเหตุ การส่งเสริมการย้ายถิ่นที่ปลอดภัยและถูกกฎหมาย การเสริมสร้างศักยภาพของผู้บังคับใช้กฎหมาย การทำให้องค์กรด้านมนุษยธรรมได้เข้าถึงผู้โยกย้ายถิ่นฐาน เพื่อให้การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการตระหนักถึงความสำคัญของการรณรงค์ด้านข้อมูลเพื่อใช้เป็นเครื่องในการป้องกันการย้ายถิ่นและเพื่อเป็นการส่งสัญญาณที่ชัดเจนไปยังเครือข่ายลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานและค้ามนุษย์ถึงความมุ่งมั่นอย่างจริงจังของผู้บังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการกับพวกเขา
- ประเทศไทยได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับหุ้นส่วนที่อยู่นอกภูมิภาคมาอย่างยาวนาน เช่น การทำงานร่วมกับประเทศญี่ปุ่นตามกรอบคณะทำงานเฉพาะกิจไทย-ญี่ปุ่น เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งมีการจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2549 กรอบการทำงานอื่น ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อีกจำนวนมาก กำลังมีการพัฒนาขึ้นระหว่างประเทศไทยและหุ้นส่วนอื่น ๆ ในภูมิภาค ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม มาเลเซีย จีน และแอฟริกาใต้ เป็นต้น
- ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นหุ้นส่วนในการต่อต้านการค้ามนุษย์กับประเทศไทยมาอย่างยาวนาน มีการพัฒนาความร่วมมือที่สำคัญเกิดขึ้นในปี 2559 โดยเฉพาะด้านการบังคับใช้กฎหมาย ความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย รวมถึงการให้คำปรึกษา การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการข่าว รวมทั้งการให้เงินสนับสนุนและการช่วยเหลือในการฝึกอบรมแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการในภาคสนาม เป็นต้น กรอบการทำงานต่าง ๆ จำนวนมาก ได้ก่อให้เกิดผลอย่างสร้างสรรค์และที่มีความสำคัญต่อการจัดการและต่อสู้กับประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ คณะทำงาน TICAC ได้มีการจัดตั้งขึ้นด้วยความช่วยเหลือสนับสนุนจากสำนักงานสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Investigations-HSI) และสำนักสืบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Bureau of Investigation-FBI) เพื่อทำการต่อสู้กับการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบที่มีการกระทำผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต และช่วยเหลือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้สามารถทำการสืบสวนสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มโอกาสในการลงโทษผู้กระทำผิด

ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชนและสื่อ

- โดยที่ยอมรับถึงความสำคัญในบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคมในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์ หน่วยงานของไทยได้มีการทำงานและประสานงานกับผู้มีส่วนได้เสียในส่วนต่าง ๆ ประเทศไทยเปิดรับการทำงานร่วมกับองค์การระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน และสื่อต่างประเทศ ในการสนับสนุนความพยายามในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ส่งเสริมมาตรการเยียวยาตามแนวปฏิบัติอันเป็นสากล และแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์การระหว่างประเทศในหลายด้าน เช่น กระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย การดูแลด้านสุขภาพ การศึกษา การสำรวจแรงงานเด็ก การจัดตั้งถิ่นฐานและการส่งกลับ นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังได้มีการประสานความร่วมมือกับผู้แทนองค์การแรงงานระหว่างประเทศและสหภาพยุโรปในการดำเนินโครงการต่อต้านการทำงานในรูปแบบที่ไม่อาจยอมรับได้ในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล
- รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับสื่อ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อประกันว่าประเทศไทยมีความมุ่งมั่นและความพยายามในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงการให้สื่อได้มีส่วนร่วมในความพยายามในการเสริมสร้างความตระหนักเพื่อลดความเสี่ยงจากการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ความร่วมมือกับภาคเอกชน

- รัฐบาลได้เชิญภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของและผู้ประกอบการที่มีแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้และเสียจากภัยการค้ามนุษย์ ให้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นหลักประกันในผลลัพธ์อย่างมีเป้าหมายและยั่งยืน แนวปฏิบัติที่ดีจากภาคเอกชนนี้เอง ได้มีการเผยแพร่และนำไปใช้ในการดำเนินการกับภาคเอกชนรายอื่นต่อ ๆ ไป

2. การดำเนินคดี

บทนำ

ในปี 2559 นโยบายและมาตรการสำคัญต่างๆ ทำให้เห็นถึงต้นทุนที่สูงขึ้นของการค้ามนุษย์และการลวงโทษ ดังรายละเอียดในบทก่อนหน้านี้ ส่งผลให้การค้ามนุษย์จากเดิมที่เป็นทางเลือกหนึ่งที่มีความเสี่ยงน้อยและให้ผลตอบแทนสูง กลายเป็นการกระทำที่มีความเสี่ยงสูงและให้ผลตอบแทนต่ำ มีการนำมาตรการริบทรัพย์สินมาใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับของการบังคับใช้กฎหมาย และนำมาใช้มากยิ่งขึ้นในปี 2559 มีการเพิ่มบทลงโทษหรือศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดหนักยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีผู้กระทำความผิดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า 2 ปี แต่ไม่ถึง 10 ปี เพิ่มจำนวนมากขึ้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการกำหนดเป้าหมายอย่างเป็นทางการเป็นระบบในการสืบสวน จับกุม และดำเนินคดีกับตัวการใหญ่ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พนักงานฝ่ายปกครองได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการบังคับใช้กฎหมายในการสืบสวนสอบสวน และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการใช้อำนาจในการสั่งปิดสถานประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ซึ่งมีผลในเชิงป้องปรามนักค้ามนุษย์ ประธานศาลฎีกาได้มีการออกข้อบังคับใหม่ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณคดีที่ค้างค้างการพิจารณาในศาลจำนวนคดีที่ค้างพิจารณาในชั้นศาลในปี 2558 ลดลงเหลือเพียง 10 คดี ในปี 2560 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม ในการเร่งพิจารณาคดีค้ามนุษย์ที่ค้างค้างให้แล้วเสร็จภายในเวลา 1 ปี

ในบทนี้ได้นำตัวอย่างมาแสดงให้เห็นถึงผลงานสำคัญที่เป็นรูปธรรมและมีคุณภาพ ซึ่งได้มีการดำเนินการอย่างประสบความสำเร็จตลอดทั้งปี 2559 รวมทั้งมีรายละเอียดเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในเชิงรุกและความร่วมมืออย่างเป็นทางการ เพื่อเพิ่มศักยภาพของรัฐบาลในการนำกฎหมาย และข้อบังคับมาใช้ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

แผนภาพที่ 11 : จุดเน้นสำคัญในปี 2559

2.1 คดีค้ามนุษย์

2.1.1 การลดปริมาณคดีที่ค้างพิจารณา

ในปี 2559 **คดีที่ค้างการพิจารณา** (หรือคดีที่รอการพิพากษา) ซึ่งเป็นคดีที่ได้ยื่นฟ้องในปีหรือก่อนปี 2558 **ลดลงเหลือ 10 คดี** จาก 409 คดี ในวันที่ 5 ตุลาคม 2559 ศาลได้พิจารณาและพิพากษาคดีที่ค้างตั้งแต่ปี 2557 จนแล้วเสร็จ วันที่ 30 ตุลาคม 2559 จำนวนคดีที่ค้างจากปี 2558 ลดลงเหลือเพียง 10 คดี สถิติคดีค้างพิจารณาปรากฏตามตาราง 2 สะท้อนให้เห็นความคืบหน้าอย่างมีนัยสำคัญของกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินการกับคดีที่ค้างการพิจารณา และเร่งรัดการพิจารณาและตัดสินคดีค้ามนุษย์ ซึ่งบ่งบอกถึงก้าวสำคัญในการให้ความร่วมมือของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ในการลดปริมาณคดีที่ค้างค้างและนำผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ตาราง 2 : จำนวนคดีที่ค้างพิจารณา ในปี 2558 และ 2559

ปี	จำนวนคดีค้ามนุษย์ที่ยื่นฟ้องต่อศาล	จำนวนคดีที่ค้างพิจารณา
2558	186	0
2559	223	10

2.1.2 คดีค้ามนุษย์ที่พบและทำการสืบสวนสอบสวนในปี 2559

ในปี 2559 เจ้าหน้าที่ตำรวจพบและทำการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในปีนี้ทั้งหมด 333 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จากจำนวน 317 คดี ในปี 2558

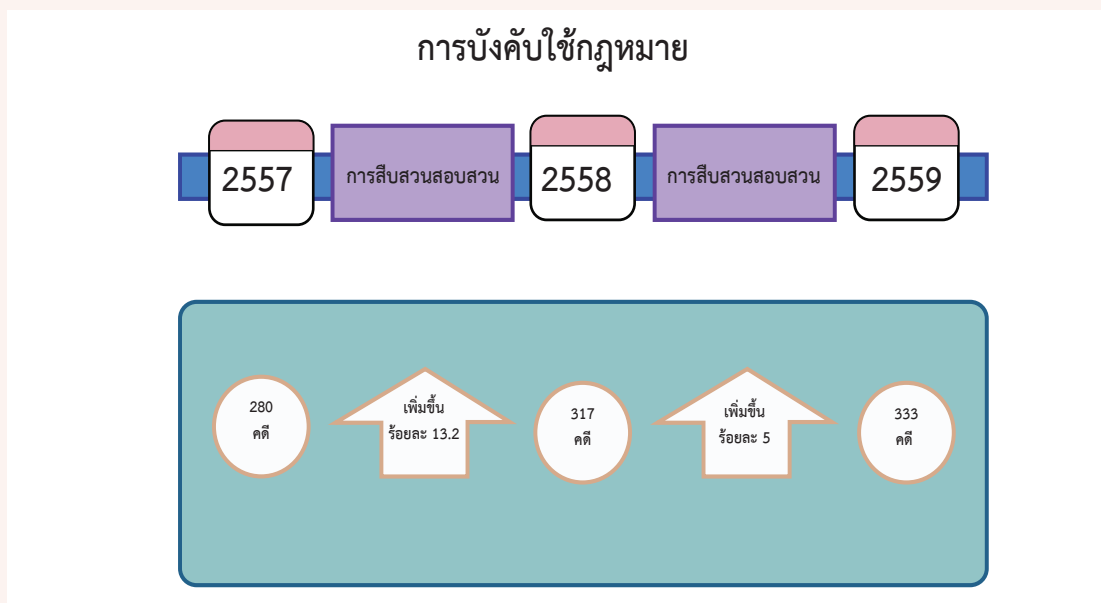
ตาราง 3 เป็นการจำแนกจำนวนคดีตามรูปแบบของการค้ามนุษย์ที่มีการพบและทำการสืบสวนสอบสวนในปี 2559 เปรียบเทียบกับ 2 ปีก่อนหน้า ในจำนวน 333 คดี มี 244 คดี ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และ 43 คดี จาก 75 คดี ของการบังคับใช้แรงงานเกี่ยวข้องกับแรงงานภาคประมง ในขณะที่ 8 คดี เป็นการบังคับขู่ขาน และที่เหลืออีก 3 คดี เป็นการใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก

สถิติในตาราง 3 แสดงให้เห็นแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของคดีค้ามนุษย์ ซึ่งเทียบสัดส่วนได้กับความสำคัญของปัญหา การจำแนกคดีตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ช่วยสะท้อนถึงระดับปัญหาของการค้ามนุษย์เพื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และการค้ามนุษย์ในภาคประมง และสะท้อนถึงความเอาใจจริงเอาใจและประสิทธิภาพของรัฐบาล ในการติดตามเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดทั้งสองส่วนที่สำคัญดังกล่าวด้วย

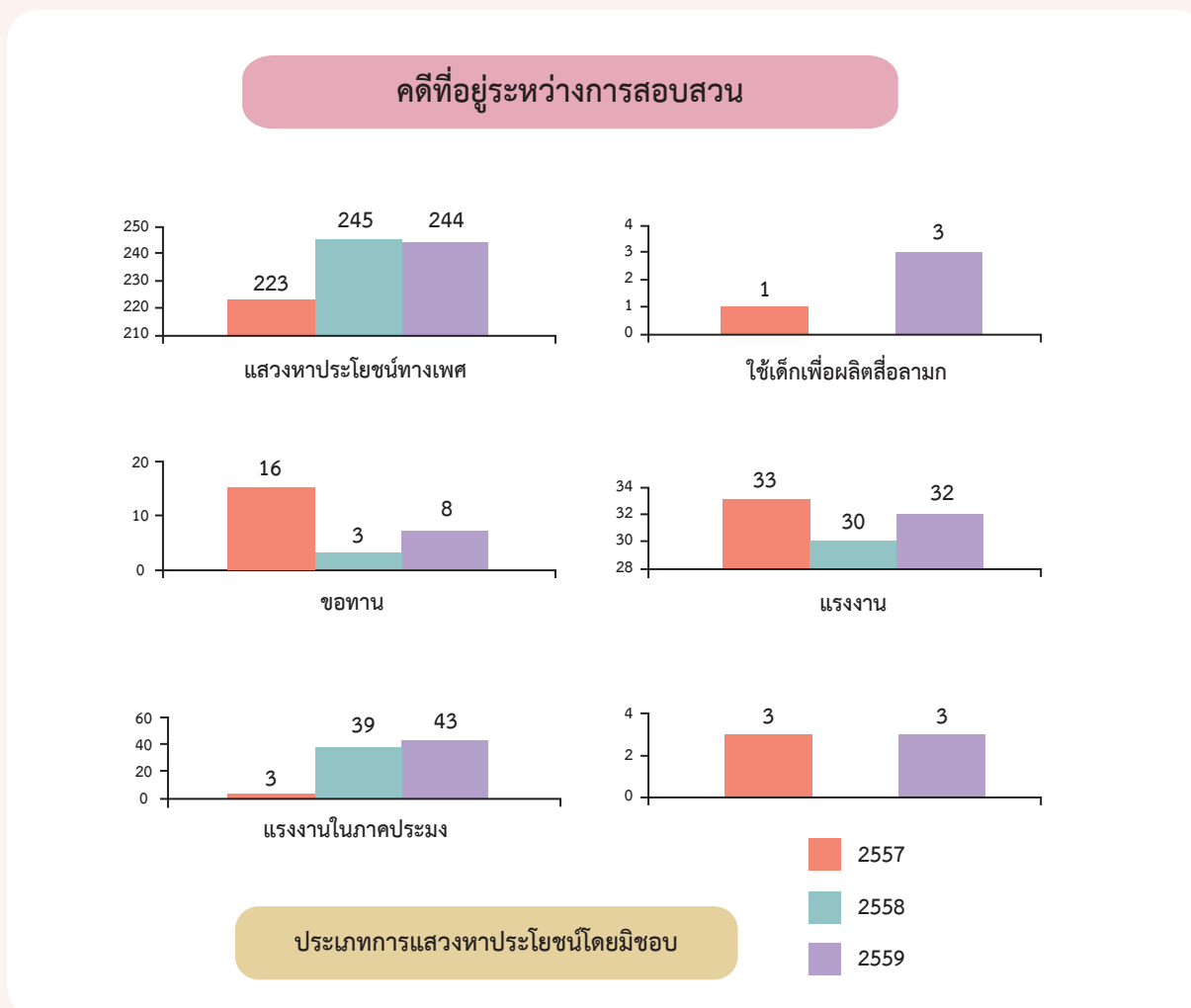
ตาราง 3 : คดีค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวน จำแนกตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ปี	คดีที่ทำการสอบสวน							
	จำนวนคดี	รูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ						
		เพศ	ใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก	ขู่ขาน	แรงงาน	แรงงานในภาคประมง	ทาส	อื่นๆ
2557	280	223	1	16	33	3	1	3
2558	317	245	-	3	30	39		-
2559	333	244	3	8	32	43		3

แผนภาพที่ 12 : แนวโน้มของการสืบสวน

แผนภาพที่ 13 : คดีค้ามนุษย์จำแนกตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

2.1.3 จำนวนผู้กระทำผิด

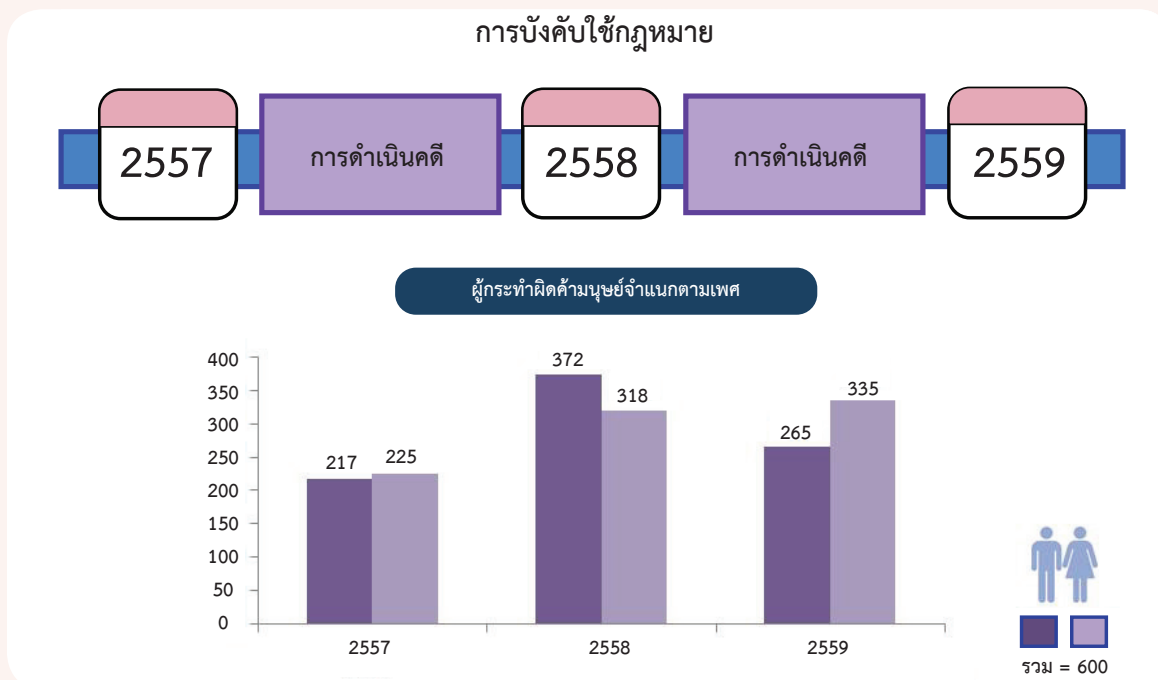
จำนวนผู้กระทำผิดคดีค้ามนุษย์ที่ถูกจับกุมและฟ้องร้องในปีนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 600 คน โดยจำแนกเป็นชาย 265 คน หญิง 335 คน เป็นผู้กระทำผิดสัญชาติไทย 462 คน เมียนมา 35 คน กัมพูชา 26 คน ลาว 41 คน ส่วนสัญชาติอื่น 36 คน (เวียดนาม 27 คน ฟิลิปปินส์ 1 คน มาเลเซีย 2 คน อุซเบกิสถาน 2 คน สวิตเซอร์แลนด์ 1 คน อังกฤษ 1 คน และศรีลังกา 2 คน) สถิติจำนวนผู้กระทำผิดที่ถูกจับกุมจำแนกตามเพศ และสัญชาติปรากฏตามตาราง 4

เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มจะเห็นได้ว่าจำนวนคดีต่อผู้กระทำผิดเพิ่มขึ้นเรื่อยมานับแต่ปี 2557 สะท้อนให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายยังคงกระตือรือร้นต่อความพยายามในการจับกุมและฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่า เหตุผลที่จำนวนผู้กระทำความผิดที่ถูกจับกุม ในปี 2558 มีจำนวนสูงมาก เนื่องจากคดีสำคัญคดีหนึ่งคือ คดีโรฮีนจา ซึ่งมีผู้กระทำความผิดเกี่ยวข้องถึง 296 คน

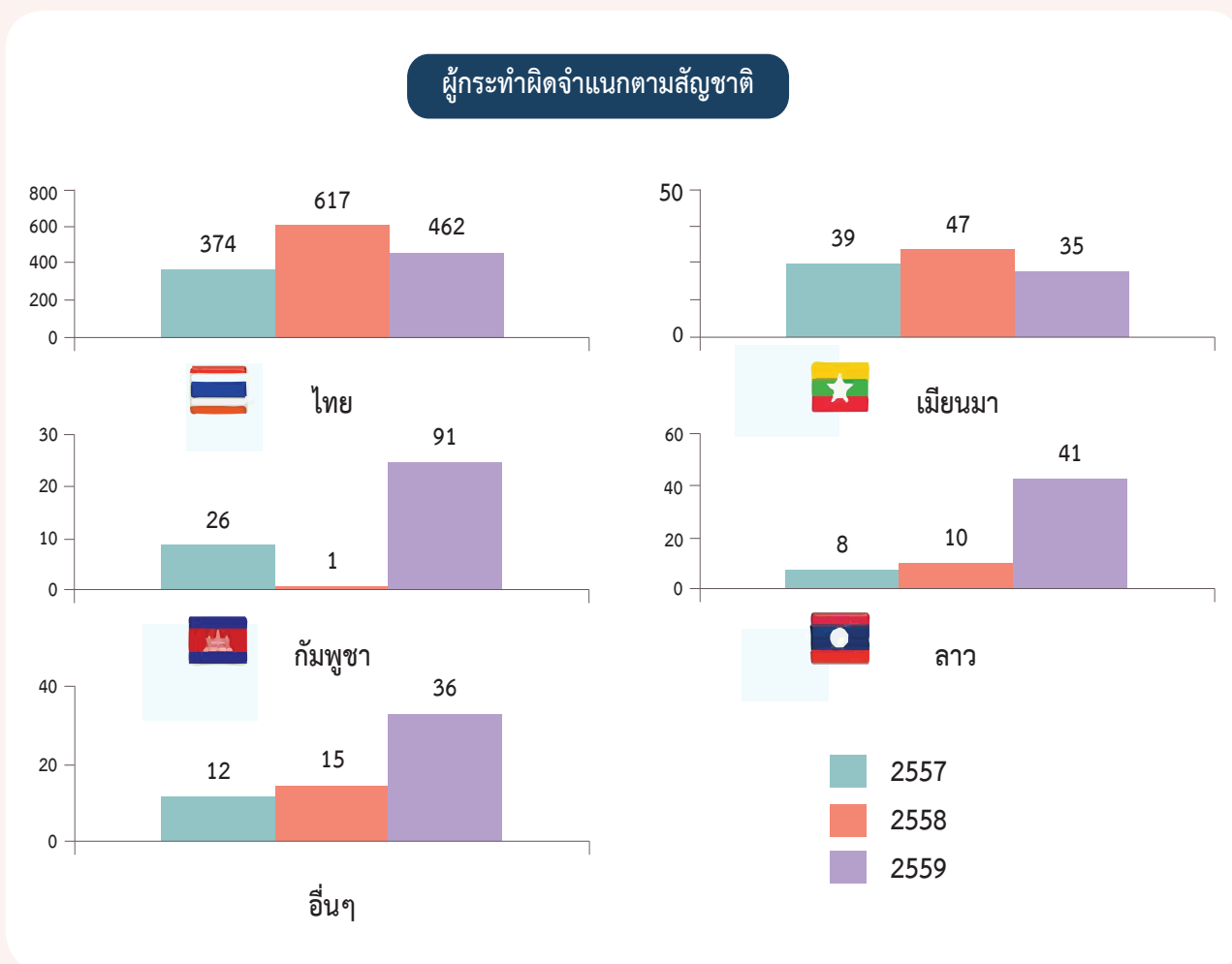
ตาราง 4 : จำนวนผู้กระทำความผิดคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามเพศและสัญชาติ

ปี	จำนวนผู้กระทำผิด	เพศ		สัญชาติ				
		ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่นๆ
2557	442	217	225	374	39	9	8	12
2558	690	372	318	617	47	1	10	15
2559	600	265	335	462	35	26	41	36

แผนภาพที่ 14 : จำนวนผู้กระทำผิด จำแนกตามเพศ

แผนภาพที่ 15 : จำนวนผู้กระทำผิด จำแนกตามสัญชาติ

2.1.4 การฟ้องคดีในปี 2559

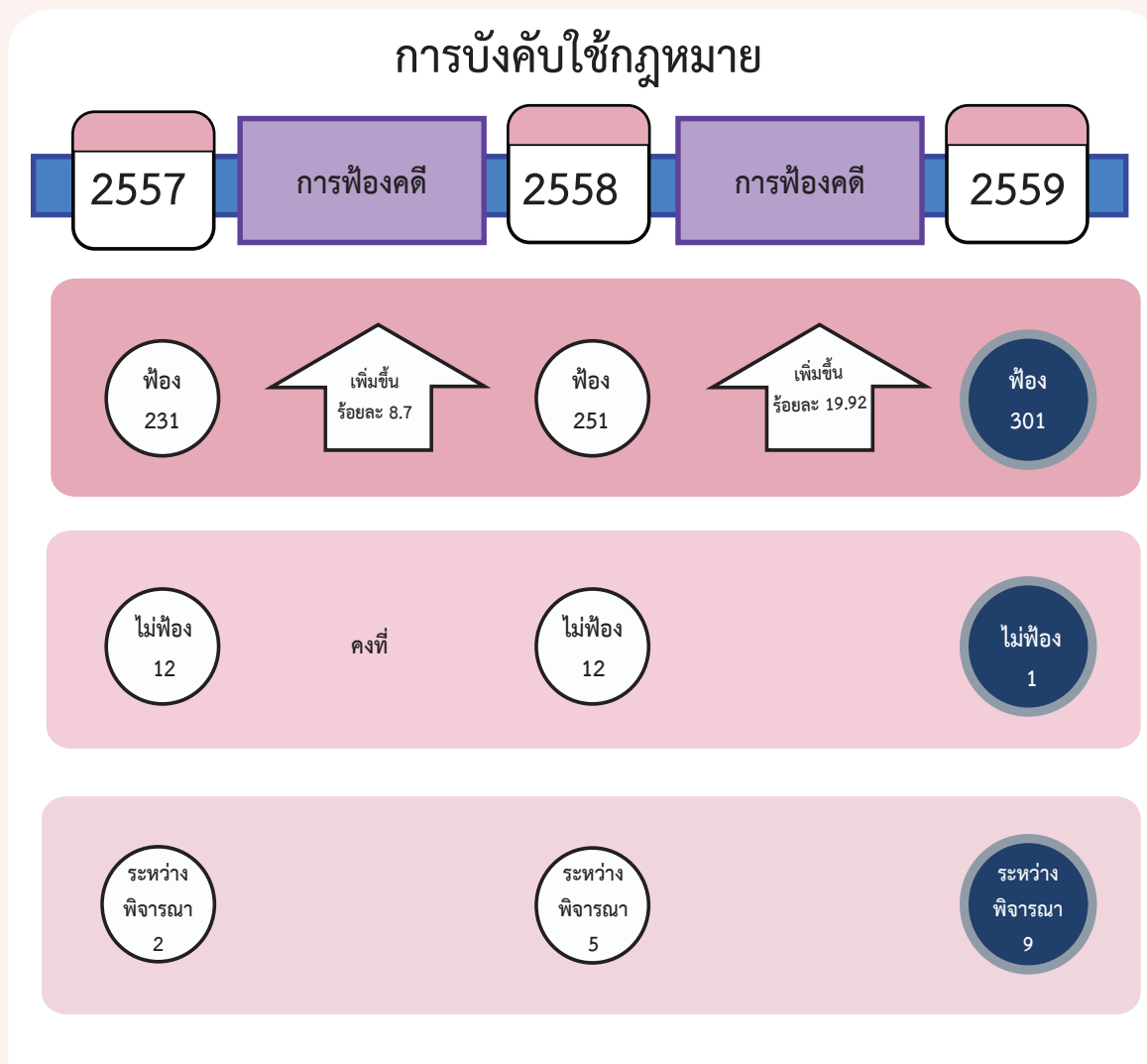
ในปี 2559 พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลจำนวนทั้งสิ้น 301 คดี เทียบกับ 251 คดี ที่มีการยื่นฟ้องในปี 2558 จำนวนคดีที่สั่งไม่ฟ้องลดลงจาก 12 คดี ในปี 2558 เหลือเพียง 1 คดี ในปีนี้ (โปรดดูคำอธิบายใน 2.1.3) และมีเพียง 9 คดี ที่ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการ รายละเอียดปรากฏตามตาราง 5

ตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าจำนวนคดีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องมีเพิ่มขึ้นทุกปี สะท้อนให้เห็นถึงความจริงจังของรัฐบาลในการนำตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นของพนักงานอัยการและความเอาใจใส่ในการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้คดีมีคุณภาพอันเป็นหลักประกันว่าจะสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้

ตาราง 5 : สถานะของการฟ้องคดี จำแนกเป็นรายปี

ปี	ฟ้องแล้ว	สั่งไม่ฟ้อง	อยู่ระหว่างรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม
2557	231	12	2
2558	251	12	5
2559	301	1	9

แผนภาพที่ 16 : แนวโน้มของการฟ้องคดีการบังคับใช้กฎหมาย

2.1.5 คำพิพากษาลงโทษในปี 2559

2.1.5.1 สถิติกำหนดระยะเวลาในการพิพากษาลงโทษ

อัตราคดีที่มีการพิพากษาลงโทษในศาลชั้นต้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นกับทั้งคดีที่มีการพิพากษาภายใน 6 เดือน และ 1 ปี รายละเอียดเห็นได้จากตาราง 6 แนวโน้มลักษณะเช่นนี้ยังแสดงถึงความจริงจัง ประสิทธิภาพ และคุณภาพของการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งกระบวนการ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลอีกด้วย

ตาราง 6 : จำนวนคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษ จำแนกตามระยะเวลา

ศาลชั้นต้น – จำนวนคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำแนกตามระยะเวลา									
ปี	เดือน				ปี				รวม
	≤1	>1-3	>3-6	>6-12	>1-2	>2-3	>3-4	>4-5	
2557	7 (3 %)	23 (11 %)	50 (24 %)	65 (32 %)	49 (24 %)	9 (4 %)	3 (1 %)	-	206 (100 %)
2558	13 (8 %)	23 (14 %)	37 (22 %)	40 (24 %)	43 (25 %)	12 (7 %)	1 (1 %)	-	169 (100 %)
2559 (ม.ค.-พ.ย.)	20 (6 %)	49 (15 %)	94 (28 %)	132 (40 %)	30 (9 %)	4 (1 %)	-	1* (0.3 %)	330 (100 %)

ข้อสังเกต : “≤” หมายถึง น้อยกว่าหรือเท่ากับ

* คดีที่ทำการพิจารณา 4-5 ปี เนื่องจากพนักงานอัยการต้องติดตามพยาน ซึ่งไม่มาเบิกความเป็นพยานและเดินทางออกนอกประเทศ

2.1.5.1 สถิติกำหนดระยะเวลาในการพิพากษาลงโทษ

สถิติในตาราง 6 แสดงให้เห็นแนวโน้มของการพิพากษาลงโทษ โดยจำแนกตามระยะเวลา ได้ดังนี้

- จำนวนคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษภายใน 3 เดือน เพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 14 (30 จาก 206 คดี) ในปี 2557 เป็นร้อยละ 21 (36 จาก 169 คดี) ในปี 2558 และเป็นร้อยละ 21 (69 จาก 330 คดี) ในปี 2559

- จำนวนคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษภายใน 6 เดือน เพิ่มขึ้นจากประมาณร้อยละ 39 (80 จาก 206 คดี) ในปี 2557 เป็นร้อยละ 43 (73 จาก 169 คดี) ในปี 2558 และเป็นร้อยละ 49 (163 จาก 330 คดี) ในปี 2559

- จำนวนคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษภายใน 1 ปี สูงถึงเกือบร้อยละ 90 (295 จาก 330 คดี) ในปี 2559 เทียบกับร้อยละ 67 (113 จาก 169 คดี) ในปี 2558 และร้อยละ 70 (145 จาก 206 คดี) ในปี 2557 ตามลำดับ

o ในทางตรงกันข้ามจำนวนคดีที่ใช้เวลาในการพิจารณามากกว่า 1 ปี ลดลงอย่างมาก จากประมาณร้อยละ 30 (61 จาก 206 คดี ในปี 2557 และ 56 จาก 169 คดี ในปี 2558) เหลือเพียงประมาณ ร้อยละ 10 (35 จาก 330 คดี) ในปี 2559

ข้อมูลในตาราง 6 แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในอัตราการพิพากษาลงโทษ คดีค้ามนุษย์ โดยผ่านทางกระบวนการพิจารณาที่รวดเร็วของศาล ผลที่ตามมา คือจำนวนคดีที่มีการพิพากษาลงโทษ เพิ่มขึ้น (สูงเกือบถึง 330 คดี ในปี 2559) เทียบกับ 169 คดี ในปี 2558 และ 206 คดี ในปี 2557 เพื่อช่วยลด คดีค้ามนุษย์ที่ก่อนหน้านี้ค้างพิจารณาอยู่ในศาล ผลของข้อเสนอแนะของประธานศาลฎีกาในเรื่องการเร่งรัด การพิจารณา ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2557 ในการร่นระยะเวลาในการพิจารณาของศาลได้เห็นผล อย่างชัดเจนในปี 2559

2.1.5.2 จำนวนผู้กระทำผิดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษ

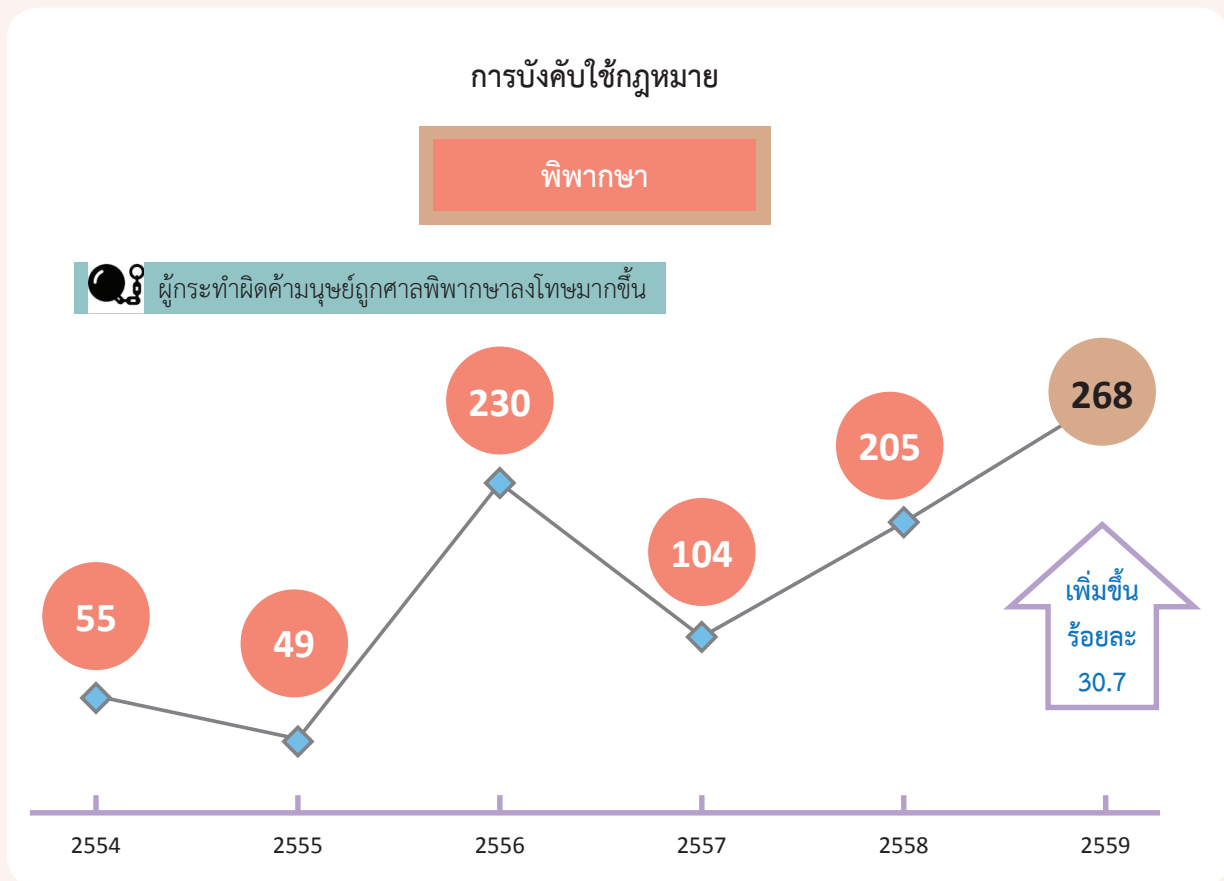
โดยรวมแล้วในปี 2559 จะเห็นจำนวนผู้กระทำผิดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำนวน 268 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.7 จากปี 2558 (205 ราย) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นที่น่าสังเกต คือ อัตราร้อยละ ที่เพิ่มขึ้นของผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า 2 ปี เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 52 เมื่อเทียบกับปี 2558 นอกจากนี้ อัตราร้อยละของผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 63 เมื่อเทียบกับปี 2558 รายละเอียดปรากฏตามตาราง 7

ตาราง 7 : จำนวนผู้กระทำผิดที่ถูกศาลพิพากษา

คำพิพากษา (จำคุก)	2558	2559	เพิ่มขึ้นร้อยละ
	จำเลยที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิด		
<6 เดือน	4	9	125 %
>6 - ≤12 เดือน	3	9	200 %
>1 - ≤2 ปี	6	7	16 %
>2 - ≤3 ปี	20	22	10 %
>3 - ≤5 ปี	39	68	74 %
>5 - ≤10 ปี	60	98	63 %
>10 ปี	73	55	-25 %
รวม	205	268	30 %

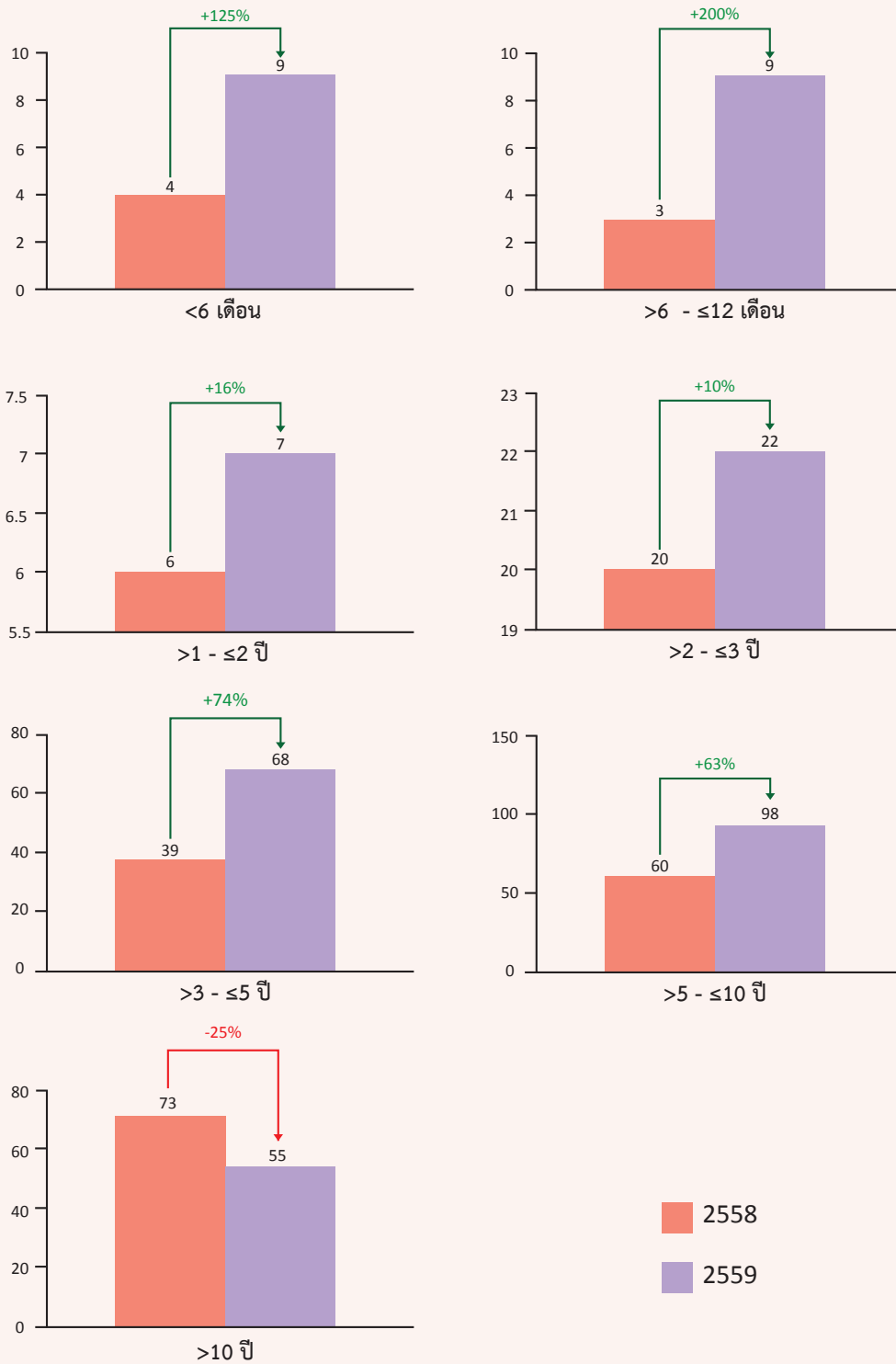
ข้อสังเกต : “≤” หมายถึงน้อยกว่าหรือเท่ากับ

แผนภาพที่ 17 : แนวโน้มของการพิพากษาลงโทษ

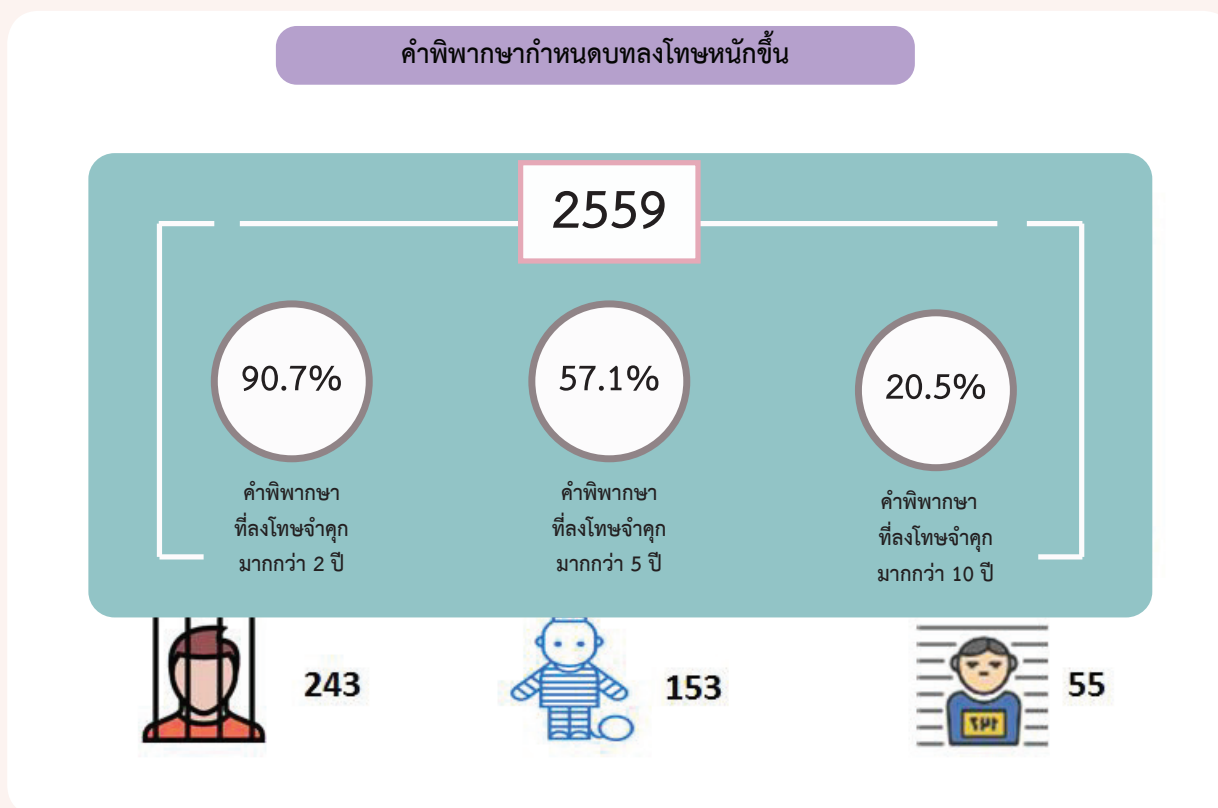

แผนผัง 18 : จำนวนผู้กระทำผิดที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิด จำแนกตามโทษจำคุก

ผู้กระทำผิดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษ

แผนภาพที่ 19 : ร้อยละของจำเลยที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า 2 ปี

แผนผังข้างต้นแสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้กระทำความผิดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษได้เพิ่มขึ้นอย่างมากในปี 2559 โดยจำนวนผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า 2 ปี มีจำนวน 243 ราย จากทั้งหมด 268 ราย (คิดเป็นร้อยละ 90.7 ของจำนวนผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษทั้งหมด) ในขณะที่จำนวนผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกมากกว่า 5 ปี และ 10 ปี มีจำนวน 153 ราย จาก 268 ราย (หรือร้อยละ 57.1 ของจำนวนผู้ที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษทั้งหมด) และ 55 ราย จาก 268 ราย (ร้อยละ 20.5) ตามลำดับ

สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงความจริงจังของเจ้าหน้าที่ในการจัดการกับคดี คุณภาพของคดี และประสิทธิภาพของกระบวนการในการประสานงานนับตั้งแต่ชั้นตำรวจ ผ่านไปยังพนักงานอัยการจนถึงชั้นศาล

2.1.6 การสืบสวนสอบสวนที่มีประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในปี 2557 มีคดีค้ามนุษย์จำนวน 115 คดี (ร้อยละ 41) จากจำนวน 280 คดี ที่ได้ทำการสอบสวนและส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาในปีเดียวกัน ในขณะที่อีก 165 คดี (ร้อยละ 59) ทำการสอบสวนเสร็จในปีต่อมาคือ ปี 2558

ปี 2558 มีคดีค้ามนุษย์จำนวน 174 คดี (ร้อยละ 55) จากจำนวน 317 คดี ได้ทำการสอบสวนและส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาในปีเดียวกัน ในขณะที่อีก 143 คดี (ร้อยละ 45) ทำการสอบสวนเสร็จในปีต่อมาคือ ปี 2559

ปี 2559 มีคดีค้ามนุษย์จำนวน 286 คดี (ร้อยละ 86) จากจำนวน 333 คดี ที่ได้ทำการสอบสวนและส่งให้พนักงานอัยการพิจารณา ในขณะที่คดีที่เหลืออีก 47 คดี (ร้อยละ 14) ทำการสอบสวนใกล้จะแล้วเสร็จ สถิติปรากฏตามตาราง 8

ตาราง 8 : จำนวนคดีค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

คดีค้ามนุษย์ที่ทำการสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ					
ปี	จำนวนคดี	จำนวนคดีที่ทำการสอบสวนแล้วเสร็จในแต่ละปี			อยู่ระหว่างการรวบรวมพยานหลักฐาน
		2557	2558	2559	
2557	280	115 (41 %)	165 (59 %)	0	0
2558	317	N/A	174 (55 %)	143 (45 %)	0
2559	333	N/A	N/A	286 (86 %)	47 (14 %)
2557-2559	930	15	339	429	47

ตาราง 8 ข้างบนแสดงให้เห็นจำนวนและร้อยละของคดีที่ทำการสอบสวน และส่งให้พนักงานอัยการซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ปี 2557 โดยในปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 86 (286 จาก 333 คดี) เทียบกับร้อยละ 55 (174 จาก 317 คดี) ในปี 2558 แสดงให้เห็นว่า เพิ่มขึ้นร้อยละ 31 (ร้อยละ 86-ร้อยละ 55) จากปี 2558 และเทียบกับร้อยละ 41 (115 จาก 280 คดี) ในปี 2557 เพิ่มขึ้นร้อยละ 45 ในปี 2559 (ร้อยละ 86-ร้อยละ 41)

ตาราง 8.1 : ระยะเวลาในการสอบสวนคดีค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในปี 2557-2559

ระยะเวลาในการสอบสวนคดีค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ						
ปี	คดีในราชอาณาจักร		คดีข้ามชาติ		รวม	
	จำนวนคดี	จำนวนวัน	จำนวนคดี	จำนวนวัน	จำนวนคดี	จำนวนวัน
2557	259	100	17	391	276	118
2558	256	102	59	191	315	118
2559	259	71	22	86	281	72

ตาราง 8 แสดงให้เห็นจำนวนและร้อยละของคดีที่ทำการสอบสวน และส่งให้พนักงานอัยการซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ปี 2557 โดยในปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 86 (286 จาก 333 คดี) เทียบกับร้อยละ 55 (174 จาก 317 คดี) ในปี 2558 แสดงให้เห็นว่า เพิ่มขึ้นร้อยละ 31 (ร้อยละ 86-ร้อยละ 55) จากปี 2558 และเทียบกับร้อยละ 41 (115 จาก 280 คดี) ในปี 2557 เพิ่มขึ้นร้อยละ 45 ในปี 2559 (ร้อยละ 86-ร้อยละ 41)

สถิติที่แสดงในตาราง 8.1 แสดงให้เห็นการพัฒนาประสิทธิภาพในการสอบสวนคดีค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และการส่งสำนวนคดีไปให้พนักงานอัยการพิจารณา โดยเห็นได้จาก**จำนวนวันที่ใช้ในการสอบสวนต่อคดี ได้ลดลงจาก 118 วัน** ในปี 2557 และปี 2558 **เหลือเพียงประมาณ 72 วัน** ในปี 2559 หรือคิดเป็นพัฒนาการที่**ดีขึ้นร้อยละ 40** นอกจากนี้ ในคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติยังมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เห็นได้ว่า**ระยะเวลาที่ใช้ในการสอบสวนต่อคดีสั้นลงอย่างมาก 86 วัน** ในปี 2559 เมื่อเทียบกับ 191 วัน ในปี 2558 และ 391 วันในปี 2557 สิ่งเหล่านี้ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและดีขึ้น ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการในการทำคดีร่วมกัน

2.1.7 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การฟ้องร้องดำเนินคดีมีประสิทธิภาพดีขึ้น

ประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นอย่างมากในการบังคับใช้กฎหมายค้ามนุษย์เป็นผลมาจากมาตรการดังต่อไปนี้

(1) **ข้อสั่งการที่ชัดเจนและการสนับสนุนอย่างสร้างสรรค์จากระดับนโยบาย** ทั้งจากนายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรี เพื่อการประสานงาน ประสานความร่วมมือ และปฏิบัติงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด และราบรื่นระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

(2) **การสนับสนุนด้านงบประมาณ** ที่จำเป็นสำหรับการทำงานของหน่วยเฉพาะที่ตั้งขึ้นมาเพื่อทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุดและศาลยุติธรรม รวมทั้ง**ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการจัดจ้างและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่**

(3) ศาลมีการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่รวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจาก**คำแนะนำของประธานศาลฎีกาและการจัดตั้งแผนกคดีค้ามนุษย์ขึ้นในศาลอาญา** ซึ่งช่วยให้การพิจารณาคดีค้ามนุษย์เป็นไปอย่างรวดเร็ว

(4) **ระบบฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน** ซึ่งปัจจุบันทำงานได้อย่างเต็มที่

(5) การเน้นไปที่การจัดการกับแรงจูงใจทางด้านการตลาดและธุรกิจของการค้ามนุษย์ ซึ่งทำให้การค้ามนุษย์กลายเป็น**สิ่งที่มีความเสี่ยงสูงและไม่มีผลตอบแทน**

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมุ่งเน้นการสืบหาและยึดอายัดทรัพย์สินของผู้กระทำผิดค้ามนุษย์ พระราชบัญญัติการประมงมีการกำหนดโทษปรับและลงโทษเจ้าของและผู้ประกอบการที่เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์ ผลที่เกิดขึ้นโดยรวม คือ การทำให้การค้ามนุษย์จากที่เป็นการกระทำที่มีความเสี่ยงต่ำให้ผลตอบแทนสูง กลายเป็นการกระทำที่มีความเสี่ยงสูงและไม่มีผลตอบแทน

(6) **การกำหนดเป้าหมายอย่างเป็นทางการเป็นระบบในการสืบสวนสอบสวน จับกุมและดำเนินคดีกับ** ผู้เป็นตัวการสำคัญและตัวการใหญ่

2.2 มาตรการเพิ่มเติมที่สำคัญ

นอกเหนือจากมาตรการต่างๆ ที่ได้มีการดำเนินการตามที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 2.1 มาตรการเพิ่มเติมที่สำคัญต่อไปนี้ได้ดำเนินการในปี 2559 ด้วย

2.2.1 การทำงานของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ามนุษย์

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ได้มีคำสั่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ โดยมีอัยการอาวุโสเป็นประธาน อนุกรรมการประกอบด้วย ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี และผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 9 คน จากสำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยคณะกรรมการได้มีการดำเนินงานตามกรอบภารกิจ ดังต่อไปนี้

(1) ติดตามและกำกับดูแลการดำเนินคดีค้ามนุษย์

คณะกรรมการฯ ได้ปรับปรุงข้อมูลการบันทึกจำนวนคดีในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลให้เป็นปัจจุบัน และอยู่ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้สามารถยืนยันความถูกต้องและติดตามผลได้

(2) แก้ปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องเกี่ยวกับการคัดแยกและการคุ้มครองผู้เสียหาย

คณะกรรมการฯ ได้ปรับปรุงแก้ไขแนวทางฉบับใหม่เกี่ยวกับวิธีการในการคัดแยกผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้นำข้อเสนอแนะด้านนโยบายใส่เพิ่มเติมเข้าไปด้วย เช่น กฎของกระทรวงมหาดไทยที่อนุญาตให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวต่างชาติสามารถอยู่และทำงานในประเทศไทยได้เป็นเวลา 2 ปี

รายละเอียดเพิ่มเติม โปรดดูหัวข้อ 1.3.2

(3) กำกับดูแลการดำเนินคดีค้ามนุษย์ทุกคดี ประเด็นข้อกฎหมายและอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ เพื่อให้กระบวนการทางกฎหมายสามารถเดินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและเป็นธรรม

คณะกรรมการฯ ได้ติดตามและเร่งรัดการดำเนินคดีค้ามนุษย์

2.2.2 ข้อบังคับใหม่ของอัยการสูงสุดในการเร่งรัดการฟ้องคดี

อัยการสูงสุดได้ออกคำสั่งใหม่เกี่ยวกับการฟ้องความผิดฐานค้ามนุษย์ ดังนี้

(1) คำสั่ง ลงวันที่ 22 มีนาคม 2559 ให้พนักงานอัยการเร่งพิจารณาสั่งสำนวนคดีและยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลโดยเร็ว และให้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวหรือเลื่อนนัดส่งตัวผู้ต้องหาอย่างระมัดระวัง ซึ่งเป็นการช่วยเร่งรัดให้การดำเนินคดีรวดเร็วยิ่งขึ้น

(2) คำสั่ง ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2559 ให้พนักงานอัยการส่งสำนวนคดีค้ามนุษย์ทุกสำนวนให้สำนักงานคดีค้ามนุษย์เป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งในทางคดี

2.2.3 เจ็อนไขการปล่อยตัวชั่วคราวผู้กระทำผิดค้ามนุษย์ที่เข้มงวดมากขึ้น

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ฉบับใหม่ ที่มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2559 ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวในคดีค้ามนุษย์เข้มงวดมากขึ้น โดยมีมาตรการสำคัญ ได้แก่

(1) การกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาเมื่อจำเลยยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราวว่า คดีค้ามนุษย์ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับองค์ราชอาณาจักรหรือไม่ ผู้กระทำผิดเป็นตัวละครสำคัญ หรือตัวการใหญ่หรือไม่ รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวข้องหรือไม่ มาตรการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยทำให้ผู้เสียหายหรือพยานกล้าที่จะให้ถ้อยคำหรือเบิกความต่อศาล และยังเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายและพยานจากการถูกข่มขู่ คุกคาม ก่อทวน หรือพฤติกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นการบีบบังคับ

(2) กำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายต้องนำข้อแนะนำของศาลมาพิจารณาเพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันจำเลยที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวหลบหนี และเพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยของสาธารณชนเมื่อมีการปล่อยตัวชั่วคราว ก่อนที่ศาลจะตัดสิน

(3) กำหนดให้เป็นความผิดต่างหาก ในกรณีที่จำเลยที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวแล้วหลบหนี

2.2.4 การใช้มาตรการในการยึดและอายัดทรัพย์สินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

ในปี 2559 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ทำการสืบสวนสอบสวนเส้นทางการเงินและยึดอายัดทรัพย์สินในคดีค้ามนุษย์จำนวน 9 คดี คิดเป็นมูลค่ามากกว่า 784,000,000 บาท ทรัพย์สินที่ทำการยึดอายัดในปี 2559 มีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 414 จากปี 2558 (195,000,000 บาท) ปัจจุบัน คดีทั้ง 9 คดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแพ่ง

ตาราง 9 : การยึดและอายัดทรัพย์สินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปี	จำนวนคดีค้ามนุษย์	มูลค่าทรัพย์สินที่ยึดอายัด
2558	2	195,000,000 บาท
2559	9	784,000,000 บาท
เพิ่มขึ้น (%)		414 %

ในปีที่ ศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินมูลค่ากว่า 87,504,023 บาท ในคดีค้ามนุษย์ 6 คดี ตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2558 โดย 2 ใน 6 คดี เป็นคำสั่งที่ให้ทรัพย์สินมูลค่า รวม 3,892,029 บาท ในคดีค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนอีก 4 เรื่อง เป็นคำสั่งให้ทรัพย์สินต่างๆ เช่น เงินสด บัญชีธนาคารและอสังหาริมทรัพย์ มูลค่ากว่า 83,611,994 บาท ในคดีโรฮีนจา ตกเป็นของแผ่นดิน ในจำนวนทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินนี้ ทรัพย์สินมูลค่ามากกว่า 11,000,000 บาท เป็นทรัพย์สินที่ยึดมาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์

2.2.5 การจัดตั้งและการปฏิบัติการของคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดเด็กและเยาวชน (TICAC)

นับตั้งแต่เดือนธันวาคม 2558 รัฐบาลได้จัดตั้งคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดเด็กและเยาวชน (Thailand Internet Crimes Against Children–TICAC) ขึ้น โดยอาศัยแบบอย่างมาจากสหรัฐอเมริกา TICAC ได้จัดโครงสร้างการทำงานโดยการให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติทำงานร่วมกับสำนักงานสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Investigations–HSI) และสำนักสืบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Bureau of Investigation–FBI) โดยสามารถเข้าถึงระบบฐานข้อมูลศูนย์เพื่อเด็กหายและถูกฉวยผลประโยชน์แห่งชาติ (National Center for Missing and Exploited Children–NCMEC) ในสหรัฐอเมริกาได้โดยตรง FBI, HSI และสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดในการแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบเรียลไทม์ เกี่ยวกับคดีที่ได้รับรายงานเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศที่มีการดำเนินการโดยอาศัยอินเทอร์เน็ตซึ่งจะนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์

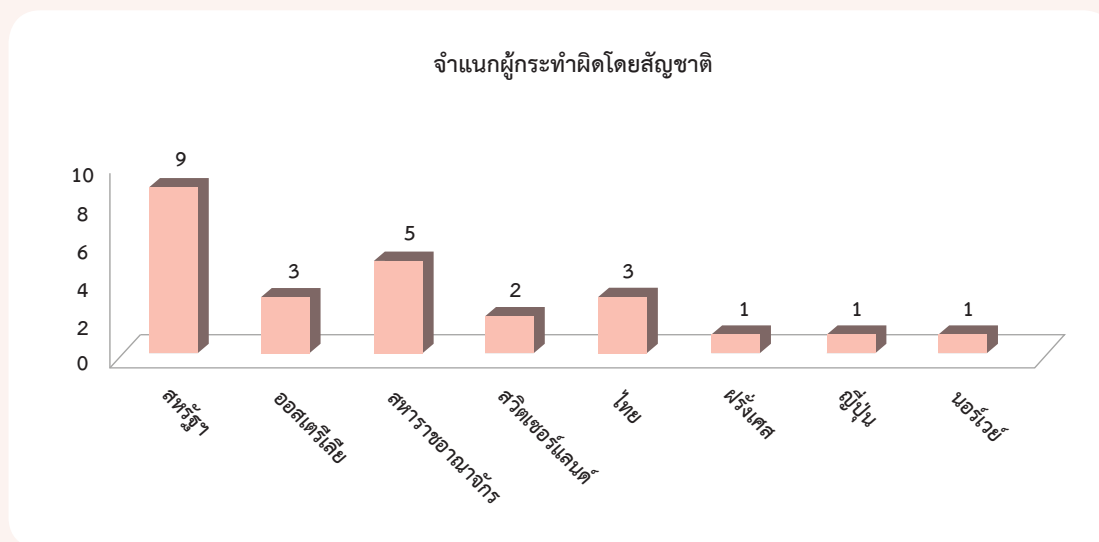
ปัจจุบัน TICAC ประกอบด้วยส่วนบัญชาการ ส่วนงานธุรการ และส่วนปฏิบัติการ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 5 นาย ปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาประจำอยู่ที่สำนักงาน และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจอีก 43 นาย เป็นชุดปฏิบัติการที่จะได้รับมอบหมายเป็นรายกรณี โดยเจ้าหน้าที่เหล่านี้จะทำงานสืบสวนสอบสวนทั้งภาคสนามและผ่านทางกรวิเคราะห์พยานหลักฐานดิจิทัล ปัจจุบัน TICAC ยังคงเป็นคณะทำงานเฉพาะกิจ แต่ก็มีแผนที่จะยกระดับเป็นหน่วยงานถาวรที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานประจำเต็มเวลา

ตาราง 10 : คดีที่ดำเนินการโดย TICAC

ผู้กระทำผิด (จำนวน)	สถานะของ 25 คดี					
	ส่งกลับ	อยู่ระหว่างการ การสอบสวน ของเจ้าหน้าที่ ตำรวจ	อยู่ระหว่างการ พิจารณาของ พนักงานอัยการ	อยู่ระหว่าง การพิจารณา ของศาล	ศาล พิพากษาว่า มีความผิด	อยู่ระหว่างรอ พยานหลักฐาน เพิ่มเติม
	1 นิวซีแลนด์	2 ไทย	1 ออสเตรเลีย	1 ญี่ปุ่น	3 อังกฤษ	1 ไทย
	3 อเมริกา	5 อเมริกา		1 อังกฤษ	1 สวิตฯ	1 ออสเตรเลีย
		1 สวิตฯ			1 ฝรั่งเศส	1 อเมริกา
		1 นอร์เวย์				
รวม	ผู้กระทำผิด 24 คน (8 สัญชาติ)					

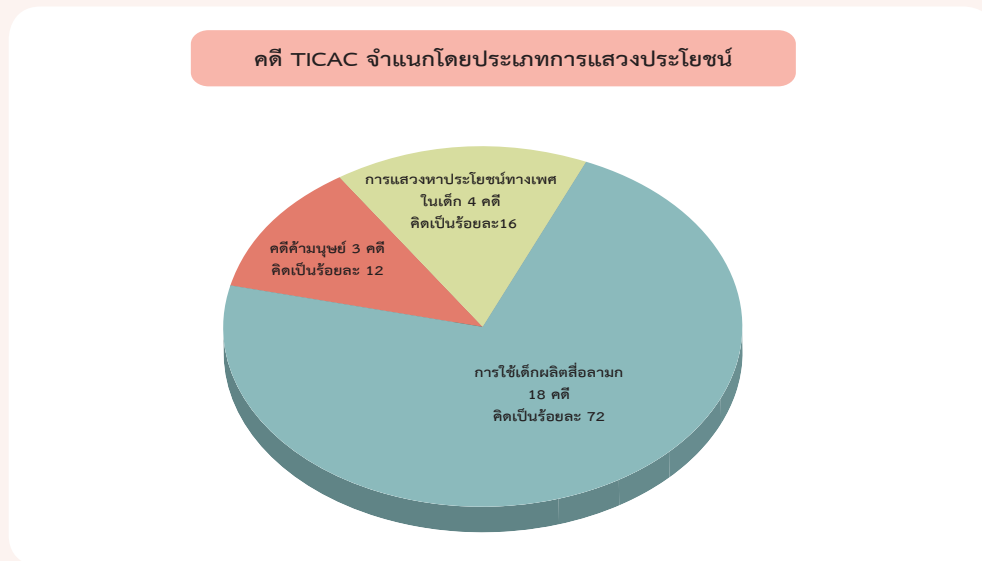
ตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าทั้งปีมีการแจ้งเหตุการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็กจำนวน **64 คดี** เจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่า เป็นการกระทำผิดอาญา 25 คดี การใช้เด็กผลิตสื่อลามก 18 คดี การประพุดมิชอบต่อเด็ก 4 คดี และเป็นการค้ามนุษย์ **3 คดี** มีผู้ต้องหา **24 ราย** ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี โดยในจำนวนดังกล่าวจำแนกเป็น **8 สัญชาติ** คือ อเมริกา 9 ราย อังกฤษ 5 ราย ออสเตรเลีย 3 ราย สวิตเซอร์แลนด์ 2 ราย ฝรั่งเศส 1 ราย นอร์เวย์ 1 ราย ญี่ปุ่น 1 ราย และไทย 3 ราย ดังปรากฏตามแผนผังข้างล่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการส่งตัวผู้กระทำผิดกลับประเทศ 4 ราย มีผู้กระทำผิดอีก 10 ราย ที่ยังอยู่ระหว่างการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการกำลังพิจารณาสำนวนการสอบสวน 1 คดี มีคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล 2 คดี และมีผู้กระทำผิดที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดแล้ว 5 ราย มีคดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ระหว่างรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม 3 คดี

แผนภาพที่ 20 : จำนวนผู้กระทำผิดจำแนกตามสัญชาติ

แผนผังข้างล่างนี้สรุปสัดส่วนและความแตกต่างเป็นร้อยละของประเภทของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งพบและทำการสอบสวนโดย TICAC คดีส่วนใหญ่เป็นการใช้เด็กเพื่อผลิตสื่อลามก ร้อยละ 72 (หรือ 18 คดี) จากทั้งหมด 25 คดี ในขณะที่สัดส่วนของคดีประพฤติมิชอบต่อเด็ก คิดเป็นร้อยละ 16 (4 คดี) และในบรรดาคดีที่เป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบทางเพศต่อเด็กนั้น เป็นคดีค้ามนุษย์ คิดเป็นร้อยละ 12 ของคดีทั้งหมด

แผนภาพที่ 21 : จำนวนคดีที่สอบสวนโดย TICAC จำแนกตามประเภทของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

2.2.6 การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจากหลายหน่วยงานไปแล้วจำนวนทั้งสิ้น 3,651 ราย ในปี 2559 มีเจ้าหน้าที่จำนวน 489 ราย ผ่านการฝึกอบรมจนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถบังคับใช้กฎหมายที่มีการแก้ไขใหม่ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังมีการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่อีกจำนวน 240 ราย เพื่อทำการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานและทบทวนการนำมาตรการไปใช้ในทางปฏิบัติ ภายใต้มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายมีอำนาจในการสัมภาษณ์ระหว่างกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย ตรวจสอบในกรณีที่มีการเดินทางที่ต้องสงสัย ตรวจสอบและปิดสถานที่ที่มีหลักฐานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และอื่นๆ **เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจำนวน 771 ราย ทีมสหวิชาชีพ รวมทั้งเจ้าของธุรกิจและโรงงาน** ได้รับการอบรมเพื่อช่วยให้สามารถปฏิบัติตาม**พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ. 2558)** ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยในกฎหมายที่มีการแก้ไขยังได้มีการเพิ่มแรงจูงใจแก่ผู้แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ และให้อำนาจเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในการใช้อำนาจสั่งปิดกิจการที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ด้วย

มาตรการสำคัญเพิ่มเติมข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของระดับนโยบายและการฟ้องร้องดำเนินคดีในทุกขั้นตอนของวงจรการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นหลักประกันการบรรลุเป้าหมาย และได้ผลงานที่ออกมาอย่างเป็นรูปธรรมและมีคุณภาพ จากกลไกการบังคับใช้กฎหมายที่มีคุณภาพ และการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่ดีขึ้น

2.3 พยานและผู้แจ้งเบาะแส

สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ให้การคุ้มครองแก่พยานในคดีค้ามนุษย์ทุกคน รวมทั้งผู้ที่แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่

ในปี 2559 มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นพยานจำนวน 142 ราย อยู่ภายใต้การคุ้มครองช่วยเหลือของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มาตรการด้านความปลอดภัยที่เข้มงวดประกอบด้วย การจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง ติดกล้องวงจรปิดในทุกสถานคุ้มครองฯ ระหว่างการพิจารณาและการสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจและนักสังคมสงเคราะห์จะร่วมเดินทางกับพยานเพื่อไปยังศาลหรือสถานีตำรวจ นอกจากนี้ ระหว่างการสืบพยานในศาล หากพยานที่เป็นผู้ใหญ่เกิดความหวาดกลัวที่จะเผชิญหน้ากับจำเลยในศาลและประสงค์ที่จะเบิกความในท้องที่แยกเป็นสัดส่วนต่างหาก ก็อาจร้องขอต่อศาลได้ ส่วนผู้เสียหายที่เป็นเด็ก โดยปกติจะจัดให้เบิกความในท้องที่แยกเป็นสัดส่วนอยู่แล้ว โดยมีนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยาหรือบุคคลที่ได้กร้องขอร่วมอยู่ด้วย

สำหรับพยานที่ไม่ได้เป็นผู้เสียหาย รวมทั้งผู้แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ อยู่ภายใต้การคุ้มครองของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจำนวน 254 ราย ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 พยานและสมาชิกครอบครัวจะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยทั้งต่อชีวิต อนามัย เสรีภาพ ชื่อเสียงและทรัพย์สิน โดยพยานและครอบครัวจะถูกจัดให้เข้าพักอาศัยอยู่ในสถานที่ปลอดภัย มีการคุ้มครองความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง ได้รับเงินเป็นค่าอาหาร วันละ 200 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกวันละ 200 บาท

แผนภาพที่ 22 : การคุ้มครองพยาน

2.4 การใช้อำนาจทางปกครอง

กระทรวงมหาดไทยมีบทบาทสำคัญในการทำงานแบบองค์รวมเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ **อำนาจทางปกครองพิเศษ** ที่กำหนดโดยคำสั่งคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ที่ 22/2558 ให้อำนาจกระทรวงมหาดไทยในการเข้าทำการตรวจค้น ตรวจสอบสถานบันเทิงที่ผิดกฎหมาย และให้มีอำนาจสั่งปิดสถานบันเทิงที่พบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ อำนาจทางปกครองของกระทรวงมหาดไทยนี้ ทำให้ประเทศไทยสามารถเข้าถึงกลุ่มอาชญากรได้มากยิ่งขึ้น

2.4.1 การปฏิบัติการของกระทรวงมหาดไทยในปี 2559

กระทรวงมหาดไทยได้ใช้อำนาจพิเศษทางปกครองช่วยลดอุปทานของการค้าประเวณีเด็ก ซึ่งนำไปสู่การสั่งปิดสถานบันเทิงจำนวน 238 แห่ง เป็นเวลา 5 ปี นอกจากนั้น ยังให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่อย่างเต็มที่อีกด้วย ในปี 2559 จากการสืบสวนสอบสวนของกระทรวงมหาดไทยพบว่ามียุติการเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 2 คดี ต่อมาได้ส่งผลให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 10 นายถูกสอบสวน (สรุปจำนวนตัวเลขเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องปรากฏในหัวข้อ 2.6) คดีที่เจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง 2 คดี คือ (1) คดีสถานบันเทิงและอาบอบนวดนาตารีในกรุงเทพฯ (2) คดีโจ้-ซัง ที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยคดีนาตารี มีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องจำนวน 7 ราย ส่วนคดีโจ้-ซัง พบว่ามีเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ราย นับตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา กระทรวงมหาดไทยได้ทำการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ไปแล้ว 3 คดี โดย 2 คดี เป็นคดีที่เกิดขึ้นในปี 2558 ส่วนอีก 1 คดีเกิดขึ้นปี 2559 ศาลได้พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดทั้งสามคดีแล้วคือ ให้จำคุก 30 ปี 15 ปี และ 20 ปี ตามลำดับ

2.4.2 มาตรการอื่น ๆ ที่ได้ดำเนินการในปี 2559

กระทรวงมหาดไทยได้มีการจัดสรรงบประมาณจำนวน 7,550,000 บาท ให้จังหวัดต่าง ๆ จำนวน 40 จังหวัด เพื่อให้ทำการตรวจสอบสถานที่เสี่ยงในจังหวัด โดยให้เป็นการตรวจในระดับจังหวัด 2 ครั้งต่อเดือน และระดับอำเภอ เดือนละครั้ง

2.4.3 นัยสำคัญของการบูรณาการระดับประเทศของทุกภาคส่วนและการบังคับใช้กฎหมาย

พนักงานฝ่ายปกครองมีบทบาทสำคัญยิ่งในการช่วยสนับสนุนศักยภาพของการบังคับใช้กฎหมายในการสืบสวนสอบสวนและฟ้องร้องผู้กระทำความผิด ผลงานสำคัญและความรับผิดชอบหลักในปี 2559 ได้แก่

(1) **เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายค้ามนุษย์** ไม่ได้มีเพียงเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลเท่านั้น หากแต่ยังรวมถึง**เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง** ทั้งจากกระทรวงมหาดไทย กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ ซึ่งล้วน**มีหน้าที่ในเชิงรุก**ในการปราบปรามการค้ามนุษย์ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

(2) **ข้าราชการของกระทรวงมหาดไทย** มีบทบาทสำคัญในการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดค้ามนุษย์ โดยการใช้อำนาจที่มีอยู่ในการสั่งปิดสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เป็นการส่งผลในเชิงป้องปรามนักค้ามนุษย์

(3) รูปแบบการใช้อำนาจร่วมกันในการ**ตรวจตราแบบบูรณาการ**เช่นนี้ ทำให้การบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยเพื่อต่อต้านกับการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

(4) ส่วนประกอบที่มีประสิทธิภาพในการ**คุ้มครองพยาน** ได้ถูกนำมาใช้ดำเนินการในกระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีอย่างเต็มที่

(5) **องค์กรพัฒนาเอกชน** มีบทบาทสำคัญในการดำเนินมาตรการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการสอบสวน มีการทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้บังคับใช้กฎหมายเพื่อประกันความปลอดภัยของพยานทุกคน

2.5 การทำงานของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ในปี 2559 กรมสอบสวนคดีพิเศษทำการ**สอบสวนคดีค้ามนุษย์ 2 คดี** โดยเป็นคดีที่เกิดขึ้นที่ประเทศบราซิล ศาลได้ออกหมายจับผู้ต้องหา 8 ราย และจับกุมตัวได้แล้ว 1 ราย คดีทำการสอบสวนเสร็จและอยู่ระหว่างพิจารณาของศาล 1 คดี ส่วนอีก 1 คดี อยู่ระหว่างการสอบสวน เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2559 เจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้เดินทางไปยังบราซิล เพื่อพบกับหัวหน้าและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของคณะกรรมการเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์แห่งชาติบราซิล และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อหารือถึงมาตรการในการป้องกันและปราบปรามคดีค้ามนุษย์ นอกจากนั้น เจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษยังได้มีโอกาสพบกับชุมชนชาวไทยในบราซิล เพื่อเสริมสร้างความตระหนักและสร้างความเข้าใจที่ดีขึ้น รวมทั้งแจ้งให้คนไทยในบราซิลทราบถึงช่องทางในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์ เพื่อป้องกันปัญหาในระยะยาว

2.6 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

2.6.1 สถานะทางคดีล่าสุด

ในปีนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ได้ถูกสอบสวนมากขึ้น นับจากปี 2556 ถึงปี 2559 มี**เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมด 45 ราย ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี**โดยถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ระหว่างปี 2556–2558 **เจ้าหน้าที่ 35 ราย** จากทั้งหมด 45 ราย **ถูกสอบสวน ฟ้องและถูกศาลพิพากษา**ว่ามีความผิดโดยเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ รายละเอียดผลคำพิพากษามีดังนี้

- **ปี 2556** เจ้าหน้าที่ 1 ราย ถูกฟ้องและศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 4 เดือน และปรับ 4,000 บาท

- **ปี 2557** เจ้าหน้าที่ 7 ราย ถูกฟ้องคดีอาญา มี 4 ราย ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิด โดยพิพากษาลงโทษดังนี้ รายที่ (1) จำคุก 36 ปี (2) จำคุก 22 ปี 6 เดือน และปรับ 126,900 บาท (3) จำคุก 16 ปี และปรับ 360,000 บาท และ (4) มีคำสั่งให้จำหน่ายคดี ส่วนที่เหลืออีก 3 คดี ยังอยู่ระหว่างการสอบสวน

- **ปี 2558** เจ้าหน้าที่ 27 ราย ถูกฟ้องคดีอาญา โดยมีเจ้าหน้าที่ 1 ราย ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 2 ปี 6 เดือน และปรับ 75,000 บาท อีก 4 ราย อยู่ระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการ ส่วน 22 ราย อยู่ระหว่างการสอบสวน

- **ปี 2559** มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 10 ราย ถูกสอบสวนเนื่องจากเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์ 2 คดี คือ

คดีที่ 1 เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กระทรวงมหาดไทย เข้าทำการตรวจค้นสถานบันเทิงและอาบอบนวดนาคารี และทำการจับกุมผู้ต้องหาได้ 13 คน โดย 4 คน เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และรับสินบน คดีดังกล่าวเกิดจากการทำงานอย่างบูรณาการร่วมกันระหว่างกระทรวงมหาดไทย องค์กร NVADER ศูนย์ดำรงธรรมของกระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งช่วยลดอุปทานของโสเภณีเด็ก ผู้เสียหายจำนวน 15 ราย ได้รับการช่วยเหลือ กระทรวงมหาดไทยได้ใช้มาตรการทางปกครองในการสั่งปิดสถานบันเทิงดังกล่าว และได้มีการยึดอายัดทรัพย์สินมูลค่า 470 ล้านบาท ไว้ดำเนินการต่อไป

คดีที่ 2 เจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง กระทรวงมหาดไทย เข้าตรวจค้นร้านคาราโอเกะโจโจ้-ซัง ในจังหวัดอุบลราชธานี และจับกุมเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 ราย ในข้อหาหน้าพาหญิงสาวมาค้าประเวณีและจับกุมเจ้าหน้าที่ตำรวจอีก 5 ราย ในข้อหารับสินบน เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกจับกุมทั้ง 10 ราย ขณะนี้อยู่ระหว่างการถูกสอบสวนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

รายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องและสถานะทางคดีล่าสุดปรากฏในตาราง 11 และ 12

ตาราง 11 : อาชีพของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

อาชีพ \ ปี	2556	2557	2558	2559	
ข้าราชการพลเรือน	-	1	1	-	
ทหาร	-	1	6	-	
ตำรวจ	1	3	8	10	
นักการเมืองท้องถิ่น	-	2	12	-	
รวม	1	7	27	10	45

ตาราง 12 : สถานะทางคดีล่าสุดของเจ้าหน้าที่ที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิด

		ปี				
		2556	2557	2558	2559	
สถานะทางคดี						
พนักงานสอบสวน					10 (สอบสวน โดย ป.ป.ท.)	
พนักงานอัยการ				4		
ศาล	สอบสวน		3	22		
	พิพากษาว่าผิด	1	4	1		
	จำคุกคดี					
รวม		1	7	27	10	
					45	

ตาราง 13 แสดงให้เห็นสถานะทางคดีของเจ้าหน้าที่จำนวน 45 ราย ที่ถูกสอบสวนทางวินัย

- ปี 2556 เจ้าหน้าที่ 1 ราย ถูกสอบสวนทางวินัยและให้ออกจากราชการ
- ปี 2557 เจ้าหน้าที่ 7 ราย ถูกสอบสวนทางวินัย โดยถูกไล่ออก 1 ราย ให้ออกจากราชการ 4 ราย พักราชการ 1 ราย และลาออกจากราชการ 1 ราย
- ปี 2558 เจ้าหน้าที่ 27 ราย ถูกสอบสวนทางวินัย โดยถูกไล่ออกจากราชการ 4 ราย ให้ออกจากราชการ 5 ราย พักราชการ 5 ราย ลาออกจากราชการ 3 ราย และยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวนโทษทางวินัย 6 ราย
- ปี 2559 เจ้าหน้าที่ 10 ราย ถูกสอบสวนทางวินัย โดยถูกไล่ออกจากราชการ 1 ราย ส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างการสอบสวน

ตาราง 13 : สถานะทางคดีล่าสุดของเจ้าหน้าที่ที่ถูกสอบสวนทางวินัย

	ปี				
	2556	2557	2558	2559	
ขั้นตอนการลงโทษทางวินัย					
อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวนโทษทางวินัย			6		
อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล			3		
ลาออกจากราชการ		1	3		
พักราชการ		1	5		
ให้ออกจากราชการ	1	4	5		
ไล่ออกจากราชการ		1	5	1	
รวม	1	7	27	10	45

นอกจากนั้น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้ทำการสืบหาทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่จำนวน 22 ราย จากทั้งหมด 45 ราย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ในปี 2559 ศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ 2 ราย (เจ้าหน้าที่ทหาร 1 ราย และนักการเมืองท้องถิ่น 1 ราย) มูลค่ารวม 11.1 ล้านบาท ตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนคดีของเจ้าหน้าที่รัฐอีก 3 ราย (เจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 ราย และนักการเมืองท้องถิ่น 2 ราย) ซึ่งทรัพย์สินมีมูลค่ารวม 33.9 ล้านบาท คดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลแพ่ง โดยเจ้าหน้าที่ทั้ง 5 ราย ถูกดำเนินคดีอาญาและคดียังอยู่ระหว่างพิจารณา

2.7 การติดตามผลการดำเนินคดีสำคัญ

คดีที่ 1 คดีเฝ้าหามู (คดีอาญา ที่ 200/2558)

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการจังหวัดนครปฐม ได้รับสำนวนจากพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรสามคาบวาศเมื่อวัน 12 ตุลาคม 2558 โดยพนักงานอัยการได้มีความเห็นและคำสั่งฟ้องผู้ต้องหา 9 คน เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2558 ในความผิดฐานร่วมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ โดยการบังคับใช้แรงงานบุคคลอายุต่ำกว่า 15 ปี

ผู้ต้องหาซึ่งเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ถูกกล่าวหาว่าให้ที่พักพิงแก่คนต่างด้าว ปิดบังซ่อนเร้นหรือช่วยเหลือคนต่างด้าวเพื่อให้พ้นการจับกุม บังคับเด็กให้ทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต กักขังหน่วงเหนี่ยวเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี และบังคับให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ บังคับเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ให้ทำงาน บังคับลูกจ้างให้ทำงานล่วงเวลาโดยไม่ได้รับความยินยอมและโดยไม่มีวันหยุดประจำสัปดาห์ บังคับเด็กให้ทำงานล่วงเวลา จ่ายค่าจ้างต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด บังคับเด็กให้ทำงานโดยไม่แจ้งต่อเจ้าหน้าที่แรงงาน เจตนาไม่ติดเครื่องหมายแจ้งเตือนพื้นที่อันตราย และอธิบายถึงสิทธิและหน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้าง เจตนาไม่จัดให้มีแผนในการป้องกันและควบคุมไฟ เจตนาไม่จัดให้มีข้อบังคับในการทำงาน

ศาลจังหวัดนครปฐมพิพากษาเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2560 โดยจำเลย 5 ใน 9 คน ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดฐานค้ามนุษย์ และอีก 1 คน ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดฐานทำร้ายร่างกายและให้ปรับ 4,000 บาท ในส่วนของจำเลย 5 คน ที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดฐานค้ามนุษย์นั้นจำนวน 2 คน ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 50 ปี และปรับ 120,000 บาท ส่วนที่เหลืออีก 2 คน ลงโทษจำคุก 50 ปี และ 1 คน ลงโทษจำคุก 50 ปี 6 เดือน

คดีที่ 2 คดีเรือซิลเวอร์ซี (คดีพิเศษ ที่ 84/2557)

ในปี 2557 กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการสอบสวนและฟ้องร้องคดีค้ามนุษย์ โดยแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานในเรือประมง ชื่อ “ซิลเวอร์ซี”

ผู้เสียหาย 3 ราย ให้การต่อศาลว่า นายหน้าชาวไทย (ผู้ต้องสงสัยคนแรก) หลอกพวกตนให้ไปทำงานบนเรือประมงชื่อ “ซิลเวอร์ซีไลน์ 2” ในจังหวัดสมุทรสาคร ก่อนที่จะส่งพวกตนต่อไปยังเรือชื่อ “มหาชัยนาวิ 24” เพื่อไปทำการประมงในน่านน้ำอินโดนีเซีย ในคดีนี้มีผู้ต้องสงสัย ทั้งหมด 4 คน

วันที่ 26 มกราคม 2559 ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาสำหรับจำเลยที่ 1 (นายหน้า) โดยลงโทษจำคุก 12 ปี ในข้อหาหลอกลวงบุคคลอื่น ซึ่งอาจได้รับการจ้างงานในต่างประเทศโดยถูกต้องตามกฎหมายและกักขังหน่วงเหนี่ยว โดยยกฟ้องได้กั้ง (จำเลยที่ 2) และช่างเครื่อง (จำเลยที่ 3) **พนักงานอัยการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้น เจ้าของเรือ (ผู้ต้องหาที่ 4) ร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการ** ทีมสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษได้ทำการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมตามที่พนักงานอัยการแจ้ง

ขณะนี้คดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการ

คดีที่ 3 คดี พ.ต.ท. สุพัฒน์ เลหาะวัฒนะ

พ.ต.ท. สุพัฒน์ เลหาะวัฒนะ อดีตหมอต๋ารวจและบุตรชาย 2 คน ถูกกล่าวหาโดยลูกจ้างชาวเมียนมา 2 คน ชื่อ กะลา และ โย่ง ว่าได้ร่วมกันฆ่าคนงานชาวเมียนมาชื่อ “อิดา” และนำศพไปฝังไว้ในสวนผลไม้ที่อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี กะโหลกศีรษะจำนวน 3 กะโหลก ถูกขุดขึ้นมาจากสวนผลไม้ของ พ.ต.ท. สุพัฒน์ฯ และส่งไปทำการตรวจพิสูจน์ที่สถาบันนิติเวช โดยผลการตรวจพิสูจน์ยืนยันว่า 2 ใน 3 เป็นกะโหลกศีรษะผู้ชาย

คดีได้ถูกยื่นฟ้องต่อศาลจังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2556 โดยอาศัยคำเบิกความของอดีตลูกจ้างทั้งสองและการพบกะโหลกศีรษะ ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาลงโทษจำคุก พ.ต.ท. สุพัฒน์ฯ จำเลยในความผิดฐานค้ามนุษย์ เป็นเวลา 8 ปี 33 เดือน และประหารชีวิตในความผิดฐานฆ่าคนตาย ส่วนลูกชายทั้งสองพิพากษาลงโทษจำคุก 20 ปี 6 เดือน และ 10 ปี 10 เดือน ตามลำดับ ระหว่างพิจารณาของศาล พ.ต.ท. สุพัฒน์ฯ ได้เดินทางหลบหนีออกนอกประเทศ

โดยการทำงานอย่างใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจของเมียนมา พ.ต.ท. สุพัฒน์ฯ ได้ถูกจับกุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจของเมียนมา เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2559

ศาลเมืองมะละแหม่ง ได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุก พ.ต.ท. สุพัฒน์ฯ เป็นเวลา 2 ปี ขณะนี้รัฐบาลไทยและเจ้าหน้าที่ตำรวจเมียนมาอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อให้มีการไต่สวน พ.ต.ท. สุพัฒน์ฯ กลับมารับโทษในประเทศไทยต่อไป

คดีที่ 4 การบังคับใช้แรงงานในลี้กั้งในจังหวัดสมุทรสาคร

เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำการจับกุมตัวผู้ต้องหา 3 ราย จากทั้งหมด 5 ราย โดยผู้ต้องหาที่จับได้เป็นเจ้าของ “ลี้กั้งกัก” และลูกน้องอีก 2 คน ลี้กั้งแห่งนี้ได้ถูกสั่งปิดหลังเกิดเหตุ เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2558

ผู้ต้องหาทั้งหมดถูกฟ้องในความผิดฐาน (1) สมคบกันกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (2) นำพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต (3) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายคุ้มครองแรงงาน รวมถึงการใช้แรงงานเด็กโดยมิชอบ หลังการสืบพยานล่วงหน้า ผู้เสียหายชาวเมียนมาจำนวน 20 คน ได้รับเงินเยียวยาเบื้องต้นเป็นเงินประมาณ 556,800 บาท⁴ จากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยในกลุ่มผู้เสียหายเหล่านี้ มีผู้เสียหาย 2 ราย คือ นายทิม โง วิน และภรรยา ได้รับเงินไปแล้วจำนวน 87,600 บาท อย่างไรก็ตาม นายทิม โง วิน และภรรยา ปฏิเสธที่จะดำเนินคดีกับผู้เกี่ยวข้องในประเทศไทย

⁴ การคำนวณ (ซึ่งคิดตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่เกี่ยวข้อง) คิดรวมค่าครองชีพและการชดเชยค่าจ้างขั้นต่ำ

ผู้เสียหายทั้ง 20 ราย รวมทั้งนายทิม โง่ วิน และภรรยา ร้องขอให้ส่งตัวพวกเขากลับประเทศ ดังนั้น ในวันที่ 5 กันยายน 2559 ผู้เสียหายทั้งหมดจึงได้ถูกส่งตัวกลับเมียนมาตามที่ร้องขอ รัฐบาลไทย และรัฐบาลเมียนมา มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดในกระบวนการส่งกลับครั้งนี้

ก่อนการส่งกลับ ผู้เสียหายจำนวน 18 ราย ที่พักอยู่ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม และไม่เคยร้องเรียนเกี่ยวกับเงินชดเชยที่ได้รับ รวมทั้งการช่วยเหลือต่าง ๆ ที่จัดให้ ผู้เสียหายทุกรายได้รับอนุญาตให้ออกไปทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ โดยคนที่ออกไปทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ ได้รับค่าจ้าง 300 บาท ต่อวัน ซึ่งเป็นไปตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ผู้เสียหายชาวเมียนมาอีก 3 ราย พักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ อื่น และมีกำหนดจะเบิกความเป็นพยานต่อศาลไต้หวันในปี 2560

คดีที่ 5 คดีโรฮีนจา

• คดีหัวไทร

วันที่ 11 มกราคม 2558 ผู้ต้องสงสัย 8 ใน 11 คน ได้ถูกจับกุม ศาลพิพากษาเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2559 โดยจำเลย 1 คน ถูกพิพากษาว่ามีความผิดฐานค้ามนุษย์และความผิดอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยให้ลงโทษจำคุก 35 ปี จำเลยอีก 2 คน ถูกพิพากษาลงโทษจำคุก 2 ปี ในความผิดฐานลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย ส่วนจำเลยอื่นที่เหลืออีก 5 คน ถูกนำไปรวมพิจารณาในคดีป่าดงเบซาร์ที่แผนกคดีค้ามนุษย์ในศาลอาญา กรุงเทพฯ

• คดีองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

สถานีตำรวจภูธรหัวไทรได้พบสาขาแยกย่อยของเครือข่ายคดีค้ามนุษย์หัวไทร ผู้ต้องหาจำนวน 68 คน ถูกออกหมายจับและจับกุมตัวได้แล้วจำนวน 47 คน โดยทั้งหมดอยู่ระหว่างการพิจารณาในแผนกคดีค้ามนุษย์ของศาลอาญา นับตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2559 เป็นต้นมา ทั้งนี้ จำเลย 32 ราย ถูกฟ้องและได้มีการนัดสืบพยานแล้ว ส่วนอีก 15 ราย มีกำหนดจะทำการสืบพยานล่วงหน้าในปี 2560

วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2559 ศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินมูลค่ารวมมากกว่า 83 ล้านบาท ตกเป็นของแผ่นดิน คณะกรรมการธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีคำสั่งให้ยึดอายัดทรัพย์สินอื่น ๆ ไว้ อีก และขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาของศาลแพ่ง คาดว่าศาลน่าจะจะมีคำสั่งในปี 2560

• คดีป่าดงเบซาร์

คดีนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของแผนกคดีค้ามนุษย์ของศาลอาญา ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2558 ความคืบหน้าของคดีมีดังนี้

ผู้เสียหายชาวโรฮีนจาได้เบิกความต่อศาลแล้วจำนวน 30 คน จากทั้งหมด 80 คน โดยที่เหลือไม่จำเป็นต้องเบิกความอีก

พยานเบิกความไปแล้ว 99 ปาก จากทั้งหมด 401 ปาก ที่เหลือไม่จำเป็นต้องเบิกความ

ศาลกำหนดสืบพยานจำเลยทั้ง 103 ราย ระหว่างวันที่ 16 ธันวาคม 2559 ถึง มิถุนายน 2560

คดีที่ 6 คดีค้ามนุษย์บนเกาะในอินโดนีเซีย

ระหว่างปี 2557 ถึง 2558 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้พบและทำการสอบสวนคดีค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นที่เกาะเบนจินาและอัมบนจำนวน 19 คดี พนักงานสอบสวนสรุปสำนวนเสนอความเห็นให้พนักงานอัยการโดยเห็นควรสั่งฟ้อง 18 คดี และสั่งไม่ฟ้อง 1 คดี

จากทั้งหมด 19 คดี ดังกล่าว พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องแล้ว 17 คดี และสั่งไม่ฟ้อง 1 คดี โดยอีก 1 คดี ยังอยู่ระหว่างพิจารณา ศาลได้พิพากษาลงโทษจำเลยแล้ว 3 คดี และมี 5 คดี ยังอยู่ระหว่างพิจารณาของศาล โดยมีคดีที่ศาลพิพากษายกฟ้องจำนวน 3 คดี ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณายื่นอุทธรณ์ นับแต่ปี 2558 ศาลได้ออกหมายจับผู้ต้องหา 35 ฉบับ และมีการจับกุมผู้ต้องหาได้แล้ว 11 คน จากทั้งหมด 46 คน

นอกจากนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษได้พบการกระทำผิดและทำการสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นบนเรือประมงที่เกาะอัมบนอีก 4 คดี ซึ่ง 1 ใน 4 คือ “คดีซิลเวอร์ซี” โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษมีการกล่าวหาผู้ต้องสงสัยจำนวน 20 ราย ศาลได้พิพากษาลงโทษจำคุกนายหน้าในคดีเรือซิลเวอร์ซีเป็นเวลา 12 ปี ในขณะที่คดีอื่นยังอยู่ระหว่างการพิจารณา (รายละเอียดเพิ่มเติม ในหัวข้อ 2.7)

นับตั้งแต่ปลายปี 2557 มีลูกเรือประมง 1,917 ราย เดินทางกลับจากเกาะ (ตวล, อัมบน, ปนตีอานัก) ในอินโดนีเซียสู่ประเทศไทย ลูกเรือที่เดินทางกลับมานั้นพบว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำนวน 53 ราย ซึ่งได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 จนถึงขณะนี้ แรงงานบนเกาะในอินโดนีเซียมี 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ (1) แรงงานที่ไปทำงานบนเรือประมงโดยผิดกฎหมายและถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ของอินโดนีเซีย และ (2) แรงงานที่ประสงค์จะอยู่ต่อกับครอบครัวในอินโดนีเซีย

2.8 คดีเด่นที่สำคัญ

คดีที่ 1 คดีนาตารี – การปราบปรามเครือข่ายค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (คดีหมายเลขดำที่ คม. 67/2559)

ความสำเร็จของการใช้มาตรการเชิงรุก โดยใช้การข่าวในการปราบปรามเครือข่ายค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก ในปี 2559 ส่วนใหญ่เป็นการอาศัยข้อมูลจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ โดยมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับคณะทำงานชุดพิเศษของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยก่อนที่จะมีการสืบสวนเกี่ยวกับเครือข่ายค้ามนุษย์นาตารีนี้ มีข้อมูลที่ได้มาจากร้านคาราโอเกะเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ว่ามีเด็กชาวไทยใหญ่สัญชาติเมียนมา ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ โดยการถูกเปิดบริษัทที่สถานอาบอบนวดนาตารีในกรุงเทพฯ ทีมสืบสวนจึงเริ่มไล่ล่าตัวการใหญ่เพื่อทำการช่วยเหลือผู้เสียหายที่เป็นเด็กรายอื่น ๆ โดยใช้มาตรการบังคับใช้กฎหมาย ใช้การข่าว และมีการวางแผนปฏิบัติการลับร่วมกันระหว่างคณะทำงานของกรมการปกครอง ตำรวจ และองค์กรพัฒนาเอกชน

วันที่ 7 มิถุนายน 2559 สายลับและผู้แจ้งเบาะแสทำการสอดแนมและอำพรางตัวเพื่อตรวจสอบสถานบันเทิงนวดโดยละเอียด ผู้ต้องสงสัย 5 คน ผู้จัดการและลูกจ้างอีก 4 คน ถูกจับกุม และพนักงานหญิง ทั้ง 121 คน ทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างด้าวได้รับการช่วยเหลือและนำตัวเข้าสู่กระบวนการคัดแยกกว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ ผลปรากฏว่า มีชาวเมียนมา 9 คน อายุต่ำกว่า 18 ปี ถูกนำตัวส่งไปรับการคุ้มครองในฐานะเป็นผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ คนต่างด้าวจำนวน 12 คน ที่ไม่มีเอกสารแสดงตนอย่างเป็นทางการ ถูกส่งตัวไปยังโรงพยาบาลเพื่อตรวจสอบอายุที่แท้จริง ซึ่งหลังตรวจสอบแล้วพบว่า 6 คน อายุต่ำกว่า 18 ปี และถูกส่งตัวเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองฯ ในเวลาต่อมา

ทีมสหวิชาชีพและล่ามได้เข้าร่วมในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย โดยหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 15 คน อยู่ในสถานะที่น่าเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในกลุ่มคนต่างด้าวจำนวน 83 คน พบว่าคนที่ถือหนังสือเดินทางโดยมีใบอนุญาตทำงานมี 21 คน คนที่ถือหนังสือเดินทางแต่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน 40 คน และคนที่ไม่มีเอกสารใด ๆ 22 คน หญิงไทยที่เป็นผู้ใหญ่จำนวน 23 คน รับสารภาพว่าพวกตนสมัครใจค้าประเวณี

อาศัยผลจากการคัดแยกผู้เสียหายข้างต้น พนักงานสอบสวนมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีต่อผู้ต้องสงสัยทั้ง 5 ราย จากการสอบสวนเพิ่มเติมพบธุรกรรมทางการเงินที่มีความเชื่อมโยงกับสถานอาบอบนวดอีกแห่ง คือ “อารีนา” ซึ่งเป็นของเครือข่ายเดียวกัน และมีผู้อยู่ในข่ายต้องสงสัยอีก 5 คน และเป็นนิติบุคคล 3 บริษัท ระหว่างการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้นำตัวพยาน 98 ราย เข้าเบิกความล่วงหน้าต่อศาล โดยพยานประกอบด้วย ผู้เสียหายที่เป็นคนต่างด้าวอายุต่ำกว่า 18 ปี 15 ราย และพยานที่เป็นคนต่างด้าวอายุเกินกว่า 18 ปี 83 ราย

คดีนี้ทำการพิจารณาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญากรรม ซึ่งศาลได้สืบพยานล่วงหน้า สำหรับพยานที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี 4 ปาก อายุเกินกว่า 18 ปี 2 ปาก ส่วนพยานที่เหลือศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องนำเข้าสู่

นอกเหนือไปจากการฟ้องร้องดำเนินคดีค้ามนุษย์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งได้เข้าร่วมตั้งแต่ชั้นสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้ยึดอายัดทรัพย์สินของผู้ต้องสงสัยไว้เป็นการชั่วคราว รวมถึงสถานอาบอบนวดทั้ง 2 แห่ง และทรัพย์สินอื่น ๆ รวมมูลค่า 724,000,000 บาท พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งเพื่อให้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินแล้ว คดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล

จากความคืบหน้าของคดีนับแต่เริ่มต้นจนถึงขณะนี้ ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบได้มีการสนองตอบอย่างกระตือรือร้นต่อนโยบายขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นของรัฐบาล โดยการเพิ่มการลงโทษให้หนักขึ้นเกินกว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับการประกอบอาชญากรรมประเภทนี้

คดีที่ 2 คดีเครือข่ายบ็อบอสส์ – การปราบปรามเครือข่ายค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

มาตรการเชิงรุกโดยใช้การข่าว นำ ที่เคยนำมาใช้จนประสบผลสำเร็จ โดยคณะทำงานของตำรวจภูธรภาค 5 ในปี 2558 เพื่อจัดการกับคดี 44 คดี ที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีเด็กในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ถูกนำมาใช้เพื่อดำเนินการกับคดีเครือข่ายบ็อบอสส์ในปี 2559

เบื้องหลังความสำเร็จของปฏิบัติการของตำรวจภูธรภาค 5 ในปีนี้ อยู่ที่การนำวิธีการสอบสวนที่ยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง และการใช้ผู้ประสานงานเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหาย ซึ่งได้รับการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญของ FBI เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2559 มาใช้

การจับกุมที่ ร้าน So Nice คาราโอเกะในครั้งก่อน ซึ่งพบว่ามีแสวงหาประโยชน์จากเด็ก 3 คน ที่มีอายุเพียง 13 ปี 14 ปี และ 16 ปี โดยเด็กทั้งสามทำงานในลักษณะเป็นเพื่อนนั่งดื่มกิน ถือเป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามทำการสืบสวนสอบสวนร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นเวลาเกือบ 6 เดือน ระหว่างเริ่มต้นโปรแกรมการคุ้มครองผู้เสียหาย ทีมสืบสวนซึ่งได้รับความไว้วางใจในฐานะเป็นผู้ประสานงานช่วยเหลือผู้เสียหายได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์และนำไปสู่การขยายผลไปยังร้านคาราโอเกะอื่น ๆ อีก 7 แห่ง ซึ่งมีเจ้าของและดำเนินงานโดยเครือข่ายบ็อบอสส์ในจังหวัดเชียงใหม่

วันที่ 19 พฤษภาคม 2559 ปฏิบัติการลับโดยทีมสืบสวนของตำรวจภูธรภาค 5 โดยมีการประสานงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนในท้องถิ่นได้เริ่มทำการสืบสวน ร้าน Rose Club คาราโอเกะ ซึ่งมีเด็ก 4 คน ถูกแสวงหาประโยชน์จากการเป็นโสเภณี เด็กเหล่านี้ได้รับการช่วยเหลือและส่งตัวเข้ารับการรักษาตามโปรแกรมคุ้มครองพยาน โดยได้รับความร่วมมือจากผู้เสียหายและปฏิบัติการลับ พยานหลักฐานที่รวบรวมได้ในเวลาต่อมา รวมไปถึงความเชื่อมโยงของการใช้โทรศัพท์ซึ่งได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาตัวผู้ต้องสงสัยและพฤติกรรมในการติดต่อเชิญชวนเพื่อค้าประเวณี ได้มีการดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์กับผู้ต้องสงสัยหลายราย ได้มีการออกหมายจับเพื่อทำการจับกุมสมาชิกเครือข่ายร้านคาราโอเกะ บ็อบอสส์ใน 3 เดือนต่อมา

ในเวลาเดียวกันได้มีการเข้าตรวจค้นร้านคาราโอเกะที่เกี่ยวข้องทุกแห่ง และผู้ต้องสงสัยที่ถูกออกหมายจับไว้แล้ว 6 คน ถูกจับตัวได้เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2559 เจ้าของร้านบ็อบอสส์ได้หลบหนีไปในระหว่างการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ แต่โชคดีที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ทำการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงิน และกระแสไหลเวียนของเงินในบัญชีของเจ้าของร้านบ็อบอสส์ และผู้จัดการไว้ก่อนแล้ว ในระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการสืบสวนสอบสวนคดีนี้

หลังการสอบสวนเสร็จสิ้น พนักงานสอบสวนเสนอสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นควรส่งฟ้องไปยังพนักงานอัยการ ซึ่งพนักงานอัยการได้ส่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาทั้งหมดต่อศาล ต่อมาวันที่ 15 ธันวาคม 2559 เจ้าของร้านบ็อบอสส์ได้มอบตัวต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ธุรกรรมทางการเงิน รวมทั้งทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายบ็อบอสส์ได้ถูกตรวจสอบอย่างละเอียดโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และพบว่ามี ความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศและความผิดฐานฟอกเงิน ทรัพย์สินตามบัญชีทรัพย์สินจำนวน 9 แผ่น ประกอบด้วยรถยนต์และทรัพย์สินอื่น ๆ มูลค่าประมาณ 12 ล้านบาท ได้ถูกยึดอายัดโดยคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรม

คดีที่ 3 คดีต้นน้ำคาราโอเกะ – กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่รวดเร็วในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์

การสนองตอบต่อนโยบายขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นของรัฐบาล กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งรวมถึงคำแนะนำของประธานศาลฎีกาในการเร่งการพิจารณาคดีและการตัดสินที่มีประสิทธิภาพของศาล เห็นได้ในคดีต้นน้ำคาราโอเกะ

โดยอาศัยข้อมูลจากรายงานของผู้แจ้งเบาะแสจากองค์กรพัฒนาเอกชนที่แจ้งไปยังคณะทำงานของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ว่ามีเด็กชาวลาวถูกแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีในร้านคาราโอเกะ ในจังหวัดนครพนม จึงมีการวางแผนเพื่อทำการสืบสวนสอบสวนและปฏิบัติการลับ ในวันที่ 25 มีนาคม 2559 โดยเป้าหมาย คือ ร้านต้นน้ำคาราโอเกะ

ปฏิบัติการประสบความสำเร็จ เด็กชาวลาวจำนวน 8 คน ได้รับการช่วยเหลือและพบว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หลังการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหาย ทราบว่าชาวลาวทั้ง 8 คน นี้ถูกบังคับให้ทำงานในไร่แดงโม ห่างออกไปประมาณ 50 กิโลเมตร ในช่วงกลางวัน และถูกพามาค้าประเวณีที่ร้านต้นน้ำ คาราโอเกะ ในเวลากลางคืน มีเด็ก 2 คน อายุเพียงแค่ว่า 14 และ 15 ปี โดยสภาพความเป็นจริงแล้ว ผู้เสียหายเหล่านี้ถูกบังคับให้ทำงานทั้งวัน ทั้งการใช้แรงงานและให้บริการทางเพศ โดยมีเวลาพักผ่อนน้อยกว่าวันละ 4 ชั่วโมง

ผู้ต้องหา 1 คน ถูกจับกุมตัวในวันที่เจ้าหน้าที่เข้าปฏิบัติการ หลังเสร็จสิ้นการสืบสวนสอบสวน ผู้ต้องหาอีก 2 คน โดยเป็นคนไทย 1 คน และคนลาว 1 คน ได้ถูกศาลออกหมายจับ ภายในระยะเวลา 75 วันของการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน พนักงานสอบสวนได้เสนอสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นควรสั่งฟ้องไปยังพนักงานอัยการ ในวันที่ 8 มิถุนายน 2559 พนักงานอัยการพิจารณาและมีคำสั่งฟ้องและได้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ในวันที่ 17 มิถุนายน 2559

ศาลได้นัดพิจารณาและทำการไต่สวนคดีนี้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กฎหมายใหม่ คือ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 ภายใน 74 วัน คือ ในวันที่ 1 กันยายน 2559 ศาลเห็นว่าจำเลยได้มีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หลายกรรมต่างกัน และพิพากษาลงโทษจำคุก เป็นเวลา 42 ปี 4 เดือน และปรับ 244,500 บาท จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลลดโทษให้กึ่งหนึ่ง

คดีที่ 4 ปฏิบัติการภูเก็ต – การบังคับใช้แรงงานในภาคประมงข้ามชาติ

ความสำเร็จของการต่อต้านการค้ามนุษย์ข้ามชาติส่วนใหญ่อาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้มีการพัฒนาความไว้วางใจกันขึ้นระหว่างไทยและเมียนมา รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ซึ่งนำมาสู่การวางแผนปฏิบัติการภูเก็ตอย่างประสบผลสำเร็จและสมควรได้รับการกล่าวถึง

ระหว่างการประชุมทวิภาคีระหว่างไทยกับเมียนมาที่พุกาม ประเทศเมียนมา ระหว่างวันที่ 25-29 มกราคม 2559 ผู้แทนสำนักงานตำรวจเมียนมาได้ขอให้ผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ช่วยเหลือแรงงานชาวเมียนมา 4 คน ซึ่งมีรายงานว่าถูกบังคับให้ทำงานบนเรือประมง มีกำหนดเดินทางกลับเข้าฝั่งที่จังหวัดภูเก็ต ข้อมูลดังกล่าว ได้ส่งต่อให้กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กองกำกับการ 5 ในประเทศไทย เพื่อให้ทำการสืบสวนสอบสวนในทันที โดยความร่วมมือกับตำรวจภูธรจังหวัดภูเก็ต สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจน้ำ

กองทัพเรือ ได้เริ่มปฏิบัติการตรวจค้นและช่วยเหลือที่ท่าเรือทุกแห่งในจังหวัดภูเก็ต พบแรงงานชาวเมียนมา 1 คน ที่หลบหนีมาจากเรือขณะที่จอดเทียบท่าในจังหวัดภูเก็ต แรงงานคนนี้ได้แจ้งให้ทราบว่า ยังมีกลุ่มแรงงานชาวเมียนมาถูกกักตัวและรอการช่วยเหลืออยู่ในเมือง

หลังจากทราบเรื่องเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการสืบสวนจนพบแรงงานชาวเมียนมาอีก 29 คน ถูกกักขังในลักษณะมีกุญแจคล้องด้านนอกอยู่ในบ้านหลังหนึ่งในอำเภอเมือง หญิงชาวเมียนมาคนหนึ่ง ชื่อ นางเอ็ม ทำหน้าที่เฝ้าอยู่หน้าห้องที่มีการกักขังแรงงาน ถูกจับกุมตัวได้ในที่เกิดเหตุ

จากการสัมภาษณ์เพื่อทำการคัดแยกผู้เสียหาย นำเชื่อว่าแรงงานทั้ง 30 คน น่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พร้อมกันกับการปฏิบัติการตรวจค้นและช่วยเหลือ และการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายในเวลาต่อมา ที่ปรึกษาด้านแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูตเมียนมาประจำประเทศไทย รวมทั้งผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจประจำสถานทูตไทยในเมียนมาได้มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดในทุกขั้นตอน

ผลจากการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมนำไปสู่การพบผู้ต้องสงสัย 12 คน รวมทั้งนายหน้าและคนที่ทำหน้าที่ในการนำพา ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการค้ามนุษย์ด้านแรงงานขบวนการนี้ ผู้ต้องหา 2 คน ได้ถูกจับกุมตัวและอีก 10 คน ได้ถูกออกหมายจับ

ภายในเวลาน้อยกว่า 3 เดือน พนักงานสอบสวนของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์และพนักงานอัยการ ที่ร่วมทำการสอบสวนได้ทำการรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้น และส่งสำนวนพร้อมความเห็นควรสั่งฟ้องเครือข่ายนี้ในความผิดฐานค้ามนุษย์ จากการบังคับใช้แรงงานและความผิดอื่น จนกระทั่งวันที่ 14 เมษายน 2559 อัยการสูงสุดได้มีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาทุกคนต่อศาลอาญา แผนกคดีค้ามนุษย์ ในกรุงเทพฯ อย่างไรก็ตาม เชื่อว่า 1 ในผู้ต้องหาถูกฆ่าตายในจังหวัดพังงา

ต่อมาผู้ต้องหาชาวเมียนมา 2 คน ได้ถูกฟ้องเป็นจำเลย และทั้งสองได้รับสารภาพในความผิดฐานค้ามนุษย์ แต่ละคนถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกเป็นเวลา 6 ปี และเนื่องจากจำเลยให้การรับสารภาพศาลจึงลดโทษจำคุกเหลือคนละ 3 ปี ภายใต้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 ฉบับใหม่ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2559 คดีนี้ได้ทำการพิจารณาและศาลสามารถมีคำพิพากษาภายในระยะเวลาเพียงแค่ 6 เดือน

คดีที่ 5 : คดีปัตตานี – การค้ามนุษย์ในลักษณะการบังคับใช้แรงงานในภาคประมงข้ามชาติ

ก่อนทำการสอบสวนในเดือนกรกฎาคม 2559 แรงงานชาวเมียนมาคนหนึ่งได้รับโทรศัพท์จากบุตรชายซึ่งถูกหลอกและบังคับให้ทำงานในเรือประมง ในจังหวัดปัตตานี ได้เข้าขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่สถานทูตเมียนมาในกรุงเทพฯ เจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี และที่ปรึกษาด้านแรงงานประจำสถานทูตเมียนมาประจำประเทศไทย จึงได้เริ่มปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือในท่าเรือในจังหวัดปัตตานี

วันที่ 10 กรกฎาคม 2559 เรือประมงชื่อ โชคศราวุธ 17 ถูกพบที่แพปลาทนมศักดิ์ อำเภอเมืองจังหวัดปัตตานี โดยมีลูกเรือชาวเมียนมาจำนวน 30 คน อยู่บนเรือ หลังจากทำการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหาย นำเชื่อว่าลูกเรือ 14 คน เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จึงส่งตัวเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองฯ ที่ใกล้ที่สุด ผู้ต้องสงสัย 14 คน ถูกจับกุมตัวมาทำการสอบสวน แรงงานชาวเมียนมา 16 คน ถูกสอบปากคำเป็นพยาน

การสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังเผยให้เห็นว่าผู้เสียหาย 6 ราย ถูกหลอกจากเมียนมา เพื่อมาทำงานที่จังหวัดราชบุรี และได้ถูกลักลอบพาตัวเข้ามาในประเทศไทย แต่จบลงด้วยการถูกส่งตัวไปยังจังหวัดปัตตานี ในขณะที่เหยื่ออื่นอีก 8 ราย ถูกหลอกด้วยการเสนองานให้ทำที่พัทยา แต่ก็ถูกส่งตัวไปยังจังหวัดปัตตานี เช่นกัน

นายหน้าได้รับค่าจ้างในการดำเนินการ 25,000 บาท ต่อแรงงานชาวเมียนมา 1 คน เนื่องจากมีผู้เสียหาย 1 คน ปฏิเสธที่จะทำงานบนเรือประมง จึงได้ถูกเรียกให้จ่ายเงินคืนจำนวน 25,000 บาท ผู้เสียหายทั้ง 14 ราย ถูกขังอยู่บนเรือเพื่อป้องกันการหลบหนี

วันที่ 15 กรกฎาคม 2559 เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทำการจับกุมผู้ต้องหาเพิ่มเติมได้อีก 1 ราย และขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาเพิ่มอีก 4 ราย วันที่ 20 กรกฎาคม 2559 มีการจับกุมตัวผู้ต้องหาเพิ่มอีก 2 ราย ในระหว่างการสอบสวนผู้เสียหายทั้ง 14 ราย ได้ไปเบิกความลงหน้าต่อศาล พนักงานอัยการ 2 คน ได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมทำการสอบสวนตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม 2559 ทีมสอบสวนร่วมระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการทำการสอบสวนเสร็จสิ้น และส่งสำนวนไปยังอัยการสูงสุด วันที่ 9 กันยายน 2559

ได้มีการยื่นฟ้องจำเลย 7 คน ต่อศาลจังหวัดปัตตานี วันที่ 30 กันยายน 2559 คดีอยู่ระหว่างพิจารณา

คดีที่ 6 : ปฏิบัติการฝาง – จากอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่กระทำต่อเด็กไปสู่การค้ามนุษย์

คดีสื่อลามกเด็กออนไลน์ เป็นคดีแรกที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ คดีนี้ได้ให้บทเรียนที่มีค่าในการเรียนรู้และวิธีทำงานที่เป็นมาตรฐานเพื่อใช้พัฒนาการทำงานของคณะทำงาน TICAC ตลอดปีที่ผ่านมา

โดยอาศัยรายงานของ NCMEC Cyber Tipline ซึ่งที่ปรึกษาของ HSI ประจำกรุงเทพฯ ได้รับมาและส่งต่อให้กับคณะทำงาน TICAC จากการสอบสวนเบื้องต้นเผยให้เห็นว่า มีการนำเข้าและอัปโหลดสื่อลามกเด็กขึ้นบนอินเทอร์เน็ต จากที่แห่งหนึ่งแห่งใดในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิเคราะห์พยานหลักฐานทางดิจิทัล ในการวิเคราะห์สื่อนี้ TICAC สามารถระบุตัวผู้ต้องสงสัย ซึ่งเป็นผู้ผลิตและเผยแพร่สื่อดังกล่าวบนอินเทอร์เน็ตได้ ด้วยความร่วมมือจากภาคเอกชนผู้ต้องหารายนี้ถูกพบว่า มีสถานที่อยู่แห่งหนึ่งแห่งใดในจังหวัดเชียงใหม่

ปฏิบัติการฝาง ได้ถูกกำหนดและเริ่มดำเนินการ ในวันที่ 6 มกราคม 2559 หลังจากได้รับหมายค้นจากศาล ได้รวบรวมและยึดพยานหลักฐานต่าง ๆ จากบ้านของผู้ต้องหาเพื่อตรวจพิสูจน์ โดยพยานหลักฐานที่ยึดได้แก่ โทรศัพท์เคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์ ฮาร์ดดิสก์ภายนอก การ์ดหน่วยความจำ แฟลชไดรฟ์ และกล่อง เป็นต้น ผู้ต้องหาถูกฟ้องในความผิดฐานครอบครองสื่อลามกเด็ก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 267/1 รายงานการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางดิจิทัล พบภาพลามกของเด็กอายุต่ำกว่า 10 ขวบ มากกว่า 500,000 ภาพ

มีการดำเนินการตรวจค้นและช่วยเหลือผู้เสียหายในบริเวณพื้นที่ภูเขาซึ่งอยู่ใกล้เสียง ทำให้พบเด็กซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยชาวเมียนมาจำนวน 7 คน อายุระหว่าง 4 – 10 ปี ซึ่งเต็มใจให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหาย นอกจากนั้น หลังจากได้รับรายงานการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน ซึ่งระบุว่า

ภาพของผู้เสียหายที่พบในโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้ต้องหาได้ถูกอัปโหลดขึ้นไปยังเว็บไซต์ Yahoo's www.flickr.com เพื่อแชร์ให้กับผู้ใช้ที่ได้รับอนุญาตรายอื่น พนักงานสอบสวนจึงตัดสินใจที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในความผิดฐานอื่นเพิ่มเติม ซึ่งรวมถึงมาตรา 287/2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และมาตรา 14 (5) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ฯ ดังนั้น คดีนี้จึงได้มีการขยายผลไปยังความผิดฐานค้ามนุษย์ เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบของการผลิตและเผยแพร่สื่อลามกเด็ก

คดีดำเนินการผ่านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยระยะเวลาที่เหมาะสม วันที่ 22 มีนาคม 2559 ตำรวจเชียงใหม่ได้สอบสวนเสร็จสิ้น และเสนอความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหา วันที่ 31 มีนาคม 2559 พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน วันที่ 19 กันยายน 2559 ซึ่งสอดคล้องกับคำแนะนำของประธานศาลฎีกาที่ให้เร่งรัดการพิจารณาคดี ผู้พิพากษาได้พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานค้ามนุษย์และความผิดอื่นที่เกี่ยวข้อง จึงให้ลงโทษจำคุก เป็นเวลา 8 ปี และปรับ 160,000 บาท เนื่องจากจำเลยให้การรับสารภาพและไม่เคยมีประวัติอาชญากรรมมาก่อน โทษตามคำพิพากษาจึงลดลงมาครึ่งหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม วันที่ 18 ตุลาคม 2559 พนักงานอัยการได้ยื่นอุทธรณ์ในประเด็นเรื่องโทษจำคุกต่อศาลอุทธรณ์ภาค 5 ปัจจุบันคดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์

2.9 ความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

2.9.1 สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้เข้าเป็นหุ้นส่วนร่วมมือกับฝ่ายความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายและยาเสพติดของประเทศสหรัฐอเมริกา (U.S. Bureau of International Narcotics and Law Enforcement : INL) และโครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (Australia - Asia Program to Combat Trafficking in Persons : AAPTIP) ตลอดทั้งปี INL และ AAPTIP ให้การสนับสนุนงบประมาณในหลายโครงการ โดยเน้นไปที่การตีความกฎหมาย การวางแผนยุทธศาสตร์ เทคนิคและทักษะ การสอบสวน การเก็บรวบรวมข้อมูล และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้พนักงานอัยการสามารถดำเนินการในประเด็นเรื่องการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.9.2 ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้จัดประชุมร่วมกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศลาว เมียนมา และมาเลเซียอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนการข่าว ข่าวสาร ข้อมูล และความรู้เกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ ผลที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเรื่องหนึ่ง คือ ผู้กระทำความผิดบนเรือประมงในจังหวัดระนอง ซึ่งเป็นชาวเมียนมา 3 คน ถูกจับกุมและถูกฟ้องในความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายชาวเมียนมา 20 คน ได้รับการช่วยเหลือจากเรือประมงในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้ต้องหาถูกฟ้องในความผิดฐานค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษกำลังทำการสอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในคดีชาวกัมพูชาถูกหลอกให้ไปทำงานบนเรือประมงของไทย ซึ่งออกไปทำประมงในน่านน้ำอินโดนีเซีย นอกจากนั้น ได้มีการจัดประชุมระดับอนุภูมิภาค เกี่ยวกับการสอบสวนเชิงลึกทางทะเลระหว่างประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัตถุประสงค์เพื่อนำไปสู่การฟ้องร้องเครือข่ายที่อยู่เบื้องหลังการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของบาหลีเรน ในการปราบปรามขบวนการค้ามนุษย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศในบาหลีเรน

2.9.3 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ AAPTIP ร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ข้ามชาติ โดยมีผู้แทนจากเมียนมา กัมพูชา มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างปี 2558 ถึง 2559 ผลที่ได้คือ ผู้ต้องหาในคดีป่าดงเบขาร์และพันตำรวจโท สุพัฒน์ เลหาะวัฒน์ ถูกจับกุมในเมียนมา สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังได้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับ HSI และ FBI ผ่านคณะทำงาน TICAC ความสำเร็จเรื่องหนึ่งที่เป็นผลมาจากการพัฒนาความร่วมมืออย่างใกล้ชิด ระหว่าง TICAC และ HSI คือ การทลายขบวนการค้ามนุษย์ของสุมาลี ในรัฐมินนิโซตา ในปี 2559 ด้านระหว่างประเทศ TICAC ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศและประชาคมโลก ในฐานะที่เป็นการริเริ่มของประเทศไทยในการต่อต้านสื่อลามกเด็กและอาชญากรรมอื่นที่เกี่ยวข้องบนอินเทอร์เน็ต การทำงานของ TICAC แสดงให้เห็นถึงการทำงานที่ตีในแง่ของการใช้มาตรการเชิงรุก เพื่อต่อต้านการประพฤติดมิชอบในทางเพศต่อเด็กที่กระทำบนอินเทอร์เน็ต ระหว่างวันที่ 8-11 สิงหาคม 2559 เจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสของ TICAC และผู้แทนของ HSI และ FBI ในกรุงเทพฯ ได้รับเชิญให้ไปนำเสนอผลงานของ TICAC ในชื่อว่า **“TICAC : Thailand’s Robust Response to a Transnational Criminal Threat”** ต่อที่ประชุมประจำปีว่าด้วยอาชญากรรมที่กระทำต่อเด็ก ครั้งที่ 28 ที่เมืองแดลลัส มลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังมีการตั้งศูนย์พิทักษ์เด็กเคลื่อนที่ ที่จังหวัดเชียงใหม่และเมืองพัทยา และจะมีการตั้งอีกศูนย์ในไม่ช้าในจังหวัดภูเก็ต FBI ให้การสนับสนุนด้านเทคนิคและส่งเสริมให้ใช้วิธีการทำงานโดยถือผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางสำหรับการทำงานของศูนย์เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์

2.9.4 แผนกคดีค้ามนุษย์ ศาลอาญา ได้เข้าเป็นหุ้นส่วนและทำงานร่วมกับ AAPTIP จัดประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้พิพากษาในส่วนกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เพื่อให้ผู้เข้าฝึกอบรม ได้รู้ถึงประเด็นเกี่ยวกับการใช้และตีความกฎหมายค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง **พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559⁵** การประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว จัดขึ้นระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนพฤศจิกายน 2559 ที่กรุงเทพฯ เชียงราย นครราชสีมา และกระบี่

⁵ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2559 กำหนดวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ที่สำคัญหลายประการ และกำหนดให้พิจารณาอย่างเข้มงวดในการอนุญาตให้ผู้กระทำผิดค้ามนุษย์ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อลดโอกาสในการหลบหนี

3. การคุ้มครอง (Protection)

ประเทศไทยให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยมุ่งเน้นการไม่เลือกปฏิบัติ การปกป้องข้อมูลส่วนตัว การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก และความละเอียดอ่อนทางเพศสภาพ รวมทั้งเน้นให้ความคุ้มครองที่ยืดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง การดำเนินงานภาพรวมของประเทศไทยเป็นการส่งเสริมการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย รวมถึงการเยียวยาทางกฎหมาย การส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดี การเพิ่มความน่าเชื่อถือในการให้บริการด้านการคุ้มครอง โดยการประสานความร่วมมือกับทุกองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในสังคม และขยายโอกาสให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สามารถทำงานได้ทั้งในและนอกสถานคุ้มครอง เป็นมาตรการสร้างความเข้มแข็งให้ผู้เสียหาย ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยให้ผู้เสียหายมีทักษะความรู้ และสามารถสร้างรายได้ที่แน่นอนหลังจากกลับคืนสู่ภูมิลำเนาของตน

ถึงแม้รัฐบาลมีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการส่งเสริมโอกาสในการทำงานให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม ย่อมต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เสียหายด้วยว่า มีความประสงค์จะทำงานหรือไม่ กล่าวโดยสรุปคือ **หัวใจสำคัญของการคุ้มครอง คือ การสร้างหลักประกันว่า ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะปราศจากความเสี่ยงที่จะถูกนำไปค้ามนุษย์ซ้ำ และช่วยให้พวกเขาสามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้ตามเส้นทางที่เลือกเอง**

ในปี 2559 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวน **115.8 ล้านบาท** ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้เสียหายที่สำคัญในปี 2559 ได้แก่

- การจัดหางานให้แก่ผู้เสียหายฯ ทั้งในและนอกสถานคุ้มครองฯ
- การอนุญาตให้ผู้เสียหายและพยานคดีค้ามนุษย์สามารถพำนักอยู่ในราชอาณาจักรไทยได้ถึง 2 ปี หลังสิ้นสุดคดี ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2559
- การจัดทำแนวทางปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
- และการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเด็ก (Children's Advocacy Center) หรือศูนย์ ACT ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

แผนภาพที่ 23 : การดำเนินงานที่สำคัญด้านการคุ้มครองผู้เสียหายในปี 2559

3.1 การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

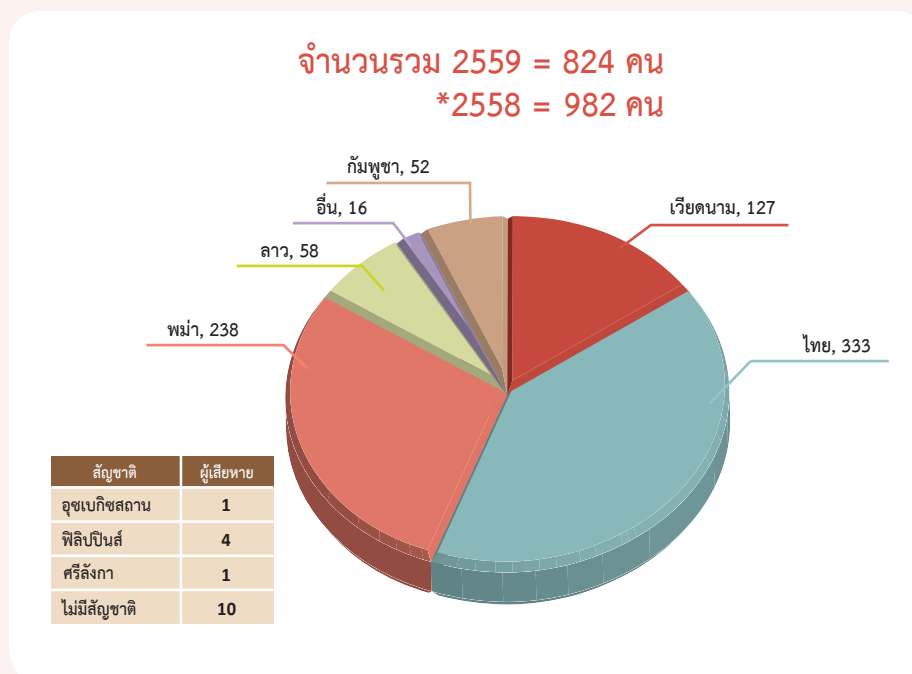
3.1.1 การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในปี 2559 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ลดลง **16.09% (824 คน)** เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เสียหาย **982⁶** คน ในปี 2558 เป็นผลจากความพยายามอย่างต่อเนื่องของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

ในจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 824 คน ในปี 2559 แบ่งเป็นชาย 411 คน และหญิง 413 คน เมื่อจำแนกตามสัญชาติพบว่า เป็นชาวไทย 333 คน เมียนมา 238 คน ลาว 58 คน กัมพูชา 52 คน เวียดนาม 127 คน ฟิลิปปินส์ 4 คน ศรีลังกา 1 คน และอุซเบกิสถาน 1 คน โดยมีผู้เสียหาย 10 คน ไม่ทราบสัญชาติ และจากผู้เสียหายทั้งหมด 824 คน มีจำนวน 561 คน แสดงความประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

⁶ มีข้อสังเกตว่า ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮิงจา มีจำนวนลดลงจากปี 2558 อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากจำนวนรวมของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในปี 2559

แผนภาพที่ 24 : จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการคัดแยกตามกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในปี 2559

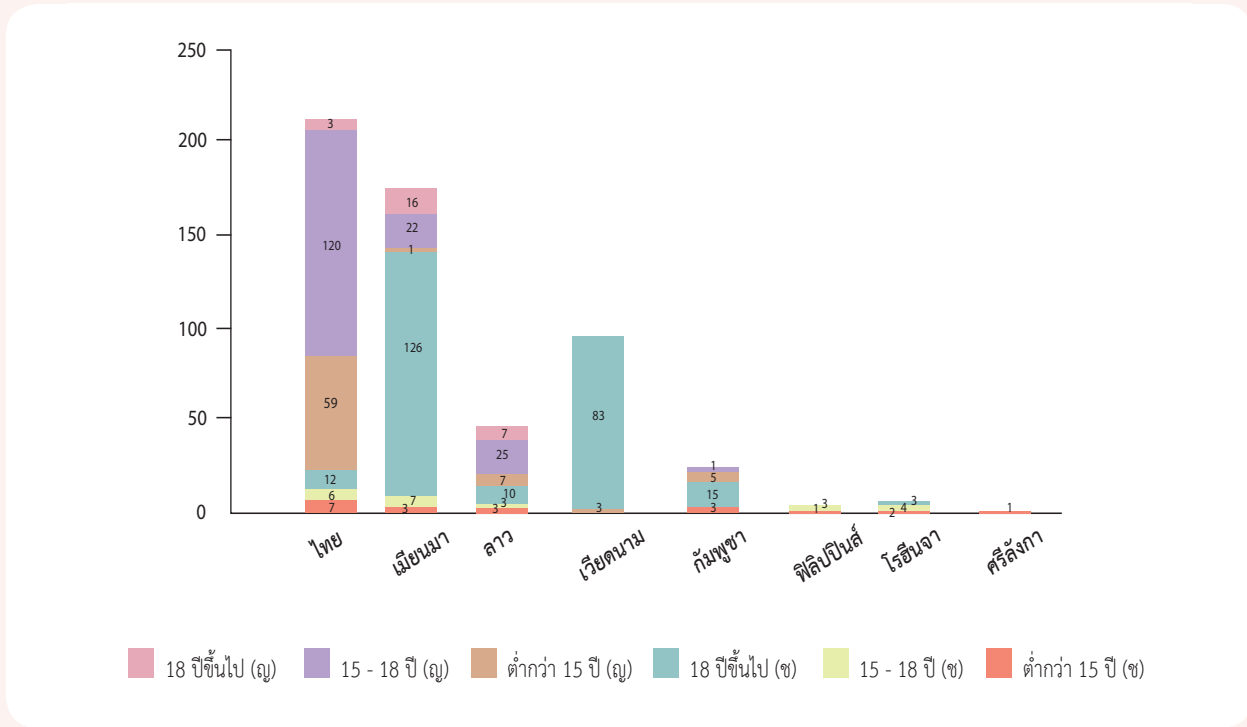
ตาราง 14 : จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการคัดแยกตามกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ปี 2558-2559 จำแนกตามเพศและสัญชาติ

พ.ศ.	เพศ		สัญชาติ											รวม
	ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	เวียดนาม	ฟิลิปปินส์	บังคลาเทศ	ศรีลังกา	อุซเบกิสถาน	โรฮีนจา	ไม่ทราบสัญชาติ	
2558	451	531	360	409	87	9	1	-	27	-	-	89	-	982
2559	411	413	333	238	58	52	127	4	-	1	1	-	10	824

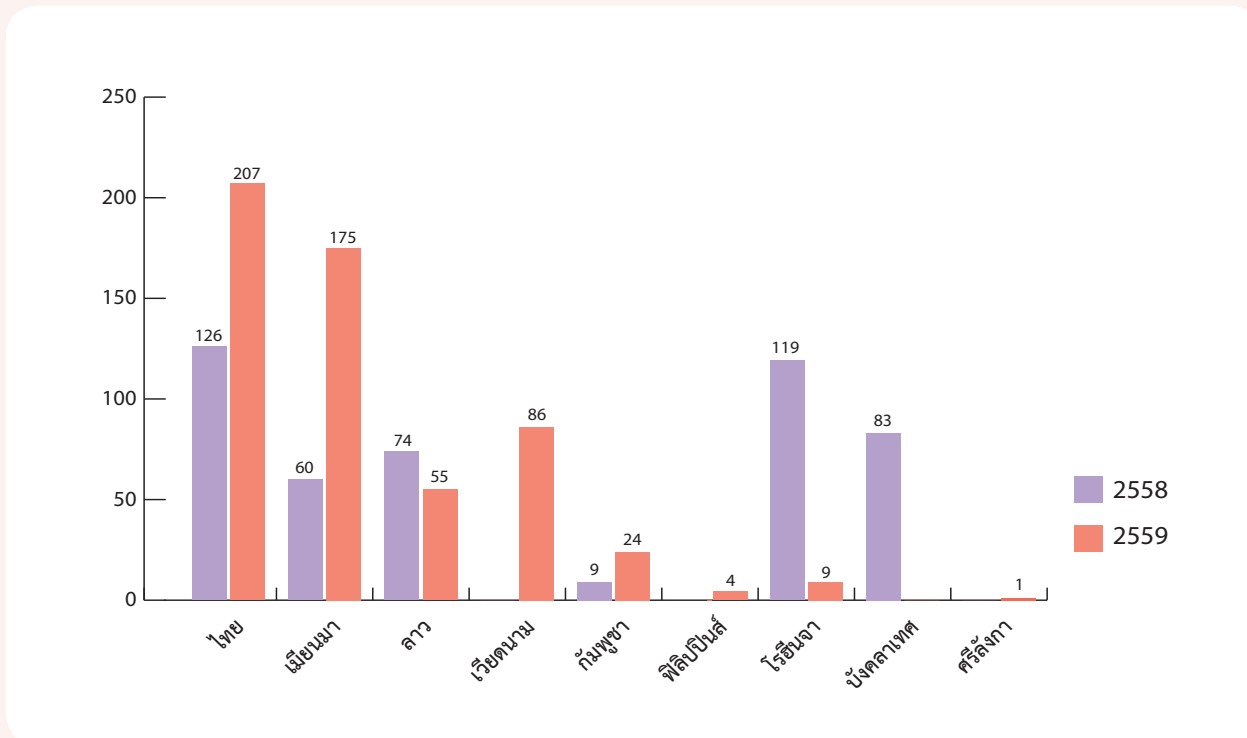
3.1.2 การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองฯ ของกระทรวง พม.

ระหว่างเดือนมกราคม-ธันวาคม 2559 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้การช่วยเหลือผู้เสียหายจากค้ามนุษย์จำนวน 561 คน เป็นชาย 290 คน และหญิง 271 คน เมื่อจำแนกตามสัญชาติ เป็นชาวไทย 207 คน เมียนมา 175 คน ลาว 55 คน กัมพูชา 24 คน โรฮีนจา 9 คน เวียดนาม 86 คน ฟิลิปปินส์ 4 คน และศรีลังกา 1 คน โดยในปีนี้มีผู้เสียหายฯ ที่ได้รับการคุ้มครองจากกระทรวง พม. มากกว่าปี 2558 จำนวน 90 คน (ปี 2558 มีผู้เสียหายจำนวน 471 คน ที่รับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์)

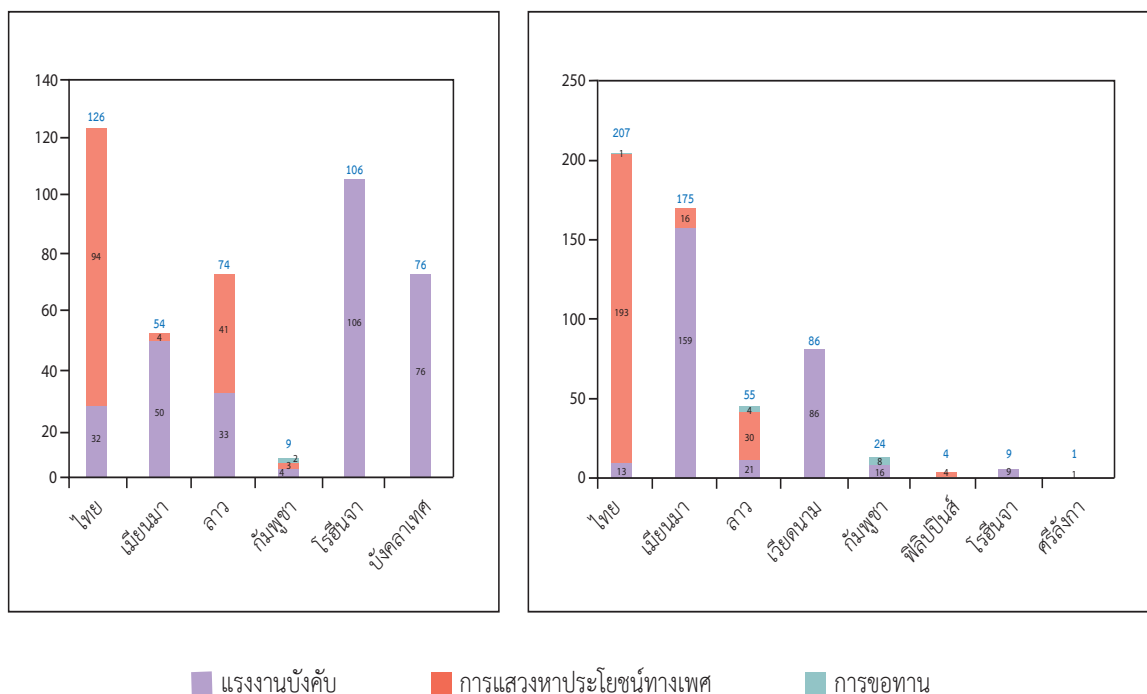
แผนภาพที่ 25 : จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพในสถานคุ้มครองของกระทรวง พม. จำแนกตามสัญชาติ อายุและเพศ

แผนภาพที่ 26 : จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของกระทรวง พม. ปี 2558-2559 จำแนกตามสัญชาติ

แผนภาพที่ 27 : จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของกระทรวง พม. ปี 2558-2559 จำแนกตามประเภทของการถูกแสวงหาประโยชน์

3.2 การส่งเสริมโอกาสในการทำงานและสร้างรายได้สำหรับผู้เสียหาย

3.2.1 โอกาสในการทำงานทั้งภายในและนอกสถานคุ้มครองฯ

ในช่วงปี 2559 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประสานความร่วมมือกัน รวมทั้งมีการดำเนินงานร่วมกับองค์กรภาคเอกชนเพื่อหาตำแหน่งในการจ้างงานสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์นอกสถานคุ้มครองฯ นอกจากนี้ยังได้อำนวยความสะดวกในการจัดหางานและสร้างโอกาสในการสร้างรายได้ภายในสถานคุ้มครองฯ ด้วย โดยกรมการจัดหางานดำเนินการจัดหางานให้แก่ผู้เสียหายทั้งภายในและนอกสถานคุ้มครองของกระทรวง พม. ภายในระยะเวลา 15 วัน

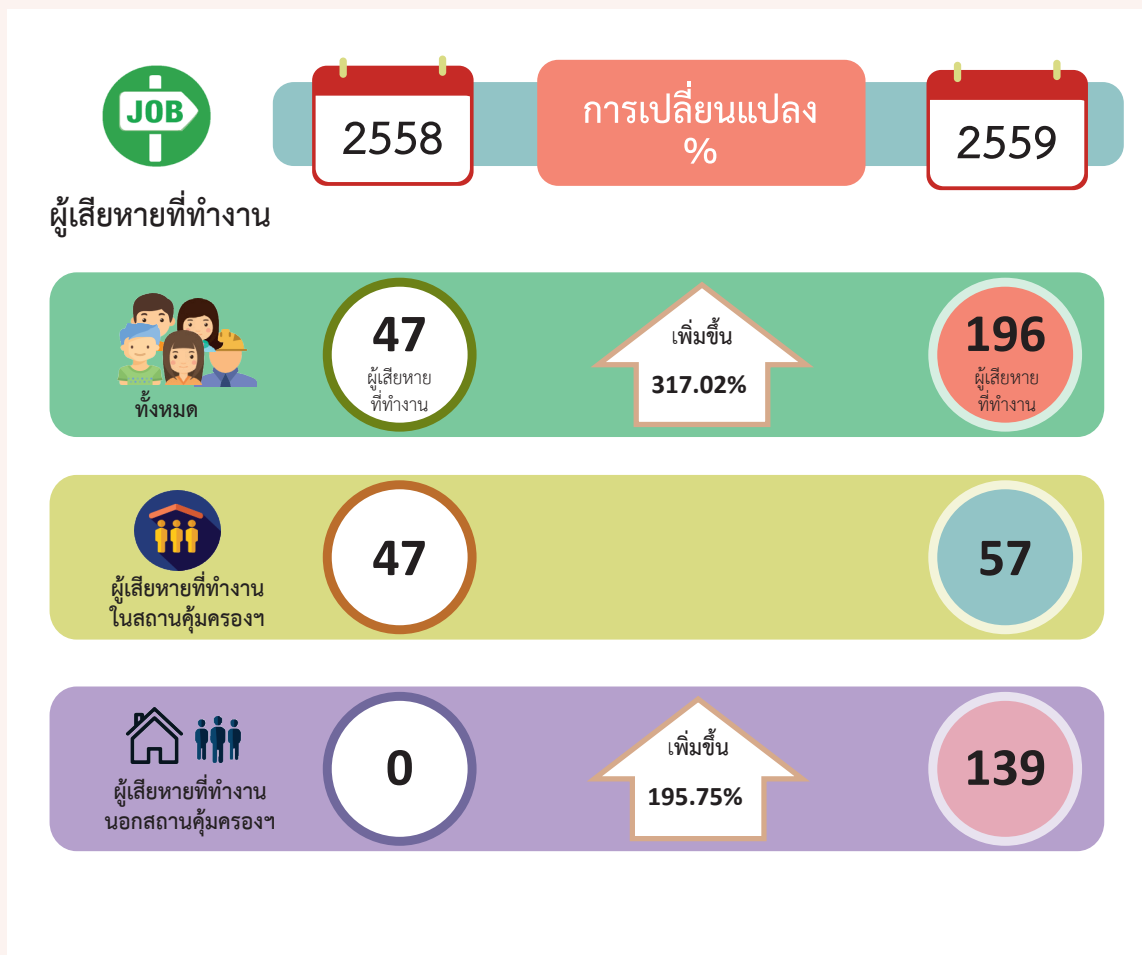
ในปี 2558 มีจำนวนผู้เสียหายที่ออกไปทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ จำนวน 47 คน จากจำนวนผู้เสียหายทั้งหมด 471 คน หรือคิดเป็นเพียงร้อยละ 9.98 เท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2559 (มกราคม-พฤศจิกายน) มีผู้เสียหายที่ทำงานทั้งภายในและนอกสถานคุ้มครองฯ จำนวน 196 คน จากจำนวนผู้เสียหายทั้งหมด 561 คน คิดเป็นร้อยละ 34.94 ของจำนวนผู้เสียหายทั้งหมด หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ถึงร้อยละ 317.02 ของจำนวนผู้เสียหายที่ออกไปทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ และรับงานเข้ามาทำในสถานคุ้มครองฯ

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในปี 2558 ไม่มีผู้เสียหายที่ทำงานอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ในขณะที่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นทั้งภายในและนอกสถานคุ้มครองในปี 2559 ซึ่งสะท้อนถึงบริการด้านการคุ้มครองที่ดำเนินงานโดยกระทรวงพม. มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การเพิ่มโอกาสในการจ้างงาน การพัฒนาทักษะด้านอาชีพ และความมั่นคงด้านการเงิน จะช่วยให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นก้าวแรกที่สำคัญในขั้นตอนการส่งผู้เสียหายกลับคืนสู่ภูมิลำเนา โดยช่วยให้ผู้เสียหายเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อตนเอง ว่าเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณค่า ไม่ใช่เหยื่อ และสามารถดำรงชีวิตของตนได้อย่างเป็นอิสระ

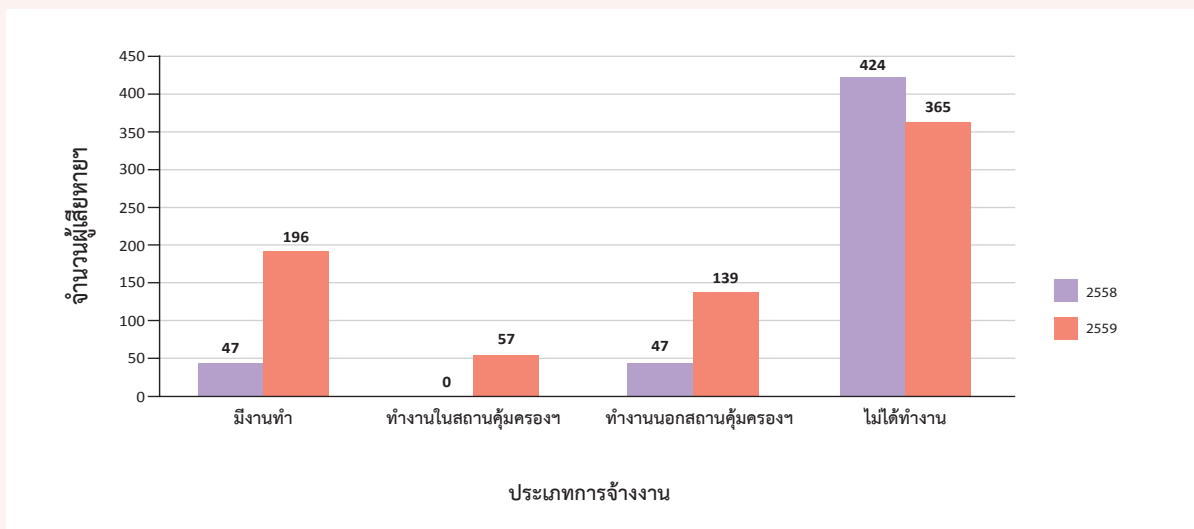
ในจำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 196 คน ที่มีงานทำในปี 2559 มีผู้เสียหาย 139 คน สามารถหางานทำนอกสถานคุ้มครองฯ และ 57 คน รับงานมาทำภายในสถานคุ้มครองฯ ส่วนจำนวนผู้เสียหายที่ไม่ได้ทำงานลดลงจาก 424 คน เหลือ 365 คน ในปี 2559 หรือลดลงร้อยละ 13.9% ซึ่งโอกาสการจ้างงานดังกล่าวได้ช่วยเสริมสร้างทักษะสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างรายได้ระหว่างที่พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองฯ เท่านั้น แต่ยังช่วยป้องกันมิให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ซ้ำหลังจากที่กลับคืนสู่ภูมิลำเนาหรือเดินทางไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม

สำหรับรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้เสียหายที่ไม่ได้ทำงาน โปรดดูในหัวข้อ 3.2.4

แผนภาพที่ 28 : ภาพรวมการทำงานของผู้เสียหาย

แผนภาพที่ 29 : จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ทำงานทั้งภายในและนอกสถานคุ้มครอง

3.2.2 การทำงานของผู้เสียหายภายนอกสถานคุ้มครองฯ

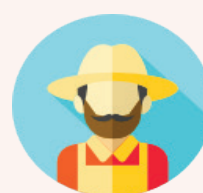
ในเดือนธันวาคม 2559 มีผู้เสียหายจำนวน 139 คน ที่ทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ โดยจำแนกเป็นทำงานก่อสร้างและช่างไฟฟ้า 102 คน ทำงานในภาคเกษตร และฟาร์มเลี้ยงสัตว์ 36 คน และเป็นลูกจ้างในร้านค้ากาแฟ 1 คน ด้วยเหตุผลด้านความปลอดภัย จึงมีการเซ็นสัญญาจ้างระหว่างนายจ้างกับกระทรวง พม. และมีการจัดหาหน้รับส่งลูกจ้างจากสถานคุ้มครองฯ ไปยังที่ทำงาน ผู้เสียหายที่ทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ ได้รับค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาทต่อวัน⁷ สำหรับผู้เสียหายที่ทำงานนอกสถานคุ้มครองฯ กระทรวง พม. ร่วมกับกระทรวงแรงงาน ในการจัดหางานที่เหมาะสมและเชื่อถือได้สำหรับผู้เสียหาย หลังจากทีกระทรวงมหาดไทยออกเอกสารอนุญาตให้สามารถอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราวแก่ผู้เสียหาย กระทรวง พม. จะประสานงานกับกระทรวงแรงงาน เพื่อจัดหางานและจัดทำใบอนุญาตทำงานให้กับผู้เสียหาย

งานก่อสร้างและช่างไฟฟ้า

ร้านค้ากาแฟ

เกษตรและเลี้ยงสัตว์

3.2.3 การทำงานของผู้เสียหายภายในสถานคุ้มครองฯ

สำหรับโอกาสในการสร้างรายได้ภายในสถานคุ้มครองฯ ในปี 2559 มีผู้เสียหายทั้งหมด 57 คน ทำงานหัตถกรรม เสริมสวย ขายอาหาร นวดแผนโบราณ งานประดิษฐ์ และตัดเย็บเสื้อผ้า สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นโดยผู้เสียหาย กระทรวง พม. ได้ขยายช่องทางการจำหน่ายโดยประสานความร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชน คือ เซ็นทรัลกรุ๊ป เพื่อขายผลิตภัณฑ์ของผู้เสียหายในศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ภายใต้ชื่อโครงการว่า “ทอฝัน by พม.” (Dream Weaving by MSDHS) ซึ่งโครงการนี้จะเปิดตัวเป็นครั้งแรกในปี 2560

⁷ ค่าแรงขั้นต่ำในกัมพูชาเท่ากับ 75 บาท ในลาว 80 บาท และในเมียนมา 110 บาท

ช่างเสริมสวย

งานหัตถกรรม

ขายอาหาร

นวดแผนโบราณ

งานฝีมือและตัดเย็บ

กระทรวง พม. ยังได้ประสานความร่วมมืออย่างต่อเนื่องกับสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา ประจำประเทศไทย และโรงเรียนนานาชาติในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในการออกร้านขายผลิตภัณฑ์ของผู้เสียหาย ในงานเทศกาลต่าง ๆ เป็นการเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ของผู้เสียหาย ในส่วนของรายได้ ผู้เสียหายที่ประดิษฐ์ ชิ้นงานหัตถกรรมไม่ได้รับค่าจ้างตามแรงงานขั้นต่ำ เนื่องจากรายได้ขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าที่ขายได้ ในส่วนของการแบ่งผลกำไร ร้อยละ 70 ของกำไรเป็นของผู้เสียหาย โดยที่เหลืออีกร้อยละ 30 จะจัดสรรให้แก่ครูฝึกและใช้สำหรับจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ กระทรวง พม. ยังช่วยเหลือผู้เสียหายในการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายอีกด้วย

ภาพ 1 : ผลิตภัณฑ์โดยผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่จัดจำหน่ายภายใต้โครงการ “ทอฝัน by พม.”

3.2.4 ผู้เสียหายที่ยังไม่มีงานทำและที่ ไม่ได้ทำงาน

จำนวนผู้เสียหายที่ยังไม่มีงานทำและที่ ไม่ได้ทำงานลดลงจาก 424 คน เป็น 365 คน หรือลดลง ร้อยละ 13.9 ผู้เสียหายส่วนใหญ่ที่ ไม่ได้ทำงาน เนื่องจากเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียน และอยู่ระหว่างขั้นตอนการบำบัดฟื้นฟู⁸ และกระบวนการส่งกลับภูมิลำเนา สถานคุ้มครองมีการอบรม ฝึกอาชีพสำหรับผู้เสียหายที่ไม่ทำงานในหลายด้าน เช่น งานก่อสร้างและช่างไฟฟ้า การพัฒนาเด็ก การเกษตร มวยไทย นวดแผนไทย เสริมสวย ขายอาหาร งานประดิษฐ์ และการตัดเย็บเสื้อผ้า ขึ้นอยู่กับความสนใจและทักษะ ของผู้เสียหาย

⁸ ขั้นตอนการฟื้นฟูได้รับการออกแบบเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายในช่วงที่เข้าไปอยู่ในสถานคุ้มครองของกระทรวงพม. และเตรียมความพร้อม ให้ผู้เสียหายก่อนออกไปทำงานตามความนัด กระบวนการนี้ใช้เวลาประมาณ 1-2 เดือนขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้เสียหาย ระหว่างนี้ กระทรวงพม. ประสานงานกับกระทรวงแรงงานอย่างใกล้ชิดเพื่อหางานที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้เสียหาย

ตาราง 15 : จำนวนผู้เสียหายที่ยังไม่มีงานทำและไม่ได้ทำงาน
จำแนกตามเหตุผลที่ ไม่ได้ทำงาน ปี 2558-2559⁹

เหตุผล	2558 (ผู้เสียหาย 471 คน)	2559 (ผู้เสียหาย 561 คน)
1.จำนวนผู้เสียหายที่ทำงาน	47 (9.98%)	196 (34.94%)
1.1จำนวนผู้เสียหายที่ทำงานนอกสถานคุ้มครอง	47	139
1.2จำนวนผู้เสียหายที่ทำงานภายในสถานคุ้มครอง	-	57
2.จำนวนผู้เสียหายที่ไม่ได้ทำงาน	424 (90.02%)	365 (65.06%)
2.1 เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี	71	47
2.2 ไม่ประสงค์จะออกนอกสถานคุ้มครองฯ	90	-
2.3 มีปัญหาสุขภาพ/ทุพพลภาพ	11	2
2.4 กลับคืนสู่ภูมิลำเนาแล้ว ⁹ /อยู่ระหว่างกระบวนการ ส่งตัวกลับคืนสู่ภูมิลำเนา	108	28
• มีปัญหาด้านการสื่อสาร	84	4
• อยู่ระหว่างช่วงฟื้นฟู	60	90
• อยู่ระหว่างศึกษา	-	91
• อยู่ระหว่างฝึกอาชีพ	-	103

ตาราง 16 : กิจกรรมและการฝึกอาชีพที่ให้บริการแก่ผู้เสียหายที่ยังไม่มีงานทำและไม่ทำงาน

กิจกรรมและการฝึกอาชีพ	จำนวนผู้เสียหาย
งานฝีมือ (ตัดเย็บเสื้อผ้า)	166
ทักษะอาชีพอิสระ (เกษตรกรรม มวยไทย นวดแผนโบราณ ช่างเสริมสวย ขายอาหาร)	112
งานก่อสร้างและช่างไฟฟ้า	28
การพัฒนาเด็ก	57
อื่น ๆ (การตั้งครุฑ / สุขภาพจิต)	2

⁹ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะได้รับการส่งกลับภูมิลำเนาเมื่อการสืบพยานเสร็จสิ้น

3.2.5 การผ่อนผันให้ผู้เสียหายและพยานในคดีค้ามนุษย์อยู่ในประเทศไทย

ปี 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ขยายเวลาการผ่อนผันให้ผู้เสียหายและพยานในคดีค้ามนุษย์อยู่ในราชอาณาจักรไทยได้ชั่วคราว และทำงานได้ตามกฎหมายหลังจากคดีสิ้นสุดแล้ว โดยเพิ่มระยะเวลาเป็นสองเท่า จากเดิมที่ผู้เสียหายและพยานจะต้องถูกส่งตัวกลับภูมิลำเนาทันทีหลังจากคดีสิ้นสุด โดยในปี 2554 ผู้เสียหายได้รับอนุญาตให้อาศัยและทำงานอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลา 6 เดือน ต่อมามติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2559 ได้ขยายเวลาเป็น 1 ปี หลังคดีสิ้นสุด อย่างไรก็ตาม หลังจากการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน และเพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสียหายและพยานเหล่านี้สามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2559 ให้ขยายเวลาในการผ่อนผันผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์อยู่ในราชอาณาจักรไทยได้ชั่วคราว และทำงานได้ตามกฎหมายหลังจากคดีสิ้นสุดจาก 1 ปี เป็น 2 ปี

การขยายช่วงเวลาที่อยู่ในประเทศไทย ยังเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของรัฐบาลที่จะสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เสียหายให้สมัครใจช่วยเหลือในกระบวนการสืบสวนและดำเนินคดีค้ามนุษย์ โดยผู้เสียหายและพยานจะได้สิทธิในการอยู่อาศัยและการทำงานอย่างถูกกฎหมาย นอกจากนี้ มติคณะรัฐมนตรีนี้ยังขยายขอบเขตของประเภทงานที่ผู้เสียหายและพยานสามารถทำได้ โดยสามารถทำงานได้ทุกประเภท¹⁰ ขึ้นอยู่กับความต้องการของนายจ้าง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อปี 2556 ซึ่งกำหนดให้ผู้เสียหายและพยานสามารถทำงานได้เฉพาะในภาคอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานสูงและงานรับใช้ในบ้านเท่านั้น และมติคณะรัฐมนตรีนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เสียหาย พยาน และผู้ติดตามสามารถเข้าถึงการประกันสุขภาพเช่นเดียวกับแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนคนอื่น ๆ

กระบวนการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี คือ หลังจากที่มีการสอบปากคำพยานเรียบร้อยแล้ว กระทรวงมหาดไทยจะออกเอกสารรับรองเพื่อขยายเวลาให้ผู้เสียหายและพยานสามารถอยู่ในประเทศไทย ภายในระยะเวลา 2 ปี หลังจากนั้นกระทรวงแรงงานจะออกใบอนุญาตทำงานในประเทศไทยให้โดยอัตโนมัติ

มีผู้เสียหายและพยาน 335 คน ในคดีค้ามนุษย์ ได้รับสิทธิตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2559 โดยกระทรวงมหาดไทยอยู่ระหว่างเสนอประกาศกระทรวง เพื่อให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2559 และคาดว่าจะการขยายระยะเวลาให้ผู้เสียหายและพยานอยู่ในประเทศไทยได้ จะสามารถดำเนินการได้ในเดือนกุมภาพันธ์ 2560

3.3 การช่วยเหลือผู้เสียหายที่เฉพาะด้านและครอบคลุม

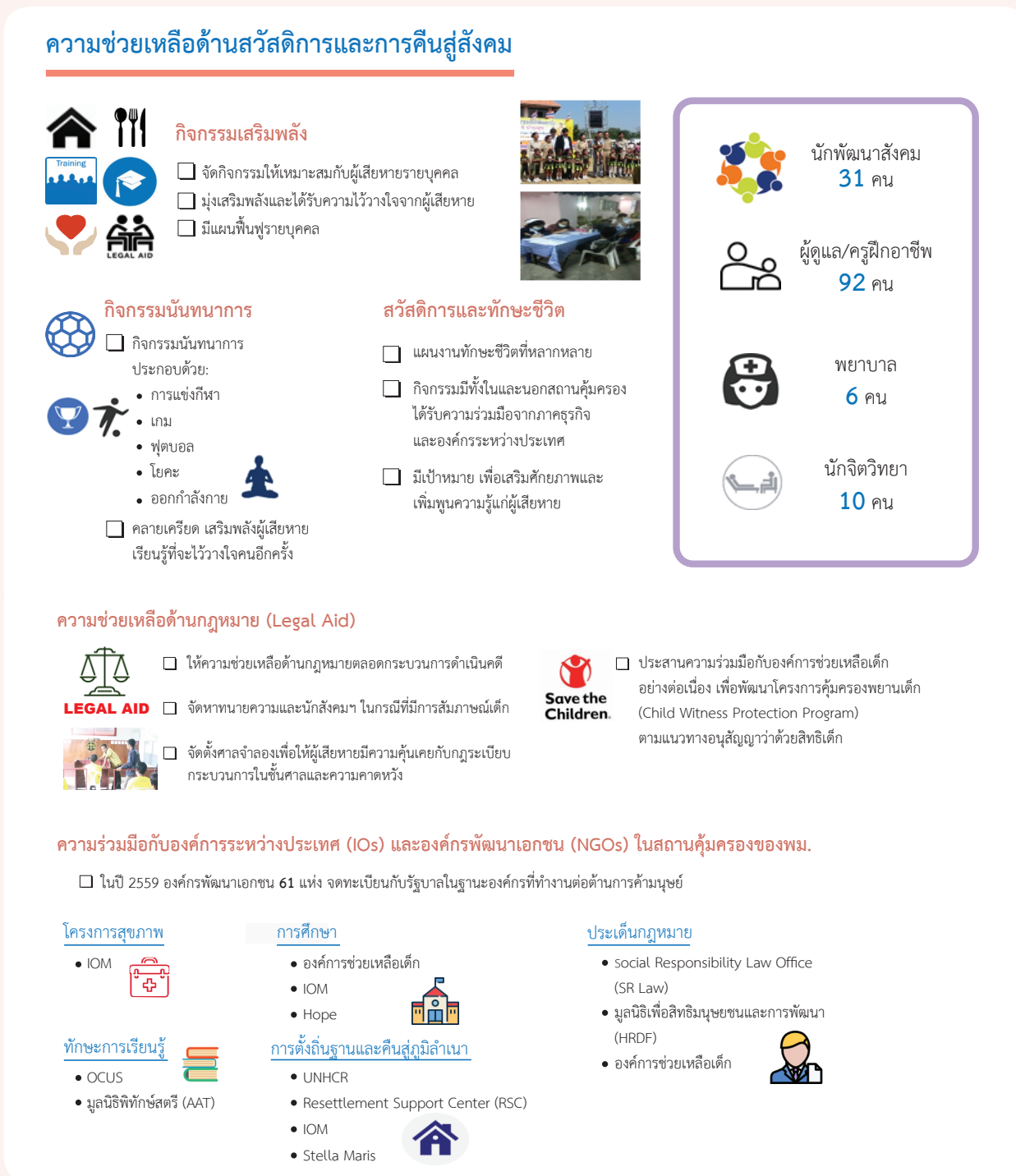
กระทรวง พม. ให้ความสำคัญคุ้มครองผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง ในด้านความปลอดภัย ความมั่นคง ที่พัก อาหาร เสื้อผ้า การฝึกอาชีพ การศึกษา เช่น การเรียนภาษาและคอมพิวเตอร์ ความช่วยเหลือด้านจิต สังคม ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย และการรักษาพยาบาล¹¹ รวมทั้งกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ภายในสถานคุ้มครองฯ บุคลากรในสถานคุ้มครองฯ ที่ทำงานด้านการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ประกอบด้วย

¹⁰ มติคณะรัฐมนตรียกเว้นระดับสถานะของผู้เสียหายและพยานให้เทียบเท่ากับสถานะของแรงงานต่างด้าว

¹¹ การตรวจสุขภาพทำโดยแพทย์สัปดาห์ละครั้ง

นักสังคมสงเคราะห์ 24 คน นักจิตวิทยา 10 คน นักพัฒนาสังคม 31 คน ผู้ดูแลและครูฝึกอาชีพ 92 คน และพยาบาล 6 คน¹² ในปี 2559 รัฐบาลได้เพิ่มพูนประสิทธิภาพของบริการด้านการคุ้มครองและสวัสดิการอย่างรอบด้าน สำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ดังต่อไปนี้ :

แผนภาพที่ 30 : ภาพรวมของความช่วยเหลือด้านสวัสดิการและการคืนสู่สังคม

¹² ไม่มีแพทย์ประจำอยู่ในสถานคุ้มครอง มีเพียงพยาบาลประจำที่ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง หากเกิดกรณีฉุกเฉิน ผู้เสียหายจะได้รับการส่งตัวไปยังโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้ที่สุด

3.3.1 การช่วยเหลือด้านสังคมสงเคราะห์และการส่งกลับ

3.3.1.1 กิจกรรมเสริมสร้างพลัง

ภาพ 2 : กิจกรรมเสริมพลังผู้เสียหาย ซึ่งออกแบบสำหรับผู้เสียหายแต่ละรายโดยเฉพาะ ในสถานคุ้มครองจังหวัดนครราชสีมา (บ้านนารีสวัสดิ์)

เนื่องจากผู้เสียหายแต่ละคนมีความต้องการเฉพาะบุคคล และอยู่ในระดับการฟื้นฟูที่แตกต่างกัน สถานคุ้มครองฯ จึงจัดทำแผนการฟื้นฟูรายบุคคลขึ้น หลังจากที่ผู้เสียหายเข้ามารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองฯ และมอบหมายให้นักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยาเป็นผู้จัดการรายกรณี (Case Manager) รับผิดชอบดูแลผู้เสียหายเป็นรายบุคคล แผนฟื้นฟูรายบุคคล ประกอบด้วยชุดของกิจกรรม ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างพลังให้แก่ผู้เสียหาย และสร้างความไว้วางใจจากผู้เสียหาย โดยการรับฟัง การแสดงการยอมรับ การแสดงความเห็นใจ และการสร้างทักษะการสื่อสาร

แผนฟื้นฟูรายบุคคลนี้ไม่เพียงแต่เฉพาะเจาะจงในด้านของการออกแบบให้เหมาะสมกับผู้เสียหายแต่ละคนเท่านั้น แต่ยังมีเป้าหมายเพื่อเยียวยาผู้เสียหายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยในระยะสั้น นักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยาในสถานคุ้มครองฯ ของกระทรวง พม. จะจัดทำแผนฟื้นฟูรายบุคคลเพื่อฟื้นฟูความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เสียหายให้กลับคืนมา หลังจากที่ผู้เสียหายสามารถเดินทางกลับภูมิลำเนา นักสังคมสงเคราะห์จากประเทศไทย รวมทั้ง Case Manager ของผู้เสียหาย จะประสานความร่วมมือกับนักสังคมสงเคราะห์ในประเทศต้นทาง เช่น เมียนมา เพื่อออกแบบแผนฟื้นฟูที่เหมาะสมที่สุด แผนฟื้นฟูในระยะยาวนี้ได้รับการจัดทำขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากที่เดินทางกลับสู่ภูมิลำเนา โดยให้ความช่วยเหลือในกระบวนการคืนสู่สังคม และช่วยให้ผู้เสียหายสามารถพึ่งตนเอง และป้องกันตนเองจากการตกเป็นผู้เสียหายจากค้ำมนุษย์อีกครั้ง

3.3.1.2 กิจกรรมนันทนาการ

ตัวอย่างของกิจกรรมนันทนาการที่สถานคุ้มครองจัดให้แก่ผู้เสียหาย ได้แก่ การแข่งขันกีฬา เกมสั ฟุตบอล โยคะ กิจกรรมทัศนศึกษา และการออกกำลังกาย กิจกรรมนันทนาการเหล่านี้ออกแบบขึ้นมาเพื่อช่วยเยียวยาผู้เสียหาย ลดความเครียดจากกระบวนการดำเนินคดี การจัดทีมกีฬาและแข่งกีฬาเป็นกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อช่วยเสริมพลังให้ผู้เสียหายและเรียนรู้ที่จะไว้วางใจผู้อื่นอีกครั้ง โดยการทำงานเป็นทีมและการมีน้ำใจนักกีฬา ส่วนกิจกรรมทัศนศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมกระบวนการคืนสู่สังคม ในขณะเดียวกันเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายมีประสบการณ์ต่อโลกภายนอกสถานคุ้มครองฯ สำหรับผู้เสียหายที่เป็นเด็ก กิจกรรมนันทนาการเหล่านี้เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ชีวิตแบบวัยเด็กอีกครั้ง

ภาพ 3 : ทัศนศึกษาที่พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ ระยอง

ภาพ 4 : ทัศนศึกษาไหว้พระนอกสถานที่

ภาพ 5 : เรียนโยคะ

ภาพ 6 : ส่งเสริมกิจกรรมกีฬา

3.3.1.3 การปรับปรุงสวัสดิการและเสริมสร้างทักษะชีวิต

ในปี 2559 กระทรวง พม. ได้เพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการส่งกลับผู้เสียหายคืนสู่ภูมิลำเนา และการส่งตัวผู้เสียหายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สาม รวมทั้งให้ความช่วยเหลือในการกลับคืนสู่สังคม โดยจัดกิจกรรมฟื้นฟูและเพิ่มพูนทักษะชีวิตให้แก่ผู้เสียหายเพิ่มขึ้น สถานคุ้มครองฯ ยังร่วมมือกับภาคเอกชนและองค์การระหว่างประเทศในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งภายในและนอกสถานคุ้มครอง เพื่อสร้างเสริมสุขภาพจิตและอารมณ์ รวมทั้งทักษะชีวิตและทักษะการเข้าสังคมของผู้เสียหาย เพื่อให้กลับไปใช้ชีวิตในชุมชนของตนเองต่อไป วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเหล่านี้ คือ การเสริมสร้างพลังและให้ความรู้แก่ผู้เสียหาย เพื่อป้องกันตนเองไม่ให้ถูกกล่เมตสิทธิ และสร้างคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ซึ่งได้ถูกฉีกรอนไประหว่างที่ตกเป็น ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ภาพ 7 : การปลูกป่าชายเลน ตัวอย่างกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จัดขึ้นนอกสถานคุ้มครอง

3.3.2 ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย

ผู้เสียหายทุกรายได้รับความช่วยเหลือด้านกฎหมายตลอดกระบวนการดำเนินคดี ซึ่งรวมถึงการจัดหาทนายความและนักสังคมสงเคราะห์ ในกรณีที่จะต้องมีการสัมภาษณ์ผู้เสียหายที่เป็นเด็ก ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดระนองและสงขลา มีการจัดตั้งศาลจำลอง เพื่อจำลองสถานการณ์การขึ้นศาล เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่มีความคุ้นเคยกับระเบียบของศาล กระบวนการ และเหตุการณ์ที่ผู้เสียหายอาจจะพบเจอในระหว่างการดำเนินคดีในศาล ทั้งนี้ ความคิดเห็นจากผู้เสียหายและพยานระบุว่า ผู้เสียหายมีความเครียดน้อยลงหลังจากที่ผ่านการซักซ้อมในศาลจำลองนี้ ซึ่งจะทำให้การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีระบบการสอบปากคำพยานล่วงหน้าก่อนที่กระบวนการดำเนินคดีในทุกกรณีเพื่อลดระยะเวลาที่ผู้เสียหายจะต้องพำนักอยู่ในประเทศไทย และเพื่อป้องกันผู้เสียหายจากการถูกหลอกล่อในการกลับคำให้การ นอกจากนี้ยังมีการสอบสวนพยานผ่านระบบวิดีโอทัศน์ทางไกล ภายในสถานคุ้มครองของกระทรวง พม. ในกรณีผู้เสียหายค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก

ภาพ 8 และ 9 : นักสังคมสงเคราะห์ในสถานคุ้มครอง (ชาย) จังหวัดระนอง ให้ความรู้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เกี่ยวกับระเบียบศาล กระบวนการและเหตุการณ์ที่ผู้เสียหายอาจจะพบเจอ และสิ่งที่ควรปฏิบัติเมื่อขึ้นศาล

3.3.3 ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน ในสถานคุ้มครองฯ

ของ พม.

ในปี 2559 มีองค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 61 องค์กร ที่จดทะเบียนด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้ทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเด็นต่าง ๆ เช่น สำนักงานกฎหมายเอสอาร์ และมูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา ได้ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายด้านกฎหมายและการดำเนินคดี นอกจากนี้ กระทรวง พม. ยังประสานความร่วมมือกับองค์กรช่วยเหลือเด็ก จัดทำโครงการคุ้มครองพยานที่เป็นเด็กตามแนวทางอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ โดยการเตรียมความพร้อมพยานที่เป็นเด็กก่อนเข้าสู่กระบวนการในชั้นศาล นอกจากนี้ มูลนิธิพิทักษ์สตรี ยังให้การช่วยเหลือผู้เสียหายในกระบวนการดำเนินคดีทั้งในประเทศไทยและในประเทศต้นทาง เช่น ลาว เมียนมา โดยมีบริการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินคดีมากขึ้น รวมทั้งองค์กรอื่น ๆ เช่น องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) ให้ความช่วยเหลือในด้านสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพ ฉีดวัคซีน เอ็กเซอร์ไซส์ และมีการเข้าเยี่ยมในสถานคุ้มครองฯ เป็นประจำ

สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ศูนย์สนับสนุนการตั้งถิ่นฐานใหม่ (Resettlement Support Center : RSC) IOM และศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล ให้การช่วยเหลือในด้านการตั้งรกรากใหม่และการส่งผู้เสียหายกลับคืนสู่ภูมิลำเนา

ในด้านการศึกษา องค์กรช่วยเหลือเด็ก IOM และมูลนิธิ HOPE ให้การสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การศึกษาแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวต่างชาติ การสอนคอมพิวเตอร์และสอนภาษาไทย เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เสียหายในการทำงานนอกสถานคุ้มครอง

มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก และมูลนิธิพิทักษ์สตรี สนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างทักษะในการเรียนรู้

ภาพ 10 : เจ้าหน้าที่ UNHCR สอนภาษาอังกฤษให้กับผู้เสียหายที่เป็นเด็ก

ภาพ 11 : เจ้าหน้าที่ IOM สอนวิชาคณิตศาสตร์ ให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในสถานคุ้มครองจังหวัดระนอง

3.3.4 โอกาสสำหรับองค์กรพัฒนาเอกชน ในการจัดตั้งสถานคุ้มครองฯ เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

มาตรา 33 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พ.ศ. 2551 ระบุไว้ว่า องค์กรพัฒนาเอกชนที่จดทะเบียนกับรัฐบาล สามารถจัดตั้งสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ โดยสถานคุ้มครองฯ ซึ่งดำเนินงานโดยองค์กรพัฒนาเอกชนจะต้องดำเนินงานตามหลักเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งกระทรวง พม. อยู่ระหว่างศึกษาหลักเกณฑ์ เพื่อให้องค์กรเอกชนสามารถจัดตั้งสถานดูแลผู้เสียหายได้ และคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2560 โดยองค์กรพัฒนาเอกชน ได้รับความก้าวหน้าของกระบวนการนี้ผ่านการเสวนา **“เปิดใจ... การต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศไทย”** ซึ่ง กระทรวง พม. กระทรวงแรงงาน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม

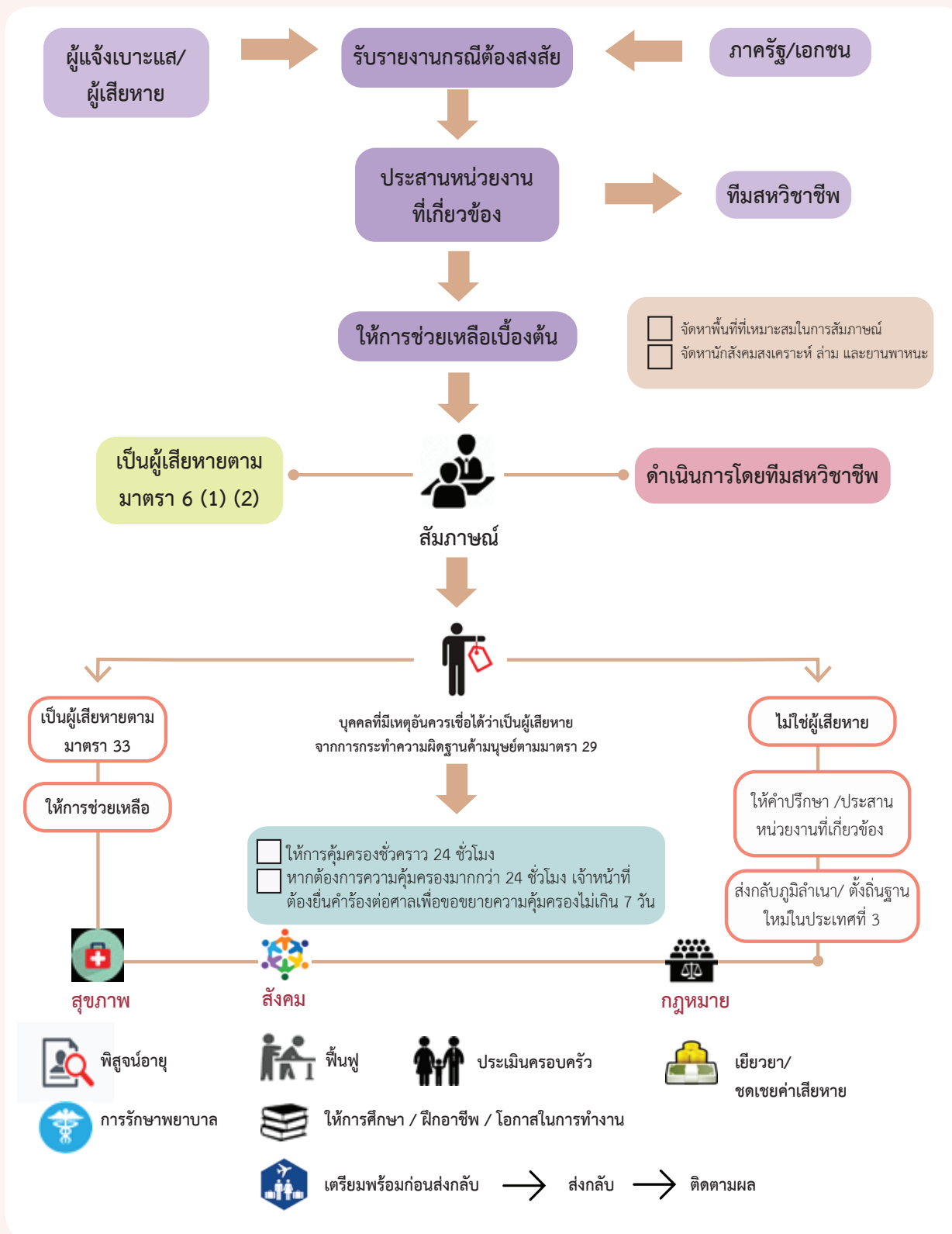
3.4 ระบบการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

3.4.1 การเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

หลังจากที่แบบคัดแยกผู้เสียหายฉบับปรับปรุงใหม่ ได้รับความเห็นชอบโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งมีพลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 กระทรวง พม. ได้แจ้งให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว ไปใช้ในการคัดแยกผู้เสียหายให้เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ ระหว่างเดือนมกราคม-ธันวาคม 2559 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้แก่ ทีมสหวิชาชีพ พนักงานตรวจแรงงาน ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ได้นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว ไปใช้ ส่งผลให้มีการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำนวน 824 ราย ในปี 2559 **แบบสัมภาษณ์จำนวน 8 หน้า ดังกล่าว มีการระบุนิยามของการค้ามนุษย์ที่ชัดเจนมากขึ้น ให้แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์ผู้เสียหาย และให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์** แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไม่เพียงแต่จะทำให้กระบวนการคัดแยกผู้เสียหายมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับ คำนิยาม กระบวนการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในภาพรวม จึงทำให้เจ้าหน้าที่สามารถคัดแยกผู้เสียหายได้อย่างถูกต้องมากขึ้น และสามารถให้การคุ้มครองผู้เสียหายอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ การปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทสำคัญในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากกรณีการค้ามนุษย์มีความแตกต่างกัน ตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์ การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขา และจากหลายหน่วยงาน อยู่ในทีมสหวิชาชีพ จึงมีความสำคัญ อย่างไรก็ตาม การคัดแยกผู้เสียหายที่มีความแม่นยำและมีความสอดคล้องกัน ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในทีมสหวิชาชีพ ที่จะต้องมีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายค้ามนุษย์อย่างครอบคลุม และลึกซึ้ง และต้องมีความรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบของตนและของเจ้าหน้าที่ผู้อื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ดังนั้น ตลอดปี 2559 รัฐบาลจึงให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการจัดทำ **แนวทางปฏิบัติสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ และการจัดอบรมทีมสหวิชาชีพ เพื่อช่วยให้ระบบการคัดแยกผู้เสียหายมีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น**

แผนภาพที่ 31 : กระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

3.4.2 การประสานความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชน ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในปี 2559 ประเทศไทยมีการดำเนินงานร่วมกับภาคประชาสังคมในการคัดแยกผู้เสียหายมากขึ้น เพื่อให้ภาคประชาสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกผู้เสียหาย องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน มูลนิธิศุภนิมิต ศูนย์สังคมพัฒนา (DISAC) มูลนิธิริรักษ์ไทย และมูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ เช่น IOM มีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลือปฏิบัติงานในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายในระดับจังหวัด หรือในพื้นที่ห่างไกลซึ่งขาดแคลนล่ามที่มีคุณภาพ ล่ามที่มีคุณภาพขององค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งมีประสบการณ์กว้างขวางและมีความคุ้นเคยกับพื้นที่และสถานการณ์ ได้ให้การช่วยเหลือในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ ในปี 2559 มีการจัดการเสวนา “เปิดใจ...การต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศไทย” จำนวน 5 ครั้ง ซึ่งกระทรวง พม. กระทรวงแรงงาน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หมุนเวียนเป็นเจ้าภาพ การเสวนาดังกล่าวจัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้หน่วยงานราชการ องค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองต่อกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังสามารถเสนอแนะแนวทางเพื่อขยายความร่วมมือในการคุ้มครองผู้เสียหาย และกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกค้ามนุษย์อีกด้วย

ผลลัพธ์ที่ได้จากการเสวนา คือ กระทรวง พม. ได้ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่างคู่มือเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งจะกล่าวถึงโดยละเอียดในหัวข้อถัดไป การเสวนาเปิดใจช่วยให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดดีขึ้น และทำให้เกิดช่องทางการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

3.4.3 ทีมสหวิชาชีพ

ช่วงต้นปี 2559 รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่ทีมสหวิชาชีพประสบในระหว่างปฏิบัติงาน ความท้าทายประการหนึ่งคือ การจัดหาที่พักชั่วคราวสำหรับผู้เสียหายหรือพยานคดีค้ามนุษย์ ที่อยู่ระหว่างรอการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยก หรือที่กระบวนการคัดแยกผู้เสียหายยังไม่นำไปสู่ข้อสรุป นอกจากนี้ กรณีที่พบว่าเป็นบุคคลที่อาจจะเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถคุ้มครองชั่วคราว เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงได้ 24 ชั่วโมง และสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขยายเวลาได้ไม่เกิน 7 วัน เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2559 กระทรวง พม. จัดการประชุมเพื่อหารือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรื่องสถานคุ้มครองสำหรับผู้เสียหายและพยานคดีค้ามนุษย์ และเรื่องการปรับปรุงกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย การประชุมครั้งนี้ นำไปสู่การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยกระทรวง พม. และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม-2 กันยายน 2559 ที่อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการร่างแนวทางปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแนวทางฯ ฉบับนี้ และเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2559 องค์กรพัฒนาเอกชนร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองต่อร่างแนวทางดังกล่าวด้วย

ต่อมา เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2559 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งมี พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ได้เห็นชอบแนวทางปฏิบัติฯ ดังกล่าว และได้สั่งการ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปถือปฏิบัติ

โดยแนวทางฉบับนี้จะช่วยเสริมสร้างการทำงานเชิงรุก และปรับปรุงประสิทธิภาพของ กระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย โดยประกอบด้วยสองส่วน คือ แนวทางสำหรับทีมสหวิชาชีพในการสัมภาษณ์ ระหว่างกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย และแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพของการสัมภาษณ์ระหว่าง กระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย

สำหรับขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์ตามแนวทางฉบับนี้ ประกอบด้วย

- 1) การเตรียมพร้อมก่อนลงพื้นที่ เช่น การจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเบื้องต้นระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) การเตรียมการก่อนการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหาย เช่น การเตรียมทีมสหวิชาชีพ และแนวทางสำหรับสัมภาษณ์
- 3) การปฏิบัติงานหลังจากการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตัดสินใจว่าผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นผู้เสียหายหรือไม่ และการจัดหาสถานที่พักพิงหรือสถานคุ้มครองที่เหมาะสมให้กับผู้ถูกสัมภาษณ์
- 4) การแต่งตั้งผู้ประสานงานหลักประจำหน่วยงานและในระดับจังหวัด
- 5) การเตรียมความพร้อมของล่าม และ
- 6) การปรับปรุงหลักสูตรการอบรม

นอกจากนี้ ในการจัดหาสถานคุ้มครองที่เหมาะสมสำหรับผู้เสียหายและพยานในคดีค้ามนุษย์ กระทรวง พม. จะให้ความช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายที่เป็นพยานที่เป็นมาตรฐาน ส่วนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีหน้าที่จัดหาที่พักที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่กระบวนการคัดแยกผู้เสียหายยังไม่ได้ ช้อยู่ดีว่าเป็นผู้เสียหายหรือไม่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะให้การคุ้มครองความปลอดภัย รวมถึงการบันทึก ข้อมูลของผู้ที่มาเยี่ยม และตรวจสอบประวัติผู้ที่มาเยี่ยมทุกคน มีการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองทั้งภายใน และภายนอกบ้านพักชั่วคราว

แผนภาพที่ 32 : ภาพรวมของแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพ
ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
แผนภาพที่ 32

แนวทางสำหรับทีมสหวิชาชีพในการสัมภาษณ์ระหว่างคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

การเตรียมความพร้อมก่อนลงภาคสนาม

1.1.1 แจกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องล่วงหน้า/
รายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อเตรียมการ

1.1.2 จัดการประชุมเบื้องต้นร่วมกับหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง/ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องร่วมรับผิดชอบ

1. ทีมสถานที่เกิดเหตุและช่างภาพ	2. ทีมเก็บหลักฐานและสืบสวน
3. ทีมจับกุม	4. ทีมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
5. ทีมคัดแยกและผู้ประสานงาน ด้านภาษา	6. ทีมช่วยเหลือ
7. ที่พัก / ความต้องการพื้นฐาน	8. ยานพาหนะ / การขนส่ง

การคัดแยกเบื้องต้น

1. ทีมรายงานสถานการณ์จัดประชุม
เพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้น

3. ทีมสหวิชาชีพสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล

2. คัดแยกผู้เสียหายในสถานที่ที่เหมาะสม
และเพียงพอ (กรณีที่มีผู้เสียหาย 10 คนขึ้นไป)

4. ทีมสหวิชาชีพ 1 คน /ผู้เสียหายไม่เกิน 3 คน

5. หากมีผู้ถูกสัมภาษณ์จำนวนมาก ทีมสหวิชาชีพต้องเริ่มสัมภาษณ์ผู้ที่เป็นเป้าหมาย/ กลุ่มเสี่ยงก่อน
หากผู้ถูกสัมภาษณ์ถูกคัดแยกเป็นผู้เสียหาย ทีมสหวิชาชีพต้องสรุปผลการคัดแยกผู้เสียหายรายนั้น
ก่อนสัมภาษณ์รายต่อไป

ในกรณีที่ความเห็นแตกต่างกัน ทีมสหวิชาชีพต้องบันทึกความเห็นเจ้าหน้าที่แต่ละคน > หัวหน้าทีม
สัมภาษณ์เป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้าย > รายงานต่อประธานคณะกรรมการ

แผนภาพที่ 32 (ต่อ)

1.3 การดำเนินการหลังสัมภาษณ์

สถานคุ้มครองและช่วยเหลือ (พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551)

<p>1 ผู้เสียหาย</p> <p> มาตรา 33</p> <p>สถานคุ้มครอง 8 แห่ง ของ พม.</p>	<p>2 ผู้ที่มีเหตุให้เชื่อว่าเป็นผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์</p> <p> • อายุต่ำกว่า 15 ปี • บ้านพักเด็กและครอบครัว</p> <p> มาตรา 29</p> <ul style="list-style-type: none"> • อายุ 15 ปีขึ้นไป • สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ • คุ้มครองชั่วคราว 24 ชั่วโมง • และขอเพิ่มไม่เกิน 7 วัน 	
<p>3 ผู้ที่อยู่ระหว่างคัดแยก</p> <p> มาตรา 54 พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522</p> <p> ดำรวจจัดหาที่พักพิง</p>	<p>4 คนต่างด้าวที่เป็นพยาน ไม่ใช่ผู้เสียหาย</p> <p> มาตรา 54 พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522</p> <p> โครงการคุ้มครองพยาน</p> <p> ดำรวจจัดหาที่พักพิง รง. จัดหางาน</p>	<p>5 แรงงาน อยู่ภายใต้การคุ้มครอง ของกฎหมายแรงงาน</p> <p> เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี บ้านพักเด็กและครอบครัว</p> <p> แรงงานไทยอายุ 18 ปีขึ้นไป กระทรวงแรงงานจัดหางานให้</p> <p> แรงงานต่างด้าวอายุ 18 ปีขึ้นไป ศูนย์ช่วยเหลือแรงงาน</p>

2

แนวทางเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการสัมภาษณ์ระหว่างการคัดแยกผู้เสียหาย

มอบหมาย/แต่งตั้งผู้ประสานงานหลัก
ของหน่วยงานและผู้ประสานงานระดับจังหวัด

เตรียมความพร้อมล่าม

ปรับปรุงหลักสูตรการอบรม

3.5 การพัฒนาศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่

ด้วยเห็นความสำคัญของบทบาทของล่ามและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านคดีค้ามนุษย์ ในปีนี้ รัฐบาล จึงมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของเจ้าหน้าที่ทุกคน โดยมีการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของ เจ้าหน้าที่และสร้างเสริมความเข้าใจในประเด็นเรื่องค้ามนุษย์ การฝึกอบรมดังกล่าว ช่วยทำให้กระบวนการคัดแยก ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ก็ช่วยให้บริการด้านการคุ้มครองมีความ ครอบคลุมยิ่งขึ้น

3.5.1 การอบรมล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา

ล่ามถือเป็นกลไกสำคัญในกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายชาวต่างชาติ ช่วยสร้างความ เข้าใจระหว่างผู้เสียหายและผู้ปฏิบัติงานตลอดทั้งกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครอง ในส่วนของการคุ้มครอง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงแรงงาน เป็นสองหน่วยงานหลัก ที่ดำเนินการ ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา

3.5.1.1 การอบรมล่ามของกระทรวง พม.

กระทรวง พม. ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและองค์การช่วยเหลือเด็ก จัดการอบรมล่ามอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2559 มีล่ามที่ผ่านการอบรมและขึ้นทะเบียนแล้วจำนวน 115 คน ทำให้ปัจจุบันมีล่ามที่ผ่านการอบรม ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนและสามารถเรียกไปปฏิบัติงานได้ของกระทรวง พม.จำนวน 254 คน เมื่อรวมกับจำนวนล่ามที่ได้รับการอบรมเมื่อปี 2558 โดยล่ามสามารถสื่อสารได้ 6 ภาษา จำแนกเป็นเมียนมา 106 คน กัมพูชา 80 คน ลาว 14 คน โรฮีนจา 43 คน เวียดนาม 1 คน และอาหรับมลายู 10 คน

กระทรวง พม. ได้จัดโครงการฝึกอบรมเพื่อทบทวนความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานล่ามสำหรับล่ามเก่า ที่เคยผ่านการอบรมและได้ขึ้นทะเบียนแล้วจำนวน 63 คน โดยการอบรมฯ เป็นการทบทวนความรู้ มุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพล่ามให้สามารถปฏิบัติงานในกระบวนการสืบสวนและดำเนินคดี นอกจากนี้ ในปี 2559 ยังมีการสอบวัดความรู้ของล่ามอย่างเป็นระบบ ทั้งก่อนและหลังการอบรมเพื่อจำแนกล่ามที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์

แผนภาพที่ 33 : ภาพรวมของการดำเนินงานเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพเจ้าหน้าที่

3.5.1.2 การอบรมผู้ประสานงานด้านภาษาของกระทรวงแรงงาน

เนื่องจากสถานการณ์ขาดแคลนล่ามแปลภาษาเมียนมา ลาว และกัมพูชา รัฐบาลจึงได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีผลใช้บังคับวันที่ 15 พฤศจิกายน 2559 **อนุญาตให้แรงงานต่างด้าวทำงานเป็นผู้ประสานงานด้านภาษา**¹³ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานอยู่ระหว่างการว่าจ้างผู้ประสานงานด้านภาษาที่เป็นแรงงานต่างด้าวจำนวน 64 คน ซึ่งจะได้มอบหมายให้ไปประจำการอยู่ ณ ศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมง 32 ศูนย์ทั่วประเทศ นอกจากนี้ ในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2560 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมีแผนจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพล่ามจำนวน 2 รุ่น เพื่อให้ผู้ประสานงานด้านภาษาที่มีความเข้าใจกฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎระเบียบต่างๆ ของประเทศไทย เพื่อสามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่แรงงานต่างด้าว

โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ 4.4.4

3.5.2 การอบรมทีมสหวิชาชีพ

นอกจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐจำนวน 300 คน ที่ได้รับการอบรมเมื่อปี 2558 ในปี 2559 **มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมทั้งผู้แทนจากองค์กรภาคประชาสังคมจำนวน 801 คน ได้รับการอบรมด้านการสนับสนุนงานของทีมสหวิชาชีพ** รวมทั้งหมด 8 รุ่น การอบรมมุ่งเน้นที่การเสริมสร้างความเข้าใจและการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เบื้องต้นที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว การอบรมไม่เพียงแต่จะช่วยให้ทีมสหวิชาชีพมีความเข้าใจกฎหมายเท่าที่มีอยู่และกฎหมายใหม่เท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการนำกฎหมายเหล่านี้ไปปฏิบัติงาน เพื่อให้กระบวนการคัดแยกผู้เสียหายมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ในปี 2560 จะมีการจัดอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ อีก 4 รุ่น รุ่นละ 100 คน โดยการอบรมจะมุ่งเน้นที่การประสานความร่วมมือกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องและทีมสหวิชาชีพ ในพื้นที่เสี่ยงและพื้นที่ติดชายฝั่ง

3.5.3 การอบรมนักสังคมสงเคราะห์

ในปี 2559 **มีเจ้าหน้าที่กระทรวง พม. ทั้งหมด 229 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองฯ ได้รับการอบรมพัฒนามาตรฐานการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์** การอบรมจัดขึ้น 2 ครั้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในความสำคัญและบริบทของการคุ้มครองเด็ก ตามนโยบายการคุ้มครองเด็ก ความต้องการเฉพาะและบริการสำหรับเด็ก ที่สอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติด้านการคุ้มครองเด็ก ซึ่งได้รับการจัดทำขึ้นเมื่อปี 2558 นอกจากนี้ กระทรวงฯ ยังมีการหารือเพื่อจัดทำร่างมาตรฐานนโยบายและแนวปฏิบัติด้านการคุ้มครองเด็กร่วมกับองค์กรช่วยเหลือเด็ก ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จ และสามารถนำไปใช้ได้ในปี 2560

นอกจากนี้ กระทรวง พม. ร่วมกับ IOM อยู่ระหว่างการจัดทำแผนปฏิบัติการ **ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจ รวมทั้งทักษะของนักสังคมสงเคราะห์** ในการจัดบริการดูแลช่วยเหลือด้านจิตใจและสังคมให้กับผู้เสียหาย โดยวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของแผนปฏิบัติการนี้ คือ เพื่อออกแบบการฝึกอบรมขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการดูแลและช่วยเหลือผู้เสียหาย และที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็น ผู้เสียหาย การอบรมขั้นพื้นฐานดังกล่าว จะให้แนวทางสำหรับนักสังคมสงเคราะห์ที่เข้ามาทำงานใหม่และที่มีประสบการณ์ รวมทั้งนักจิตวิทยา

¹³ ผู้ประสานงานด้านภาษาไม่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะช่วยเหลือผู้เสียหายระหว่างกระบวนการคัดแยก แต่ได้รับอนุญาตให้ช่วยเหลือในการอำนวยความสะดวกในการคัดแยกผู้เสียหายเบื้องต้น ล่ามที่จดทะเบียนมีความรับผิดชอบหลักในการช่วยเหลือในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย

เนื่องจากนักสังคมสงเคราะห์มีบทบาทที่สำคัญในกระบวนการฟื้นฟูผู้เสียหาย กระทรวง พม. จึงได้จัดโครงการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อเป็นวิทยากรในหลักสูตรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ พม. ที่ทำงานในสถานคุ้มครอง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ เพิ่มพูนทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะด้านพฤติกรรม เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จะทำให้เข้าใจสถานการณ์ว่าคนเหล่านี้ผ่านอะไรมาบ้าง รวมทั้งเพื่อให้เสริมพลังผู้เสียหายเป็นรายบุคคล

ตาราง 17 : หลักสูตรการฝึกอบรมด้านอื่น ๆ ที่จัดโดยกระทรวง พม.

การเสริมพลังและเพิ่มศักยภาพ นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหาย	การอบรมกรณีศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ของเจ้าหน้าที่กระทรวง พม.	การประชุมเพื่อพัฒนาคุณภาพ บริการ ในการแก้ปัญหาสังคม ในสถานการณ์ฉุกเฉิน
<ul style="list-style-type: none"> ➢ 2 รุ่น สำหรับเจ้าหน้าที่กระทรวง พม. จำนวน 200 คน จัดเมื่อปี 2559 ➢ กลุ่มเป้าหมาย : นักสังคมสงเคราะห์ของกระทรวง พม. ที่ปฏิบัติงานดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็กในสถานคุ้มครองฯ • การเรียนรู้ภาวะทางอารมณ์และการจัดการกับปัญหา • สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ตึงเครียด • เพื่อเสริมสร้างพลังในการดำเนินชีวิต/มองเห็นคุณค่าในตัวเอง (Empowerment) 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ 2 รุ่น สำหรับเจ้าหน้าที่กระทรวง พม.จำนวน 90 คน จัดเมื่อปี 2559 ➢ กลุ่มเป้าหมาย : นักสังคมสงเคราะห์ของกระทรวง พม. ที่ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองฯ • ความรู้เบื้องต้นเรื่องสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย • กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ • กระบวนการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ • แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดำเนินงานและทบทวนกระบวนการทำงาน • ทักษะ เทคนิคและแนวทางที่จะทำงานอย่างฉลาดมากขึ้น รวมทั้งคู่มือการทำงานในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย 	<ul style="list-style-type: none"> ⇨ กลุ่มเป้าหมาย : เจ้าหน้าที่สายด่วน เจ้าหน้าที่ พม. และล่ามอาสาสมัคร • สร้างความรู้และความเข้าใจในการทำงานในศูนย์ช่วยเหลือสังคม • ติดตามผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือ • รักษาความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น • หาช่องทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประสานความร่วมมือ

3.5.4 การอบรมเจ้าหน้าที่คุ้มครองพยาน

ในปี 2559 มีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคเรื่องการคุ้มครองพยาน โดยมีผู้เข้าร่วมเป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองพยาน ผู้แทนจากภาครัฐ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญจากประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม การประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว เปิดโอกาสให้ผู้แทนภาครัฐและผู้เชี่ยวชาญเรื่องการคุ้มครองพยานได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางปฏิบัติที่ดีร่วมกัน นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้เห็นชอบให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในปี 2560

3.6 การคุ้มครองผู้ที่อยู่ในสถานการณ์เสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ประเทศไทยให้การคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะมีสถานะใด บุคคลที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง เช่น แรงงานต่างด้าวที่ไม่มีสถานะตามกฎหมาย คนไร้รัฐ เด็ก และผู้ลี้ภัย ซึ่งตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์จะได้รับบริการและความช่วยเหลือเช่นเดียวกับผู้เสียหายชาวไทยและต่างชาติ บริการเหล่านี้รวมถึง การศึกษา ที่อยู่อาศัย อาหาร เสื้อผ้า การฝึกอาชีพ การรักษาพยาบาล ฯลฯ นโยบายและมาตรการของประเทศไทยมีความสอดคล้องกับหลักการด้านมนุษยธรรม ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของประเทศไทยมาช้านาน การคุ้มครองรวมถึงบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์เปราะบางไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่

3.6.1 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็กและผู้หญิง

ประเทศไทยดำเนินการตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยคำนึงถึงความเปราะบางของเด็กและคำนึงความละเอียดอ่อนทางเพศสภาพ การคุ้มครองผู้เสียหายที่เป็นเด็กสอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากลและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก นอกจากนี้ ตามแนวทางพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 กระทรวง พม. ให้การคุ้มครองเด็กต่างชาติทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ รวมถึงเด็กสัญชาติโรฮีนจาและอุยกูร์ ในปี 2559 มีผู้เสียหายที่เป็นเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปี) ทั้งหมด 283 คน เป็นชาย 41 คน และหญิง 241 คน เมื่อจำแนกตามอายุ มีเด็ก 90 คน ที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี และ 192 คน อายุระหว่าง 15 ถึง 18 ปี

ตาราง 18 : จำนวนผู้เสียหายที่เป็นเด็กที่ได้รับการช่วยเหลือในสถานคุ้มครองของ พม. ปี 2558–2559
จำแนกตามรูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ สัญชาติ อายุ และเพศ

2558														
สัญชาติ	ประเภทของการแสวงหาประโยชน์													
	ค้าประเวณี				แรงงานบังคับ				ขอตาน				รวม	
	0-15		15-18		0-15		15-18		0-15		15-18			
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ		
ไทย		34		58				2						94
เมียนมา		1		3	2	1	5	6						18
ลาว		11		23		3	10	3						50
กัมพูชา		1		1	3				2	1				8
บังคลาเทศ					4		23							27
โรฮีนจา					22		17							39
เวียดนาม														
ฟิลิปปินส์														
รวม		47		85	31	4	57	9	2	1				236
		47		85	35		66		3					
		132				101				3				

2559													
สัญชาติ	ประเภทของการแสวงหาประโยชน์												
	ค้าประเวณี				แรงงานบังคับ				ขอตาน				รวม
	0-15		15-18		0-15		15-18		0-15		15-18		
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	
ไทย	7	58	6	119		1		1					
เมียนมา		1		15	3		7	7					33
ลาว		2		23	3	1	3	2		4			38
กัมพูชา						1			3	4		1	9
บังคลาเทศ													
โรฮีนจา					2		4						6
เวียดนาม							3						3
ฟิลิปปินส์				1									1
รวม	7	61	6	158	8	3	17	10	3	8	-	1	282
	68		164		11		27		11		1		
	232				38				12				

สำหรับการคัดแยกผู้เสียหายที่เป็นเด็กและผู้หญิงในปี 2559 มีเจ้าพนักงานสอบสวนหญิง 424 คน ที่รับผิดชอบงานด้านการคุ้มครองผู้เสียหายในพื้นที่หลายจังหวัด ซึ่งนับว่าเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 146.5 เมื่อเทียบกับจำนวนพนักงานสอบสวนหญิง 172 คน ในปี 2558 พนักงานสอบสวนหญิงและนักสังคมสงเคราะห์ที่ได้รับการอบรมเพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงเทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ในประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนที่เกี่ยวข้องกับเพศและอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้หญิงและเด็ก พนักงานสอบสวนเหล่านี้มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของทีมสหวิชาชีพ ในการคัดแยกและให้การคุ้มครองผู้เสียหาย

เด็กที่เข้าสู่การคุ้มครองของสถานคุ้มครอง จะได้รับการบอกเล่าถึงสิทธิของตนด้วยวิธีการที่เป็นมิตรกับเด็ก โดยใช้สื่อ เช่น การ์ตูน ซึ่งจัดทำขึ้น 7 ภาษา ได้แก่ กัมพูชา จีน อังกฤษ ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม

เด็กซึ่งติดตามพ่อแม่ที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะไม่ถูกแยกจากผู้ปกครองและได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เมื่อพ่อหรือแม่ของเด็กถูกคัดแยกกว่าเป็นผู้เสียหาย จะถูกส่งตัวเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองฯ ของกระทรวง พม. พร้อมกับลูกของตน สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดปทุมธานี เป็นสถานคุ้มครองฯ ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เสียหายได้อยู่รวมกันเป็นครอบครัว โดยกระทรวง พม. จัดห้องพักส่วนตัวเพื่อให้ครอบครัวอยู่ด้วยกัน นอกจากนี้ เด็กจะไม่ต้องผ่านกระบวนการส่งกลับประเทศในทันที แต่จะได้รับการส่งคืนสู่ภูมิลำเนา หรือเดินทางไปตั้งถิ่นฐานใหม่พร้อมกับพ่อแม่หลังจากที่การดำเนินคดีสิ้นสุด

สำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ตั้งครรภ์ สถานคุ้มครองของกระทรวง พม. 4 แห่ง มีบริการให้การช่วยเหลือผู้เสียหายกลุ่มนี้เป็นพิเศษ โดยมีศูนย์พยาบาลให้ความรู้ที่ผู้เสียหายสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของการตั้งครรภ์ รวมทั้งการดูแลเด็กที่เหมาะสม เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กในด้านสุขภาพกาย จิตใจ และสังคม นอกจากนี้ กระทรวง พม. ยังอำนวยความสะดวกในการจดทะเบียนการเกิดของเด็ก รวมทั้งติดต่อสถานทูตของประเทศต้นทางเพื่อจัดทำเอกสารประจำตัว

การศึกษาสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก มีความสำคัญในลำดับต้นสำหรับกระทรวง พม. ภายในสถานคุ้มครองฯ เด็กไทยจะได้รับการศึกษาตามหลักสูตรมาตรฐาน โดยจัดการเรียนการสอนโดยเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งผ่านการฝึกอบรมจากกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ เพื่อให้หลักประกันว่าผู้เสียหายที่เป็นเด็กชาวไทยได้เรียนหนังสือตามหลักสูตรเดียวกัน และตามมาตรฐานเดียวกับเด็กไทยที่อยู่นอกสถานคุ้มครองฯ โดยการสอบเลื่อนชั้นจะสอบร่วมกับเด็กที่เรียนอยู่นอกสถานคุ้มครองฯ เพื่อประเมินคุณภาพของการศึกษาภายในสถานคุ้มครองฯ นอกจากนี้ หลังจากที่เด็กเหล่านี้ออกจากสถานคุ้มครองฯ ก็สามารถจะโอนหน่วยกิตเข้าเรียนต่อในโรงเรียนรัฐได้ทันทีเมื่อกลับคืนสู่ภูมิลำเนา กระทรวง พม. ยังประสานงานอย่างต่อเนื่องกับองค์การช่วยเหลือเด็ก UNHCR และ IOM รวมทั้งโรงเรียนในพื้นที่ ในการให้การศึกษามีคุณภาพแก่เด็กต่างชาติ ตัวอย่างเช่น เด็กต่างชาติที่มีทักษะภาษาไทยพอสมควร จะถูกส่งให้เข้าไปเรียนในโรงเรียนที่อยู่ใกล้สถานคุ้มครองฯ ซึ่งจะช่วยให้เด็กตระหนักถึงศักยภาพของตน รวมทั้งช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ

สำหรับเด็กที่ไม่ได้เดินทางมาพร้อมกับผู้ปกครองซึ่งมีอายุระหว่าง 5 ถึง 13 ปี **หน่วยงานด้านการดูแลเด็ก** จะจัดกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นพัฒนาการที่สมวัยของเด็ก กระทรวง พม. จะประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กในสี่ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมทางกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม เป็นประจำทุกเดือน

3.6.1.1 ศูนย์ช่วยเหลือเด็ก (Children's Advocacy Center Thailand - ACT)

ในส่วนของการคุ้มครอง ศูนย์ ACT ซึ่งทำหน้าที่เป็น**ศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เปิดให้บริการกับผู้เสียหายที่เป็นเด็กทุกคน** ในช่วงกลางวัน นอกจากนี้ ศูนย์ ACT ยังให้การช่วยเหลือผู้เสียหายที่เป็นเด็กในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม รวมถึงให้บริการด้านการฟื้นฟูและการให้คำปรึกษา ศูนย์ยังจัดกิจกรรมนันทนาการ เช่น ดนตรี ทำขนม และแกะสลัก ให้กับผู้เสียหายที่เป็นเด็ก โดยความร่วมมือขององค์กรพัฒนาเอกชน นอกจากนี้โดยการดำเนินงานตามแนวทางที่เป็นมิตรกับเด็ก เจ้าหน้าที่ศูนย์รวมทั้งพนักงานสอบสวนสามารถสร้างความไว้วางใจกับผู้เสียหายที่เป็นเด็กได้ จึงเท่ากับเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างกัน ในส่วนของการขยายผลปัจจุบันศูนย์ ACT ได้เปิดดำเนินการในจังหวัดชลบุรี (พัทยา) ภายใต้ความร่วมมือของ A21

3.6.2 การแก้ปัญหาคคนไร้สัญชาติ

ประเทศไทยมีความมุ่งมั่นที่จะลดจำนวนคนไร้สัญชาติ และป้องกันไม่ให้มีคนไทยไร้สัญชาติเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นทางหนึ่งในการคุ้มครองประชาชนไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ในปี 2559 กระทรวงมหาดไทย ให้สัญชาติไทยแก่ผู้ที่ไม่ได้สัญชาติไทยจำนวน 8,145 คน เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบใน 2 เรื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาคคนไร้สัญชาติและส่งเสริมสิทธิของคนไร้รัฐในประเทศไทย ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบหลักการของกฎกระทรวงที่ระบุสถานะและเงื่อนไขในการอยู่อาศัยในประเทศไทยของผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้สัญชาติไทย ซึ่งกฎกระทรวงฉบับนี้ เมื่อได้รับการประกาศใช้ตามกฎหมาย จะให้สิทธิของเด็กต่างชาติที่เกิดในประเทศไทยมีสิทธิอาศัยอยู่ในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายตามสิทธิของพ่อแม่ และป้องกันไม่ให้เด็กเหล่านี้ถูกดำเนินคดีขอเข้าเมืองผิดกฎหมาย

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเห็นชอบแนวทางและมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาคคนไร้สัญชาติ และสถานะของนักเรียนที่ไม่มีสัญชาติที่เกิดในประเทศไทย ช่วยให้เกิดต่างชาติที่เกิดในประเทศไทยสามารถขอสัญชาติไทยได้ โดยมีเงื่อนไขว่าพ่อแม่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยลงทะเบียนกับกระทรวงมหาดไทย และอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาไม่น้อยกว่า 15 ปี หรือพ่อแม่มาจากกลุ่มอื่น แต่เด็กเองได้รับวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เด็กที่อยู่ระหว่างศึกษายังสามารถขอสัญชาติไทยจากกระทรวงมหาดไทยได้ เด็กที่ถูกทอดทิ้งสามารถขอสัญชาติไทยได้หากอาศัยอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานในสังกัดกระทรวง พม. นโยบายนี้สามารถช่วยให้เด็กจำนวนมากถึง 80,000 คน ได้รับสัญชาติไทย

มติคณะรัฐมนตรีข้างต้นเป็นการยืนยันความมุ่งมั่นของรัฐบาลไทยที่จะแก้ปัญหาคคนไร้สัญชาติ และเป็นต้นแบบที่ก้าวหน้าสำหรับการแก้ปัญหาดังกล่าวในระดับนานาชาติ

3.6.3 ผู้โยกย้ายถิ่นฐานในภาวะไม่ปกติและผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในบางกรณีที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นผู้โยกย้ายถิ่นฐานในภาวะไม่ปกติหรือคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย คนกลุ่มนี้จะไม่ถูกดำเนินคดีภายใต้ข้อหาหลบหนีเข้าเมืองตามมาตรา 41 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งจะช่วยเหลือสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เสียหายกับรัฐบาล และยังช่วยคุ้มครองผู้เสียหายไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซ้ำอีกครั้ง

ประเทศไทยให้การช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางทุกกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมทั้งผู้โยกย้ายถิ่นฐานในภาวะไม่ปกติ เช่น ชาวโรฮิงจา และคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย เช่น ชาวอุยกูร์¹⁴ ปัจจุบันกลุ่มคนเหล่านี้ รวมถึงเด็กและเด็กที่ติดตามพ่อแม่ มีชาวโรฮิงจาที่เป็นหญิงและเด็กจำนวน 152 คน ที่อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวง พม. ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำนวน 77 คน และคนเข้าเมืองผิดกฎหมายจำนวน 75 คน

¹⁴ ไม่มีสตรีและเด็กชาวอุยกูร์ที่อยู่ในความดูแลของกระทรวง พม.

ตาราง 19 : จำนวนผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายชาวโรฮีนจา
ที่ได้รับการช่วยเหลือให้พำนักอยู่ในสถานคุ้มครองของ พม. ปี 2557-2559 จำแนกตามเพศและอายุ

สถานคุ้มครองของ กระทรวงพม. (รายจังหวัด)	0-12 ปี		12-15 ปี		15-18 ปี		18 ปีขึ้นไป		รวม
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
สุราษฎร์ธานี	9	10	-	15	-	-	-	8	42
พังงา	7	6	1	1	-	4	-	3	22
ปัตตานี	-	-	-	1	-	-	-	-	1
ระนอง	3	-	-	-	-	-	-	2	5
สงขลา (บ้านเด็กชาย)	1	-	-	-	-	-	-	-	1
สงขลา	-	1	-	-	-	-	-	-	1
นนทบุรี	-	-	3	-	-	-	-	-	3
รวม	20	17	4	17	-	4	-	13	75

ประเทศไทยร่วมงานกับองค์การระหว่างประเทศอีกหลายองค์กร เช่น UNICEF IOM คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) และ RSC ให้ความคุ้มครองผู้เสียหายผ่านกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ สำหรับความต้องการเฉพาะด้านศาสนาและวัฒนธรรม สถานคุ้มครองฯ ร่วมกับองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง ยังคงให้ความช่วยเหลือโดยการจัดสรรพื้นที่สำหรับทำละหมาด จัดหาอาหารฮาลาล และกิจกรรมด้านจิตสังคม สำหรับผู้เสียหายชาวมุสลิม

เนื่องจากผู้โยกย้ายถิ่นฐานในภาวะไม่ปกติและคนเข้าเมืองผิดกฎหมายมีความเสี่ยงที่จะถูกค้ามนุษย์ รัฐบาลจึงได้ขยายความคุ้มครองให้ครอบคลุมถึงผู้อพยพเข้าเมืองผิดกฎหมายทุกคนแม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในปัจจุบัน มีชาวโรฮีนจาจำนวน 100 คน ที่อยู่ภายใต้การคุ้มครองของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง มีการให้บริการทางการแพทย์ โดยความร่วมมือขององค์กรพัฒนาเอกชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และองค์การสหประชาชาติ ในการอพยพไปตั้งรกรากยังประเทศที่สาม

การให้ที่พักพิงแก่ชายชาวโรฮีนจาที่ไม่ได้เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภายในห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ในปัจจุบันสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองอยู่ระหว่างก่อสร้างห้องกักแห่งใหม่ ซึ่งจะมีบริเวณกว้างขวางพอเพียงไม่เฉพาะสำหรับชาวโรฮีนจา แต่ยังรวมถึงผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายรายอื่น ๆ **โครงการมูลค่า 488 ล้านบาท** จะช่วยแก้ปัญหาความแออัดในสถานกัก และช่วยให้ผู้ที่ต้องพักอยู่ในห้องกักเป็นการชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รัฐบาลยังจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงห้องกักในจังหวัดสงขลาและระนองอีกด้วย ในปีนี้ UNHCR ได้บริจาคเงินจำนวน 25 ล้านบาท ปัจจุบันอยู่ระหว่างก่อสร้างห้องกักคนต่างด้าวในจังหวัดสงขลา ซึ่งจะมีศูนย์การแพทย์และพื้นที่สำหรับเล่นกีฬา

ภาพ 12 : จัดพื้นที่
สำหรับการประกอบพิธี
ทางศาสนาอิสลาม
ในสถานคุ้มครองฯ

3.7 มาตรการเยียวยาและชดเชย

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สามารถได้รับเงินเยียวยาและชดเชยจากมาตรการทางกฎหมาย 4 ช่องทางด้วยกัน คือ : กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ค่าจ้างค้างจ่ายตามกฎหมายแรงงาน ค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา และค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์¹⁵ และค่าตอบแทนผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย ค่าทดแทน และค่าใช้จ่าย แก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 เป็นเงินช่วยเหลือที่มาจากรัฐบาล ในขณะที่ค่าจ้างค้างจ่าย หรือค่าชดเชยด้านแรงงาน และค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา 35 ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เป็นเงินที่เรียกเก็บจากนายจ้างและผู้กระทำผิดคดีค้ามนุษย์

สิ่งที่สำคัญ คือ ผู้ที่ได้รับการคัดแยกกว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จะได้รับการชดเชยจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยอัตโนมัติ สำหรับผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน ค่าจ้างค้างจ่ายจะได้รับการชดเชยโดยค่าชดเชยด้านแรงงาน ในขณะที่ค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา และค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 นั้นจะได้รับตามคำพิพากษาของศาล

นอกจากนี้ กระทรวง พม. ยังอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ที่จะให้เงินสนับสนุนรายวัน ๆ ละ 300 บาท แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ไม่สามารถทำงานภายในสถานคุ้มครองฯ

¹⁵ การแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2558 เมื่อปี 2558 เปิดช่องให้สามารถโอนค่าปรับที่เก็บจากผู้ต้องหาคดีค้ามนุษย์เข้าสู่กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งเริ่มดำเนินการเมื่อปี 2559.

ตาราง 20 : รายละเอียดของการเยียวยาและการชดเชยที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะได้รับ

ประเภทของ ค่าทดแทน	คำสิทธิใหม่ทดแทน ตามมาตรา 35	กองทุนเพื่อป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์	ค่าจ้าง-ค่าแรง ค้างจ่าย	ค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา
1. กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง	พระราชบัญญัติ ป้องกันและ ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. 2551	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551	พระราชบัญญัติ คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลย ในคดีอาญา พ.ศ. 2544
2. ผู้ที่มีสิทธิ ได้รับ ค่าทดแทน	ผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์ (ตามสิทธิและ ประสงค์ที่จะเรียก คำสิทธิใหม่ทดแทน ของผู้เสียหาย)	ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทุกราย	คนงาน (ในกรณีที่ไม่ได้ รับค่าจ้าง)	ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญาดังต่อไปนี้ : 1) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิ ถยันตรายต่อประชาชน (มาตรา 224 และ 238) 2) ความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา 276 ถึง มาตรา 287) 3) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 4) ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง 5) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน
3. ค่าทดแทน ที่ได้รับจากใคร	ผู้ต้องหา	รัฐบาล (กองทุนเพื่อป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์)	นายจ้าง	รัฐบาล (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม)
4. จำนวน ที่ได้รับ	ตามที่ศาลสั่ง	1) ค่าใช้จ่ายในการครองชีพ ไม่เกินครั้งละ 3,000 บาท (3 ครั้ง ต่อราย/ต่อปี) 2) ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล 3) ค่าใช้จ่ายในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกาย และจิตใจ 4) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ 5) ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือ เป็นเครื่องอุปโภคบริโภค 6) ค่าใช้จ่ายในการจัดหาที่พัก 7) ค่าใช้จ่ายในการศึกษาหรือฝึกอบรม 8) ค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือ ทางกฎหมายหรือการดำเนินคดี 9) ค่าใช้จ่ายในการส่งกลับไปยังภูมิลำเนา 10) ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้เสียหาย ในต่างประเทศให้เดินทางกลับเข้ามา ในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่ 11) ค่าใช้จ่ายในกรณีอื่น ๆ	ตามที่ผู้ตรวจ แรงงานสั่ง หรือตามที่ศาล แรงงานสั่ง	ตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง หรือตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร
5. จะได้รับค่า ทดแทนเมื่อใด	หลังจากคำพิพากษา ของศาล	เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบจำนวนเงิน ที่จะได้รับ	เมื่อนายจ้าง จ่ายเงิน	เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบจำนวนเงิน ที่จะได้รับ

3.7.1 จำนวนค่าตอบแทนและค่าชดเชยที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับ

ในปี 2559 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำนวน 23 คน ได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหายภายใต้พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 จากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เป็นจำนวนทั้งหมด 455,000 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้น ร้อยละ 152 จากปี 2558 ซึ่งมีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพียง 6 คน ที่ได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหายเป็นจำนวน 180,000 บาท

กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ซึ่งบริหารโดยกระทรวง พม. ให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจำนวน 648 คน ในช่วงเวลาเดียวกัน รวมเป็นเงินทั้งหมด 5,308,792.90 บาท

สำหรับในภาคแรงงาน มีผู้เสียหายจำนวน 58 คน ที่ได้รับการช่วยเหลือและเรียกร้องค่าจ้าง และค่าล่วงเวลาค้างจ่ายจำนวน 3,838,304 บาท เปรียบเทียบกับปี 2558 มีการจ่ายค่าชดเชยด้านแรงงานเพียง 3,348,736 บาท แก่ผู้เสียหายจำนวน 77 คน ซึ่งนับว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.62

สำหรับค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีผู้เสียหาย 61 คน ที่ยื่นเรื่องเรียกร้องขอค่าชดเชย รวมเป็นเงิน 13,486,671 บาท หลังจากที่ศาลไต่สวนคดีค้ามนุษย์จำนวน 7 คดี พบว่ามีผู้เสียหายจำนวน 15 ราย ที่มีสิทธิได้รับเงินทดแทน เป็นเงินทั้งหมด 1,656,100 บาท ส่วนผู้เสียหายที่เหลืออยู่ระหว่างรอศาลตัดสินคดี

ตาราง 21 : จำนวนค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับ ปี 2558–2559¹⁶

ประเภทของค่าทดแทน และค่าตอบแทน	2558	2559	สัดส่วนการเพิ่มขึ้น / ลดลง
เงินช่วยเหลือจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	7,171,513 บาท (472 คน)	5,808,566.90 บาท (648 คน)	1,362,946.1 บาท (-19.01%) ¹⁶
ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 35	* ผู้เสียหาย 33 คน ได้ยื่นคำร้องขอค่าสินไหมทดแทนจำนวน 9,812,883 บาท	1,656,100 บาท (ผู้เสียหาย 15 คน) *ผู้เสียหาย 61 คนยื่นคำร้องขอค่าสินไหมทดแทนจำนวน 13,486,671 บาท	* ผู้เสียหาย 28 คน ยื่นคำร้องขอค่าสินไหมทดแทนจำนวน 3,673,788 บาท
ค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา	180,000 บาท (6 คน)	455,000 บาท (ผู้เสียหาย 23 ราย)	275,000 บาท (+152%)
ค่าจ้าง – ค่าแรงค้างจ่าย	3,348,736 บาท (38 คน)	3,838,304 บาท (ผู้เสียหาย 58 คน)	489,568 บาท (+14.62%)

¹⁶ เงินกองทุนลดลงเนื่องจากในปี 2558 ผู้เสียหายส่วนใหญ่ที่ได้รับเงินช่วยเหลือเป็นผู้เสียหายชาวไทยที่เดินทางไปทำงานยังต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายในการส่งกลับ รวมเป็นเงิน 1,651,200 ล้านบาท ของเงินช่วยเหลือทั้งหมด ในขณะที่ในปี 2559 กองทุนไม่ได้ให้การช่วยเหลือในด้านการส่งกลับผู้เสียหายชาวไทยจากต่างประเทศ

3.8 สายด่วนและช่องทางช่วยเหลืออื่น

3.8.1 ช่องทางสายด่วนของกระทรวง พม.

หลังจากที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม หรือสายด่วน 1300 ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2556 โดยมีความมุ่งหวังให้ประชาชนผู้ประสบปัญหาทางสังคม ได้มีช่องทางที่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ และได้รับการคุ้มครองช่วยเหลืออย่างทันที ตรงตามสภาพปัญหา โดยให้การช่วยเหลือผ่านทางกรับแจ้งเรื่องร้องทุกข์และร้องเรียนปัญหาสังคมต่างๆ

ในปี 2559 จำนวนสายเข้าทั้งหมดเพิ่มขึ้นจาก 44,729 สาย เป็น 63,456 สาย หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.86 จากปี 2558 นับจากเดือนมกราคม-ธันวาคม 2559 จำนวนสายเข้าทั้งหมด 269 สาย เป็นการแจ้งเหตุเกี่ยวกับกรณีค้ามนุษย์ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 51.12 จากสายที่โทรเข้า 186 สาย ในปี 2558 โดยในจำนวนสายเข้าทั้งหมด มีผู้เสียหายที่เป็นเด็ก 185 ราย (แรงงานบังคับ 131 ราย และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ 55 ราย) และเป็นผู้ใหญ่ 83 ราย ซึ่งทั้งหมดถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ในปัจจุบัน สำนักงานอัยการสูงสุดส่งฟ้อง 70 คดี จากสายเข้าทั้งหมดจำนวน 269 สาย

ในปี 2559 มีล่ามทั้งหมด 43 คน ให้คำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการสายด่วนจำนวน 20 ภาษา ซึ่งเปรียบเทียบกับปี 2558 มีล่ามเพียง 12 คน และให้บริการเพียง 10 ภาษา อย่างไรก็ตามศูนย์ช่วยเหลือสังคมมีแผนที่จะจัดการอบรมล่ามเป็นจำนวน 2 ครั้ง โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มจำนวนล่ามที่ทำงานในระบบ เป็น 80 คน

ตาราง 22 : สถานะของสายที่โทรเข้าสายด่วนของศูนย์ช่วยเหลือสังคม¹⁷

สถานะ	ชั้นพนักงาน สอบสวน	ชั้นพนักงาน อัยการ	ชั้นศาล		รวม (กรณี)
			ดำเนินคดี	ตัดสิน	
คดีค้ามนุษย์	22	24	4	20	70
ไม่ใช่กรณีการค้ามนุษย์ ¹⁷	6	11	12	17	46
ให้คำแนะนำ					138
ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					15
รวม (จำนวนสายที่โทรเข้า)					269

3.8.2 ช่องทางสายด่วนของกระทรวงแรงงาน

กระทรวงแรงงานได้จัดตั้งช่องทางสายด่วน 3 ช่องทาง ได้แก่ “สายด่วน 1546” และ “สายด่วน 1694” รวมทั้ง “กรมการจัดหางานช่วยด้วย” ซึ่งเป็นเว็บไซต์ให้ความช่วยเหลือแรงงานที่มีล่ามหลายภาษา สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับสายด่วนของกระทรวงแรงงาน โปรดดูหัวข้อ 4.7.3 ในบท “การป้องกัน”

¹⁷ เป็นคดีเกี่ยวกับการค้าประเวณี การเข้าเมืองผิดกฎหมาย ไม่มีเอกสารประจำตัว และการทำงานผิดกฎหมาย

กระทรวงแรงงาน มีหน้าที่รับผิดชอบกระบวนการร้องทุกข์ ด้านแรงงานดังต่อไปนี้

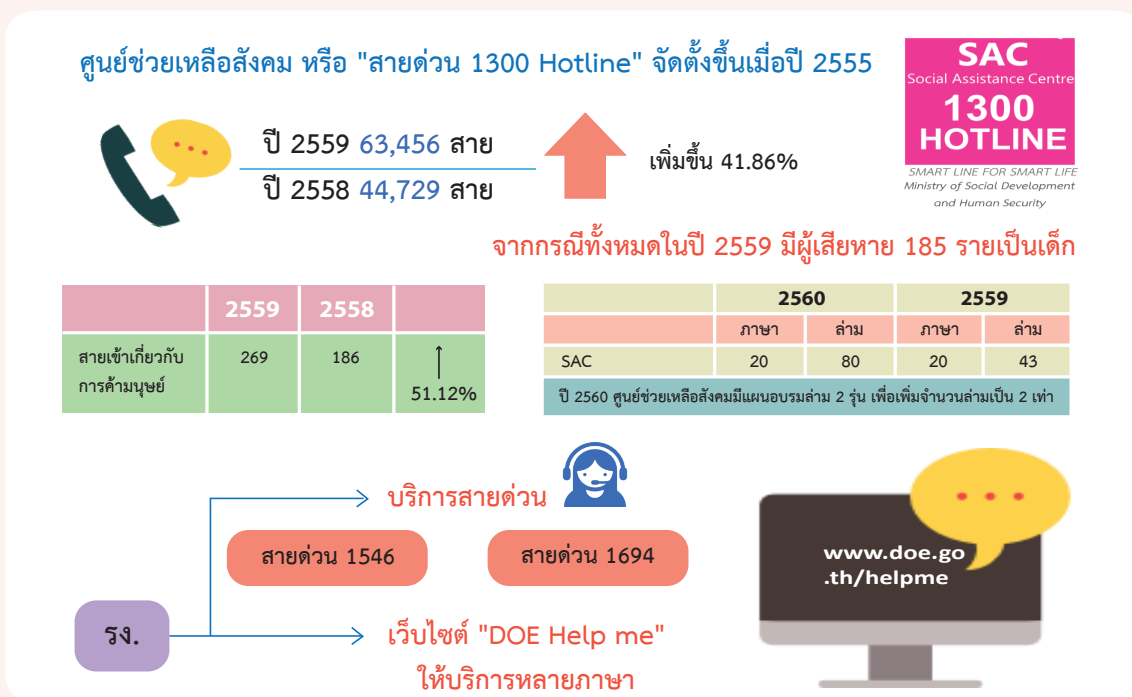
- ◇ **กรณีลูกจ้างร้องเรียนนายจ้าง** กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ดำเนินการสอบสวนข้อร้องเรียนดังกล่าว โดยดำเนินการทางลับ และรายงานกรมฯ ภายใน 30 วัน
- ◇ **กรณีลูกจ้างร้องเรียนเจ้าหน้าที่** กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจะมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสืบสวนความตามข้อร้องเรียนนั้น โดยทำเป็นความลับ หากพบว่าเจ้าหน้าที่มีความผิดจริงจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย

กรมการจัดหางานมีหน้าที่ให้การคุ้มครองคนงานที่ยื่นข้อร้องเรียนดังต่อไปนี้

- ◇ ปกปิดชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องเรียน
- ◇ เจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เปิดเผยชื่อ ที่อยู่ และหลักฐานอื่นๆ ที่สามารถระบุตัวตนของผู้ร้องเรียน
- ◇ ในสถานการณ์ที่อาจเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต ผู้ที่ยื่นข้อร้องเรียนจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองพยาน
- ◇ ดำเนินการสอบสวนทั่วทั้งบริษัท เพื่อปกป้องตัวตนของผู้ที่ยื่นข้อร้องเรียน
- ◇ จะต้องทำการตรวจสอบข้อร้องเรียนเบื้องต้นภายใน 1 วัน กรมการจัดหางานจะตรวจสอบข้อมูลและหลักฐาน ก่อนจะประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการขอความช่วยเหลือต่อไป¹⁸

¹⁸ กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือแตกต่างกันไปตามกรณี

แผนภาพที่ 34 : ภาพรวมของบริการสายด่วนและช่องทางช่วยเหลืออื่น

3.8.3 สายด่วนส่วนกลาง

รัฐบาลได้ปฏิรูประบบสายด่วนแจ้งเหตุระดับชาติ หรือสายด่วน 191 โดยส่วนหนึ่งของการปฏิรูป คือ สายที่โทรเข้าและการร้องเรียนจากทุกหน่วยงานจะต้องถูกส่งต่อไปยังสายด่วน 1300 ของศูนย์ช่วยเหลือสังคม เพื่อให้ศูนย์ช่วยเหลือสังคมเป็นศูนย์ที่ให้บริการเบ็ดเสร็จ โดยให้เป็นจุดศูนย์กลางความช่วยเหลืออย่างทันทีจากเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และล้ามที่ได้รับการอบรม นอกจากนี้ ยังมีทีมปฏิบัติการฉุกเฉินซึ่งพร้อมจะออกปฏิบัติการช่วยเหลือในทันที เมื่อได้รับการแจ้งเหตุเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ คาดว่าระบบสายด่วนระดับชาตินี้ จะแล้วเสร็จภายในปี 2560

3.9 การกลับคืนสู่ภูมิล้าเนาและตั้งถิ่นฐานใหม่อย่างปลอดภัย

ในปี 2559 ประเทศไทยได้ส่งผู้เสียหายกลับคืนสู่ภูมิล้าเนาอย่างปลอดภัยจำนวน 243 คน ภายใต้การประสานงานอย่างใกล้ชิดกับประเทศต้นทาง และครอบครัวของผู้เสียหายในประเทศไทย ได้แก่ ผู้เสียหายชาวกัมพูชา 22 คน เมียนมา 84 คน ลาว 98 คน เวียดนาม 24 คน และบังคลาเทศ 15 คน นอกจากนี้ ด้วยความช่วยเหลือของ UNHCR และ IOM ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจาจำนวน 49 คน และ ผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวโรฮีนจาอีก 14 คน ได้รับการช่วยเหลือให้สามารถย้ายไปตั้งถิ่นฐานในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 28.57 ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังคงประสานความร่วมมือกับประเทศที่สามอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อขยายโอกาสในการย้ายถิ่นฐานของชาวโรฮีนจาเหล่านี้

สำหรับผู้เสียหายชาวบังกลาเทศ กระทรวง พม. ประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับ IOM เพื่อติดตามและประเมินความพร้อมของแต่ละครอบครัวก่อนที่จะส่งกลับประเทศต้นทาง รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ผู้เสียหายสามารถกลับคืนสู่ภูมิลำเนาได้อย่างปลอดภัย ในปี 2559 ผู้เสียหายชาวบังกลาเทศจำนวน 15 คน ได้รับการส่งกลับภูมิลำเนา ซึ่งนับว่าน้อยลงเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เสียหาย 24 คน ที่ได้รับการส่งกลับภูมิลำเนาในปี 2558

ภาพ 13 : กลุ่มผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการส่งกลับภูมิลำเนา

ภาพ 14 : UNHCR และ IOM ร่วมกับกระทรวงพม. ดำเนินการจัดส่งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮีนจาไปยังประเทศที่สาม

3.10 การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายคืนสู่สังคมและไม่ให้กลับไปเป็นผู้เสียหายซ้ำ

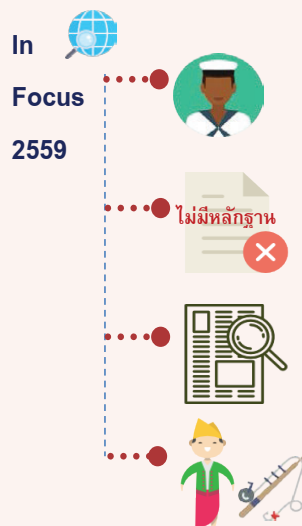
รัฐบาลยังคงให้ความช่วยเหลือในขั้นตอนการกลับคืนสู่สังคมแก่ผู้เสียหายชาวไทยและชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายสามารถกลับไปใช้ชีวิตตามปกติอย่างปลอดภัย ประเภทของความช่วยเหลือแตกต่างกันไปในแต่ละราย เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เสียหายมากที่สุด สำหรับผู้เสียหายชาวไทย มีการให้ความช่วยเหลือและติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ใน 76 จังหวัด จะทำการประเมินกระบวนการคืนสู่สังคมของผู้เสียหายราย 3 เดือน 6 เดือน และ 12 เดือน หากมีสัญญาณบ่งบอกว่าผู้เสียหายตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อีกครั้ง นักสังคมสงเคราะห์จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือต่อไป

ในขณะเดียวกันการประชุมจัดการรายกรณี (Case Management Meeting : CMM) ยังดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้กระทรวง พม. ได้ติดตามความก้าวหน้าในการคืนสู่สังคมของผู้เสียหายชาวเมียนมาและลาว ในปีนี้ มีการจัดประชุม CMM สองครั้ง ระหว่างประเทศไทยและเมียนมา เพื่อรับทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของผู้เสียหาย รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางปฏิบัติที่ดีในการให้ความช่วยเหลือด้านการคืนสู่สังคมสำหรับผู้เสียหายสัญชาติอื่น กระทรวง พม. จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรระหว่างประเทศ เช่น IOM เพื่อติดตามกระบวนการคืนสู่สังคมต่อไป

ภาพ 15 : “กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ค้ามนุษย์” กรุงเทพมหานคร

ประเทศไทยยังคงเพิ่มพูนศักยภาพให้แก่ประเทศต้นทาง เพื่อให้หลักประกันว่าการส่งตัวผู้เสียหายกลับคืนสู่สังคมจะดำเนินไปอย่างราบรื่นและยั่งยืน ในปี 2559 ประเทศไทยและเมียนมา ร่วมลงนามในแนวทางปฏิบัติด้านการส่งกลับและคืนสู่สังคมของผู้เสียหายชาวเมียนมา นอกจากนี้ ระหว่างวันที่ 2-4 มิถุนายน 2559 มีการจัดกิจกรรมให้ผู้รอดพ้นจากการค้ามนุษย์มารวมตัวกันในกรุงเทพฯ โดยผู้เข้าร่วมเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวเมียนมา 12 คน ส่งตัวกลับคืนสู่ประเทศเมียนมา และเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการส่งกลับ โครงการนี้ส่งผลให้เกิดแนวความคิดและเสียงสะท้อนที่มีประโยชน์มากมาย ซึ่งจะช่วยปรับปรุงความช่วยเหลือด้านการส่งกลับและคืนสู่สังคมของประเทศไทยในอนาคต

นอกจากนี้ มูลนิธิพิทักษ์สตรียังประสานความร่วมมือกับกระทรวง พม. ในการเตรียมความพร้อมผู้เสียหายสำหรับการส่งกลับและคืนสู่สังคม โดยการให้ความรู้และคำแนะนำแก่ผู้เสียหายหลังจากที่ผู้เสียหายได้รับการส่งกลับ มูลนิธิพิทักษ์สตรีและกระทรวง พม. จะทำงานกับผู้เสียหายอย่างใกล้ชิด เพื่อติดตามผลความก้าวหน้าของกระบวนการคืนสู่สังคม เพื่อให้หลักประกันว่า ผู้เสียหายจะไม่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อีก

ในปีนี้ มูลนิธิพิทักษ์สตรีและกระทรวง พม. ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศลาว และรัฐบาลลาว เปิดตัวโครงการใหม่ในกรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว โดยการเปิดร้านค้าแฟฟ ซึ่งดำเนินงานโดยผู้เสียหายชาวลาว มีเป้าหมายเพื่อให้โอกาสแก่ผู้เสียหายชาวลาว ที่ถูกส่งตัวกลับจากประเทศไทยมีงานทำทันทีหลังจากเดินทางกลับ

3.11 การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

ในปี 2559 กระทรวงการต่างประเทศได้อำนวยความสะดวกในการส่งกลับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยจำนวน 80 คน โดยผู้เสียหายเหล่านี้ถูกระบุตัวว่าเป็นผู้เสียหายจากการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การใช้แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ในรูปแบบอื่น ๆ สถานทูตไทยประจำประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกยังประสานงานกับเครือข่ายหญิงไทยในต่างประเทศเพื่อดำเนินงานดังกล่าว ในบรรดาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการช่วยเหลือจากประเทศบาห์เรน โอมาน สวิตเซอร์แลนด์ ญี่ปุ่น อิตาลี เดนมาร์ก มาเลเซีย เกาหลีใต้ ฟินแลนด์ อิสราเอล สหรัฐอเมริกา และแอฟริกาใต้ โดยไม่มีผู้เสียหายที่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี หลังจากเดินทางกลับถึงประเทศไทยแล้ว ผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือจะได้รับการแจ้งสิทธิของตนที่จะเข้ารับการคุ้มครองจากสถานคุ้มครอง อย่างไรก็ตาม ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะตัดสินใจว่าประสงค์จะเข้ารับการคุ้มครองหรือไม่ โดยผู้เสียหายทั้งหมดขอเข้ารับการคุ้มครองจากกระทรวง พม. และปัจจุบันเดินทางกลับภูมิลำเนาโดยสวัสดิภาพ

นอกจากนี้ ในปีนี้มีลูกเรือประมงจำนวน 30 คน ได้รับการช่วยเหลือจากเรือประมงสัญชาติอินโดนีเซีย (กรณีเกาะอัมบนและเบนจินา) และส่งกลับประเทศไทย แรงงานประมงดังกล่าวได้รับการพิสูจน์สัญชาติว่าเป็นคนไทย และแรงงานจำนวน 16 คน ได้รับการส่งตัวกลับภูมิลำเนา ส่วนลูกเรือประมงอีก 14 คน อ้างว่ามีสัญชาติไทยแต่ยังไม่มีเอกสารรับรองสัญชาติ ดังนั้น จึงทำให้ลูกเรือกลุ่มนี้มีความเสี่ยงที่จะถูกจับข้อหาหลบหนีเข้าเมือง หรือตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สำหรับลูกเรือกลุ่มดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวง พม. ได้ประสานความร่วมมือกันเพื่อพิสูจน์สัญชาติไทยและช่วยเหลือกลับสู่ประเทศไทย

ปัจจุบัน ลูกเรือประมงทั้ง 14 ราย อยู่ในการคุ้มครองของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดปทุมธานี ภายใต้กระทรวง พม. และได้รับบริการเช่นเดียวกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทุกประการ กระทรวงมหาดไทยอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อสืบหาภูมิลำเนาของผู้เสียหายเหล่านี้ หลังจากดำเนินการสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การสืบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิลำเนา (หมู่บ้าน/ชุมชน) ในส่วนขอค่าชดเชย เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จึงจะได้รับค่าชดเชยแรงงาน

นอกจากนี้ มีลูกเรือประมงรายหนึ่งในกรณีเกาะอัมบนและเบนจินา เป็นผู้ไร้รัฐ กระทรวง พม. และกระทรวงมหาดไทย จึงให้ความช่วยเหลือจนสืบทราบว่ามีสัญชาติไทยและได้รับการคุ้มครองจากกระทรวง พม. ในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2559 หลังจากที่ถูกผู้เสียหายได้รับการรักษาจากโรคพิษสุราเรื้อรัง และได้รับการเยียวยาจิตใจ ก็สามารถกลับภูมิลำเนาได้ กระทรวง พม. และศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล ยังคงดำเนินการเพื่อจัดหางานที่มั่นคงให้กับผู้เสียหายรายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการคืนสู่สังคมในระยะยาว ยังต้องขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้เสียหายเองด้วย

4. การป้องกัน (Prevention)

การสร้างเสริมความเข้มแข็งและปรับปรุงมาตรฐานของระบบการป้องกัน

รัฐบาลกำหนดนโยบายเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกราชอาณาจักร โดยในปี 2559 ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักไว้ 6 ด้าน ในการป้องกันการการค้ามนุษย์ รวมถึงการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ดังต่อไปนี้

- 1) สร้างหลักประกันให้แรงงานต่างด้าวในประเทศไทยได้รับสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้แรงงานเหล่านั้นได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงได้รับสิทธิและความช่วยเหลือที่พึงได้
  - 2) วางระบบการตรวจแรงงานให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงระบบการช่วยเหลือที่เหมาะสมสำหรับแรงงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย
  - 3) จัดช่องว่างของกฎหมายแรงงาน รวมถึงดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาแรงงานให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล
  - 4) สร้างกลไกการป้องกันกลุ่มเสี่ยงนอกเหนือจากแรงงานต่างด้าว เพื่อมิให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน
  - 5) สร้างความตระหนักรู้และส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิแรงงาน
  - 6) เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความร่วมมือกับเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ
- โดยมีความคืบหน้าการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

4.1 ภาพรวมการบริหารจัดการแรงงานทั้งระบบ

รัฐบาลได้ใช้แนวทางจัดการแบบองค์รวมเพื่อให้ระบบการบริหารจัดการแรงงานมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนโดยมีการจัดทำแผนแม่บทด้านแรงงาน ระยะ 5 ปี ส่วนแนวทางในการจัดระเบียบแรงงานและจัดการสวัสดิการจะอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งชาติในการพัฒนาแรงงาน ระยะ 20 ปี

กำหนดทิศทางนโยบายพร้อมทั้งวัตถุประสงค์หลักในการสร้างมาตรฐานแรงงานที่เป็นธรรมสำหรับแรงงานทุกคน นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ดำเนินการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวผ่านยุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560–2564) โดยภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าว มีการกำหนดเป้าหมายที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดมาตรฐานการจ้างแรงงานต่างด้าว ภายในปี 2560
- 2) ลดการพืงพียงแรงงานต่างด้าวระดับล่าง ภายในปี 2560 โดยให้ใช้ตามความจำเป็นที่แท้จริงเท่านั้น
- 3) จัดให้มีองค์กรและรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ภายในปี 2560
- 4) ส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวทุกคนเดินทางมาทำงานในประเทศไทยผ่านระบบ MOU ภายในปี 2563
- 5) ให้มีการติดตามและประเมินผลทุก 6 เดือน เพื่อกำกับให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

ในการดำเนินงานตามแผนแม่บทด้านการจัดการแรงงานระยะ 5 ปี กระทรวงแรงงานได้จัดทำแนวทางการพัฒนาแรงงานและกำลังแรงงานซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” และแผนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาแรงงานและกำลังแรงงานระยะ 20 ปี แนวปฏิบัติของกระทรวงแรงงาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ

- 1) การเพิ่มขีดความสามารถของกำลังแรงงานและทรัพยากรบุคคล
- 2) การเสริมสร้างประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน
- 3) การให้หลักประกันความมั่นคงของงาน

องค์ประกอบเหล่านี้ยังได้รับการผนวกเข้าไปในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ระยะ 5 ปี ซึ่งเนื้อหาสำคัญของแผนปฏิบัติการดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดแนวทางด้านนโยบายและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายหลักๆ
- 2) **เพิ่มความเข้มข้นในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด** เพิ่มความร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดี และเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจแรงงานเชิงรุกมากยิ่งขึ้น
- 3) **ปรับปรุงและบูรณาการระบบฐานข้อมูล** เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานของแรงงานต่างด้าว
- 4) **เสริมสร้างระบบการบริหารจัดการแรงงานและสร้างความตระหนัก** เรื่องแนวทางปฏิบัติที่ดีด้านแรงงาน (Good Labour Practices–GLP)
- 5) **เพิ่มมาตรการป้องกัน** เช่น การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันและช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ทั้งในระดับกระทรวงแรงงานและในระดับจังหวัด
- 6) **จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจเพื่อช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว** รวมถึงศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง และเพิ่มช่องทางในการร้องทุกข์หรือแจ้งเบาะแสผ่านทางเว็บไซต์ของกรมการจัดหางาน

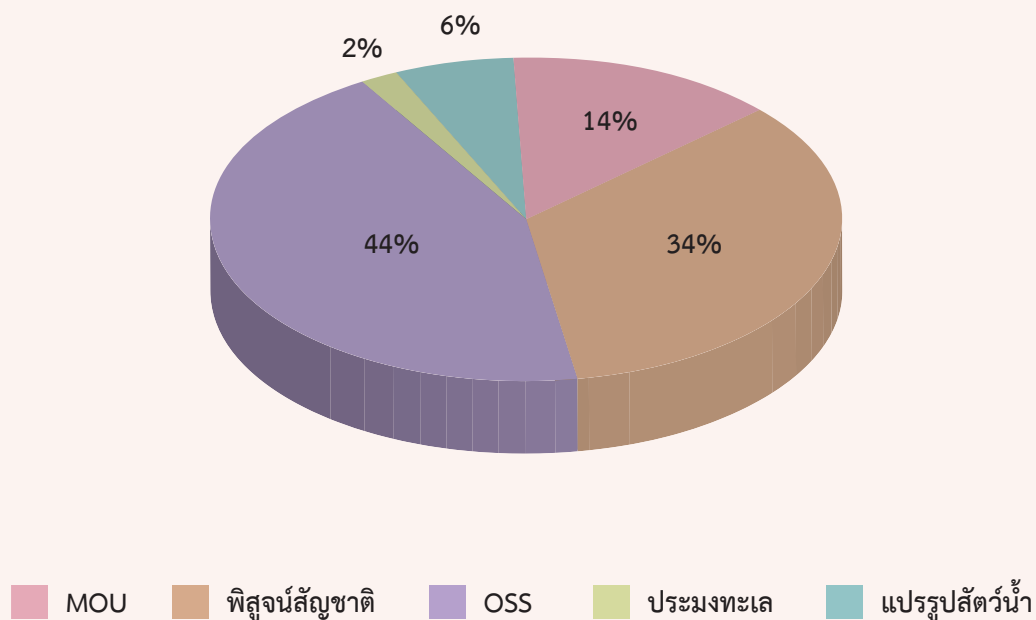
ในระดับปฏิบัติการ หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องทำงานโดยประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เพื่อใช้มาตรการในการปฏิรูประบบแรงงานและปรับปรุงสถานการณ์ด้านแรงงานให้ดีขึ้น โดยใช้แนวทางแบบองค์รวม แก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวอย่างรอบด้าน

แผนภาพที่ 35 : การบริหารจัดการแรงงานทั้งระบบของประเทศไทย

4.2 สถานการณ์ปัจจุบันของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย

เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558 มีแรงงานต่างด้าว (เมียนมา ลาว และกัมพูชา) ที่ทำงานในประเทศไทย รวม 2,665,704 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มจดทะเบียนผ่อนผันอนุญาตทำงานผ่านศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (OSS) จำนวน 1,178,678 คน¹⁹ กลุ่มที่นำเข้ามาตาม MOU 381,965 คน กลุ่มที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ 916,092 คน กลุ่มที่จดทะเบียนแรงงานในประมงทะเล 45,441 คน และกลุ่มที่จดทะเบียนเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ 143,528 คน โปรดดูรายละเอียดในตารางที่ 24

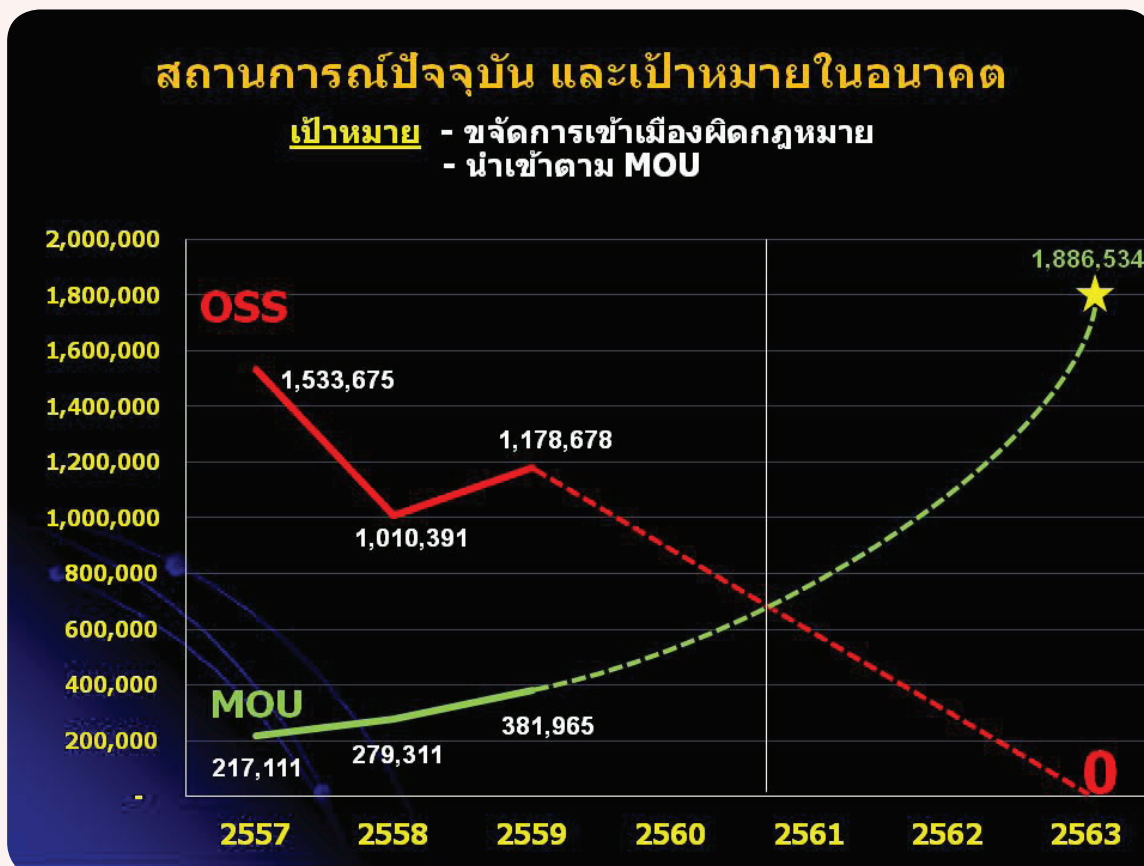

สำหรับแรงงานต่างด้าวกลุ่มที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ 916,092 คน ที่ยังอาศัยอยู่ในประเทศไทย ประกอบด้วย แรงงานสัญชาติเมียนมา (754,037) กัมพูชา (99,030) และลาว (63,025) ประเทศไทยได้ขอความร่วมมือจากประเทศต้นทางเหล่านี้ ดำเนินการกระบวนการพิสูจน์สัญชาติร่วมกัน

สำหรับแรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนผ่านศูนย์ OSS ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สัญชาติ โดยอนุญาตให้ทำงานได้ถึง 31 มีนาคม 2561 และสามารถต่ออายุได้อีก 2 ปีจนถึงปี 2563 หลังจากนั้น เป้าหมาย คือ ตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นไป จะมีแต่แรงงานที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยผ่าน MOU เท่านั้น มีการคาดการณ์ว่า ความต้องการในการจ้างแรงงานต่างด้าวจะทำให้มีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU ประมาณ 1.8 ล้านคน ตามที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ 36

¹⁹ ตัวเลขนี้ไม่รวมผู้ติดตามแรงงานต่างด้าวจำนวน 23,699 คน โปรดดูรายละเอียดในตารางที่ 24

แผนภาพที่ 36 : สถานการณ์ปัจจุบันและเป้าหมายในอนาคตของการจัดการแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย

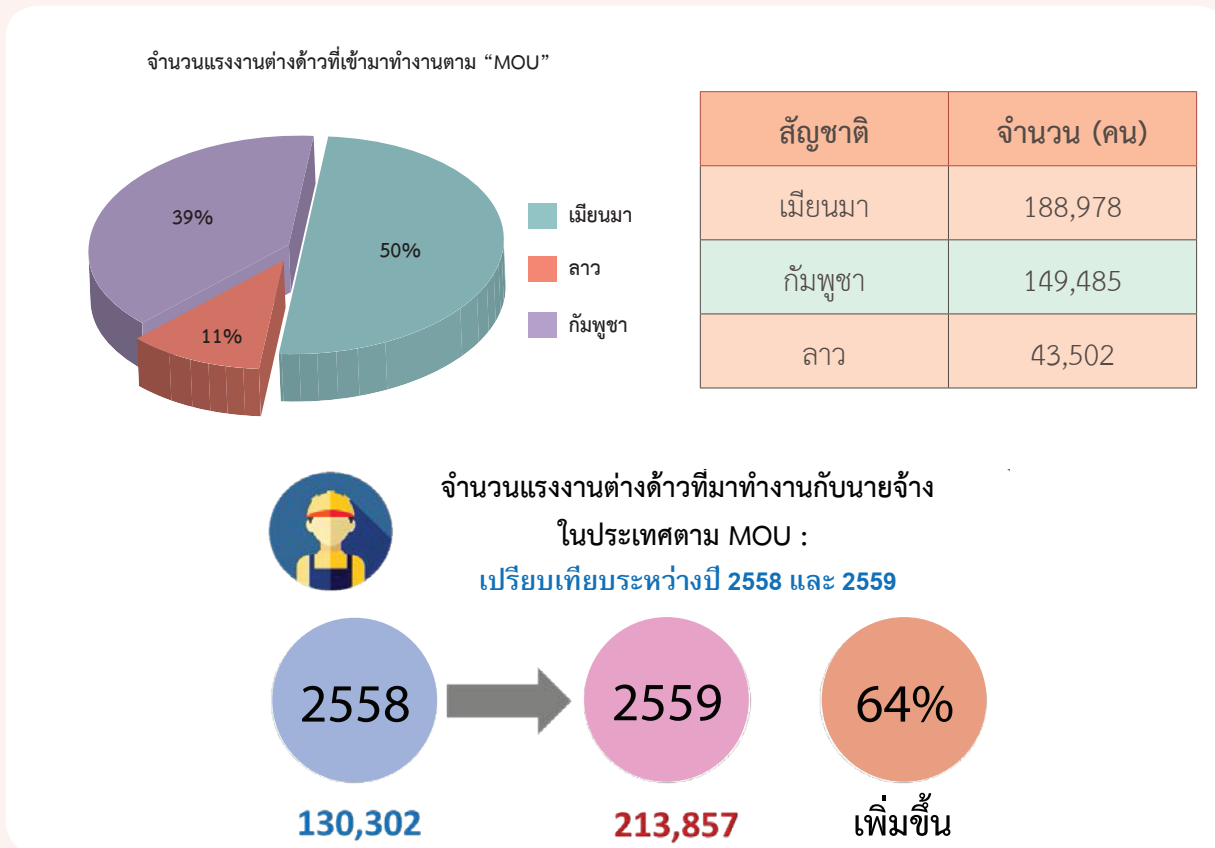

4.3 การรับรองสถานะทางกฎหมายแก่แรงงานต่างด้าวในราชอาณาจักรเพื่อให้ได้รับสิทธิที่พึงได้ตามกฎหมาย

4.3.1 การนำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU

ในปี 2559 แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตาม MOU มีจำนวนทั้งสิ้น 381,965 คน (ตาราง 1) ซึ่งจำนวนดังกล่าวมีแรงงานต่างด้าวที่นำเข้าในปี 2559 จำนวน 213,857 คน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 64 จากปี 2558 ที่มี 130,302 คน จำนวนที่เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลได้มีความพยายามที่จะสนองตอบความต้องการแรงงานที่มากขึ้น และในขณะเดียวกันก็ยังคงรับรองและให้ความคุ้มครองแรงงานดังกล่าวอย่างเต็มที่เพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และยังคงแสดงให้เห็นความมีประสิทธิภาพของระบบ MOU ด้วย

ตาราง 23 : การนำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU ประจำปี 2559

เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2559 กระทรวงแรงงานลดระยะเวลาและขั้นตอนการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศตาม MOU จากเดิมใช้ระยะเวลาดำเนินการ 25 วัน ลดลงเหลือ 17 วัน หรือลดลงถึงร้อยละ 32²⁰

ประเทศไทยยังได้ประสานงานกับประเทศต้นทางอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการนำเข้าแรงงานโดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความคล่องตัวและความโปร่งใสในกระบวนการจัดหางาน โดยในปี 2559 มีการประชุมที่สำคัญดังนี้

- **เมียนมา** มีการจัดประชุมเพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือ ในการเร่งออกเอกสารรับรองบุคคล (Certificate of Identification – CI) โดยเสนอให้เมียนมาออกเอกสาร CI ให้แรงงานเมียนมาให้แล้วเสร็จภายใน 1 วัน รัฐบาลทั้งสองประเทศยังคงหาแนวทางในการจ่ายค่าธรรมเนียมดังกล่าวผ่านเคาน์เตอร์เซอร์วิสหรือธนาคารเพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความโปร่งใสให้กับแรงงานต่างชาติ

- **เวียดนาม** ทั้งสองประเทศมีความก้าวหน้าในการจัดส่งแรงงานเวียดนามเข้ามาทำงานตาม MOU ในภาคอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานสูง เช่น กิจการก่อสร้างและประมงทะเล ประเทศไทยได้จัดส่งตัวอย่างสัญญาจ้างและหลักสูตรการอบรมแรงงานเวียดนาม ก่อนเดินทางมาทำงานในประเทศไทย ทั้งสองประเทศยังได้หารือและกำหนดประชุมระดับวิชาการเวียดนาม-ไทยในการจัดส่งแรงงานเวียดนามเข้ามาทำงานตาม MOU ในเดือนมกราคม 2560

²⁰ การดำเนินการของประเทศต้นทาง อาจใช้เวลาประมาณ 1-2 เดือน

• **กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม** เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวของประเทศไทยในปัจจุบัน และเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับประเทศต้นทาง กระทรวงแรงงานได้จัดให้ผู้แทนระดับสูงจากทั้งสามประเทศ ที่เข้าร่วมการประชุมระดับสูงเรื่องการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย ระหว่างวันที่ 28-29 พฤศจิกายน 2559 ได้ศึกษาดูงานการดำเนินงานของศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า-ออกเรือประมง (ศูนย์ PIPO) รวมทั้งตรวจสอบมาตรฐานและสภาพการทำงานของแรงงานในท่าเรือและโรงงานแปรรูปอาหารทะเลในจังหวัดสมุทรสาคร

ภาพ 16 : ผู้แทนระดับสูงจากประเทศต้นทางทั้ง 3 ประเทศ เยี่ยมชมศูนย์ PIPO ในจังหวัดสมุทรสาคร

4.3.2 การเปิดจดทะเบียน ณ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (OSS)

มติคณะรัฐมนตรีได้ขยายเวลาการผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ อยู่ในราชอาณาจักรและสามารถทำงานได้เป็นการชั่วคราว โดยแรงงานต่างด้าวที่มาจดทะเบียน ณ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (OSS) ที่มีใบอนุญาต (บัตรสีชมพู) ซึ่งเดิมที่หมดเขตในวันที่ 31 มีนาคม 2559 สามารถขยายเวลาอยู่ต่อไปได้อีก 2 ปี (หรือจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2561) โดยกระทรวงแรงงานเปิดให้แรงงานต่างด้าวมาจดทะเบียนระหว่างวันที่ 1 เมษายน- 28 กรกฎาคม 2559 ณ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ โดยมีจำนวนแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตามมาขึ้นทะเบียนเพื่อต่ออายุจำนวน **1,202,347 คน** ตามตาราง 24

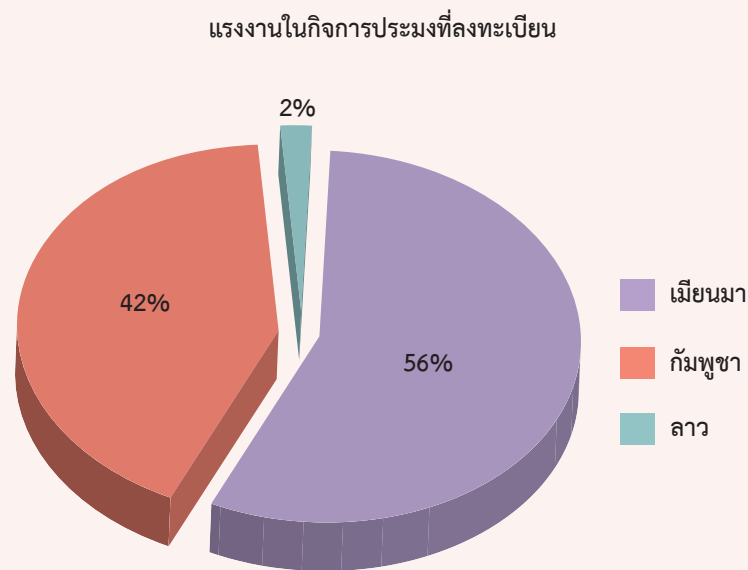
ตาราง 24 : การจดทะเบียนต่ออายุแรงงานต่างด้าวและผู้ติดตาม ณ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ
จำแนกตามสัญชาติ ปี 2559

ยอดรวม	เมียนมา		กัมพูชา		ลาว		รวมทั้งสิ้น	
	แรงงาน	ผู้ติดตาม	แรงงาน	ผู้ติดตาม	แรงงาน	ผู้ติดตาม	แรงงาน	ผู้ติดตาม
แรงงานต่างด้าว	723,360	11,157	385,829	10,559	69,489	1,953	1,178,678	23,669
	734,517		396,388		71,442		1,202,347	

4.3.3 การจดทะเบียนในกิจการประมงและกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ

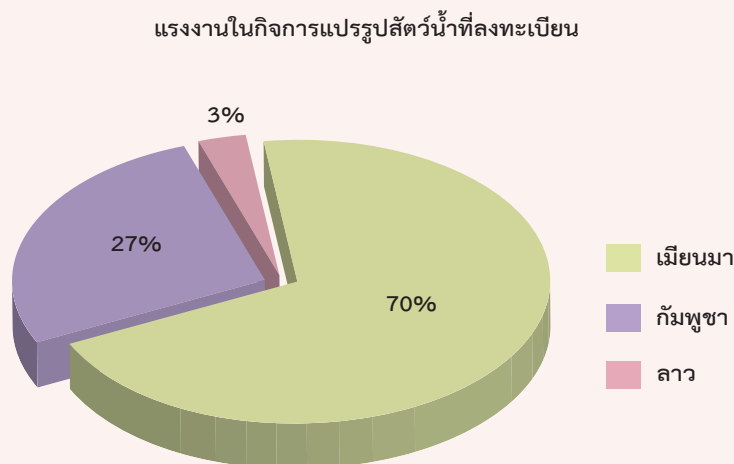
ตาราง 25 และ 26 แสดงให้เห็นจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับการจดทะเบียนในกิจการประมงและกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ

ตาราง 25 : จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับการจดทะเบียนในกิจการประมงจำแนกตามสัญชาติ (ระหว่างวันที่ 2 พฤศจิกายน 2558–31 กรกฎาคม 2559)

สัญชาติ	แรงงาน (คน)
เมียนมา	25,603
กัมพูชา	18,899
ลาว	939
รวม	45,441

ตาราง 26 : จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับการจดทะเบียนในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ
จำแนกตามสัญชาติ (ระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน 2558 - 22 สิงหาคม 2559)

สัญชาติ	แรงงาน (คน)
เมียนมา	100,957
กัมพูชา	38,093
ลาว	4,478
รวม	143,528

4.3.4 การลดภาระและสร้างความยืดหยุ่นให้แก่แรงงานต่างด้าว

4.3.4.1 มาตรการลดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เก็บจากแรงงานต่างด้าว

เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายด้านค่าธรรมเนียม ค่าตรวจสุขภาพ และค่าธรรมเนียมวีซ่าแก่แรงงานต่างด้าว เพื่อช่วยให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย โดยไม่ส่งผลกระทบต่อค่าครองชีพของแรงงานต่างด้าว รัฐบาลไทยจึงมีการออกมาตรการลดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยรัฐบาลไทยมีการประกาศอย่างกว้างขวาง เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

ทั้งนี้ จากมาตรการลดค่าธรรมเนียมจาก 5,400 บาท เหลือเพียง 1,900 บาท สามารถลดค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าวได้ถึง ร้อยละ 64.81 ส่งผลให้กลุ่มแรงงานต่างด้าวกว่า 1.5 ล้านคนที่เดินทางมาทำงานในประเทศไทยในปี 2559²¹ สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้รวม 3.4 พันล้านบาท ตาราง 27 แสดงให้เห็นค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เก็บจากแรงงานต่างด้าวที่ลดลง

²¹ แรงงานต่างด้าวจำนวน 1,581,504 คน ประกอบด้วย แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาตาม MOU (213,857 คน) แรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนที่ศูนย์ OSS (1,178,678 คน) แรงงานในภาคประมง (45,441 คน) และแรงงานในอุตสาหกรรมต่อเนื่องประมง (143,528 คน)

ตาราง 27 : การลดค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายที่เก็บจากแรงงานต่างด้าว

รายการ	ค่าธรรมเนียม (บาท/คน)	
	เดิม	ปัจจุบัน
ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำงานคนต่างด้าว	1,800	900
ค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา (วีซ่า) (ระยะเวลา ไม่เกิน 2 ปี)	2,000	500
ค่าตรวจสุขภาพ	600	500
กองทุนเพื่อการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร	1,000	ยกเว้น
รวม	5,400	1,900

4.3.4.2 การลดค่าธรรมเนียมภายใต้พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศไทย พ.ศ. 2559

ก่อนหน้าที่จะมีการผ่านพระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศไทย พ.ศ. 2559 แรงงานต่างด้าวจะต้องออกค่าใช้จ่ายในการจัดหางานและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ด้วยตัวเอง รวมถึงค่าเดินทาง ที่พัก และอาหาร เมื่อพระราชกำหนดฉบับนี้มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2559 มีข้อกำหนดอย่างชัดเจน

เป็นครั้งแรกว่า ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายเหล่านี้ นายจ้างจะต้องเป็นผู้ออกทั้งหมด เพื่อลดภาระด้านค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าวที่มีความประสงค์จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย (โปรดดูรายละเอียดเกี่ยวกับพระราชกำหนดฉบับนี้ ในหัวข้อ 4.5.1)

4.3.4.3 การเปลี่ยนนายจ้าง

เดิมแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยสามารถเปลี่ยนนายจ้างได้เฉพาะในกรณี ดังต่อไปนี้

- 1) นายจ้างเลิกจ้าง/นายจ้างเสียชีวิต
- 2) นายจ้างล้มละลาย
- 3) นายจ้างกระทำทารุณกรรมหรือทำร้ายร่างกายลูกจ้าง
- 4) นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างหรือกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

ต่อมา เพื่อคุ้มครองมิให้แรงงานต่างด้าวตกเป็นผู้เสียหายในการบังคับใช้แรงงาน เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2559 กระทรวงแรงงาน ได้กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม เพื่ออนุญาตให้แรงงานต่างด้าวเปลี่ยนไปทำงานกับนายจ้างรายใหม่ในทุกประเภทกิจการ และทุกท้องที่ โดยเพิ่มเงื่อนไขข้อที่ 5 ดังต่อไปนี้ **ลูกจ้างทำงานในสภาพการทำงานหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานที่อาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพอนามัย** ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมนี้ ช่วยให้แรงงานต่างด้าวที่ถูกทารุณกรรมทางจิตใจ เนื่องจากสภาพการทำงานที่เลวร้าย หรือถูกกระทำโดยนายจ้าง สามารถมีทางเลือกที่จะหางานใหม่ที่มีสภาพการทำงานที่เหมาะสมได้

4.3.5 การดูแลช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว

4.3.5.1 ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง (Post-Arrival and Reintegration Centers)

เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักการให้จัดตั้งศูนย์แรกรับเข้าทำงาน และสิ้นสุดการจ้างมีภารกิจที่สำคัญ ดังนี้

- 1) ส่งมอบใบอนุญาตทำงาน อบรมให้ความรู้แก่แรงงานต่างด้าวในด้านสิทธิแรงงานที่ตนพึงจะได้รับ
- 2) ตรวจสอบ คัดกรองแรงงานต่างด้าวว่า มีนายจ้างจริงตรงตามสัญญาจ้าง ไม่ได้ถูกชักจูงหลอกลวงให้เข้ามาทำงานในประเทศไทย
- 3) เป็นจุดพักรอแรงงานต่างด้าวเดินทางกลับประเทศ กรณีแรงงานเดินทางกลับปกติซึ่งแยกจากกรณีที่ถูกดำเนินคดีหรือถูกส่งตัวกลับ
- 4) เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างนายจ้าง-แรงงานต่างด้าว

โดยในระยะแรก ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้างจัดตั้งขึ้นใน 3 จังหวัด ได้แก่ ตาก หนองคาย และสระแก้ว โดยได้ให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานต่างด้าวทั้งหมดจำนวน 48,982 ราย

ตาราง 28 : จำนวนนายจ้างที่นำแรงงานต่างด้าวเข้ารับการอบรม
ณ ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง (1 สิงหาคม-30 ธันวาคม 2559)

ตาก		สระแก้ว		หนองคาย	
นายจ้าง	แรงงานต่างด้าว	นายจ้าง	แรงงานต่างด้าว	นายจ้าง	แรงงานต่างด้าว
2,446 ราย	28,355 ราย	1,841 ราย	15,838 ราย	2,500 ราย	4,789 ราย

4.3.5.2 ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว (Migrant Worker Assistance Centers)

เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้กรมการจัดหางานได้จัดตั้งศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อช่วยเหลือแรงงาน โดยในระยะแรกกระทรวงแรงงานจะจัดตั้งศูนย์ใน 10 จังหวัด ที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก แบ่งเป็นจังหวัดชายทะเล 6 จังหวัด ได้แก่ สมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี สงขลา สมุทรปราการ ชลบุรี ระนอง และจังหวัดไม่ติดชายฝั่งทะเล 4 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ นครราชสีมา ขอนแก่น ตาก

ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม ถึง วันที่ 30 ธันวาคม 2559 ได้ให้การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวทั้งหมด 14,446 ราย โดยประเภทของการให้ความช่วยเหลือต่อแรงงานต่างด้าว แสดงให้เห็นในตาราง 29 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

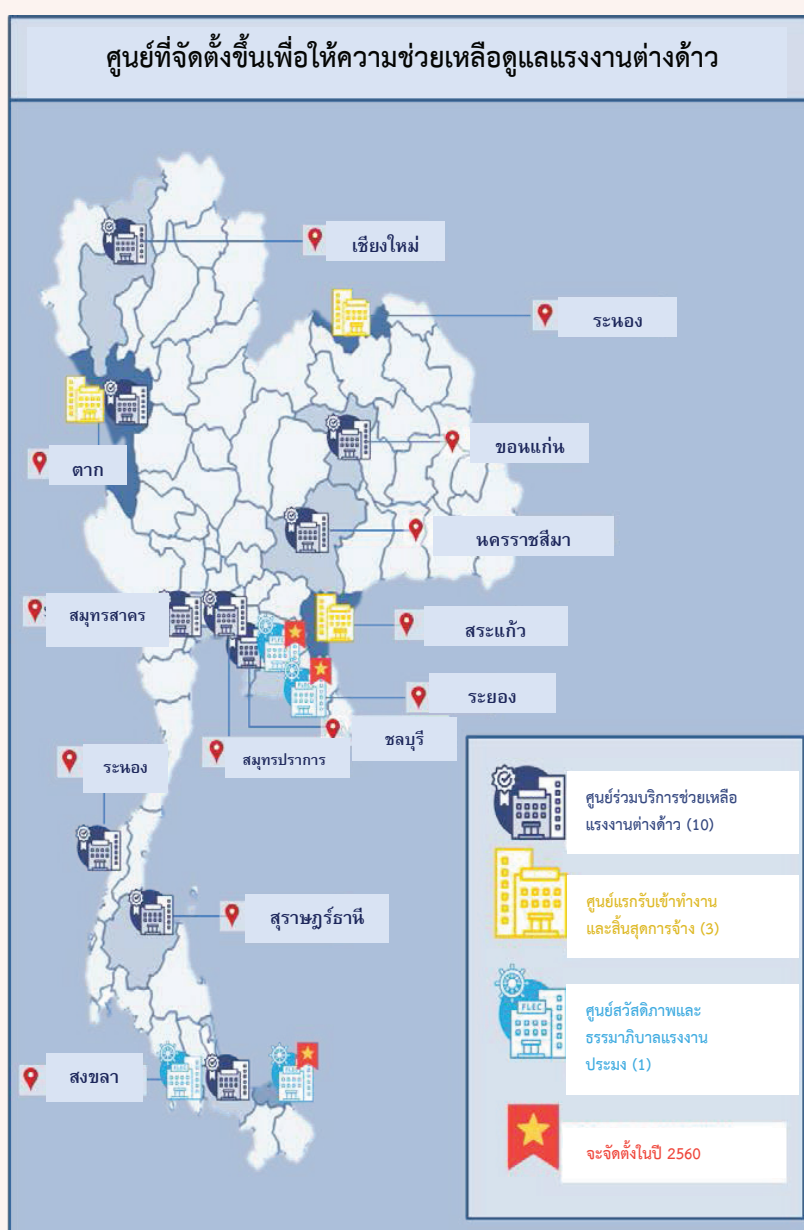
ตาราง 29 : ประเภทของการให้ความช่วยเหลือที่แรงงานต่างด้าวร้องขอ
จากศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว

ประเภทของการให้ความช่วยเหลือ	จำนวนแรงงานต่างด้าว ที่ได้รับการช่วยเหลือ
ให้คำปรึกษาเรื่องการรับประโยชน์ทดแทนกรณีบาดเจ็บจากการทำงาน การขอรับเงินประกันค่าใช้จ่ายในการส่งตัวกลับๆ การเปลี่ยนนายจ้าง เงินชดเชยกรณีถูกเลิกจ้างไม่จำเป็น นายจ้างจ่ายเงินไม่ตรงตามกำหนด การต่ออายุใบอนุญาต ฯลฯ	10,657
เปลี่ยน/เพิ่มนายจ้าง	2,436
เปลี่ยน/เพิ่มสถานที่ทำงาน	620
ให้คำปรึกษาเพื่อได้รับสิทธิประโยชน์ที่พึงจ่าย (เช่น เงินประกันส่งกลับๆ เงินประกันสังคม)	259
แรงงานต่างด้าวได้รับค่าจ้างค้างจ่าย	238
แรงงานต่างด้าวได้รับใบอนุญาตทำงานแทนใบอนุญาตทำงานชั่วคราว/สูญหาย	135
ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	64
ให้บริการคัดเอกสาร/แก้ไขข้อมูล	36
ส่งต่อตำรวจตรวจคนเข้าเมืองเพื่อส่งแรงงานกลับประเทศ	1

4.3.5.3 ศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมง (Fisherman’s Life Enhancement Center-FLEC)

เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2559 กระทรวงแรงงานร่วมกับองค์การสะพานปลา สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเลสงขลา และบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงเพื่อจัดตั้ง “ศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมงสงขลา” (FLEC) ณ บริเวณท่าเทียบเรือประมง จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานภาคประมงที่ทำงานอย่างถูกกฎหมาย โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ 4.8.1

แผนภาพที่ 37 : ศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทยเพื่อให้ความช่วยเหลือดูแลแรงงานต่างด้าว

4.4 การวางระบบตรวจและช่วยเหลือแรงงานที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.4.1 การตรวจแรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินมาตรการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจแรงงานในประเทศไทย โดยประสานความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนให้มากขึ้นและการตรวจแรงงานในกิจการกลุ่มเสี่ยง

4.4.1.1 การเพิ่มพนักงานตรวจแรงงานและการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจแรงงาน

ในปี 2559 ประเทศไทยมีผู้ตรวจแรงงาน ทั้งหมด 1,245 คน (เป็นพนักงานตรวจแรงงานของกระทรวงแรงงานจำนวน 821 คน และเป็นพนักงานตรวจแรงงานจากหน่วยงานอื่น ๆ 424 คน) และภายในไตรมาสแรกของ ปี 2560 จะแต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงานจากหน่วยงานอื่นเพิ่มเติมจำนวน 260 คน

ในปี 2559 มีกิจกรรมเพิ่มพูนศักยภาพของพนักงานตรวจแรงงาน 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) กระทรวงแรงงานจัดการอบรมพัฒนาศักยภาพของพนักงานตรวจแรงงานจำนวน 306 คน

2) ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงแรงงาน จัดอบรมหลักสูตรป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับในทะเล ปีงบประมาณ 2559 จำนวน 3 รุ่น รวม 120 คน

3) การอบรมพนักงานตรวจแรงงานเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพงานการข่าว เพื่อปฏิบัติงานเชิงรุกจำนวน 3 รุ่น รวม 170 คน

นอกจากนี้ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ยังได้กำหนดมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจแรงงานที่สำคัญอีก 3 ด้านหลัก คือ

1) **ประสานความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน** (เช่น LPN, MWRN, Stella Maris) ในการแจ้งเบาะแส และร่วมลงพื้นที่ ในการนำพาพนักงานตรวจแรงงานไปตรวจยังสถานประกอบกิจการที่ละเมิดสิทธิด้านแรงงาน เพื่อไม่ให้แรงงานต่างด้าวตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายจากกลุ่มบุคคลที่แสวงหาผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

2) **เกลี้ยกำลังเจ้าหน้าที่ไปตรวจเข้มข้นในกิจการกลุ่มเสี่ยงให้มากขึ้น** เช่น **กิจการประมง** (เช่น เจ้าหน้าที่ 10 คน จากหน่วยงานส่วนกลาง ได้รับการแต่งตั้งให้ไปประจำการอยู่ใน 10 ศูนย์ระดับจังหวัด ในพื้นที่ชายฝั่งทะเล มีผู้ตรวจแรงงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 187 คน และมีแผนที่จะเพิ่มผู้ตรวจแรงงานจากหน่วยงานอื่นเพิ่มเติมอีก อีกจำนวน 260 คน ในปี 2560)

3) **ออกระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน** ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาและการเปรียบเทียบผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและความปลอดภัยในการทำงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในกรณีการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ **แรงงานขุดนี้** ซึ่งระเบียบดังกล่าวมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2559

4.4.1.2 การตรวจแรงงานโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

การตรวจแรงงานโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เป็นกระบวนการหนึ่งที่รัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองแรงงาน โดยนำหลักการของอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 81 กำหนดเป็นหน้าที่หลักในการตรวจแรงงาน เพื่อป้องปรามไม่ให้เกิดการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิแรงงาน อันอาจนำไปสู่การบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ กระทรวงแรงงานได้ให้ความสำคัญกับทั้งการตรวจในกลุ่มแรงงานในระบบและแรงงานกลุ่มเสี่ยง และมีผลการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-30 พฤศจิกายน 2559 ดังนี้

1) การตรวจแรงงานในระบบ การกระทำความผิดที่พบบ่อย ประกอบด้วย การค้างจ่ายค่าจ้าง การไม่จัดวันหยุด การไม่จัดทำข้อบังคับในการทำงาน การไม่จัดทำทะเบียนลูกจ้าง และทะเบียนการจ่ายค่าจ้าง โดยมีผลการตรวจ ดังนี้

2) การตรวจของชุดเฉพาะกิจ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เพื่อตรวจสภาพการจ้าง สภาพการทำงานและการใช้แรงงานต่างด้าว ในการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยจัดชุดเฉพาะกิจจากส่วนกลาง และมีการทำงานร่วมกับ NGOs ในทุกครั้ง เพื่อประสานเบาแสตักการข่าวและชี้เป้าหมายสถานประกอบการที่มีแนวโน้มกระทำการละเมิดกฎหมายคุ้มครองแรงงานให้พนักงานตรวจแรงงาน ความผิดที่พบบ่อย คือ การไม่แจ้งการใช้แรงงานเด็กต่อพนักงานตรวจแรงงาน มีผลการตรวจ ดังนี้

ตาราง 30 : จำนวนการตรวจแรงงานในระบบ

ปี	สปก. ผ่านการตรวจ	ลูกจ้าง	พบการกระทำ ความผิด	ออกคำสั่ง	ดำเนินคดี	เปรียบเทียบปรับ (บาท)
2558	41,757	1,461,013	5,404	5,445	64	4,090,822
2559	39,480	1,387,826	7,200	7,196	66	2,583,320

ตาราง 31 : สถิติการตรวจแรงงานในกิจการกลุ่มเสี่ยง

(กิจการผลิตสินค้าจากอ้อย กิจการผลิตเครื่องนุ่งห่ม กุ้ง ปลา ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปีก ฟาร์มหมู หรือฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ประเภทอื่น ๆ รวมทั้งกิจการที่เป็นห่วงโซ่การผลิตดังกล่าวทุกแห่งและกิจการก่อสร้าง)

ปี	สปก. ผ่านการตรวจ	ลูกจ้าง	พบการกระทำ ความผิด	ออกคำสั่ง	ดำเนินคดี	เปรียบเทียบปรับ (บาท)
2558	1,053	95,434	73	71	2	7,000
2559	1,346	118,350	136	133	3	45,000

ตาราง 32 แสดงให้เห็นถึงจำนวนการตรวจแรงงานในเรือประมงทั้งหมดที่ดำเนินการโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ซึ่งเป็นคนละส่วนกับการตรวจของ ศปมผ. ที่มีการตรวจ ณ ศูนย์รับแจ้งเข้า-ออกเรือประมง (PIPO) และพื้นที่ชายฝั่ง โปรดดูรายละเอียดในหัวข้อ 4.4.2

ตาราง 32 : สถิติการตรวจแรงงานในเรือประมง

ปี	เรือประมง ที่ผ่านการตรวจ	ลูกจ้าง	พบการ กระทำความผิด	ออกคำสั่ง	ดำเนินคดี	เปรียบเทียบปรับ (บาท)
2558	1,950	22,602	74	62	12	121,500
2559	873	11,562	18	15	3	120,000

4.4.2 การตรวจชุดเฉพาะกิจ ศปมผ.

การตรวจแรงงานทั้งที่ทำเรือ ในทะเล และในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล ดำเนินการโดย ทีมสหวิชาชีพ ซึ่งประจำอยู่ ณ ศูนย์รับแจ้งเข้า-ออกเรือประมง (PIPO) ถือเป็นมาตรการในการจัดระเบียบการทำประมงของ ศปมผ. เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการใช้แรงงานโดยมิชอบ

เรือประมงทุกลำที่มีขนาดใหญ่กว่า 30 ตันกรอส ในน่านน้ำไทย จะต้องรายงานบัญชีรายชื่อลูกเรือประมง ทะเบียนเรือ หลักฐานการอนุญาตทำการประมง รวมทั้งรายละเอียดของนายจ้างต่อศูนย์รับแจ้งเข้า-ออกเรือประมง เมื่อเข้าเทียบท่าและก่อนออกไปทำประมง ทีมสหวิชาชีพซึ่งประจำอยู่ ณ ศูนย์รับแจ้งเข้า-ออกเรือประมงจำนวน 32 ศูนย์ (เมื่อปี 2559 จัดตั้งเพิ่มเติม 4 ศูนย์) และจุดบริการส่วนหน้า 19 จุด (จัดตั้งใหม่เมื่อปี 2559) ในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล ดำเนินการตรวจเอกสาร ตรวจเรือ และตรวจลูกจ้างในเรือที่เข้าเทียบท่าเพื่อรายงานตัวก่อนออกไปทำประมงทุกลำ โดยจุดบริการส่วนหน้าที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น มีบทบาทเป็นหน่วยตรวจเคลื่อนที่ของศูนย์ PIPO เพื่อออกตรวจทำเรือที่อยู่ห่างไกล

การตรวจเรือของ ทีมสหวิชาชีพที่ทำเรือใช้ฐานการตรวจตามระดับความเสี่ยง การกระทำผิดกฎหมายหรือกิจกรรมที่มีความเสี่ยงจะได้รับการตรวจตราและบันทึก ซึ่งจะนำไปใช้ในการกำหนดระดับความเสี่ยงซึ่งในทางกลับกัน จะเป็นการกำหนดความเข้มข้นของการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวัง (Monitor Control and Surveillance : MCS) ในระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกันยายน 2559 ทีมสหวิชาชีพได้ตรวจเอกสาร 100% แล้ว ยังได้ตรวจเรือและลูกเรือทุกลำ (100%) ในเรือกลุ่ม ดังต่อไปนี้ 1) เรือประมงที่ขอเข้าเทียบท่าเรือและออกจากท่า ซึ่งต้องสงสัยว่าจะเป็นกลุ่มเสี่ยง 2) เรือประมงจากต่างประเทศ 3) เรือขนส่งสินค้า และ 4) เรือซึ่งไม่มีบันทึกของ ศปมผ. หรือการเทียบท่าเรือจากจังหวัดอื่น สำหรับเรือที่มีบันทึกของ ศปมผ. มีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนั้น และมีการรายงานตัวอย่างสม่ำเสมอเมื่อเข้าเทียบท่าเรือหรือออกจากท่าเรือ จะได้รับการตรวจเรือในอัตราที่น้อยกว่า 100% ในศูนย์ PIPO บางแห่ง ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2559 มีการตั้งเป้าหมายในการตรวจเรือและลูกเรือ เมื่อเข้าเทียบท่าและออกจากท่าไว้ได้ที่ 100% และมีการจัดทำแผนเพื่อเพิ่มจำนวนการตรวจและจำนวนลำที่ ศูนย์ควบคุมเรือเข้า-ออก เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายดังกล่าว นอกจากนี้ ศปมผ. ยังได้พัฒนาวิธีการตรวจเรือของศูนย์ PIPO ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยภาพรวม รัฐบาลไทยจัดสรรงบประมาณจำนวนมากในการเพิ่มพูนศักยภาพของผู้ตรวจเรือ เพื่อให้การตรวจเรือก้าวหน้ายิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ทีมตรวจเรือของศูนย์ PIPO ยังมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของตำรวจที่เกี่ยวข้อง และฝ่ายกฎหมายของกรมประมง ในด้านการดำเนินคดี ซึ่งต้องใช้มาตรการทางอาญา และการลงโทษทางปกครอง การตรวจเรือซึ่งมีประสิทธิภาพมากขึ้นและมีความถี่มากขึ้น บวกกับบทลงโทษที่เข้มงวดเมื่อมีการละเมิดกฎหมาย ช่วยให้สามารถป้องกันและแก้ปัญหาการใช้แรงงานโดยมิชอบในอุตสาหกรรมประมง

ทั้งบนฝั่งและในทะเล

ตาราง 33 : การตรวจเรือประมง ระหว่างวันที่ 23 พฤศจิกายน 2558-22 ธันวาคม 2559

ขนาด (ตันกรอส)	สรุปผลตรวจเรือประมง			รวม
	ศรชล.เขต 1	ศรชล.เขต 2	ศรชล.เขต 3	
ต่ำกว่า 30	239	343	271	907
30-60	594	760	876	2,230
60 ขึ้นไป	692	744	1,441	2,877
รวม	1,579	1,847	2,588	6,014

*ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือ ศรชล. (THAI-MECC)

4.4.2.1 การตรวจแรงงานในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ

ศปมผ. ยังได้จัดทีมสหวิชาชีพเพื่อลงพื้นที่และดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการแปรรูปอาหารทะเลและล้าง วัตถุประสงค์เพื่อป้องปรามการใช้แรงงานผิดกฎหมาย แรงงานต่างด้าว และการค้ามนุษย์ มีการสัมภาษณ์แรงงานเพื่อตรวจสอบกรณีที่ต้องสงสัยว่าจะมีการใช้แรงงานขัดหนี้ การใช้แรงงานเด็ก การใช้แรงงานบังคับ การปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าวโดยมิชอบ สภาพการจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านอื่น ๆ

ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2559 ทีมสหวิชาชีพได้**ตรวจแรงงานในกิจการแปรรูปอาหารทะเลและล้างจำนวนทั้งสิ้น 415 แห่ง** โดยการตรวจแรงงานครั้งล่าสุดระหว่างเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน 2559 ได้ลงตรวจสอบสถานประกอบการจำนวน 163 แห่ง และแรงงานจำนวนทั้งสิ้น 60,297 คน (ไทย 32,082 คน และต่างด้าว 28,215 คน) พบการกระทำผิดกฎหมายจำนวน 66 คดี โดยผลการตรวจแรงงานครั้งล่าสุด คิดเป็น ร้อยละ 0.23 ของการตรวจแรงงานทั้งหมดในประเภทกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ

ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม-พฤศจิกายน 2559 ได้มีการตรวจแรงงานในกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นจำนวนทั้งสิ้น **110,979 คน** โดยแบ่งเป็นแรงงานไทย 54,406 คน และแรงงานต่างด้าว 56,573 คน (เมียนมา 51,258 คน กัมพูชา 4,793 คน ลาว 407 คน และสัญชาติอื่น 115 คน) การตรวจสอบสถานประกอบการพบว่า **มีโรงงานที่กระทำผิดกฎหมายการจ้างงานจำนวน 35 แห่ง และกระทำผิดกฎหมายคุ้มครองแรงงาน 64 แห่ง** โรงงานกลุ่มแรก ได้รับคำสั่งให้พักการดำเนินกิจการชั่วคราวตั้งแต่ 10-30 วัน และถูกดำเนินคดีตามกฎหมายแรงงาน ส่วนโรงงานกลุ่มที่สอง ได้รับคำสั่งให้ปรับปรุงระบบให้ถูกต้องและจ่ายค่าจ้างที่ค้างจ่ายแก่คนงาน

4.4.2.2 กลไกใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในทะเล

การตรวจเรือในน่านน้ำไทยที่ดำเนินงานโดยทีมสหวิชาชีพในทะเลและหน่วยลาดตระเวนของ ศรชล. ไม่เพียงแต่ครอบคลุมการตรวจการทำประมงของเรือประมงอย่างเข้มงวดเท่านั้น แต่ยังเป็น การตรวจเบื้องต้นเพื่อเฝ้าระวังปัญหาแรงงาน เช่น การใช้แรงงานบังคับ การค้ามนุษย์ การเอารัดเอาเปรียบแรงงาน สภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม และการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านอื่น ๆ นอกจากนี้ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 53/2559 ลงวันที่ 9 กันยายน 2559 ระบุว่า **ห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ควบคุมเรือประมงพาณิชย์ขนถ่ายคนประจำเรือระหว่างนำเรือออกไปทำการประมงทั้งในและนอกน่านน้ำไทย** เว้นแต่เพื่อความปลอดภัยของคนประจำเรือ ตั้งแต่คำสั่งนี้มีผลบังคับใช้ ศรชล. ได้ตรวจเรือที่ระบุว่าต้องสงสัยในน่านน้ำไทยเป็นประจำทุกวัน ในไตรมาสสุดท้ายของปี 2559 มีเรือประมงพาณิชย์จำนวน 5 ลำ ที่ถูกจับและดำเนินคดี ข้อหาขนถ่ายคนประจำเรือระหว่างนำเรือออกไปทำการประมงและการใช้แรงงานต่างด้าวที่ไม่ถูกกฎหมาย โดยเจ้าของเรือและผู้ควบคุมเรืออยู่ระหว่างการดำเนินคดี

สำหรับการตรวจเรือประมงนอกน่านน้ำไทยเรื่องการห้ามขนถ่ายคนประจำเรือในทะเล **ผู้สังเกตการณ์บนเรือซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายที่ต้องประจำอยู่ในเรือประมงพาณิชย์ทุกลำนอกน่านน้ำทะเลหลวง** จะช่วยตรวจสอบกรณีการขนถ่ายคนประจำเรือในทะเล และการใช้แรงงานโดยมิชอบ เมื่อพบกิจกรรมที่มีความเสี่ยงที่จะเป็นการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงานและการค้ามนุษย์ ทีมสหวิชาชีพจะออกไปทำการตรวจเรืออย่างละเอียดในทันที เมื่อพบว่ามีกรกระทำผิดกฎหมาย จะดำเนินการลงโทษทั้งทางกฎหมายและทางปกครอง โดยมาตรการทางปกครองคือ จะมีการลากจูงเรือลำดังกล่าวกลับเข้าสู่ฝั่ง และดำเนินการลงโทษด้วยการระงับ/ยึดใบอนุญาต **เจ้าของเรือประมงอาจต้องจ่ายค่าปรับ เป็นเงิน 400,000-800,000 บาท ต่อลูกจ้างหนึ่งราย**

ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2559 เป็นต้นมา **ศูนย์ติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวัง (Monitor Control and Surveillance : MCS) ได้มีการเริ่มดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ** กิจกรรม MCS ทั้งหมดถูกบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์การจัดการประมง (FMC) ภายใต้กรมประมง ศูนย์ MCS จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการทำการประมงของเรือสัญชาติไทย ให้เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับตามกฎหมายประมง กฎหมายคุ้มครองแรงงาน และกฎหมายค้ามนุษย์ โดยศูนย์ฯ ได้มีการใช้**ระบบติดตามเรือประมง (Vessel Monitoring System : VMS)** ในการติดตามและตรวจสอบโดยใช้ฐานการตรวจตามแผนปกติ ตรวจตามพฤติกรรม ตรวจตามฐานความเสี่ยง เพื่อสังเกต บันทึก และจัดกลุ่มความเสี่ยงของเรือประมงที่อาจมีการลักลอบกระทำความผิด โดยกฎหมายระบุให้**เรือประมงสัญชาติไทยทุกลำที่มีขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไป ดำเนินการติดตั้งระบบติดตามเรือประมง** ซึ่งระบบดังกล่าวจะช่วยเจ้าหน้าที่ในการระบุพิกัดของเรือและมีการตรวจสอบย้อนกลับวิธีการเดินเรือและให้สามารถดูแลแรงงานบนเรือประมงไทยได้อย่างมีศักยภาพมากขึ้น และเป็นระบบหลักที่เจ้าหน้าที่ใช้ในการตรวจสอบเรือประมง

ศูนย์การจัดการประมง (FMC) มีหน้าที่เป็นหน่วยประสานงานและสั่งการในการตรวจสอบกิจกรรมด้านประมงที่ต้องสงสัย จากนั้นประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้ศูนย์การจัดการประมง เพื่อสืบสวนและดำเนินการต่อไป ศูนย์จะทำการประเมินและวิเคราะห์พฤติกรรมของเรือประมงโดยใช้ฐานการตรวจตามระดับความเสี่ยง ซึ่งการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวัง จะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ สำนักงานใหญ่ของศูนย์การจัดการประมง ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ มีบทบาทสำคัญเป็นศูนย์บังคับบัญชาและสื่อสาร เพื่อตรวจสอบกิจกรรมประมงที่น่าสงสัย จากนั้นจะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยตรวจเรือ หน่วยตรวจเรือ

ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจเรือที่ท่าเรือ ในทะเล และสถานประกอบการ จะรับช่วงต่อในการควบคุม ตรวจสอบ และสืบสวน จากนั้นรายงานกลับมายังศูนย์ประมงสำนักงานใหญ่ภายใต้โครงสร้างของศูนย์การจัดการประมง รัฐบาลยังได้พัฒนาแนวทางการตรวจตามระดับความเสี่ยงที่เป็นแนวทางเดียวกันสำหรับการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังทั้งหมดที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานตรวจเรือ (เช่น การตรวจโดยศูนย์การจัดการประมงซึ่งตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ การตรวจเรือที่ท่าเรือโดยศูนย์ตรวจเรือเข้า-ออก และพนักงานตรวจแรงงาน การตรวจเรือในทะเล โดยหน่วยลาดตระเวนในทะเล) แนวทางการตรวจตามระดับความเสี่ยงนี้ จะนำไปใช้โดยหน่วยงานของศูนย์การจัดการประมงในช่วงต้นปี 2560

ประเทศไทยยังร่วมมือกับภาคีระหว่างประเทศเพื่อปรับปรุงเทคโนโลยีระบบติดตามเรือประมง (VMS) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และมีกรอบเจ้าหน้าที่ติดตามเรือประมง เพื่อให้สามารถดำเนินงานด้านการตรวจตราและควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีการติดตั้งระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติ และอยู่ระหว่างพัฒนาให้ใช้งานได้ดีขึ้นโดยการปรับปรุงทั้งซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ของระบบ VMS เพื่อให้สามารถตรวจสอบการกระทำที่น่าสงสัยว่าจะผิดกฎหมาย ระบบ VMS Gen-2 นี้ ยังได้รับการออกแบบเพื่อช่วยเหลือการบังคับใช้กฎหมายอีกด้วย VMS Gen-2 ถูกนำมาใช้งานจริงตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2559 โดยระบบตรวจเรือประมง รุ่นที่สองนี้ มีความทันสมัยขึ้นและช่วยลดภาระของผู้ใช้งานได้มากขึ้น ตัวอย่างเช่น มีระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติ เมื่อมีเรือประมงสองลำอยู่ห่างกันไม่เกิน 50 เมตร และมีระบบที่เปรียบเทียบเส้นทางเดินเรือของเรือประมงจำนวน 10 ลำ ซึ่งทั้งสองระบบนี้จะช่วยในการตรวจสอบการขนถ่ายคนประจำเรือในทะเล ประเทศไทยยังอยู่ระหว่างการพัฒนา ระบบ VMS Gen-3 (ซึ่งมีเป้าหมายว่าจะใช้งานได้ในปี 2560) ระบบนี้จะสามารถจำพฤติกรรมของเรือประมงได้โดยอัตโนมัติ เช่น เมื่อเรือประมงลำใดล่องล้ำเข้าสู่เขตห้ามทำการประมง จะตรวจสอบได้ง่ายขึ้น เทคโนโลยี VMS ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้สามารถตรวจตราและควบคุมการทำประมงได้อย่างเหมาะสม

4.4.2.3 การออกหนังสือคนประจำเรือ (Seabook)

ความก้าวหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในภาคประมง คือ การออกหนังสือคนประจำเรือให้แก่แรงงานต่างด้าว โดยกรมเจ้าท่ามีหน้าที่ออกหนังสือคนประจำเรือให้แก่แรงงานไทย และกรมประมงมีหน้าที่ออกหนังสือคนประจำเรือให้แก่แรงงานต่างด้าว ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การออกหนังสือคนประจำเรือตามกฎหมายว่าด้วยการประมง พ.ศ. 2559 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2559 หนังสือคนประจำเรือสำหรับแรงงานต่างด้าว ประกอบด้วย ข้อมูลทางชีวภาพ (biometrics) เพื่อใช้ระบุตัว ประวัติส่วนตัว ลายนิ้วมือ ภาพถ่าย ข้อมูลส่วนตัว และการจ้างงาน ข้อมูลเหล่านี้จะใช้ในการตรวจและระบุตัวลูกจ้างในเรือเพื่อให้หลักประกันว่ามีความเป็นอยู่ที่ดี แรงงานต่างด้าวต้องยื่นขอทำหนังสือคนประจำเรือด้วยตัวเอง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถจัดเก็บข้อมูลชีวภาพเพื่อใช้ระบุตัว (รวมถึงลายนิ้วมือและภาพถ่าย) และทำการสัมภาษณ์รายบุคคลผ่านล่าม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ลูกเรือประมงที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำขึ้นร่วมกับกระทรวงแรงงาน เพื่อคัดแยกเบื้องต้น (Pre-Screening) ผู้ที่อาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน ข้อมูลด้านชีวภาพเหล่านี้ จะจัดเก็บไว้ในแฟ้มข้อมูล เพื่อช่วยป้องกันแรงงานต่างด้าวจากการถูกแสวงหาประโยชน์ และถูกละเมิดจากเจ้าของเรือ ในวันที่ 31 ธันวาคม 2559 มีแรงงานต่างด้าวจำนวน 51,262 คน จากเรือ 4,687 ลำ มายื่นเรื่องขอหนังสือคนประจำเรือ

หลังจากที่กระบวนการออกหนังสือคนประจำเรือสำหรับแรงงานต่างด้าวเสร็จเรียบร้อยในต้นปี 2560 ทีมสหวิชาชีพ จะเริ่มต้นกระบวนการสัมภาษณ์ลูกเรือประมงเพื่อคัดแยกผู้ที่อาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงาน โดยทีมสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ ศปมผ. ผู้ตรวจแรงงาน เจ้าหน้าที่กระทรวง พม. และล่าม โดยจะทำการสุ่มสัมภาษณ์เมื่อเรือประมงเข้าเทียบท่า

นอกจากนี้ กรมเจ้าท่าจะเริ่มต้นใช้เทคโนโลยีในการสแกนใบหน้าเพื่อระบุตัว เพื่อสร้างหลักประกัน ความเป็นอยู่ที่ดีของคนประจำเรือ การสแกนใบหน้าและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลูกเรือประมงจะจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูล ซึ่งสามารถเข้าถึงได้จากโทรศัพท์มือถือ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงได้ผ่านทางเว็บไซต์ คาดว่าฐานข้อมูลนี้ จะพร้อมใช้งานได้ในราวกลางเดือนพฤษภาคม 2560

แผนภาพที่ 38 : การบริหารจัดการแรงงานในภาคประมงทั้งระบบ

4.4.3 การเพิ่มความรัดกุมในการควบคุมดูแลการเข้าเมืองตามชายแดน

รัฐบาลไทยได้เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายบริเวณด้านชายแดนถาวร โดยข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2558-พฤศจิกายน 2559 สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้ปฏิเสธการเข้าเมืองของคนต่างด้าว รวม 5,349 ราย นอกจากนี้ ได้ระดมกำลังกวาดล้างจับกุมคนต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 โดยระหว่างเดือนมกราคม-กันยายน 2559 มีผลการจับกุม รวม 395,475 ราย

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ยังดำเนินมาตรการป้องกันโดยการตรวจ คัดกรอง และสัมภาษณ์บุคคลที่ไม่ใช่สัญชาติไทย ที่กำลังเดินทางข้ามพรมแดนเข้ามาในประเทศไทย โดยมีเหตุที่ต้องสงสัยว่าจะจะเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ตาราง 34 แสดงให้เห็นจำนวนบุคคลที่ถูกสัมภาษณ์จำแนกตามสัญชาติ

ตาราง 34 : จำนวนคนที่ถูกสัมภาษณ์โดยสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่จุดผ่านแดน จำแนกตามสัญชาติ

ปี	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	เวียดนาม	อื่น ๆ	รวม
2558	16,481	21,010	30,351	1,294	6,521	75,594
2559	36,747	21,159	32,174	941	5,729	96,750

นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ประสานงานกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยทำงานร่วมกับศูนย์เพื่อการจำแนกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อเพิ่มความเข้มงวดของกระบวนการคัดกรองคนเข้าเมือง ตาราง 35 แสดงให้เห็นจำนวนคนต่างด้าวทั้งหมด ที่ถูกปฏิเสธไม่ให้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในปี 2559 จำแนกตามสัญชาติ

ตาราง 35 : การปฏิเสธคนต่างด้าวเข้าเมืองในปี 2559

เดือน (2559)	ประเทศต้นทาง					
	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	เวียดนาม	อื่นๆ	รวม
มกราคม	-	404	-	22	-	426
กุมภาพันธ์	-	290	-	36	-	326
มีนาคม	-	286	-	50	2	338
เมษายน	-	140	-	73	-	213
พฤษภาคม	-	239	-	55	-	294
มิถุนายน	-	244	-	8	-	252
กรกฎาคม	-	275	-	5	-	280
สิงหาคม	-	301	-	11	3	315
กันยายน	-	299	-	2	5	306
ตุลาคม	-	94	-	2	1	97
พฤศจิกายน	-	46	-	5	-	51
ธันวาคม	-	177	-	-	-	177
รวม	-	2,795	-	269	11	3,075

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองยังเพิ่มมาตรการป้องกันโดยการออกตรวจพื้นที่เสี่ยง (55,847 ครั้ง) และสร้างความตระหนักให้แก่แรงงานต่างด้าว โดยการเผยแพร่เอกสารและการอบรม ในปี 2559 ผลงานบางส่วน ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ได้แก่ การติดตั้งป้ายรณรงค์ (12,433 พื้นที่) แจกข่าวสารที่เกี่ยวข้องแก่แรงงานต่างด้าว (36,502 ครั้ง) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชน (3,604 ครั้ง) และจัดทำโครงการฝึกอบรม (สำหรับ 2,025 คน)

4.4.4 การใช้ล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษาเพื่อให้ความช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว

ประเทศไทยดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการเพิ่มจำนวนล่าม เพื่อช่วยให้การสื่อสารกับแรงงานต่างด้าว รวมทั้งการตรวจแรงงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2559 กระทรวงแรงงานดำเนินการจ้างล่ามสื่อสารภาษา รวมจำนวน 42 คน ตามรายละเอียดดังนี้

- กรมการจัดหางาน จ้างล่าม 16 คน (ภาษาเมียนมา 7 คน กัมพูชา 4 คน และอังกฤษ 5 คน) โดยประจำ ณ สายด่วน 1694 จำนวน 4 คน (ภาษาเมียนมา 1 คน กัมพูชา 1 คน และอังกฤษ 2 คน) และประจำสำนักงานจัดหางานจังหวัดทั้ง 12 จังหวัด (หนองคาย ปทุมธานี ชลบุรี ตราด สระแก้ว เชียงใหม่ เชียงราย ตาก สมุทรสาคร ภูเก็ต ระนอง และสงขลา) จังหวัดละ 1 คน
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จ้างล่าม 26 คน (ภาษาเมียนมา 18 คน กัมพูชา 4 คน และอังกฤษ 4 คน)

เพื่อแก้ไขปัญหาที่ประเทศไทยขาดแคลนล่ามภาษาเมียนมา ลาว และกัมพูชา ที่จะเข้ามาช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจอย่างชัดเจนกับแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน จึงได้เสนอออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวมาทำงานเป็นผู้ประสานงานด้านภาษา มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2559 โดยบุคคลที่จะเป็นผู้ประสานงานด้านภาษา จะต้องมีความเข้าใจภาษาไทยเป็นอย่างดี และผ่านหลักสูตรการอบรมภาษาไทยเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในปีงบประมาณ 2560 มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดจ้างผู้ประสานงานด้านการสื่อสารเพื่อปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก (PIPO) 32 ศูนย์ ศูนย์ละ 2 คน รวม 64 คน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 ได้จ้างผู้ประสานงานด้านการสื่อสารแล้วจำนวน 30 คน

ระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2560 กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กำหนดให้มีการจัดอบรมล่ามและผู้ประสานงานด้านการสื่อสารจำนวน 2 รุ่น รวม 80 คน เพื่อเพิ่มทักษะในการสื่อสารภาษาและความรู้ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

4.5 การขจัดช่องว่างของกฎหมายแรงงานและให้แรงงานต่างด้าวได้รับการช่วยเหลือเยียวยาตามมาตรฐานสากล

4.5.1 พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างภายในประเทศ พ.ศ. 2559

1) **ความเป็นมา** กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน ได้เสนอพระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างภายในประเทศ พ.ศ. 2559 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2559 โดยมีกฎหมายย่อยอีก 13 ฉบับ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้ในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2559

2) **การขจัดช่องว่าง** พระราชกำหนดฉบับนี้กำหนดมาตรการในการควบคุมการประกอบธุรกิจนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบนำคนต่างด้าวหรือหลอกลวงคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันอาจทำให้เกิดการลุกลามของปัญหาไปสู่การกระทำอันเป็นการค้ามนุษย์

การควบคุมกระบวนการจัดหาแรงงานต่างด้าว

- พระราชกำหนดฯ ควบคุมการดำเนินงานของบริษัทจัดหางานที่ไม่ได้จดทะเบียนและเครือข่ายจัดหางานที่ไม่เป็นทางการ โดยกำหนดให้มีช่องทางในการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทย 2 ช่องทาง คือ 1) ผ่านบริษัทจัดหางาน และ 2) ผ่านนายจ้าง
- บริษัทจัดหางานและนายจ้าง จะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางานก่อน จึงจะสามารถนำเข้าแรงงานต่างด้าวเข้ามาในประเทศไทย ดังนี้ 1) บริษัทจัดหางานจะต้องจดทะเบียนกับกระทรวงแรงงาน 2) นายจ้างจะต้องได้รับอนุญาต โดยกระบวนการดังกล่าวจะช่วยให้กรมการจัดหางานสามารถควบคุมดูแลกระบวนการจัดหาแรงงานสำหรับแรงงานต่างด้าว และควบคุมบริษัทจัดหางานและนายจ้างในการนำแรงงานต่างด้าวเพื่อเข้ามาทำงานในประเทศไทย

เพิ่มบทกำหนดโทษ ในกรณีที่มีการนำเข้าแรงงานผิดกฎหมาย

- พระราชกำหนดนี้เพิ่มอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบเกี่ยวกับการนำคนต่างด้าวมาทำงานเพื่อปราบปรามบริษัทจัดหางานที่นำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- หากมีการฝ่าฝืนพระราชกำหนดนี้ โดยประกอบธุรกิจการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ โดยไม่ได้รับอนุญาต มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1-3 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000-60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- กรณีหลอกลวงผู้อื่นว่าสามารถนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ และโดยการหลอกลวงนั้น ได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ถูกหลอกลวง มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 3-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 60,000-200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- กรณีกระทำโดยร่วมกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป หรือโดยสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม ระวังโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้กึ่งหนึ่ง หรืออาจถูกจำคุกได้สูงถึง 15 ปี หรือปรับ 300,000 บาท

กำหนดระเบียบการจัดหางานเพื่อป้องกันการใช้แรงงานผิดนัด

- พระราชกำหนดฯ ฉบับนี้ ช่วยลดภาระด้านค่าใช้จ่ายของแรงงานต่างด้าวลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยกำหนดให้นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่นทั้งหมด รวมถึงค่าธรรมเนียมในการขอใบอนุญาตทำงาน ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก และอาหาร
- พระราชกำหนดฯ ห้ามไม่ให้บริษัทจัดหางานและนายจ้างที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย เรียกร้องขอค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมจากแรงงานต่างด้าว หากบริษัทจัดหางานและนายจ้างไม่ปฏิบัติตามพระราชกำหนด จะต้องได้รับโทษจำคุก 1 ปี และปรับเป็นเงินจำนวน 5 เท่า ของจำนวนเงินที่เรียกจากลูกจ้าง

ปรับปรุงสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของแรงงาน

- บริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ไม่สามารถละทิ้งแรงงานต่างด้าวให้พ้นจากความรับผิดชอบทันทีเมื่อแรงงานเหล่านี้เริ่มต้นทำงานในราชอาณาจักรไทย ในกรณีที่สัญญาการจ้างงาน หรือสภาพการทำงานไม่ตรงกับที่ได้ตกลงกันไว้ หรือการจ้างงานยุติลงก่อนที่สัญญาการจ้างงานจะสิ้นสุด บริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายจะต้องหางานที่เหมาะสมเป็นการทดแทนให้กับแรงงาน
- บริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย จะต้องวางหลักประกันเป็นเงินไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท เพื่อประกันความเสียหายที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามพระราชกำหนดนี้ นายจ้างที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายให้นำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศด้วยตนเอง ต้องวางหลักประกันการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงาน เพื่อประกันความเสียหายที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามพระราชกำหนดนี้ โดยวงเงินประกันขึ้นอยู่กับจำนวนแรงงานต่างด้าว แต่ไม่เกิน 1 แสนบาท ต่อนายจ้างหนึ่งราย เงินประกันเหล่านี้จะนำไปใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งกลับแรงงานต่างด้าวที่มีความประสงค์จะกลับภูมิลำเนา

ตาราง 36 : บริษัทจัดหางานและนายจ้างที่มีใบอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศ ตามพระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559 (21 พฤศจิกายน-27 ธันวาคม 2559)

จำนวนผู้รับอนุญาต (ราย)	จำนวนนายจ้างที่ใช้บริการ	จำนวนคนต่างด้าว (คน)		
		กัมพูชา	ลาว	เมียนมา
7 บริษัท*	164	408	152	129

* 7 บริษัท เก็บหลักประกัน บริษัทละ 5 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 35 ล้านบาท

จำนวนนายจ้างที่มีใบอนุญาตนำเข้าแรงงานต่างด้าว	จำนวนคนต่างด้าว (คน)		
	กัมพูชา	ลาว	เมียนมา
866	6,860	750	1,114

โปรดดูรายละเอียดของพระราชกำหนดฯ ในแผนภาพที่ 39

แผนภาพที่ 39 : พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างภายในประเทศ พ.ศ. 2559

4

พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างภายในประเทศ พ.ศ. 2559

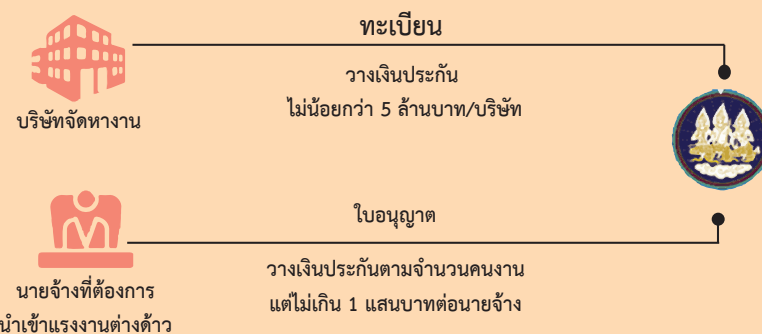
การแก้ปัญหาค้ามนุษย์และเพิ่มความคุ้มครองแรงงานต่างด้าว

กระบวนการจัดหางาน
ไม่เป็นทางการ

1. การควบคุมกระบวนการจัดหาแรงงานต่างด้าว

พรก. ควบคุมการดำเนินงานของบริษัทจัดหางานที่ไม่ได้จดทะเบียน และเครือข่ายจัดหางานที่ไม่เป็นทางการ โดยกำหนดให้มีช่องทางในการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทย 2 ช่องทาง

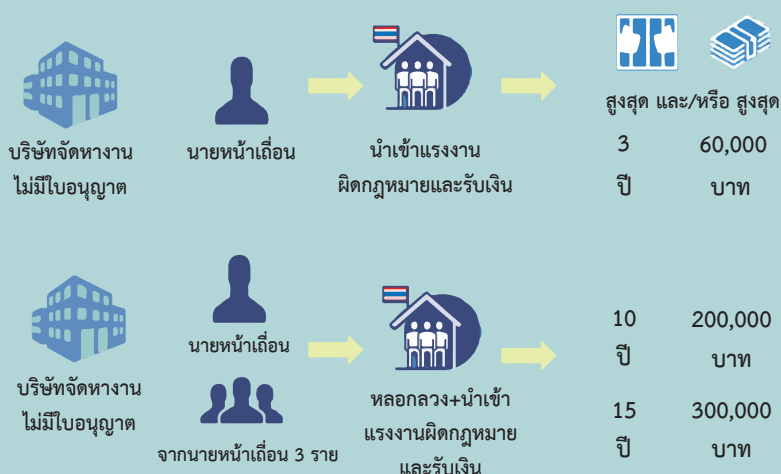
- กรมการจัดหางานสามารถตรวจสอบวิธีการจัดหางาน จำนวนบริษัทจัดหางานที่ได้รับใบอนุญาต นายจ้างที่มีใบอนุญาต และจำนวนแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทย

ขาดบทลงโทษ
ที่ชัดเจน
ในการจัดหางาน
ที่ผิดกฎหมาย

2. เพิ่มบทกำหนดโทษ ในกรณีที่มีการนำเข้าแรงงานผิดกฎหมาย

- พรก. เพิ่มอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบเกี่ยวกับการนำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศไทย
- ตัวอย่างการลงโทษ

แผนภาพที่ 39 : พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างภายในประเทศ พ.ศ. 2559 (ต่อ)

4

พระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างภายในประเทศ พ.ศ. 2559

การแก้ปัญหาการค้ามนุษย์และเพิ่มความคุ้มครองแรงงานต่างด้าว

แรงงานต่างด้าว
ต้องจ่ายค่าธรรมเนียม

3. กำหนดระเบียบการจัดหางานเพื่อป้องกันการใช้แรงงานขัดหนี้

ค่าธรรมเนียมการจัดหางาน ต้องจ่ายโดยนายจ้าง ไม่ใช่โดยแรงงานต่างด้าว

ห้ามไม่ให้บริษัทจัดหางานและนายจ้างที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย
เรียกหรือขอค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมจากแรงงานต่างด้าว

บริษัทจัดหางาน
ที่ได้รับอนุญาต

นายจ้าง
ที่ได้รับอนุญาต

สูงสุด
1 ปี

สูงสุด
5 เท่า ของจำนวน
ที่เรียกจากคนงาน

แรงงานต่างด้าว
ถูกบริษัทจัดหางาน
ทอดทิ้ง

4. ปรับปรุงสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของแรงงาน

บริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ไม่สามารถละทิ้งแรงงานต่างด้าวให้พ้นจากความรับผิดชอบ
เมื่อแรงงานเริ่มต้นทำงานในประเทศไทย หากสัญญาการจ้างงานหรือสภาพการทำงานไม่ตรงกับที่ได้ตกลงกันไว้
หรือการจ้างงานยุติลงก่อนที่สัญญาการจ้างงานจะสิ้นสุด บริษัทจัดหางานต้องหางานที่เหมาะสม
เป็นการทดแทนให้กับแรงงาน

บริษัทจัดหางานและนายจ้างที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย จะต้องวางเงินประกัน
ต้องวางหลักประกันเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดส่งแรงงานต่างด้าวกลับภูมิลำเนา

4.5.2 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

สถานะปัจจุบัน : พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 อยู่ระหว่างการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยขณะนี้ได้ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2559 และอยู่ระหว่างประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

การจัดช่องว่าง : เนื้อหาสำคัญของการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับนี้ คือ **การเพิ่มอัตราโทษกรณีความผิดที่กระทำต่อแรงงานเด็ก** ตัวอย่างเช่น 1) เพิ่มอัตราโทษ ในกรณีที่นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ทำงาน 2) เพิ่มอัตราโทษในกรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานที่อาจเป็นอันตราย หรือให้ทำงานในสถานที่ต้องห้าม โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับตั้งแต่ 400,000–800,000 บาท ต่อลูกจ้างหนึ่งคนหรือทั้งจำทั้งปรับ และหากลูกจ้างได้รับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ หรือถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 4 ปี หรือปรับไม่น้อยกว่า 800,000–2,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.5.3 การเข้าสู่มาตรฐานสากล

4.5.3.1 มาตรฐานแรงงานไทย

มาตรฐานแรงงานไทย TLS 8001–2010 หรือความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจไทย มีมาตั้งแต่ปี 2546 โดยมีข้อกำหนดสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อสังคมด้านแรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ **แนวทางของการใช้มาตรฐานแรงงานไทย** มีการบูรณาการ ISO 9001 SA 8000 อนุสัญญา ILO ที่เกี่ยวข้อง²² กฎหมายแรงงานไทยที่เกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงาน ความปลอดภัยในการทำงาน สุขภาพและสิ่งแวดล้อม และสวัสดิการแรงงาน ฯลฯ ในเดือนธันวาคม 2559 มีสถานประกอบกิจการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแรงงานไทยแล้วจำนวน 1,892 แห่ง

4.5.3.2 แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานประกอบกิจการในอุตสาหกรรมประมงทะเลและกิจการที่เกี่ยวข้อง ฟาร์มเลี้ยงกุ้ง และอุตสาหกรรมสัตว์ปีก นำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good labour Practice : GLP) ไปใช้เป็นแนวทางเบื้องต้น ในการปรับปรุงสภาพการจ้างและสภาพการทำงาน กระทรวงแรงงานและองค์การแรงงานระหว่างประเทศทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด เพื่อพัฒนาแนวทางการปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี

โดยปัจจุบันมีสถานประกอบกิจการใช้หลักการหรือแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีจำนวน 499 แห่ง แบ่งเป็น 1) สถานประกอบกิจการในอุตสาหกรรมประมงทะเลและกิจการที่เกี่ยวข้อง และฟาร์มเลี้ยงกุ้งจำนวน 157 แห่ง 2) สถานประกอบกิจการในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกจำนวน 342 แห่ง

²² อนุสัญญา ILO รวมถึงอนุสัญญาฉบับที่ 29, 87, 98, 100, 105, 111, 135, 138, 155, 164, 177, และ 182 และรวมถึงข้อเสนอแนะฉบับที่ 146 และ 164 ปฏิญญาไตรภาคี ILO ว่าด้วยสถานประกอบการข้ามชาติและนโยบายสังคม 2000 ปฏิญญา ILO เรื่องความยุติธรรมทางสังคมสำหรับการโลกาภิวัตน์ที่เป็นธรรม 2008 และ ILO Code of Practice on HIV/AIDS and the world of work 2001 นอกจากนี้ ยังมีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน 1948 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ 1979 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก 1989

ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2559 มีสถานประกอบกิจการที่แสดงความตั้งใจ จะนำหลักการ แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีไปใช้ในสถานประกอบกิจการฟาร์ม อุตสาหกรรมสัตว์ปีกและกิจการที่เกี่ยวข้องจำนวน 3,617 แห่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานประกอบการเหล่านี้ เข้าใจความสำคัญของแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีและมีความตั้งใจที่จะปรับปรุงมาตรฐานแรงงานให้ดีขึ้น

4.5.4 อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ

กระทรวงแรงงานได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำรายงานวิเคราะห์ช่องว่างในการรับรอง อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 188 คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนไตรภาคี และองค์กรภาคประชาสังคม ซึ่งรายงานวิเคราะห์ช่องว่างดังกล่าว ได้นำส่งให้กับ ILO ประจำประเทศไทย เพื่อส่งมอบต่อไปยังสำนักงานใหญ่ในกรุงเจนีวา จากนั้นจะได้ร่วมกันจัดประชุมไตรภาคี ก่อนยกร่างกฎหมายเสนอคณะรัฐมนตรี และเข้าสู่กระบวนการรับรองอนุสัญญาฯ กับพิธีสาร ทั้ง 2 ฉบับ ภายในปี 2560

กระทรวงแรงงานและองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ยังร่วมกันจัดทำกรวิเคราะห์ช่องว่างของกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องในการรับรองพิธีสารภายใต้อนุสัญญา ILO ฉบับที่ 29 (พิธีสารปี 2557 ภายใต้อนุสัญญาเรื่องแรงงานบังคับ ปี 1930) ซึ่งแล้วเสร็จในเดือนพฤศจิกายน 2559 กระทรวงแรงงานจะจัดประชุมในต้นปี 2560 เพื่อรับรองรายงานและดำเนินการในขั้นต่อไป

ประเทศไทยยังอยู่ระหว่างพิจารณารับรองอนุสัญญาของ ILO ฉบับที่ 98 ว่าด้วยการรวมตัว และร่วมเจรจาต่อรอง รวมทั้งได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของไทยที่สำคัญ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพิจารณารับรองอนุสัญญาฉบับดังกล่าว เมื่อดำเนินการแก้ไขกฎหมายเรียบร้อยแล้ว กระทรวงแรงงาน จะจัดประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนายจ้าง ลูกจ้าง ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ หลังจากนั้นจะเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อรับรองอนุสัญญาฉบับดังกล่าวต่อไป

4.6 การวางกลไกเพื่อคุ้มครองกลุ่มเสี่ยงอื่น นอกเหนือจากแรงงานต่างด้าว จากการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงานให้ดียิ่งขึ้น

4.6.1 การควบคุมดูแลระบบการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ

4.6.1.1 การส่งเสริมการไปทำงานต่างประเทศโดยรัฐเป็นผู้จัดส่ง

เพื่อช่วยเหลือแรงงานไทยที่ต้องการไปทำงานต่างประเทศ กระทรวงแรงงานได้ดำเนินการ ส่งเสริมให้มีการจัดส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศ โดยรัฐต่อรัฐ หรือกระบวนการเพื่อป้องกันไม่ให้แรงงาน ถูกแสวงประโยชน์ โดยในระหว่างเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2559 มีการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ โดยรัฐจัดส่งจำนวน 11,891 คน สามารถประหยัดเงินได้จำนวน 2,279,783,444 บาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 37 : จำนวนแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศโดยรัฐเป็นผู้จัดส่ง

ประเทศที่ส่งไปทำงาน	จำนวน (คน)	ค่าใช้จ่ายจัดส่งโดยรัฐ / คน (บาท)	ถ้าส่งโดยเอกชน จะต้องจ่าย / คน (บาท)	ประหยัดเงินได้คนละ (บาท)	ลดค่าใช้จ่ายรวม (บาท)
1 อิสราเอล	5,801	79,328	300,000	220,672	1,280,118,272
2 สาธารณรัฐเกาหลี	5,737	20,244	180,000	159,756	916,520,172
3 ญี่ปุ่น	256	15,000	300,000	285,000	72,960,000
4 ไต้หวัน	97	15,000	120,000	105,000	10,185,000
รวม	11,891				2,279,783,444

4.6.1.2 การดำเนินคดีบริษัทจัดหางาน และสาย/นายหน้าเถื่อน

รัฐบาลยังคงตรวจสอบ ควบคุม บริษัทจัดหางานอย่างเข้มข้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดของผู้รับอนุญาตจัดหางาน และลงโทษนายหน้าจัดหางานที่กระทำผิดกฎหมาย ตรวจตราการลักลอบจัดหางานของสายนายหน้าเถื่อน เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้แรงงานต่างด้าวต้องประสบปัญหาค่าใช้จ่ายที่สูงเกินความจริงและอาจเข้าข่ายแรงงานขูดหิน โดยในตาราง 38-39 แสดงให้เห็นผลการดำเนินงานดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ตาราง 38 : จำนวนบริษัทจัดหางานที่ถูกลงโทษตามกฎหมาย เปรียบเทียบระหว่างปี 2558-2559

รายการ	การลงโทษ ปี พ.ศ. 2558	การลงโทษ ปี พ.ศ. 2559
พักใช้ใบอนุญาต	3 บริษัท (พักใช้ใบอนุญาต 30 วัน 2 บริษัท และ 60 วัน 1 บริษัท)	3 บริษัท (พักใช้ใบอนุญาต 60 วัน)
เพิกถอนใบอนุญาต	-	-
ดำเนินคดีอาญา	7 บริษัท	6 บริษัท (6 คดี)*

* ในจำนวน 6 คดี 6 บริษัทนี้ อยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน 3 บริษัท อยู่ระหว่างประสานการดำเนินคดีต่อไปจำนวน 2 บริษัท เปรียบเทียบปรับจำนวน 1 บริษัท สำหรับคดีที่ชั้นพนักงานสอบสวน 3 บริษัท มีการหักเงินประกันที่บริษัทได้วางไว้กับกระทรวงแรงงานคืนให้แก่ลูกจ้างแล้ว

ตาราง 39 : การดำเนินคดีสาย/นายหน้าเถื่อน เปรียบเทียบระหว่างปี 2558-2559

ปี	ผู้เสียหาย (คน)					จำนวนสาย/นายหน้าเถื่อน ที่ถูกดำเนินคดี (คน)					จำนวนคดี (คดี)				
	รวม	ชั้น พนักงาน สอบสวน	ชั้น อัยการ	ชั้นศาล	คดีถึง ที่สุด	รวม	ชั้น พนักงาน สอบสวน	ชั้น อัยการ	ชั้นศาล	คดีถึง ที่สุด	รวม	ชั้น พนักงาน สอบสวน	ชั้น อัยการ	ชั้นศาล	คดีถึง ที่สุด
2558	287	101	134	7	45	68	34	28	3	3	73	36	28	3	6
2559	187	153	24	6	4	108	86	16	4	2	91	79	8	2	2

4.6.1.3 การให้ความช่วยเหลือแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ

กระทรวงแรงงานได้จัดตั้งศูนย์ประสานบริการการไปทำงานต่างประเทศในส่วนภูมิภาค จำนวน 10 ศูนย์ เพื่อให้ความช่วยเหลือแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ศูนย์ประสานบริการการไปทำงานต่างประเทศในส่วนภูมิภาคนี้ เป็นศูนย์รวมของการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จและบูรณาการ ณ จุดเดียวกัน อาทิ ธนาคาร บริการสุขภาพ และบริษัทจัดหางาน ซึ่งคนหางานสามารถเข้าถึงบริการได้ด้วยตนเอง จนจบกระบวนการเมื่อไปทำงานต่างประเทศ บริการแบบครบวงจรของศูนย์จึงช่วยป้องกันการค้ามนุษย์ โดยขจัดความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากนายหน้าของแรงงานไทย โดยตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-พฤศจิกายน 2559 มีคนหางานมาใช้บริการจำนวน 38,684 คน และได้เดินทางไปทำงานต่างประเทศแล้วจำนวน 20,902 คน

กระทรวงแรงงานยังได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ โดยใน ปี 2559 กิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์มีดังต่อไปนี้

- ◇ โครงการเครือข่ายชุมชนร่วมรณรงค์ป้องกันการหลอกลวงและลักลอบไปทำงานต่างประเทศ สามารถสร้างเครือข่ายได้จำนวน 66,452 คน
- ◇ โครงการเคาะประตูบ้านเพื่อป้องกันการหลอกลวงคนหางานไปทำงานต่างประเทศ มีผู้รับทราบข้อมูลจำนวน 8,670 คน
- ◇ โครงการเตรียมความพร้อมให้คนหางานเพื่อป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ในการไปทำงานต่างประเทศ เพื่อให้คนหางานได้รู้กลวิธีการหลอกลวงของสาย/นายหน้าจัดหางานเถื่อน วิธีการป้องกันตัวเองไม่ให้ถูกหลอก เข้าใจขั้นตอนการจ่ายเงินค่าบริการและค่าใช้จ่ายตามกฎหมายกำหนด ฯลฯ ฝึกอบรมให้คนหางานในภาคกลาง เหนือ และอีสานจำนวน 2,640 คน
- ◇ โครงการฝึกอบรมคนหางานที่ทำสัญญาจ้างและอยู่ระหว่างรอเดินทางไปสาธารณรัฐเกาหลี มีผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 369 คน
- ◇ โครงการจัดฝึกอบรมให้คนหางานที่จะเดินทางไปทำงานภาคเกษตรในประเทศอิสราเอล จำนวน 705 คน

- ◊ เผยแพร่ข่าวประชาสัมพันธ์จำนวน 19 ครั้ง สื่อสิ่งพิมพ์และวารสาร 80 ครั้ง สื่อวิทยุ 6 ครั้ง สื่อโทรทัศน์ 30 ครั้ง สื่อออนไลน์/โซเชียลมีเดีย 49 ครั้ง

4.6.2 การขจัดปัญหาแรงงานเด็ก

4.6.2.1 นโยบายและแผนระดับชาติเพื่อขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558–2563

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับมาตรการป้องกันและหาทางแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย โดยนโยบายและแผนระดับชาติเพื่อขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ฉบับที่ 2 ประจำปี พ.ศ. 2558–2563 ได้กำหนดแนวทางในการขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผล โดยประเทศไทยมีเป้าหมายที่จะขจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายให้หมดสิ้นภายในปี 2563

4.6.2.2 การสำรวจการทำงานของเด็ก

กระทรวงแรงงาน ได้ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดำเนินการสำรวจการทำงานของเด็กในประเทศไทยในปี 2558 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนธันวาคม 2558 ซึ่งผลการสำรวจ พบว่า ประเทศไทยมีเด็ก อายุ 5–17 ปี จำนวน 10.88 ล้านคน ส่วนใหญ่เรียนหนังสือ ร้อยละ 66.2 (7,199,915 คน) เป็นเด็กทำงาน ร้อยละ 6.4 (692,819 คน) เข้าข่ายแรงงานเด็กร้อยละ 2.9 (312, 675 คน)

เพื่อให้เห็นภาพของประชากรเด็กที่ทำงานชัดเจนยิ่งขึ้น กระทรวงแรงงาน อยู่ระหว่างประสานความร่วมมือกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และสำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดทำแผนการดำเนินโครงการสำรวจข้อมูลการทำงานของเด็ก ในประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2560 โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินโครงการ 21 เดือน

4.6.2.3 กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงาน พ.ศ. 2559

เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2559 กระทรวงแรงงานได้ออกกฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงาน พ.ศ. 2559 โดยเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงาน โดยไม่ให้ทำงานในสถานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และสถานประกอบกิจการที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการแปรรูปสัตว์น้ำ ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 โดยผลการดำเนินการตามกฎกระทรวงดังกล่าว แสดงให้เห็นในตาราง 40 ดังนี้

ตาราง 40 : ผลการดำเนินการตามกฎกระทรวงที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงาน

ปี	สปก. ผ่านการตรวจ	ลูกจ้าง	พบการกระทำ ความผิด	ออกคำสั่ง	ดำเนินคดี	เปรียบเทียบปรับ (บาท)
2558	150	43,676	46	38	6	64,000
2559	417	109,433	59	49	10	-

4.6.2.4 การดำเนินคดีการใช้แรงงานเด็ก

ในระหว่างปี 2559 กระทรวงแรงงานมีการดำเนินมาตรการเพื่อแก้ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก โดยตรวจพบการใช้แรงงานเด็ก 51 กรณี (ในจำนวนนี้เป็นการใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี 23 กรณี และเป็นการใช้แรงงานเด็กอายุระหว่าง 15-18 ปี 28 กรณี)

จากจำนวนการใช้แรงงานเด็กทั้งหมด มี 13 กรณี ที่ถูกดำเนินคดี และเสียค่าปรับรวม 582,000 บาท อยู่ในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รับเรื่อง 36 กรณี และอยู่ระหว่างการรวบรวมพยานหลักฐาน 2 กรณี

4.6.3 มาตรการป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสตรีและเด็ก

4.6.3.1 แผนปฏิบัติการและมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านสตรีและเด็ก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการและมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านสตรีและเด็ก 11 ด้าน ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 40

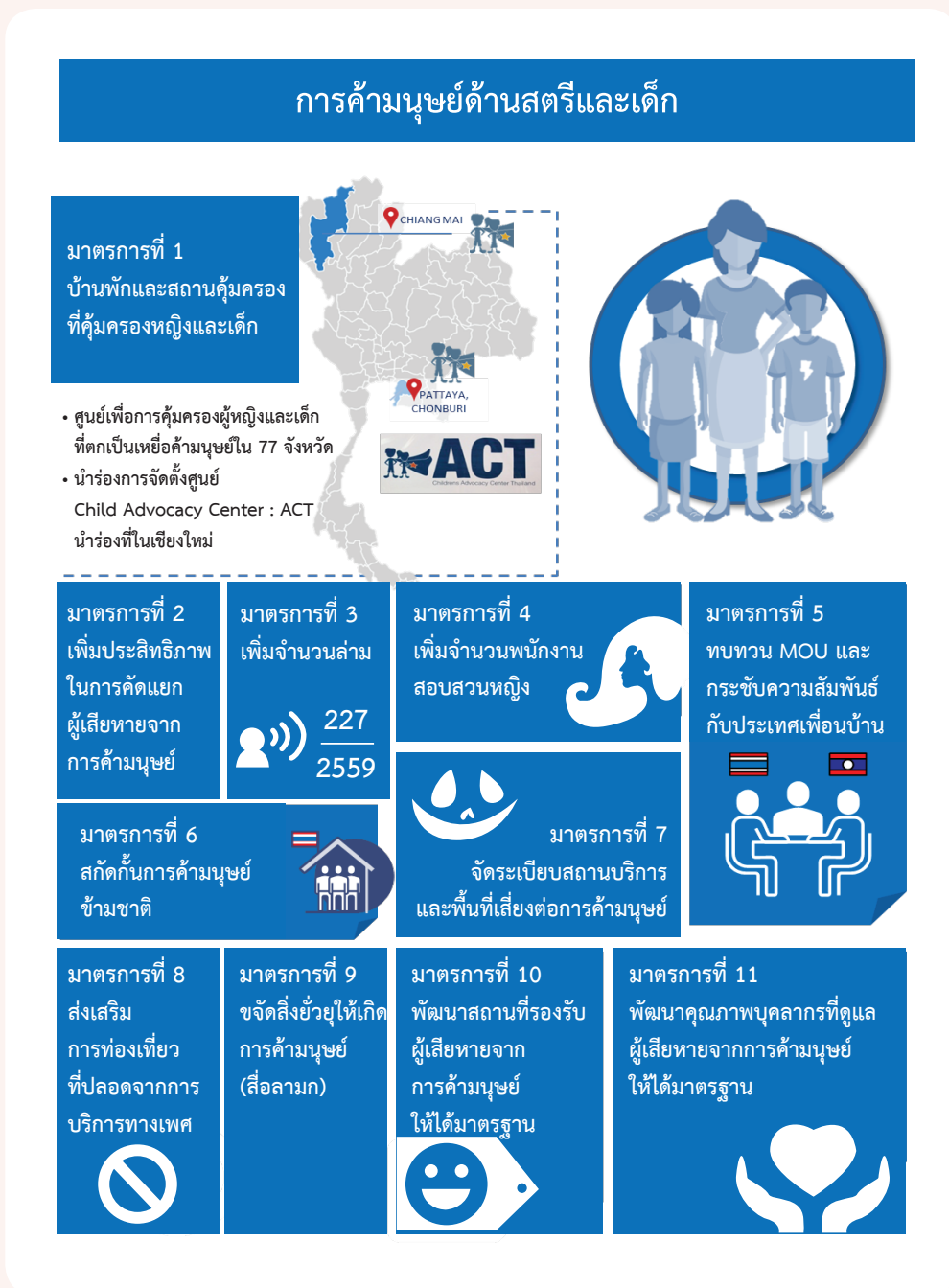
และเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวง พม. จึงได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านสตรีและเด็ก โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการประชุม คณะอนุกรรมการด้านกิจการสตรี และเพื่อหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรการเพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ด้านสตรีและเด็ก ผลของการประชุมจะรายงานต่อนายกรัฐมนตรี กระทรวง พม. ยังได้จัดโครงการอบรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานด้านการค้ามนุษย์ในสตรีและเด็กอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการจัดสัมมนาสำหรับสื่อมวลชนเพื่อสร้างความตระหนักในประเด็นเหล่านี้

นอกจากนี้ กระทรวง พม. ได้จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์ไม่ให้นักท่องเที่ยวซื้อบริการทางเพศจากเด็ก โดยได้ติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ดังกล่าวที่ท่าอากาศยานนานาชาติ ได้แก่ สนามบินสุวรรณภูมิ สนามบินดอนเมือง ซึ่งถือเป็นจุดแรกที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึง รวมถึงการติดตั้งป้ายรณรงค์ประชาสัมพันธ์บริเวณสนามบินในพื้นที่ต่างจังหวัดซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ อุบลราชธานี ขอนแก่น ภูเก็ต สงขลา (หาดใหญ่) เพื่อประชาสัมพันธ์และรณรงค์ไม่ให้นักท่องเที่ยวซื้อบริการทางเพศจากเด็ก

นอกจากนี้ ในปี 2559 ได้มีการจัดสัมมนา “เสริมสร้างความตระหนักปัญหาการค้ามนุษย์” ให้แก่เครือข่ายการท่องเที่ยวจำนวน 200 คน

กระทรวงมหาดไทยเพิ่มความพยายามในการคุ้มครองผู้หญิงและเด็กจากการถูกระทำ ความรุนแรง โดยออกตรวจในคาราโอเกะ สถานบันเทิง และสถานประกอบการทางธุรกิจที่จำหน่ายแอลกอฮอล์ เนื่องจากสถานที่เหล่านี้เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ในปี 2559 กระทรวงมหาดไทยได้ทำการจับกุมและดำเนินคดีทั้งหมด 250 คดี และปิดสถานบริการซึ่งละเมิดกฎหมาย 270 แห่ง

แผนภาพที่ 40 : แผนปฏิบัติการและมาตรการเร่งด่วน
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านสตรีและเด็ก

4.6.3.2 ศูนย์ Child Advocacy Center : ACT

การคุ้มครองเด็กจากการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นภารกิจที่สำคัญสำหรับ
รัฐบาล ในปี 2558 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในระดับสากล ได้แก่ FBI HSI
และ NCA ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น HUG Project มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก
และ Freedom Story จัดตั้งศูนย์ Child Advocacy Center (ACT) ขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี 2558 เป็นศูนย์แรก
โดยมีแผนที่จะจัดตั้งศูนย์ ACT อีก 2 แห่ง ในพัทยาและภูเก็ต

วัตถุประสงค์ของศูนย์ ACT คือ เพื่อคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงหาประโยชน์ โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษในด้านการช่วยเหลือ สอบสวน เพื่อส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมาย และใช้แนวทาง “ตำรวจชุมชน” (Community Policing) เพื่อแก้ปัญหาการแสวงหาประโยชน์จากเด็ก

แผนงานด้านการป้องกันที่สำคัญของศูนย์ ACT มีดังต่อไปนี้

- ◇ โครงการฝึกอบรมเรื่องการแสวงหาประโยชน์จากเด็ก 9 ครั้ง กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก 267 คน
- ◇ โครงการฝึกอบรมเรื่องการค้ามนุษย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง นโยบายคุ้มครองเด็กและการบังคับใช้กฎหมาย 5 ครั้ง สำหรับผู้ใหญ่ 51 คน
- ◇ โครงการ “Molding Stars” ซึ่งเป็นโครงการสอนวิชาภาษาอังกฤษและวิชาอื่น ๆ แก่เด็กนักเรียน 37 คน 2 วันต่อสัปดาห์

ศูนย์ ACT ยังได้ให้การสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายในกรณีการค้ามนุษย์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ :

- ◇ สืบข้อเท็จจริงเบื้องต้น 34 กรณี โดยมี 12 กรณี ที่นำไปสู่การจับกุมหรือออกหมายค้น
- ◇ ช่วยเหลือและคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 19 ราย
- ◇ ให้ความช่วยเหลือ 5 กรณี ซึ่งจบลงด้วยการพิพากษาลงโทษ
- ◇ พัฒนาแผนงานบำบัดฟื้นฟู ซึ่งรวมถึงการให้คำปรึกษาแก่เด็ก
- ◇ ช่วยเหลือผู้เสียหายจากกรณีล่วงละเมิดทางเพศในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 2 ราย ส่งผลให้ผู้ต้องหาต้องโทษจำคุก 10 ปี
- ◇ ช่วยเหลือ DSI และ TICAC ในการสืบค้นข้อเท็จจริง ค้นคว้าวิจัย และให้ความช่วยเหลือในด้านการสัมภาษณ์ จนนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาชาวต่างชาติที่มีสื่อลามกเด็กไว้ในครอบครอง
- ◇ ทำงานร่วมกับผู้เสียหาย ซึ่งนำไปสู่การจับกุมผู้ต้องหาที่ล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก และระบุดตัวผู้เสียหายได้ 5 ราย
- ◇ ศูนย์ ACT เชียงใหม่จัดการอบรมให้กับบุคลากรศูนย์ ACT พิทยาและภูเก็ต

4.6.3.3 การจัดการอุปสงค์ของการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก

1) มาตรการและความก้าวหน้าในการดำเนินงานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และตำรวจท่องเที่ยว

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดำเนินมาตรการเพื่อขจัดปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อค้าประเวณี โดยมีการจัดอบรมหลายครั้งให้กับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องการค้ามนุษย์ โดยในปี 2559 ได้ดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้

- **โครงการอบรม 6 ครั้ง** ในเชียงใหม่ อุบลราชธานี ภูเก็ต ตาก กรุงเทพฯ และชลบุรี โดยมีผู้เข้าร่วม 417 คน รวมถึงนักเรียน นักศึกษา นายจ้าง เยาวชน และภาคธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐและนักวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในการป้องกันการแสวงประโยชน์ทางเพศต่อเด็ก และสร้างความตระหนักเรื่องการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมถึงเสริมสร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหาค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย

- การสร้างความตระหนักผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น “**โครงการตำรวจชุมชน**” และโครงการอาสาสมัครช่วยตำรวจท่องเที่ยวในการเฝ้าระวังและป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

- การประกาศเจตนารมณ์สาธารณะว่าจะต่อต้านการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย

- เสริมสร้างความตระหนักเรื่องการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณี แก่ นายจ้างในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและสาธารณชนทั่วไปในพื้นที่การท่องเที่ยว ผู้ประกอบการจะต้องเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวให้แก่พนักงานท่องเที่ยวและลูกจ้าง ให้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ทันทีเมื่อพบเห็นเหตุการณ์

2) การเฝ้าระวังผู้ต้องสงสัยว่าเคยกระทำความผิดคดีล่วงละเมิดเด็ก

รัฐบาลยังเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการตรวจสอบ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ต้องสงสัยเดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ต้องสงสัยว่าเคยกระทำความผิดฐานล่วงละเมิดเด็ก โดยตาราง 41 แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการรับมือกับคนกลุ่มนี้

ตาราง 41 : จำนวนผู้ที่ถูกปฏิเสธไม่ให้เข้ามาในราชอาณาจักร

ปี	ถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้พำนักอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว	ขึ้นบัญชีดำ
2558	64	41
2559	6	82

4.6.3.4 การขจัดสื่อลามกอนาจารเด็ก

ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามและขจัดสื่อลามกอนาจารเด็กหลายฉบับ ฉบับแรกคือ **ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/1** ซึ่งระบุว่า ผู้ใดครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าผู้กระทำความผิดนี้ส่งต่อซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็กแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับ ไม่เกิน 140,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/1 ระบุว่า ผู้ใด (1) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้าเพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็ก (2) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก แจกจ่ายหรือแสดงอวดแก่ประชาชน หรือให้เข้าสื่อลามกอนาจารเด็ก (3) เพื่อจะช่วยให้แพร่หลาย หรือการค้า สื่อลามกอนาจารเด็กแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรา นี้ หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าสื่อลามกอนาจารเด็กดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ 3-10 ปี และปรับตั้งแต่ 60,000-200,000 บาท

กฎหมายที่เกี่ยวข้องอีกฉบับหนึ่ง คือ **พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550** ระบุว่า ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามก และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ยังระบุว่าการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หมายถึงรวมถึงการผลิตและเผยแพร่วัสดุลามก และผู้ที่จัดหา ซื้อ หรือขายวัสดุ ลามกเหล่านี้ ถือว่ามีความผิดฐานค้ามนุษย์

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังกำหนดว่า ผู้ใดโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไป เพื่อการ อนามัยหญิงและเด็กเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น ถือเป็นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/1 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ส่งผลให้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจพบหลักฐานเพิ่มเติม คดีนั้นอาจมีการเพิ่มข้อหา ค้ามนุษย์เข้าไปด้วยได้

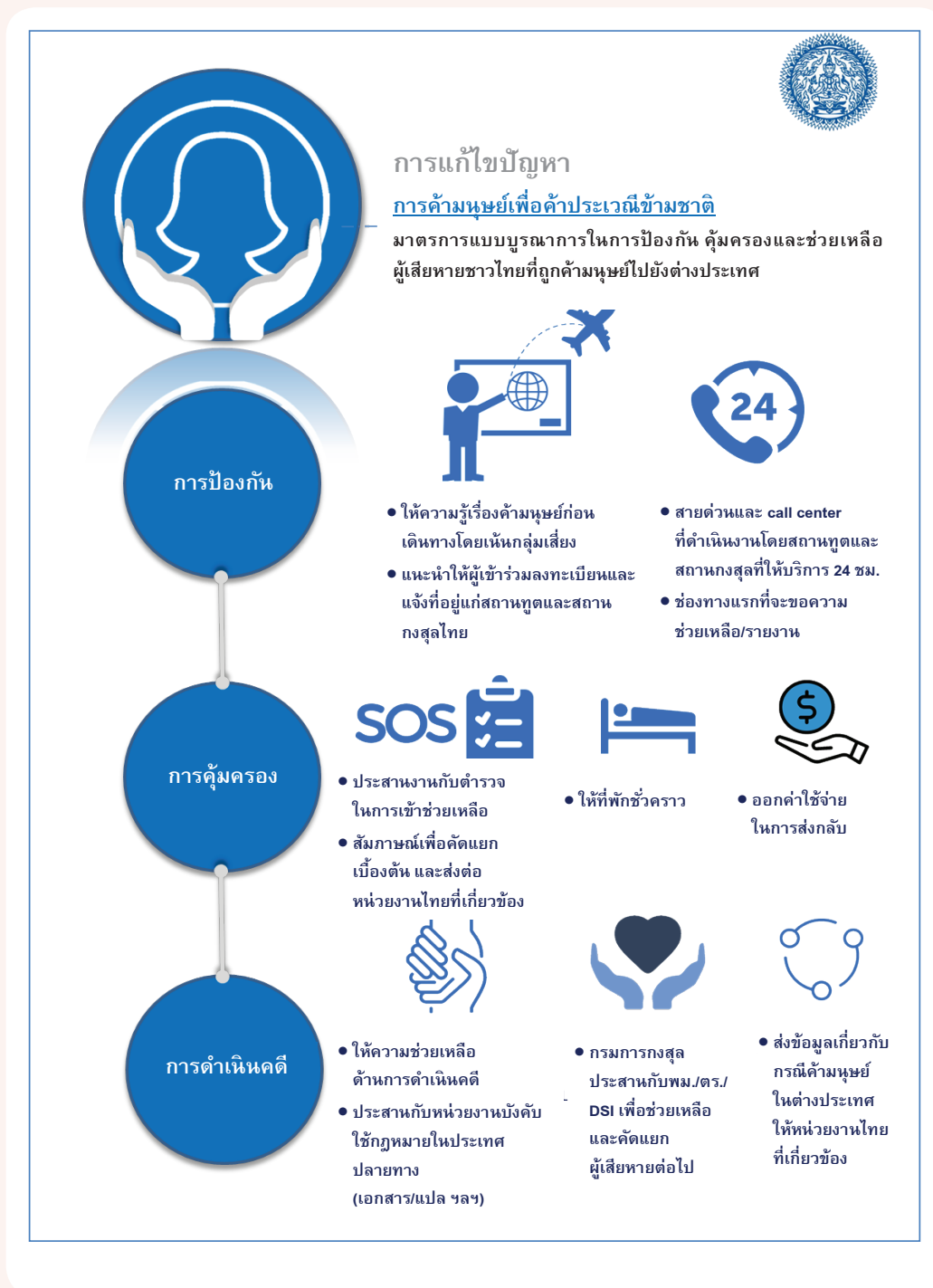
4.6.4 การแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ข้ามชาติในการค้าประเวณี

ประเทศไทยใช้แนวทางแบบบูรณาการในการป้องกัน คัดกรอง และช่วยเหลือผู้เสียหายชาวไทย ที่ถูกค้ามนุษย์ไปยังต่างประเทศ ประการแรก มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ก่อนออกเดินทาง โดยเน้น ที่กลุ่มเสี่ยง ซึ่งผู้เข้าร่วมจะได้รับการแนะนำให้ไปลงทะเบียนและแจ้งที่อยู่ของตนไว้ที่สถานทูตและสถานกงสุลไทย ในต่างประเทศ นอกจากนี้ สายด่วนให้คำปรึกษายังสามารถใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง

ในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในต่างประเทศ สถานทูตและสถานกงสุลไทย ยังประสานงานกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในประเทศนั้น ๆ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือ และสัมภาษณ์เพื่อคัดกรอง เบื้องต้น รวมทั้งส่งต่อกรณีค้ามนุษย์ไปยังหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง และช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการส่งกลับ โดยพิจารณาเป็นรายกรณีไป

กระทรวงการต่างประเทศยังให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายในด้านการดำเนินคดี และกรรมการกงสุลประสานกับกระทรวง พม. ตำรวจ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้การช่วยเหลือในการคัดแยกผู้เสียหาย โปรดดูรายละเอียดได้จากแผนภาพที่ 41

แผนภาพที่ 41 : การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เพื่อการค้าประเวณี

4.6.5 การลดจำนวนขอทานอย่างบูรณาการ

ประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 เพื่อเป็นการป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการถูกค้ามนุษย์ โดยมีสาระสำคัญให้มีการจัดระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทาน การควบคุมการขอทาน โดยการแยกผู้แสดงความสามารถออกจากการเป็นผู้ทำการขอทาน กำหนดความผิดทางอาญาของผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งมาตรการดังกล่าว ส่งผลดังต่อไปนี้

- ก่อนมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 มีผู้ทำการขอทานจำนวน 4,649 ราย เป็นคนไทยจำนวน 2,945 ราย และเป็นต่างด้าวจำนวน 1,704 ราย (ระหว่างเดือนตุลาคม 2558-กรกฎาคม 2559)

- หลังจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 พบผู้ทำการขอทานจำนวน 60 ราย เป็นคนไทย 34 ราย และเป็นต่างด้าว 26 ราย (ข้อมูลระหว่าง 29 กรกฎาคม-24 พฤศจิกายน 2559) ซึ่งนับว่าลดลงถึง 98% ซึ่งสะท้อนให้เห็นความมีประสิทธิภาพของมาตรการดังกล่าว

เมื่อผู้ทำการขอทานได้รับการคัดกรองแล้ว จะถูกส่งตัวเข้ารับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีกระบวนการฟื้นฟู 4 มิติ ได้แก่ 1) ด้านการแพทย์ (การรักษาพยาบาลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อาชีวบำบัด) 2) ด้านสังคม (การพูดคุยกับผู้อื่นเพื่อเข้าสังคม สร้างความสัมพันธ์) 3) ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ฝึกสอนทักษะต่าง ๆ ในชีวิต) 4) ด้านอาชีพ โดยในปัจจุบันมีผู้รับบริการในสถานคุ้มครองจำนวน 1,179 ราย

4.7. การรณรงค์เสริมสร้างความตระหนักรู้เรื่องการเข้าถึงสิทธิแรงงาน

4.7.1 การประชาสัมพันธ์/รณรงค์ สร้างความตระหนัก

กระทรวงแรงงานได้เผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้หลักประกันว่า ทั้งแรงงานไทยและต่างด้าว รวมทั้งนายจ้าง มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เพื่อสนับสนุนให้การคุ้มครองแรงงานสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทั่วถึง โดยเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โซเชียลมีเดีย แผ่นพับ และเอกสารแถลงข่าว ในปี 2559 กระทรวงแรงงานสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย นายจ้าง ลูกจ้าง ประชาชนทั่วไป หน่วยราชการและผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 130,400 คน โดยมีกิจกรรมที่สำคัญดังต่อไปนี้

- ◊ โครงการอบรมให้ความรู้ เรื่องแรงงานบังคับและแรงงานขัดหนี้จำนวน 100 คน
- ◊ การรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ ให้แก่แรงงานนอกระบบ ผู้จ้างงาน ผู้รับงานไปทำที่บ้าน แรงงานในภาคเกษตร นายจ้างและประชาชนทั่วไป ได้ทราบเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารแรงงานนอกระบบ และข้อกฎหมายต่าง ๆ จำนวน 90,300 คน
- ◊ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนัก ดังนี้
  - จัดพิมพ์แผ่นพับการคุ้มครองลูกจ้างเด็กจำนวน 20,000 แผ่น
  - จัดพิมพ์แผ่นพับการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายจำนวน 20,000 แผ่น
  - จัดพิมพ์แผ่นพับสิทธิหน้าที่นายจ้าง ลูกจ้าง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 จำนวน 4 ภาษา 50,000 แผ่น

- จัดพิมพ์แผ่นพับรณรงค์ป้องกันการใช้แรงงานบังคับ แรงงานซัดหนี่ 4 ภาษา 50,000 แผ่น
- จัดพิมพ์แผ่นพับสิทธิของแรงงานต่างด้าว 20,000 แผ่น

กรมประมงได้ออกประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำเครื่องหมายประจำเรือประมง ซึ่งมีการประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 กรมประมงได้จัดทำแผ่นพับ 6 ภาษา (ไทย อังกฤษ ลาว เมียนมา กัมพูชา และเวียดนาม) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้แก่แรงงานต่างด้าว เพื่อให้สามารถจำประเภทของเรือประมงที่ตนทำงานอยู่ให้ได้ เพราะข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์เมื่อเกิดเหตุการณ์แสวงหาประโยชน์หรือการกระทำผิดกฎหมายใด ๆ นอกจากนี้ โครงการให้ความรู้แก่แรงงานของกรมประมง ยังประกอบด้วย

- ◇ การประกาศสาธารณะ 75 ครั้ง
- ◇ การเผยแพร่ข้อมูลไปยังหนังสือพิมพ์ 31 ครั้ง
- ◇ การโพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊กของกระทรวงแรงงาน 27 ครั้ง
- ◇ การเผยแพร่ข้อมูลทางสถานีวิทยุของกรมประมง 32 ครั้ง

4.7.2 การจัดอบรม

กรมการจัดหางาน ได้จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มความตระหนักในอันตรายของการค้ามนุษย์ โดยกิจกรรมบางส่วน มีดังนี้

- ◇ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2558–30 พฤศจิกายน 2559 กรมการจัดหางานจัดอบรมให้ความรู้แก่นายจ้างและแรงงานต่างด้าว เรื่องความเข้าใจในสิทธิด้านแรงงาน ให้แก่แรงงานต่างด้าวจำนวน 6,215 คน และนายจ้าง/สถานประกอบการกิจการจำนวน 1,260 คน
- ◇ วันที่ 24–25 พฤศจิกายน 2559 จัดอบรมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 จำนวน 97 คน
- ◇ วันที่ 1–2 ธันวาคม 2559 จัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานต่างด้าว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจำนวน 130 คน

4.7.3 ส่งเสริมการเข้าถึงช่องทางการร้องเรียนผ่านสายด่วน

กระทรวงแรงงานให้บริการข้อมูลข่าวสารทางโทรศัพท์ผ่านสายด่วนจำนวน 2 สาย (สายด่วนหมายเลข 1546 และ 1694) เพื่อให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับแรงงานโดยมีเจ้าหน้าที่และล่ามภาษาเมียนมา กัมพูชา และอังกฤษ ไว้ให้บริการ

4.7.3.1 สายด่วน 1546

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นายจ้าง/สถานประกอบการและแรงงานต่างด้าว รวมทั้งรับเรื่องราวร้องทุกข์ และให้ความช่วยเหลือที่จำเป็น โดยมีเจ้าหน้าที่และล่ามภาษาเมียนมา กัมพูชา และอังกฤษ รวมจำนวน 11 คน โดยมีผลการดำเนินการดังนี้

- ◇ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-29 ธันวาคม 2559 มีผู้ใช้บริการปรึกษาปัญหาแรงงาน จำนวน 77,051 สาย เป็นแรงงานต่างด้าวจำนวน 322 สาย (เมียนมา 109 สาย กัมพูชา 8 สาย และภาษาอังกฤษ 205 สาย)
- ◇ ประเด็นที่มีการให้คำปรึกษามากที่สุด คือ เรื่องการเลิกจ้างและการลงโทษจำนวน 24,461 เรื่อง ค่าตอบแทนในการทำงานจำนวน 18,453 เรื่อง และวันลาจำนวน 4,117 เรื่อง
- ◇ พนักงานตรวจแรงงานดำเนินการรับคำร้อง (คร.7) เป็นจำนวน 153 เรื่อง เป็นเงิน 15,185,182 บาท

4.7.3.2 สายด่วน 1694

กรมการจัดหางานให้บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจ้างงานในประเทศ ต่างประเทศ การคุ้มครองคนหางาน การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ การจ้างงานอิสระ รวมทั้งรับเรื่องราวร้องทุกข์ทั้งแรงงานไทย และแรงงานต่างด้าว เกี่ยวกับการจ้างงาน โดยมีล่ามภาษาเมียนมา (1 คน) กัมพูชา (1 คน) และอังกฤษ (2 คน) ไว้ให้บริการ โดยมีผลการดำเนินการดังนี้

- ◇ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2559 มีผู้ใช้บริการปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน ของทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวจำนวน **85,531 สาย** โดยเป็นแรงงาน ต่างด้าวมาใช้บริการจำนวน 7,313 สาย (เมียนมา 3,288 สาย กัมพูชา 2,386 สาย ลาว 1,431 สาย เวียดนาม 84 สาย และภาษาอังกฤษ 124 สาย)
- ◇ จำแนกเป็นการขอข้อมูลการออกใบอนุญาตทำงาน 3,383 สาย การเปลี่ยนนายจ้าง 2,084 สาย การเพิ่มท้องที่การทำงาน 1,844 สาย และแรงงานต่างด้าวร้องเรียน/ ร้องทุกข์ ว่าไม่ได้รับค่าจ้างจำนวน 2 สาย สำหรับกรณีที่มีแรงงานต่างด้าวร้องเรียน/ ร้องทุกข์ ว่าไม่ได้รับค่าจ้างจำนวน 2 สาย มีผลการดำเนินงาน คือ กรณีหนึ่ง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานและกรมการจัดหางานได้ดำเนินการ โดยนายจ้าง ได้จ่ายเงินค่าจ้างค้างจ่ายจำนวนดังกล่าวให้แก่แรงงานต่างด้าว ส่วนอีกกรณีหนึ่ง มีการประสานเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดีอาญากับนายจ้างต่อไป

4.7.4 เว็บไซต์กรมการจัดหางานเพื่อให้ความช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว (DOE Help ME)

กรมการจัดหางานได้จัดทำเว็บไซต์ [http : //www.doe.go.th/helpme](http://www.doe.go.th/helpme) ซึ่งเป็นช่องทางสำหรับการร้องทุกข์ของแรงงานต่างด้าว จัดทำเป็น 6 ภาษา คือ ภาษาไทย อังกฤษ เมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ขณะนี้ กรมการจัดหางานได้เร่งประชาสัมพันธ์ ให้แรงงานต่างด้าวและแรงงานไทย เข้ามาแจ้งปัญหาต่าง ๆ ผ่าน DOE Help Me เว็บไซต์นี้ ไม่เพียงเป็นมาตรการป้องกันการค้ามนุษย์เท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางที่แรงงานต่างด้าวสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นได้โดยประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย

4.8. การสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกราชอาณาจักร

4.8.1 ศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมง

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-เอกชน-ประชาสังคม (Public Private and Civil Society Partnership-PPCP) สะท้อนให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมจากการจัดตั้ง “ศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมประมง โดยตั้งแต่เดือนเมษายน-พฤศจิกายน 2559 มีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

- ◇ สนับสนุนสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทแผ่นพับและโปสเตอร์ด้านกฎหมายแรงงาน กฎหมายความปลอดภัยเป็นประจำทุกเดือน
- ◇ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับด้านกฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเลสงขลา
- ◇ มีลูกจ้างเรือประมงและกิจการที่เกี่ยวข้องเรือประมงทะเล ขอรับคำปรึกษา รวม 102 ราย
- ◇ การช่วยเหลือแรงงาน โดยศูนย์อภิบาลทางทะเลสงขลา ประสานทีมสหวิชาชีพจังหวัดสงขลา กรณีการดำเนินคดีลูกเรือประมงกัมพูชา 15 คน
- ◇ จัดห้องเรียนรู้เพื่อเด็กและครอบครัวแรงงานเพื่อนบ้าน ปัจจุบันมีเด็กมาเรียน 41 คน โดยแบ่งเด็กเป็น 2 ระดับ คือ อนุบาล 1 (ช่วงอายุ 4-7 ปี) และอนุบาล 2 (ช่วงอายุ 8 ปีขึ้นไป)

สำหรับศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมงที่จะมีการจัดตั้งเพิ่มเติมในอนาคต โปรดดูในแผนภาพที่ 43

4.8.2 ความร่วมมือระหว่างกระทรวงแรงงาน ILO และ EU ในด้านการป้องกัน

สำหรับความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงแรงงานมีความร่วมมือกับ ILO และ EU ในโครงการเพื่อการต่อต้านรูปแบบการทำงานที่ไม่เป็นที่ยอมรับในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล (Combating Unacceptable Forms of Work in the Thai Fishing and Seafood Industry : Ship to Shore Rights Project) โดยได้เปิดตัวโครงการเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2559

โครงการดังกล่าวมีกรอบระยะเวลาดำเนินการ 42 เดือน งบประมาณประมาณรวม 163.8 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งกรอบการดำเนินงานด้านกฎหมาย นโยบาย และการควบคุมตรวจสอบในภาคการประมงและอาหารทะเล
- 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานตรวจแรงงานให้มีประสิทธิภาพในเรื่องการจำแนกและการปฏิบัติเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์และการละเมิดสิทธิแรงงาน
- 3) เพื่อเพิ่มระดับการปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานและสิทธิในการทำงานด้วยการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติด้านแรงงานที่ดี และกลไกการร้องทุกข์ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเพิ่มความตระหนักให้แก่กลุ่มห่วงโซ่อุปทาน

- 4) เพื่อพัฒนาในเรื่องการเข้าถึงการให้บริการและการช่วยเหลือแก่แรงงานและผู้เสียหายที่ถูกกดขี่ โดยผ่านองค์กรภาคประชาสังคมและสหภาพแรงงาน

ภายใต้โครงการนี้ มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลโครงการไตรภาคี (กระทรวงแรงงาน ILO และ EU) เพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ในปี 2559 มีกิจกรรมที่ดำเนินงานภายใต้วัตถุประสงค์ที่ 1 ดังต่อไปนี้ (1) รายงานวิเคราะห์ช่องว่างในการรับรองอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 188 (2) การวิเคราะห์ช่องว่างของกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องในการรับรองพิธีสารภายใต้อนุสัญญา ILO ฉบับที่ 29 (พิธีสารปี 2557 ภายใต้อนุสัญญาเรื่องแรงงานบังคับ ปี 1930) โดยมีการจัดประชุมไตรภาคีเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง (นายจ้าง ลูกจ้าง และองค์กรภาคประชาสังคม) ที่มีต่อการศึกษาทั้งสองฉบับ ก่อนยกร่างกฎหมายเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดทำนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเข้าสู่กระบวนการรับรองอนุสัญญาฯ กับพิธีสาร ทั้ง 2 ฉบับในขั้นต่อไป

4.8.3 ความร่วมมือระดับสูงกับประเทศต้นทาง

กระทรวงแรงงาน จัดประชุม High Level Dialogue ร่วมกับประเทศ CLMVT (กัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย) ในประเด็นการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย ระหว่างวันที่ 28-29 พฤศจิกายน 2559 โดยการประชุมดังกล่าว มีการตกลงถึงความจำเป็นว่าประเทศ CLMVT จะต้องให้หลักประกันว่า ผู้ที่รับผิดชอบทั้งหมด จะต้องมีส่วนรับผิดชอบในการทำงานเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย โดยการรณรงค์สร้างความตระหนัก การอบรมให้ความรู้ก่อนการโยกย้ายถิ่นฐาน การจัดหางานอย่างมีจริยธรรม การเพิ่มความเข้มแข็งให้กลไกทางกฎหมายและบังคับใช้กฎหมาย การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมกลไกการจ้างงานจากรัฐสู่รัฐ สำหรับอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงเป็นพิเศษ เช่น ภาคประมง อาจมีการจัดเวทีเพื่อหารือในระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสของประเทศ CLMVT

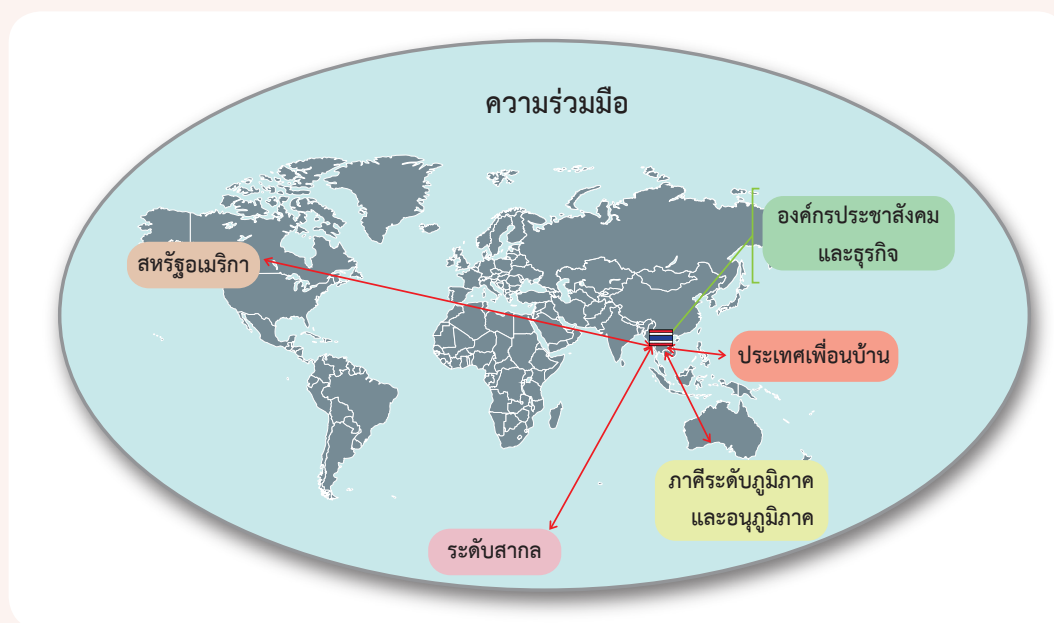
ทั้งนี้ ผลลัพธ์ของการประชุมในครั้งนี้ จะนำไปสู่การจัดทำ Joint Declaration on Safe Migration ของกลุ่มประเทศ CLMVT จะดำเนินการยกร่างโดยประเทศไทย และส่งให้ประเทศต่าง ๆ พิจารณา ก่อนเสนอเข้าสู่ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีประเทศ CLMVT ครั้งที่ 2 ในเดือนสิงหาคม 2560 ณ ประเทศเวียดนาม

5. ความร่วมมือ

การประสานความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดมีความสำคัญต่อการบูรณาการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ประเทศไทยมีความพยายามในการยกระดับความร่วมมือเดิมให้เป็นกรอบความร่วมมือที่ก้าวหน้าและยั่งยืนขึ้น โดยการประสานความร่วมมือให้ครอบคลุมทุกด้าน ด้วยเล็งเห็นว่าเครือข่ายการค้ามนุษย์ที่ข้ามพรมแดนเป็นความท้าทายระดับภูมิภาค รัฐบาลจึงหันมาใช้วิธีการเชิงรุกที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ในการสร้างความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นกับพันธมิตรในประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และภายนอกภูมิภาคเอเชีย จนกระทั่งถึงระดับนานาชาติ ทั้งนี้ ในฐานะที่มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มและมีส่วนร่วมกับกลไกความร่วมมือหลากหลายตลอดมา ประเทศไทยจึงได้ให้ความช่วยเหลือทั้งด้านการเงินและทางเทคนิคแก่ประเทศเพื่อนบ้านและพันธมิตรในภูมิภาค ซึ่งกำลังต่อสู้เพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกัน

แนวทางการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าและความสำเร็จในงานหลักทั้ง 3 ด้าน คือ การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย การคุ้มครองช่วยเหลือ และการป้องกัน ตัวอย่างของความก้าวหน้าที่สำคัญ ในด้านความร่วมมือ ได้แก่ (1) ความร่วมมือระดับประเทศ (2) ความร่วมมือระดับทวีป (3) ความร่วมมือกับภาคีระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค (4) ความร่วมมือระดับนานาชาติ และ (5) ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา

แผนภาพที่ 42 : ภาพรวมภาคีความร่วมมือ

5.1 ความร่วมมือระดับประเทศ

ประเทศไทยได้บูรณาการกระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-เอกชน-ประชาสังคม เป็นกรอบงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร และประสบการณ์การทำงานระหว่างกัน ความร่วมมือในระดับประเทศยังช่วยในการระบุและค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาทั้งในปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้น อีกทั้งยังช่วยสร้างแนวทางการทำงานแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.1.1 ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ

เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2559 หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม 54 หน่วยงาน ได้ร่วมกันลงนามใน “บันทึกความร่วมมือในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์”

จากนั้น รัฐบาลได้พัฒนาแผนปฏิบัติการเร่งด่วนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ช่วง 6 เดือนหลังของ ปี 2559 กำหนดเป้าหมายครอบคลุมประเด็นปัญหาต่าง ๆ 24 เป้าหมาย เพื่อเป็นหลักประกันว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพภายในเวลาที่กำหนด

ในขณะเดียวกัน ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ เช่น ระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และหน่วยงานยุติธรรม ภายใต้กรอบการดำเนินงานหลายกรอบ รวมถึงคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ยังช่วยเสริมประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย โดยเร่งกระบวนการให้รวดเร็วขึ้นและดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แผนภาพที่ 43 : ความร่วมมือในระดับประเทศ

5. ความร่วมมือ

5.1 ความร่วมมือระดับประเทศ

- ความร่วมมือระดับประเทศ
- ความร่วมมือระดับทวิภาคี
- ความร่วมมือกับภาคีระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค
- ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา
- อื่น ๆ

พัฒนาการที่สำคัญในปี 2559:

การลงนามในบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือในการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ วันที่ 6 มิถุนายน 2559

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- แผนปฏิบัติการเร่งด่วน 6 เดือนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- อนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดีการค้ามนุษย์

ความร่วมมือกับภาคธุรกิจ

- การประชุมร่วมกับคณะกรรมการด้านกิจการประมง ด้านแรงงาน สมาคมธุรกิจแปรรูปอาหาร ประมง และอุตสาหกรรมปศุสัตว์
- Seafood Task Force

- โครงการปรับปรุงการทำประมง (FIPs) ในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน
- ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศและองค์กรเอกชนอื่นๆ
  - สมาพันธ์ผู้ผลิตสินค้าประมงไทย: สมาคมและบริษัทผลิตสินค้าประมง 8 แห่ง
  - และร่วมมือกับ

- การพัฒนารูปแบบเรือประมงนำร่อง : โครงการเรือประมงนำร่อง 3 ปี เริ่มเดือนกรกฎาคม 2559

ความร่วมมือกับภาคประชาสังคม

- ศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมงหรือศูนย์ drop-in ซึ่งจัดตั้งที่จังหวัดสงขลา เป็นแห่งแรก และจะมีอีก 3 แห่งในจังหวัดชลบุรี ระยอง และปัตตานี
- ศูนย์ช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงแรงงานและองค์กรเอกชน
  - ในระยะแรก มีการจัดตั้งขึ้น 10 ศูนย์ใน 10 จังหวัด
  - ระหว่างสิงหาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2559 มีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับความช่วยเหลือจำนวน 14,446 คน

- การประชุม "เปิดใจ...ต่อต้นการค้ามนุษย์"

5.1.2 ความร่วมมือกับองค์กรประชาสังคม

ตลอดปี 2559 ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ได้ขยายวงกว้างขึ้น ทั้งในด้านขององค์กรและงานที่ดำเนินการร่วมกันหลายกรณี **มีองค์กรเอกชนในหลายพื้นที่ ที่ทำงานร่วมกับภาครัฐ และเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้กระบวนการสร้างความร่วมมือประสบผลสำเร็จ** องค์กรดังกล่าว ได้แก่ ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน สถาบันอิศรา มูลนิธิศุภนิมิต มูลนิธิรักษไทย โครงการฮัก มูลนิธิสานสัมพันธ์ครอบครัว เป็นต้น ตัวอย่างของความก้าวหน้าในปีนี้ได้แก่

5.1.2.1 ศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมง

ศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมง เป็นโครงการศูนย์ drop-in ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2559–2563) จากการจัดตั้งศูนย์แรกที่จังหวัดสงขลา ภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วน พบว่า โครงการดังกล่าวได้ช่วยปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพชีวิตและให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานและครอบครัวในภาคประมงและอุตสาหกรรมประมงแปรรูปผ่านกลไกที่หลากหลาย ด้วยตระหนักในความสำเร็จและความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการรูปแบบดังกล่าว หนึ่งในโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการเร่งด่วนของรัฐบาลสำหรับปี 2560 คือ การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมงขึ้นอีก 3 แห่ง ในจังหวัดชลบุรี ระยอง และปัตตานี

ภาพ 17 : ศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมง และกิจกรรมที่จัดให้กับแรงงานต่างด้าวและครอบครัว

5.1.2.2 ศูนย์ช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว

เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติรองรับความร่วมมือระหว่างกระทรวงแรงงาน และศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล ในการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ในระยะแรกมีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวขึ้น 10 แห่ง ใน 10 จังหวัด ที่มีประชากรแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก ในช่วงระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม-30 ธันวาคม 2559 ศูนย์ช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวได้ให้ความช่วยเหลือต่อแรงงานต่างด้าวจำนวน 14,446 คน ซึ่งไม่มีผู้ใดเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

5.1.2.3 เวที “เปิดใจ...ต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศไทย”

รัฐบาลไทย โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กระทรวงแรงงาน (รง.) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ได้จัดเวทีเสวนา “เปิดใจ...ต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศไทย” ซึ่งเชิญตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ องค์กรหลักจากองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ ที่ทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์²³ เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลเกี่ยวเนื่องกับคดีหรือกรณีที่ตนกำลังดำเนินการอยู่ เวทีดังกล่าวจัดขึ้นเป็นประจำและถือเป็นกิจกรรมสำคัญ ในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน

ในปี 2559 ผู้เข้าร่วมเวทีเสวนา “เปิดใจ...ต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศไทย” ได้พบปะประชุมร่วมกัน 4 ครั้ง และจะยังคงมีการจัดเวทีอย่างต่อเนื่องในปี 2560 การประชุมได้ช่วยสร้างเสริมความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และนำไปสู่โครงการอันเป็นรูปธรรมจำนวนมาก มีการจัดตั้งช่องทางการสื่อสารระหว่างตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนทาง instant message เพื่อให้ความมั่นใจว่า องค์กรเอกชนจะสามารถเข้าถึงหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องได้โดยตรง ในขณะที่ทางภาครัฐก็จะเข้าถึงองค์กรเอกชนได้โดยตรงเช่นกัน

5.1.3 ความร่วมมือกับภาคเอกชน

ความร่วมมือกับภาคเอกชนในประเทศไทยนำไปสู่ผลสำเร็จอันเป็นรูปธรรม คือ อัตราการบังคับใช้กฎหมายที่ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด และการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายที่เพิ่มขึ้นอย่างคงที่ ในขณะที่ภาคเอกชนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารทะเล พบว่าธุรกิจของตนเติบโตขึ้นเมื่อมีความโปร่งใสในห่วงโซ่การผลิต ปราศจากการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์

5.1.3.1 การประชุมกรรมการร่วมว่าด้วยธุรกิจการประมง แรงงาน อุตสาหกรรมอาหารทะเล และปลูสัตว์

รัฐบาลไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง มีการประชุมหารือกับภาคธุรกิจเป็นประจำ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและมุมมองว่าด้วยประเด็นแรงงาน ประมง ปลูสัตว์ และอาหาร คณะกรรมการร่วมดังกล่าวมีวาระ 2 ปี และประกอบไปด้วยสมาชิกธุรกิจ

²³ รายชื่อองค์กรเอกชน ได้แก่ มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิผู้หญิง สำนักงานกฎหมายเอสอาร์ มูลนิธิสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนา มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน คณะนักบวชไทยต่อต้านการค้ามนุษย์ (Talitha Kum) ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล มูลนิธิกระจกเงา องค์กร Fortify Rights องค์กร Human Rights Watch มูลนิธิ เอ-เทเวนดี้ และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อพัฒนามนุษยชาติ

และบริษัทเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2558 – 2559 มีการประชุม 7 ครั้ง ตัวอย่างผลอันเป็นรูปธรรมจากการประชุมดังกล่าวนี้ได้แก่ ความร่วมมือรัฐ-เอกชนในการพัฒนาโครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการแก้ไขปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้น เช่น วิธีการทำประมง

5.1.3.2 คณะทำงานเฉพาะกิจด้านอาหารทะเล (Seafood Taskforce)

คณะทำงานเฉพาะกิจด้านอาหารทะเล เดิมเป็นที่รู้จักในนาม “คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อห่วงโซ่การผลิตกุ้งที่ยั่งยืน” เป็นกลุ่มพันธมิตรผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วยผู้ซื้อจากสหรัฐอเมริกาและยุโรป ผู้ส่งออกกุ้ง บริษัทเลี้ยงและแปรรูปกุ้ง และองค์กรพัฒนาเอกชน²⁴ เน้นการทำงานกับห่วงโซ่การผลิตอาหารทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย โดยแบ่งกลุ่มงานเป็นการจับตาดูตรวจสอบเรือประมง-อาหารที่มีส่วนผสมของปลาปน รายการเอกสารควบคุมความร่วมมือด้านการประมงที่ยั่งยืน (Sustainable Fisheries Partnership : SFP) ระบบตรวจสอบพฤติกรรมเรือประมง การก่อตั้งโครงการปรับปรุงการประมง (Fishery Improvement Projects : FIPs) และการตรวจสอบการทำประมงปลาทูน่า คณะทำงานฯ ประสานงานกับรัฐบาลไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกรมประมง กระทรวงแรงงาน และศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมพ.) อย่างใกล้ชิด เพื่อแลกเปลี่ยน ทหารเรือแผนงานและการดำเนินงาน รวมถึงประเมินสถานการณ์ร่วมกัน

แผนภาพที่ 44 : พันธมิตรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน Seafood Taskforce

²⁴ องค์กรเอกชนภาคีของ Seafood Taskforce ได้แก่ Aquaculture Stewardship Council (ASC), Ethical Trade Initiative (ETI), Environmental Justice Foundation (EJF), FishWise, Global Aquaculture Alliance (GAA), IDH – The Sustainable Trade Initiative, Satellite Applications Catapult, Sustainable Fish Partnership (SFP), UL, Verite, World Wildlife Fund (WWF).

Seafood Taskforce ได้จัดทำแผนที่แสดงห่วงโซ่การผลิตของผู้ซื้อและผู้ผลิต ใช้ระบบติดตามตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในการปรับกฎจริยธรรมของธุรกิจอุตสาหกรรมและกฎหมาย รวมถึงให้การสนับสนุน FIPs อีกด้วย ทั้งนี้ คณะทำงานฯ ได้รับการสนับสนุนบริการด้านการเงินการบัญชีจากสถาบันประมงแห่งสหรัฐฯ (NFI)

Seafood Taskforce ได้คัดเลือกบุคลากรจากองค์กรเอกชนให้เป็นสมาชิกกลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคคลภายนอก (ESA) ในประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และการตรวจสอบย้อนกลับห่วงโซ่การผลิต โดยกลุ่มที่ปรึกษาดังกล่าวจะจัดตั้งและเริ่มดำเนินงานในต้นปี 2560 คณะทำงานมีการประชุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดเพื่อรับทราบความก้าวหน้าของคณะทำงานฯ เป็นประจำทุกปี โดยในปี 2560 การประชุมสมาชิก Seafood Taskforce กับผู้ซื้อและผู้ผลิตจากสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป จะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 30 มกราคม-2 กุมภาพันธ์ ในกรุงเทพฯ

5.1.3.3 โครงการปรับปรุงการประมง (FIPs)

เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2559 คณะพัฒนาระบบการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ประมงไทย (Thai Sustainable Fisheries Partnership : TSFR) ประกอบด้วย สมาคมประมง 8 สมาคม²⁵ ได้ริเริ่มโครงการปรับปรุงการประมงในอ่าวไทยหรือ FIPs โครงการดังกล่าวเป็นความร่วมมือระหว่างกรมประมงกับ TSFR และมี Sustainable Fisheries Partnership (SFP) เป็นที่ปรึกษา มุ่งเน้นที่การปรับปรุงประสิทธิภาพของการจัดการและธรรมาภิบาลในการประมงไทย รวมถึงการปรับปรุงด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบตรวจสอบย้อนกลับถึงห่วงโซ่การผลิตของผลิตภัณฑ์ประมง FIPs เป็นโครงการแรกของโลกที่ใช้มาตรฐานการผลิตที่รับผิดชอบต่อองค์การน้ำมันปลาและปลาปนนานาชาติ (International Fishmeal and Fish Oil : IFFO) ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดขององค์การอาหารและการเกษตร (Food and Agriculture Organization : FAO) ล่าสุด FIPs ในอ่าวไทยกำลังอยู่ในระยะแรกของกระบวนการออกแบบฐานข้อมูล

โครงการนี้เป็นผลจากความสำเร็จในการพัฒนา FIPs ในทะเลอันดามัน โดย TSFR กรมประมง และกองทุนสัตว์ป่าโลก (World Wildlife Fund : WWF) มาตั้งแต่ปี 2557 ในชื่อ “The Andaman Trawl FIP” ภายใต้การตรวจสอบของที่ปรึกษาด้านการประมงและทรัพยากรทะเล (Marine Resource and Fisheries Consultants : MRAG) โครงการอันดามันดำเนินงานบนพื้นฐานจากการสำรวจตามระบบประเมินมาตรฐานการประมงของ Marine Stewardship Council (MSC) โครงการได้ดำเนินการระยะแรกคือ การวิเคราะห์สภาพปัญหาเสร็จสิ้น และกำลังอยู่ในระยะที่สองคือการพัฒนาแผนปฏิบัติการ ซึ่งจะตามมาด้วยการดำเนินการตามแผนฯ โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

FIPs ทั้งสองได้รับการสนับสนุนทุนจาก TSFR ร่วมกับสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร องค์การมหาชน (สวก.)

²⁵ สมาคมเหล่านี้ได้แก่ สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย สมาคมการประมงน่านน้ำไทย สมาคมผู้ผลิตปลาปนไทย สมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย สมาคมกุ้งไทย สมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย และสมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูปไทย

5.1.3.4 ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชนอื่น

สมาพันธ์ผู้ผลิตสินค้าประมงไทย²⁶ ยังคงมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU fishing) ตลอดห่วงโซ่การผลิต ตามมาตรฐานสากลว่าด้วยการทำประมงและการผลิตสินค้าประมงอย่างยั่งยืน อันปราศจากการใช้แรงงานเด็ก การค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และการแสวงประโยชน์จากแรงงาน สมาพันธ์ฯ ไม่เพียงแต่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของไทย แต่ยังคงใช้แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี ตามมาตรฐานองค์การแรงงานระหว่างประเทศ และให้ความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งไทยและองค์การระหว่างประเทศ เช่น LPN เครือข่ายเพื่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ มูลนิธิรักษ์ไทย องค์กรแพลนนานาชาติ ประจำประเทศไทย และอันนาลัย ในการปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสวัสดิการแก่แรงงานและครอบครัว และยังมีความพยายามที่จะส่งเสริมความเข้าใจและเข้าใจระหว่างนายจ้าง-ลูกจ้าง ในอุตสาหกรรมอาหารทะเล ผ่านทางกิจกรรมหลากหลาย เช่น เวทีระดมสมอง “การส่งเสริมคณะกรรมการสวัสดิการ” เป็นต้น สมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย (TTIA) ร่วมกับกระทรวงแรงงาน ILO และสหภาพยุโรป (EU) ในโครงการ ILO–GLP ระยะที่สอง ซึ่งมุ่งจัดรูปแบบการทำงานที่ไม่สามารถยอมรับได้ในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก EU นอกจากนี้ สมาคมฯ ได้ร่วมงานกับองค์กรเอกชนหลากหลายในการตรวจสอบมาตรฐานจริยธรรม ตามที่กำหนดโดยผู้ซื้อและความยั่งยืน องค์กรแพลนนานาชาติ ประจำประเทศไทย ได้ร่วมกับสมาคมฯ ในการปรับปรุงมาตรฐานจริยธรรมและแนวปฏิบัติตามมาตรฐานของ Business Social Compliance Initiative (BSCI) และล่าสุด โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) กำลังอยู่ระหว่างพิจารณาข้อเสนอขอประมาณขององค์การ PLAN ในการแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน

5.1.3.5 การพัฒนารูปแบบเรือประมงนำร่อง

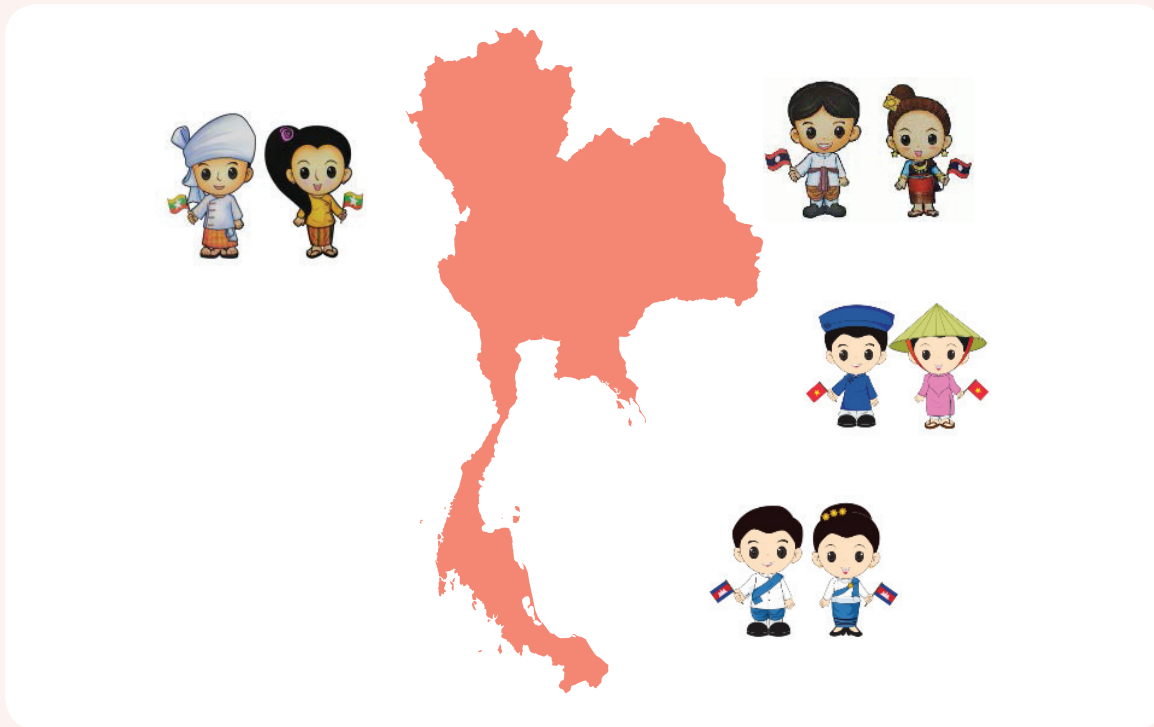
นับแต่เดือนกรกฎาคม 2559 กรมประมง บริษัทไทยยูเนี่ยน เนสท์เล่ และศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Fisheries Development Center : SEAFDEC) ได้ริเริ่มโครงการพัฒนารูปแบบเรือประมงนำร่องระยะ 3 ปี เพื่อสร้างความตระหนักในหมู่เจ้าของเรือประมง ใต้ก้าง และลูกเรือเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีด้านสิทธิของแรงงานประมง ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบเรือประมงทั่วน่านน้ำไทย ผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับการอบรมเกี่ยวกับรูปแบบการประมง และเรือประมงที่สอดคล้องตามข้อกำหนดของกฎหมาย และขั้นตอนในทางปฏิบัติที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงสภาพเรือของตน ให้เป็นเรือที่มีสภาพการอยู่อาศัยและการทำงานที่ดี

²⁶ สมาพันธ์ผู้ผลิตสินค้าประมงไทยก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2556 ด้วยการรวม 8 สมาคมและบริษัทในห่วงโซ่การผลิต ได้แก่ สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูปไทย สมาคมกุ้งไทย สมาคมอุตสาหกรรมทูน่าไทย สมาคมประมงแห่งประเทศไทย สมาคมการประมงน่านน้ำไทย และบริษัทเจริญโภคภัณฑ์

5.2 ความร่วมมือระดับทวิภาคี

5.2.1 ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

แผนภาพที่ 45 : ภาพรวมความร่วมมือของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

การค้ามนุษย์เป็นประเด็นปัญหาข้ามชาติ ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน โดยการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการจัดทำกรอบข้อตกลงและการปรึกษาหารือ ประเทศไทยได้ให้การสนับสนุนเพื่อนบ้านในการสร้างศักยภาพและให้แนวทางการปฏิบัติที่ดี เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศไทยและในภูมิภาคอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังได้แบ่งปันประสบการณ์งานบังคับใช้กฎหมายเชิงรุกที่ใช้การข่าว นำ การบังคับใช้กฎหมาย เพื่อขจัดการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้น “Zero Tolerance” และการใช้เครื่องมือทางกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อยึดทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ความพยายามดังกล่าว คือ การแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีของรัฐบาลไทย และแลกเปลี่ยนบทเรียนที่ได้รับกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศเพื่อนบ้าน

5.2.1.1 เมียนมา

ประเทศไทยและเมียนมาอยู่ระหว่างการทบทวนเพื่อปรับปรุงบันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก และการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2552 เพื่อให้มีขั้นตอนปฏิบัติที่สามารถป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2559 ทั้งสองประเทศยังได้ลงนามใน MOU ว่าด้วยความร่วมมือทางแรงงาน และข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือข้ามพรมแดนฉบับใหม่ ซึ่งส่งเสริมการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประชาชนสองฝ่าย

ตลอดแนวชายแดนและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานเมียนมาในประเทศไทย เนื้อหาที่ผนวกเข้าไปใน MOU ฉบับใหม่ คือ การใช้บัตรผ่านแดนแทนหนังสือเดินทางในการขอใบอนุญาตทำงานในพื้นที่ 8 ตำบล ใน 4 จังหวัดชายแดน ไทย-เมียนมา ซึ่งในช่วงตุลาคม-พฤศจิกายน 2559 มีแรงงานเมียนมา 496 คนที่ได้รับใบอนุญาตทำงานตาม ข้อตกลงดังกล่าว

ในวันที่ 13 พฤศจิกายน 2559 ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชนไทยและเมียนมา ได้เข้าร่วมการประชุม Thailand-Myanmar Case Management Meeting (CMM) ครั้งที่ 18 ในประเทศไทย ได้แลกเปลี่ยนมุมมองต่อการปรับปรุงระบบการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และได้ลงนามร่วมในภาคผนวกว่าด้วยมาตรฐาน ขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งกลับและฟื้นฟูผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.2.1.2 ลาว

ในปี 2559 ประเทศไทยและลาวอยู่ในกระบวนการปรับปรุง**บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์** ซึ่งได้ลงนามร่วมกันเมื่อปี 2549 เพื่อให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับมาตรการ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่เข้มงวดยิ่งขึ้น บันทึกความเข้าใจฉบับใหม่นี้ให้ความสำคัญกับการป้องกัน คุ้มครอง ความร่วมมือ การส่งกลับ และการฟื้นฟูผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ ทั้งสองประเทศ ยังได้ลงนามใน**บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงานฉบับใหม่** เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2559 และอยู่ระหว่างเจรจาข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง

5.2.1.3 กัมพูชา

กัมพูชาและประเทศไทยได้ร่วมกัน**พัฒนาแผนปฏิบัติการ ตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดการการค้ามนุษย์** ที่ทั้งสองประเทศได้ลงนามไว้ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2559 ซึ่งแผนปฏิบัติการระยะแรก ดำเนินการระหว่างปี 2559-2561 โดยจะมีการประเมินผลการดำเนินงานระยะครึ่งแผน ในปี 2560

เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2559 ในระหว่างการประชุมคณะกรรมการร่วมเพื่อความร่วมมือ ทวิภาคีไทย-กัมพูชา ครั้งที่ 10 ณ กรุงเทพฯ **รัฐบาลทั้งสองยังได้ร่วมกันลงนามในบันทึกความเข้าใจ ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ว่าด้วยโครงการจัดตั้งศูนย์แรกรับเหยื่อการค้ามนุษย์และกลุ่มเสี่ยง ณ เมืองปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนเจย ประเทศกัมพูชา** เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ด้วยกระบวนการฟื้นฟู ได้แก่ การจัดหาที่พักให้ในช่วงระยะเวลา 3-6 เดือน ในขณะเดียวกัน จะมีขั้นตอนการฟื้นฟูและฝึกอบรมทักษะอาชีพ เพื่อส่งเสริมโอกาสในการดำรงชีพและเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ

5.2.1.4 เวียดนาม

ประเทศไทยและเวียดนามได้ดำเนินความร่วมมือด้านการเตรียมแรงงานเวียดนามก่อนเข้าสู่ตลาดงานในประเทศไทย ตาม**บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน รวมถึงการฝึกอบรมและการทำคู่มือแรงงานเป็นภาษาเวียดนาม** ซึ่งทั้งสองประเทศได้ลงนามร่วมกันไปตั้งแต่ปี 2558

ในช่วงปีที่ผ่านมา ภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีในการจัดการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก และการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ทั้งสองฝ่ายลงนามไปเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2551 มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ 2 ชุด รวมถึงการดำเนินการเพื่อสร้างมาตรฐานของกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการส่งกลับภูมิลำเนา จากนั้น ในเดือนกันยายน 2559 ทั้งสองประเทศได้ตกลงกันที่จะทำ **แผนปฏิบัติการระยะที่ 3 สำหรับปี 2559-2562 ให้เสร็จสมบูรณ์** โดยปรับขยายแผนเดิมให้ครอบคลุมตามข้อตกลงทั้งในด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหาย การส่งกลับภูมิลำเนา การต่อต้านการค้ามนุษย์ และการปรับปรุงเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่คณะทำงาน

5.2.2 ความร่วมมือกับประเทศอื่นนอกเหนือจากประเทศเพื่อนบ้าน

5.2.2.1 ญี่ปุ่น

ประเทศไทยได้มีความร่วมมือกับประเทศญี่ปุ่นอย่างใกล้ชิดมายาวนาน ภายใต้ **หน่วยเฉพาะกิจร่วมไทย-ญี่ปุ่นเพื่อจัดการค้ามนุษย์** ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี 2549 ทั้งสองฝ่ายพบกันทุก 2 ปี ความร่วมมือในปีที่ผ่านมา ได้แก่ การประสานความร่วมมือผ่านทางกงสุล การเสวนาโต๊ะกลมว่าด้วยความร่วมมือทางกฎหมายในการจัดการค้ามนุษย์ และบันทึกความร่วมมือว่าด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อการป้องกันและจัดการค้ามนุษย์ ทั้งประเทศไทยและญี่ปุ่นได้ร่วมมือกันอย่างแข็งขันตามข้อตกลงในแต่ละประเด็น เช่น การรับและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ของชุมชนไทยในญี่ปุ่น และอยู่ระหว่างเตรียมการจัดประชุมร่วม ครั้งที่ 6 ในต้นปี 2560

พม. ยังคงดำเนินงานร่วมกับองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency : JICA) ใน **โครงการพัฒนาศักยภาพด้านการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Project on Capacity Development on Assisting Victims of Trafficking in the Greater Mekong Sub-Regional Countries : CM4TIP)** ตั้งแต่ระยะแรกของโครงการ (ปี 2552-2557) ระยะที่สอง (ปี 2558-2562) โดยเน้นที่การเตรียมผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้พร้อมสำหรับ **ชีวิตใหม่** โดยใช้ 3 กระบวนการหลัก คือ การคืนสู่สังคม การส่งกลับภูมิลำเนา และการขยายความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

5.2.2.2 สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

รัฐบาลไทยและสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ได้ตกลงร่วมกันเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2557 ในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ นับจากนั้น ทั้งสองประเทศได้ทำงานร่วมกันผ่านการเจรจา จนนำไปสู่ข้อตกลงที่จะลงนามร่วมกันใน **บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจัดการค้ามนุษย์** ในต้นปี 2560

5.2.2.3 ประเทศอื่น ๆ

ยังมีอีกหลายกรอบงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ เช่น บรูไนดารุสซาลาม มาเลเซีย จีน และแอฟริกาใต้ อยู่ระหว่างการพิจารณาขอบเขตความร่วมมือที่เป็นไปได้

5.3 ความร่วมมือกับภาคีระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค

สาเหตุหนึ่งของการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน คือ กระแสการเข้ามาของแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก ซึ่งหัวใจของการแก้ปัญหาสำหรับประเทศไทย คือ ความเป็นหุ้นส่วนและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับภูมิภาค ในปี 2559 ไทยได้ยกระดับความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ความร่วมมือระหว่างตำรวจ หน่วยงานด้านแรงงาน หน่วยงานต่อต้านการค้ามนุษย์ และอื่น ๆ

5.3.1 กลุ่มประเทศ CLMVT

ในระดับอนุภูมิภาค ประเทศไทยได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน และข้อตกลงว่าด้วยการจ้างงานแรงงานจากเมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เมื่อวันที่ 28–29 พฤศจิกายน 2559 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมรัฐมนตรีจากกลุ่มประเทศ CLMVT ว่าด้วยการย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย ซึ่งมีการเจรจาถึงการประกันความปลอดภัยของแรงงานด้วยการสร้างหลักประกันการจ้างงานข้ามชาติที่รับผิดชอบ และการจัดการการย้ายถิ่นให้แก่แรงงานภายใต้ความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่าน ที่ประชุมเห็นชอบกับร่างปฏิญญาว่าด้วยการย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย ซึ่งจะนำเสนอเพื่อให้มีการพิจารณาและรับรองในการประชุมระดับรัฐมนตรีของกลุ่มประเทศ CLMVT ในเดือนสิงหาคม 2560 ที่เวียดนามต่อไป การประชุมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการตามข้อตกลงดังกล่าว ยังมีเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากกลุ่มประเทศ CLMV ผู้แทนจาก ILO EU มูลนิธิ EJF และ IOM เข้าร่วมด้วย นอกจากนี้ เมื่อได้ทราบถึงความพยายามของรัฐบาลไทยในการจัดการค้ามนุษย์ ผู้นำระดับสูงของกลุ่มประเทศ CLMV ยังได้มาเยี่ยมชมศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก (PIPO) และบริษัทไทยยูเนียน ที่จังหวัดสมุทรสาครด้วย

5.3.2 ความร่วมมือระดับรัฐมนตรีในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (Coordinated Mekong Ministerial Initiative against Trafficking–COMMIT)

บันทึกความเข้าใจ COMMIT ซึ่งลงนามในเดือนตุลาคม 2547 ระบุให้มีการพัฒนาแผนปฏิบัติการระดับอนุภูมิภาค (Sub-Regional Plans of Action – SPA) และดำเนินการตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวิสัยทัศน์ที่ว่าความร่วมมือด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ของภูมิภาคจะก้าวหน้าไปถึงจุดใด แผนปฏิบัติการฉบับที่ 4 (ปี 2558–2561) ฉบับปัจจุบัน เน้นที่การส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าในการจัดการค้ามนุษย์ที่ยั่งยืน มีประสิทธิภาพ และสามารถปรับใช้ในแต่ละประเทศสมาชิกได้อย่างเหมาะสม ประเด็นหลักในความรับผิดชอบของประเทศไทย คือ การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการส่งต่อผู้เสียหายกลับคืนสู่ประเทศต้นทางในอนุภูมิภาค ที่จะต้องคำนึงถึงความอ่อนไหวต่อเด็กและมิติทางเพศ และความร่วมมือกับองค์กรประชาสังคม ซึ่งประเทศไทยยังคงยืนยันในพันธกรณีที่จะดำเนินงานต่อต้านการค้ามนุษย์ร่วมกับสมาชิก COMMIT อย่างต่อเนื่อง

5.3.3 กรอบอาเซียน

ภายใต้กรอบความร่วมมือการประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงอาเซียนว่าด้วยอาชญากรรมข้ามชาติ (Senior Officials' Meeting on Transnational Crime : SOMTC) ที่ประชุมเมื่อเดือนพฤษภาคม 2559 ณ กรุงจาการ์ตา ได้อภิปรายถึงการค้ามนุษย์เป็นเนื้อหาหลักอันสำคัญ คณะทำงานอยู่ระหว่างร่างแผนปฏิบัติการอาเซียนเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและสตรี (ASEAN Plan of Action Against Trafficking in Persons, especially Women and Children : APA) ซึ่งจะบูรณาการเข้าสู่ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนของอาเซียนอื่น ๆ โดยจะนำเสนอในที่ประชุม SOMTC ครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ลงนามรับรองอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะเด็กและสตรี (ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, especially Women and Children : ACTIP) ไปแล้วเมื่อพฤศจิกายน 2558 ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาดังกล่าว เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2559 นับเป็นประเทศที่สามในกลุ่มสมาชิกอาเซียนที่ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา ACTIP การให้สัตยาบันเป็นการเน้นย้ำว่าไทยยืนยันในพันธกรณีร่วมมือกับสมาชิกอาเซียน ในการขจัดอาชญากรรมการค้ามนุษย์ และจะยึดมั่นในพันธกรณีของตน รวมถึงนโยบายรัฐบาลที่ประกาศให้การต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ อนุสัญญา ACTIP จะมีผลบังคับใช้เมื่อประเทศสมาชิกอาเซียนให้สัตยาบัน ครบ 6 ประเทศ

ภาพ 18 : พิธีการลงนามรับรอง ACTIP เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2558 ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 27 ที่กัวลาลัมเปอร์

ภาพ 19 : นายดอน ปรมดีวินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศลงนามให้สัตยาบันต่อ ACTIP ร่วมกับนายเล เลือง มินห์ เลขาธิการอาเซียน

5.3.4 โครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (Australia - Asia Program to Combat Trafficking in Persons : AAPTIP)

โครงการออสเตรเลีย-เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ครอบคลุมขอบเขตความร่วมมือที่กว้างกว่า ACTIP คือเป็นความร่วมมือกับประเทศไทย ภายใต้แผนงานภูมิภาค 4 ปี (ปี 2558-2561) และกับภาคีระดับอนุภูมิภาค ภายใต้ AAPTIP มีการดำเนินงานที่หลากหลายในขอบข่ายงานของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย การดำเนินคดี ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่ศาล กรอบงานดังกล่าวมุ่งเน้นการเพิ่มพูนศักยภาพของภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดี

- ◇ การประชุมทวิภาคีระหว่างศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ของ DSI และหน่วยต่อต้านการค้ามนุษย์ของสำนักงานตำรวจเมียนมา ครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 26-27 มกราคม 2559 ที่เมืองพุกาม และครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 13-15 มิถุนายน 2559 ที่เชียงใหม่ ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับคดีที่นายหน้าชาวเมียนมาบังคับสตรีและเด็กเมียนมาให้ค้าประเวณีที่จังหวัดระนอง คดีดังกล่าวอยู่ในระหว่างการสืบสวน
- ◇ การฝึกอบรมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีการค้ามนุษย์แก่อัยการในหลายพื้นที่ของประเทศไทยจำนวน 4 รุ่น การฝึกอบรมดังกล่าวร่วมจัดโดย AAPTIP และสำนักงานอัยการสูงสุด เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน-1 กรกฎาคม 2559 วันที่ 17-19 สิงหาคม 2559 วันที่ 7-9 กันยายน 2559 และ วันที่ 24-25 พฤศจิกายน 2559
- ◇ การประชุม 4 ฝ่าย ระหว่างกัมพูชา อินโดนีเซีย เมียนมา และไทย ครั้งที่ 3 เพื่อสืบสวนคดีค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง เมื่อวันที่ 10-11 มีนาคม 2559 ณ กรุงเทพมหานคร กัมพูชา
- ◇ การประชุมทวิภาคี ครั้งที่ 1 ระหว่างหน่วยต่อต้านการค้ามนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์ต่อต้านการค้ามนุษย์ DSI และสำนักงานตำรวจมาเลเซีย เมื่อวันที่ 10-12 พฤษภาคม 2559 ที่หัวหิน ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะการบังคับค้าประเวณีในมาเลเซีย คดีดังกล่าวอยู่ในระหว่างกระบวนการอุทธรณ์
- ◇ การฝึกอบรมสร้างเสริมศักยภาพแก่ผู้พิพากษาคดีการค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 1-3 มิถุนายน 2559 ที่กรุงเทพฯ และวันที่ 15-17 มิถุนายน 2559 ที่เขาใหญ่ นครราชสีมา

5.3.5 กระบวนการบาห์ลี

เพื่อเป็นการเน้นย้ำถึงพันธกรณีของประเทศไทย ในการให้ความร่วมมือกับรัฐภาคีของกระบวนการบาห์ลี ต่อการแก้ไขปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ การลักลอบขนแรงงาน และการค้ามนุษย์ รัฐบาลไทย ออสเตรเลีย และอินโดนีเซีย จึงได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกลุ่มเฉพาะกิจเพื่อกระบวนการบาห์ลี (Bali Process Ad Hoc Group Senior Officials Meeting : AHG SOM) ครั้งที่ 10 เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2559 ที่กรุงเทพฯ การประชุมดังกล่าวมีผู้แทนจาก IOM สำนักข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ เข้าร่วมด้วย ที่ประชุมอภิปรายปัญหาท้าทายอันเกิดจากการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติ ทั้งในระดับโลกและในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และเตรียมการสำหรับการประชุมระดับรัฐมนตรีกระบวนการบาห์ลี ครั้งที่ 6 ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 ที่บาห์ลี อินโดนีเซีย เป็นลำดับต่อไป

ภาพที่ 20 : การประชุมระดับรัฐมนตรี
เพื่อกระบวนการบาห์ลีครั้งที่ 6
เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 ที่บาห์ลี อินโดนีเซีย

ในโอกาสเดียวกัน ประเทศไทยยังได้พบกับประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดียอีก 4 ประเทศ คือ บังกลาเทศ มาเลเซีย เมียนมา และอินโดนีเซีย และองค์การระหว่างประเทศ 3 องค์การ เพื่อติดตามความก้าวหน้าจากการประชุมพิเศษว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย ครั้งที่ 2 ซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ เมื่อวันที่ 3-4 ธันวาคม 2558 ที่ฟานมา ที่ประชุมได้รับฟังการแถลงสรุปถึงพัฒนาการและความพยายามของแต่ละประเทศและหน่วยงาน อีกทั้งยังอภิปรายถึงการรณรงค์ทางข้อมูลระดับภูมิภาคที่ริเริ่มโดยประเทศไทย และดำเนินการด้วยการสนับสนุนจาก IOM การรณรงค์มุ่งสร้างความตระหนักถึงความเสี่ยงและอันตรายในการโยกย้ายถิ่นแบบไม่ปกติ จะส่งเสริมการย้ายถิ่นที่ถูกกฎหมายและปลอดภัย อีกทั้งยังเป็นการส่งสารต่อเครือข่ายอาชญากรรมในภูมิภาค ถึงความจริงจึ่งในการจัดการลักลอบขนแรงงาน และการค้ามนุษย์ของรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยได้ใช้ความพยายามอย่างมากในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาในประเทศต้นทาง และยังพร้อมที่จะเสริมสร้างความร่วมมือกับสมาชิกกระบวนการบาห์ลี เพื่อแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนดังกล่าว ในการประชุมระดับรัฐมนตรีกระบวนการบาห์ลี ครั้งที่ 6 ผู้แทนจากบังกลาเทศและ UNODC เสนอให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมพิเศษว่าด้วยการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย ครั้งที่ 1 และ 2 และการหารือพิเศษอย่างไม่เป็นทางการในประเด็นเดียวกัน ข้อเสนอดังกล่าวยังได้รับการสะท้อนในแถลงการณ์ของประธานร่วมการประชุม ผู้แทนจากสำนักงาน UNHCR ภูมิภาค ได้กล่าวในระหว่างการฟังสรุปจากหน่วยงานไทยที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2559 ว่า การริเริ่มของประเทศไทยนั้น เป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ช่วยลดจำนวนผู้โยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติทางท้องทะเลในมหาสมุทรอินเดียจาก 31,000 คน ในครึ่งปีแรกมาเป็น 1,600 คน ในครึ่งปีหลัง

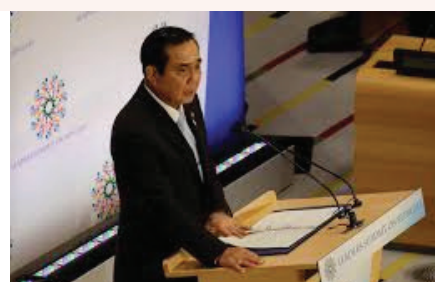
นอกจากนี้ ประเทศออสเตรเลียและอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประธานร่วมของกระบวนการบาห์ลี ยังได้ผนวกข้อเสนอแนะจากร่างแผนปฏิบัติการของประเทศไทยซึ่งนำเสนอในที่ประชุมพิเศษว่าด้วย

การโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย ครั้งที่ 2 ไว้ในปฏิญญาบาห์ลี ข้อเสนอแนะสำคัญดังกล่าว รวมถึงการมุ่งแก้ไขปัญหารากเหง้า การส่งเสริมเส้นทางการโยกย้ายถิ่นฐานที่ถูกกฎหมายและปลอดภัย การสร้างเสริมศักยภาพแก่บุคลากรผู้บังคับใช้กฎหมาย การเปิดช่องทางให้องค์กรมนุษยธรรมเข้าถึงผู้โยกย้ายถิ่นฐานและให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม และการตระหนักถึงความสำคัญของการรณรงค์ให้ข้อมูล ในฐานะที่เป็นเครื่องมือเพื่อการป้องกันการเคลื่อนย้ายในอนาคต และเป็นการส่งสารที่สำคัญไปสู่กลุ่มผู้ลักลอบขนคนและเครือข่ายการค้ามนุษย์ ใ้รับทราบถึงความมุ่งมั่นจริงจังของรัฐต่าง ๆ ในการบังคับใช้กฎหมาย

5.4 ความร่วมมือในระดับนานาชาติ

ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในเวทีระดับโลก ด้านมนุษยธรรมและความมั่นคงของมนุษย์ ไทยได้ดำเนินงานและให้ความช่วยเหลือต่อภาคีนานาชาติ ในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ ไทยจึงให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมความร่วมมือผ่านกรอบความร่วมมือที่มีอยู่และที่จะพัฒนาขึ้นใหม่ตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

5.4.1 เวทีนานาชาติ

ภาพที่ 21 : ประธานาธิบดีบารัค โอบามา และผู้นำโลกในการประชุมสุดยอดผู้นำโลกว่าด้วยผู้ลี้ภัย

ภาพที่ 22 : พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แลกงในการประชุมสุดยอดผู้นำโลก ว่าด้วยผู้ลี้ภัย

เพื่อยืนยันถึงพันธกรณีระหว่างประเทศของไทย นายกรัฐมนตรีจึงได้เข้าร่วมการประชุมสุดยอดผู้นำโลกว่าด้วยผู้ลี้ภัย ซึ่งจัดขึ้นที่สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ กรุงนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2559 การเข้าร่วมการประชุมของนายกรัฐมนตรี เป็นการตอกย้ำถึงประวัติศาสตร์การให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมอันต่อเนื่องยาวนานต่อผู้พลัดถิ่นฐาน มากกว่าล้านคนของประเทศไทย ในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา ในการประชุม นายกรัฐมนตรีได้ให้คำมั่นที่จะพัฒนาระบบการคัดกรองที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดความเสี่ยงของผู้ที่จะตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการประกาศถึงการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามหลักการไม่ส่งกลับไปสู่อันตราย (non-refoulement) นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรียังได้เรียกร้องให้ประชาคมโลกแบ่งปันความรับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมต่อผู้พลัดถิ่น และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาต่อประเทศต้นทาง การให้ความช่วยเหลือทางการเงินและอื่น ๆ รวมถึงศักยภาพในการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการละเมิดทำร้าย และแสวงประโยชน์ต่อผู้พลัดถิ่นให้แก่ประเทศทางผ่าน และความจำเป็นที่ประเทศปลายทางจะเร่งรัดกระบวนการคัดกรองและการโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศที่สาม ทั้งนี้ ไทยเป็นรัฐสมาชิกอาเซียนเพียงรัฐเดียวที่เข้าร่วมการประชุมสุดยอดดังกล่าว

5.4.2 องค์การระหว่างประเทศ

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการประสานความร่วมมือระหว่างองค์การระหว่างประเทศ กับหน่วยงานและชุมชนท้องถิ่นไทย เพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและกว้างขวางยิ่งขึ้น ตามมาตรฐานสากล

5.4.2.1 สหภาพยุโรป (European Union : EU)

รัฐบาลไทยและผู้แทน EU ได้พบปะกันในเดือนพฤศจิกายน 2559 เพื่อแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์ว่าด้วยการช่วยเหลือให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กลับคืนสู่สังคม การประชุมนี้เป็น ส่วนหนึ่งของการริเริ่มระหว่าง EU และศูนย์นานาชาติเพื่อพัฒนานโยบายการโยกย้ายถิ่น (International Center for Migration Policy Development initiative : ICMPD) เพื่อที่จะสนับสนุนโครงการ Migration EU eXpertise (MIEUX) ซึ่งเป็นความร่วมมือทางวิชาการระหว่างรัฐบาลไทยกับ ICMPD เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดีว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

5.4.2.2 องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO)

กระทรวงแรงงานร่วมกับ ILO และผู้แทน EU แห่งประเทศไทย เปิดโครงการ “ต่อต้าน รูปแบบการทำงานที่ยอมรับไม่ได้ในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเลไทย” เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2559 ที่ กรุงเทพฯ โครงการระยะ 42 เดือนนี้ ได้รับการสนับสนุนทุนโดย EU และ ILO วัตถุประสงค์มุ่งแก้ปัญหาสภาพ การทำงานที่ปฏิเสธสิทธิและมาตรฐานการทำงานในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเลแปรรูป

สำหรับการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา ILO ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา ฉบับที่ 187 ว่าด้วยอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2559 และ อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานในทะเล เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2559 การให้สัตยาบัน คือ การยืนยันในพันธกรณี ที่จะปรับปรุงสภาพการทำงานและความเป็นอยู่ของแรงงาน รวมถึงแรงงานในทะเล ให้สอดคล้องกับมาตรฐานแรงงาน ระหว่างประเทศ ล่าสุด ILO อยู่ระหว่างทบทวนวิเคราะห์ช่องว่างการปฏิบัติของรัฐบาลต่ออนุสัญญาฉบับที่ 188 และพิธีสารฉบับที่ 29 ในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างปรับปรุงกฎหมายไทยที่จำเป็น และเตรียม จัดการประชุมไตรภาคีเพื่อให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา ILO ฉบับที่ 188 ว่าด้วยงานในภาคประมง พิธีสารต่อท้าย อนุสัญญาฉบับที่ 29 พิธีสารต่อท้ายอนุสัญญาว่าด้วยการบังคับใช้แรงงาน และอนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วย สิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรอง

5.4.3 องค์การประชาสังคม

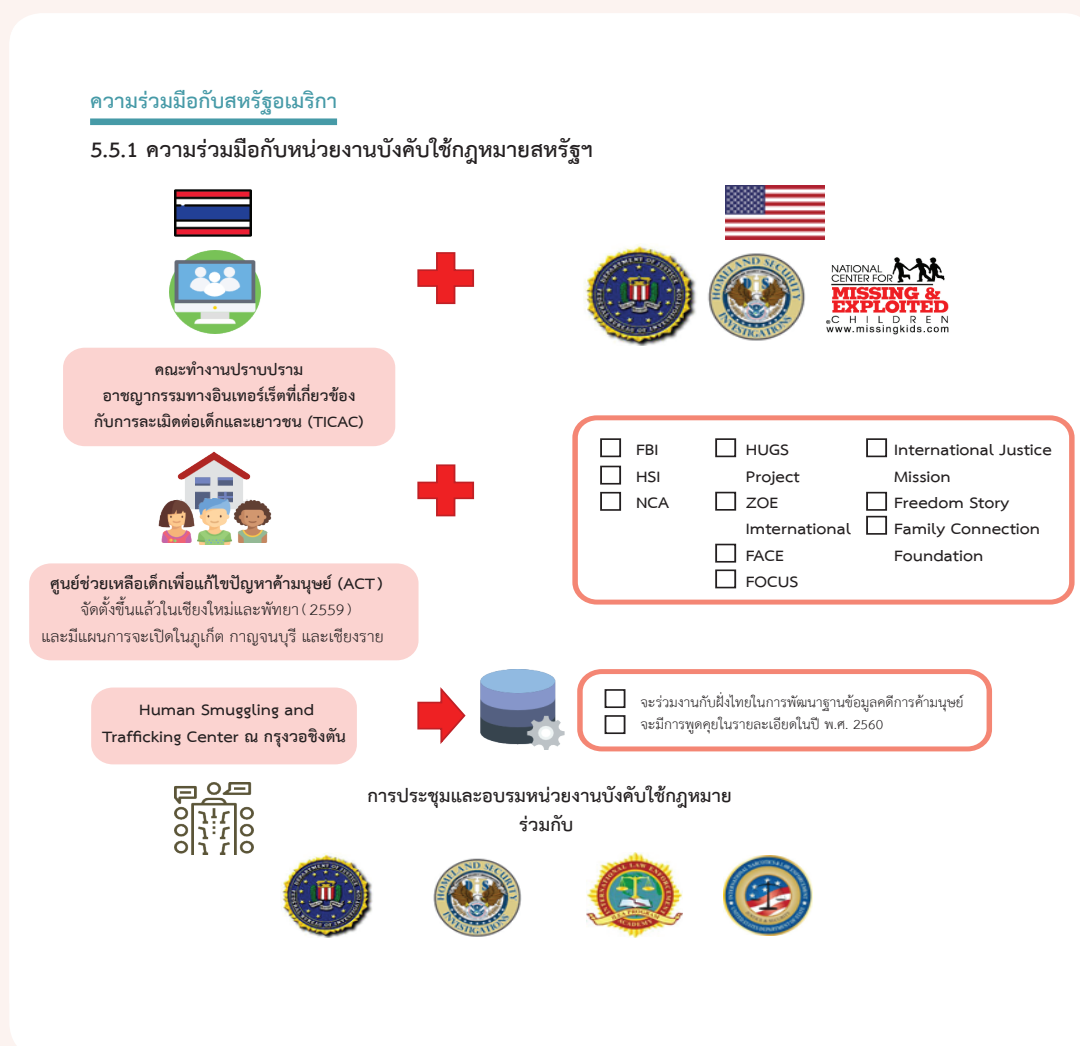
ประเทศไทยดำเนินการเสริมสร้างความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อนำมาซึ่ง กระบวนการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เหมาะสม หน่วยงานไทยได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการร่วมกับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียที่หลากหลาย การสร้างภาคีความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่สัมพันธ์กันอยู่แต่เดิมให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกันจะต้องดำเนินความร่วมมือกับเครือข่ายใหม่ ๆ

ไทยดำเนินงานในลักษณะเป็นภาคีร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานกฎหมายเอสอาร์ องค์กรช่วยเหลือเด็ก มูลนิธิโฮป มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก มูลนิธิพิทักษ์สตรี ศูนย์สังคมพัฒนา มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ มูลนิธิโซเอ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก องค์กรยูนิเซฟนานาชาติ World Wildlife Fund (WWF) เครือข่ายเพื่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ (MWRN) มูลนิธิเพื่อความยั่งยืนของอาหารทะเลสากล (International Seafood Sustainability Foundation : ISSF) มูลนิธิ EJF มูลนิธิเอ-ทเวนต์วัน IOM และอื่น ๆ

ตลอดปีที่ผ่านมา มีการประชุมและหารือกับองค์กรใหม่ ๆ เช่น Center for Advanced Defense Studies (C4ADS) เพื่อทำความเข้าใจในบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานต่อต้านการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่ความร่วมมืออันจะเป็นประโยชน์สูงสุดในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

5.5 ความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา

แผนภาพที่ 46 : ความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกา เป็นภาคีกับรัฐบาลไทยในการต่อต้านการค้ามนุษย์มาต่อเนื่องยาวนาน ในปี 2559 พัฒนาการสำคัญของความร่วมมือ ได้แก่ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการให้คำปรึกษาหารือ การข่าว การแลกเปลี่ยนข้อมูล การสนับสนุนงบประมาณ และการฝึกอบรมให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ กรอบความร่วมมือไทย-สหรัฐฯ หลายกรอบได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่สร้างสรรค์และมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เน้นวิธีการเชิงรุกและนำโดยการข่าว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.5.1 ความร่วมมือกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสหรัฐฯ

5.5.1.1 คณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดต่อเด็กและเยาวชน (Thailand Internet Crimes Against Children Task Force : TICAC)

หลังจากประเทศไทยประกาศแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาให้ครอบคลุมความผิดฐานครอบครอง ผลิต และจำหน่ายสื่อลามกอนาจารเด็ก เมื่อปลายปี 2558 คณะทำงาน TICAC ก็ได้รับการจัดตั้งขึ้นด้วยความช่วยเหลือของหน่วยสอบสวนกลางสหรัฐฯ (FBI) และหน่วยสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (HSI) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งจัดการแสวงประโยชน์ทางเพศผ่านทางอินเทอร์เน็ต มาตรฐานปฏิบัติการของ TICAC กำหนดสอดคล้องกับมาตรฐานสากล คณะทำงานจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายและผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยทางอินเทอร์เน็ตตามเวลาจริง จากศูนย์เพื่อเด็กหายและถูกฉวยผลประโยชน์แห่งชาติ (the National Center for Missing & Exploited Children : NCMEC) ซึ่งเป็นองค์กรสหรัฐฯ ที่ทำงานใกล้ชิดกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในสหรัฐฯ ผ่านทาง HSI เพื่อให้สามารถให้ความช่วยเหลือกับผู้เสียหาย และสนับสนุนหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มโอกาสที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้

นอกจากนี้ TICAC ยังร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และฝึกอบรมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านอาชญากรรมต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต มีการจัดตั้งศูนย์ตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัลขึ้นในโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน เพื่อฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบพิสูจน์พยานหลักฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนนายร้อยตำรวจกับศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ที่จังหวัดนครปฐม และสนับสนุนงานพิสูจน์หลักฐานดิจิทัลของ TICAC ทั้งนี้ เป็นที่ตระหนักดีว่าระบบการจัดการเคสของ TICAC ได้ช่วยเร่งรัดกระบวนการตรวจสอบให้รวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น

5.5.1.2 ศูนย์ช่วยเหลือเด็กเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ (Children's Advocacy Center Thailand : ACT)

เมื่อต้นปี 2559 มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเด็กเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ (ACT) ขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่ และถือเป็นศูนย์แรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ให้ที่พักและการช่วยเหลือดูแลเด็กที่ถูกแสวงประโยชน์ทางเพศหรือถูกละเมิดอย่างครอบคลุม ศูนย์ ACT เป็นความพยายามร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจากหลายประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร อิตาลี ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ ไทย (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ DSI) และสหรัฐฯ (FBI his และ TICAC) และองค์กรเอกชนอีกจำนวนหนึ่ง เช่น โครงการฮัก มูลนิธิโซเอ อินเตอร์เนชั่นแนล มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก มูลนิธิ Freedom Story มูลนิธิสายสัมพันธ์ครอบครัว และอื่น ๆ ในปีเดียวกัน มีการจัดตั้งศูนย์ขึ้นที่พัทธยาภายใต้ความร่วมมือของ TICAC กับองค์กรเอ-ทเวนตีวัน ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องกำลังดำเนินการจัดตั้งศูนย์ ACT ในจังหวัดภูเก็ต กาญจนบุรี และเชียงรายในปีต่อไป

5.5.1.3 Human Smuggling and Trafficking Center, Washington, D.C.

Human Smuggling and Trafficking Center ได้หารือกับกระทรวงการต่างประเทศในเดือนกันยายน 2559 และแสดงความสนใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงประสบการณ์การพัฒนาระบบข้อมูลคดีการค้ามนุษย์กับประเทศไทย ทั้งสองฝ่ายกำลังมองหาโอกาสความเป็นไปได้ที่จะร่วมมือแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในด้านต่าง ๆ

5.5.1.4 การประชุมและฝึกอบรมหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

หน่วยงานไทยได้ยกระดับความร่วมมือไปสู่การดำเนินงานสร้างสรรค์กับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐฯ ซึ่งได้แก่ International Law Enforcement Academy (ILEA), Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs (INL), FBI, และ HSI ตัวอย่างของความร่วมมือนี้นั้นได้แก่

- ◇ ระหว่างพฤศจิกายน 2558 ถึงกันยายน 2559 INL มีส่วนร่วมในหลักสูตรการฝึกอบรมว่าด้วยการสืบสวนและคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่จัดให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับพื้นที่กว่า 1,800 นายทั่วประเทศ โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวโดยอ้างอิงจากกรณีศึกษาจริง อีกทั้งยังเชิญอัยการ เจ้าหน้าที่ DSI และองค์กรพัฒนาเอกชน เข้าร่วมด้วย นอกจากนี้ ยังมีการจัดการฝึกอบรมเพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง สำหรับตำรวจและเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ท่าเรือ ที่ได้รับการสนับสนุนจาก INL ผ่าน IOM ในช่วงกรกฎาคม-สิงหาคม 2559 ด้วย
- ◇ มีการจัดการฝึกอบรมและสัมมนาอื่น ๆ สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเน้นประเด็นการค้ามนุษย์ในภาคประมง การค้ามนุษย์โดยทั่วไป และการแสวงหาประโยชน์จากเด็ก สหรัฐฯ ได้ให้การสนับสนุนทุนแก่ผู้แทนไทย ให้ไปเข้าร่วมในการประชุมสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายในสหรัฐฯ ซึ่งรวมถึงการประชุมสัมมนาว่าด้วยอาชญากรรมต่อเด็ก ประจำปี ครั้งที่ 28 ซึ่งมีสำนักงานตำรวจเมืองดัลลัส และศูนย์ผลักดันนโยบายเพื่อเด็กดัลลัส มลรัฐเท็กซัส โครงการ International Visitors Leadership ซึ่งจัดโดยสำนักงานกิจการการศึกษาและวัฒนธรรม กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ที่เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับข้อตกลงระหว่างประเทศและกฎหมายสหรัฐฯ ว่าด้วยการค้ามนุษย์ และการประชุมสุดยอดของรัฐฮาวายว่าด้วยการค้ามนุษย์เข้าสู่การบริการทางเพศ ซึ่งจัดโดยสำนักงานอัยการรัฐฮาวาย
- ◇ นอกจากนี้ ในปลายเดือนสิงหาคม 2559 INL ยังมีส่วนร่วมกับโครงการพัฒนาวิชาชีพด้านการค้ามนุษย์ที่ได้รับการสนับสนุนโดย AAPTIP โครงการดังกล่าวสนับสนุนการประสานงานระหว่างอัยการที่ทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของไทย

5.5.2 ความร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ

แผนภาพที่ 47 : ความร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ

ในปี พ.ศ. 2559 สนับสนุนงบประมาณ 1.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น Zoe International ศูนย์ชีวิตใหม่ Urban Light และ Labor Rights Promotion Network Foundation LPN

เวทีฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและโครงการที่สนับสนุนงบประมาณโดย

- การประชุมปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559
- โครงการ Next Level
- โครงการ CTIP

5.5.2.1 กรอบความร่วมมือไทย-สหรัฐฯ

นอกจากการปรึกษาหารือเป็นประจำระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากสำนักงานติดตามและต่อต้านการค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ (TIP Office) กับกระทรวงการต่างประเทศ ประเทศไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องแล้ว ทางกระทรวงการต่างประเทศ ประเทศไทย และสถานทูตสหรัฐฯ ประจำกรุงเทพฯ ยังตกลงที่จะยกระดับกลไกความร่วมมือที่มีอยู่ โดยการพัฒนารอบความร่วมมือไทย-สหรัฐฯ ในประเด็นที่สนใจร่วมกัน และดำเนินงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อลดช่องว่างในการต่อต้านการค้ามนุษย์ภายในและนอกประเทศไทย

5.5.2.2 โครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ สถานทูตสหรัฐฯ หรือองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐฯ (United States Agency for International Development : USAID)

มีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและโครงการในประเทศไทยที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเยาวชน ซึ่งรวมถึง “การประชุมเชิงปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559” ซึ่งจัดโดยความร่วมมือกับมูลนิธิศุภนิมิตและสถานทูตสหรัฐฯ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการป้องกันคุ้มครองเด็ก นอกจากนี้ เยาวชนไทยและมาเลเซีย จำนวน 50 คน ยังได้เข้าร่วมโครงการ “Next Level” ซึ่งจัดโดยสถานทูตสหรัฐฯ ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้วยการเข้าถึงประชากรเปราะบางในภาคเหนือและใต้ของประเทศไทย

กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ได้มอบทุนสนับสนุนราว 1.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ให้กับองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย ซึ่งได้แก่ Inter Alia, ZOE international, ศูนย์ชีวิตใหม่, Urban Light, และ LPN

ในประเทศไทย USAID ใช้งบประมาณสนับสนุนโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ในประเทศไทยและในอนุภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่สอดคล้องกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ USAID ยังสนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น สถาบันอิศรา ในการพัฒนาแอปพลิเคชันโทรศัพท์ภาษาเมียนมา ที่จะอำนวยความสะดวกให้แรงงานเมียนมาได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในประเทศไทย เช่น นายหน้าค้าแรงงานที่ไว้ใจได้ ข้อกำหนดในการเข้าเมืองและการอยู่อาศัยในประเทศไทย เป็นต้น

5.6 อื่น ๆ

แผนภาพที่ 48 : ความร่วมมือกับภาคธุรกิจและสื่อ

5.6 อื่น ๆ

5.6.1 ภาคธุรกิจ

Business

NATIONAL FISHERIES INSTITUTE

Walmart

5.6.2 สื่อมวลชน

AP

The New York Times

REUTERS

Berna News

ALJAZEERA

NIKKEI

7 DAY NEWS JOURNAL

5.6.1 ภาคธุรกิจ

กระทรวงการต่างประเทศแลกเปลี่ยนมุมมองและข้อมูลกับภาคธุรกิจของสหรัฐฯ อย่างสม่ำเสมอ เช่น National Fisheries Institute, National Retail Federation, Food Marketing Institute, Retail Industry Leaders Association, National Restaurant Association กลุ่มผู้จัดจำหน่าย ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร ผู้ขายส่งและผู้ขายปลีก เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ อีกทั้งบางธุรกิจ ยังได้พัฒนาโครงการความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเทศไทยด้วย

5.6.2 สื่อมวลชน

สื่อมวลชนเป็นหนึ่งในกำลังสำคัญที่ช่วยแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ ดังนั้น ความถูกต้องของข้อมูลจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถนำข้อมูลไปใช้ และปฏิบัติการแก้ไขปัญหานั้นได้ ในการนี้ **กระทรวงการต่างประเทศและสถานทูตไทยในต่างประเทศได้ทำงานร่วมกับสื่อมวลชนหลัก ๆ ได้แก่ AP และ New York Times** เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีการเผยแพร่ข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ มีการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่มีคุณภาพ และเชื่อถือได้ และค้นคว้าหาข้อเท็จจริงต่อเนื่อง ที่สำคัญที่สุด คือ ความร่วมมือในการประสานฐานข้อมูลและพัฒนาเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ ในเดือนกันยายน 2559 สื่อมวลชนจากสำนักข่าว AP ได้พบกับอธิบดีกรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ และได้รับข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับความพยายามต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะให้ความร่วมมือต่อกัน และแบ่งปันข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับพัฒนาการหรือปัญหาที่น่าห่วงใยต่าง ๆ นอกจากนี้ ในปี 2560 สื่อมวลชนจาก New York Times ยังมีกำหนดจะมาเยือนเอเชีย รวมถึงประเทศไทย เพื่อเรียนรู้ข้อมูลปฐมภูมิเกี่ยวกับความพยายามของรัฐในการต่อต้านการค้ามนุษย์ และประเด็นที่เกี่ยวข้องด้วย

นอกจากสื่อมวลชนอเมริกันที่ได้กล่าวถึงนั้น **ยังมีสื่อมวลชนไทยและต่างประเทศอีกจำนวนมากที่ดำเนินงานโดยสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของไทย สื่อมวลชนเหล่านี้มีเพียงแต่จะได้รับอนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์รับฟังข้อมูล หากในหลายกรณียังได้รับอนุญาตให้ติดตามเจ้าหน้าที่ภาครัฐลงภาคสนามด้วย** ตัวอย่างเช่น กรณีที่ 7 Day News Journal ติดตามสถานการณ์การส่งลูกเรือประมงไทยกลับจากอินโดนีเซียสำนักข่าว NIKKEI และ Al Jazeera ติดตามไปกับเรือนเรศวรในระหว่างการตรวจการณ์ในทะเล (17 พฤศจิกายน และ 16 ธันวาคม 2559 ตามลำดับ) สำนักข่าว Berna, AP, Nikkei, Reuters และสื่อมวลชนไทยเข้าเยี่ยมศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออกในจังหวัดสมุทรสาคร และติดตามการตรวจการณ์ของ ศปมพ. ในทะเล (9 ธันวาคม 2559) นอกจากนี้ ในปี 2559 กระทรวงการต่างประเทศ และสมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศในไทย ยังได้ร่วมกันจัดเวทีสรุปข้อมูลหรือเวทีอภิปรายต่าง ๆ ถึง 10 ครั้ง ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานเวที จำนวน 2 ครั้ง **ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงช่องทางการสื่อสารระหว่างรัฐไทยกับสื่อมวลชนที่เปิดอยู่เสมอ**

ในประเด็นการตอบสนองต่อข้อเสนอแนะจากรายงานการค้ามนุษย์ ปี 2559 ของสหรัฐฯ ว่าด้วยการคุ้มครองเสรีภาพสื่อ รวมถึงในการรายงานข่าวการค้ามนุษย์ ตัวอย่างเบื้องต้นนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อต่างประเทศ **มีความยืดหยุ่นที่จะทำงานในประเด็นดังกล่าว อีกทั้งยังได้รับอนุญาตให้เผยแพร่และแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี** รัฐบาลไทยต้องเผชิญกับความท้าทายในการประกันความสมดุล ระหว่างเสรีภาพในการแสดงออก และความจำเป็นที่จะต้องรักษาความสงบเรียบร้อย กฎหมาย ความมั่นคงของชาติ ความเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และหลักการไม่เลือกปฏิบัติ เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ของไทยได้พยายามรักษาไว้ซึ่งความสมดุลในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ ในขณะที่เคารพในเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อ รัฐบาลยังได้ให้ความสำคัญของความเป็นมืออาชีพ จรรยาบรรณและความรับผิดชอบของสื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิธีการนำเสนอและเนื้อหาที่เลือกรายงานต่อสาธารณะ

ค. ก้าวต่อไปในปี 2560 : แผนอนาคต

นโยบาย

1. ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ 24 ข้อ อย่างต่อเนื่อง
2. ปรับปรุงระเบียบและกฎหมาย เช่น ร่างพระราชกำหนดว่าด้วยการจัดการแรงงานต่างด้าว เป็นต้น
3. พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐในการจัดการค้ามนุษย์ และส่งเสริมประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ล่าม พนักงานตรวจแรงงาน ทีมสหวิชาชีพ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย อัยการ ผู้พิพากษา ฯลฯ

การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

4. รัฐบาลจะจัดทำแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลแบบเรียลไทม์ และการแบ่งปันข้อมูล ซึ่งเป็นการบูรณาการข้อมูล ผ่านระบบฐานข้อมูลการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตามโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ถูกจัดทำขึ้นเมื่อปี 2556 เอกสารดังกล่าวจะให้แนวทางการรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน และเที่ยงตรง สำหรับตำรวจ อัยการ และศาล
5. การเชื่อมโยงฐานข้อมูลการค้ามนุษย์ ซึ่งบันทึกข้อมูลเข้าระบบ และบริหารจัดการระบบ โดยกระทรวง พม. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานอัยการสูงสุด ตั้งแต่ปี 2556 โดยในปี 2560 ระบบฐานข้อมูลดังกล่าวจะสามารถเชื่อมโยงข้อมูลของศาลได้ โดยรัฐบาลได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลดังกล่าวเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล เพื่อการประสานงานและประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
6. รัฐบาลจะดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพการบังคับใช้กฎหมายให้แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น ล่าม ผู้ประสานงานด้านภาษา พนักงานตรวจแรงงานทั้งภาคพื้นดินและในทะเล และเจ้าหน้าที่สถานคุ้มครองฯ การฝึกอบรมนี้มุ่งพัฒนาความเข้าใจต่อกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์ และส่งเสริมความสามารถของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อตรวจตรา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด
7. ในไตรมาสแรกของปี 2560 รัฐบาลคาดหวังที่จะลงนามความร่วมมือในบันทึกข้อตกลงร่วมกับศูนย์เพื่อเด็กหายและถูกฉวยประโยชน์แห่งชาติ หรือ National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC) ในขณะที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้พัฒนาการดำเนินงานของคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตต่อเด็กและเยาวชน (Thailand Internet Crime against Children-TICAC) โดยร่วมมืออย่างใกล้ชิด กับกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐฯ (Homeland Security Investigation) เพื่อเข้าถึงข้อมูล ของ NCMEC ได้ดียิ่งขึ้น

8. ภายในปี 2560 สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีแผนจะจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจเพื่อสืบสวนอาชญากรรมต่อเด็กระดับชาติ และเปลี่ยนสถานะของ TICAC ให้เป็นหน่วยงานถาวร มีกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานเต็มเวลาจำนวนประมาณ 15-20 นาย

9. สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดตั้งศูนย์พิสูจน์หลักฐานทางอินเทอร์เน็ต และวางแผนที่จะเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเต็มเวลาและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในศูนย์

การคุ้มครอง

10. การจัดตั้งสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ขององค์กรพัฒนาเอกชน

กระทรวง พม. อยู่ระหว่างศึกษาแนวทาง หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติ เพื่ออนุญาตให้องค์กรพัฒนาเอกชนจัดตั้งสถานคุ้มครองฯ เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวมุ่งเน้นแนวทางการดำเนินงานที่ยืดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง แนวทางการบริหารจัดการในสถานคุ้มครอง และบุคคลากร รวมทั้งการจัดบริการด้านการคุ้มครองช่วยเหลือด้านสุขภาพกาย จิต และสังคม การให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในกระบวนการยุติธรรม การฟื้นฟูและการคืนสู่สังคม คาดว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะเสร็จสมบูรณ์ภายในปี 2560

11. การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

การจัดทำห้องพิจารณาคดีจำลองที่สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดสงขลา เพื่อช่วยให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ได้คุ้นเคยกับกฎระเบียบ ขั้นตอน และสถานการณ์ที่คาดว่าจะพบเจอในระหว่างดำเนินคดีในศาล จะแล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม 2560

12. การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่

12.1 การฝึกอบรมล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษาของแรงงาน

ในปี 2560 กระทรวง พม. วางแผนจัดโครงการฝึกอบรมล่ามภาษาเมียนมาและกัมพูชาจำนวน 2 รุ่น เพื่อเพิ่มจำนวนและเสริมสร้างศักยภาพของล่าม นับเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า-ออก ด้วย นอกจากนี้ ยังได้กำหนดจัดอบรมล่ามแปลภาษาขั้นสูงให้แก่ล่ามที่เคยผ่านการอบรมแล้ว

12.2 การฝึกอบรมทีมสหวิชาชีพ

ในปี 2560 กระทรวง พม. กำหนดจัดฝึกอบรมแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้แก่ทีมสหวิชาชีพ เพื่อให้ทีมสหวิชาชีพมีความเข้าใจในมาตรฐานการปฏิบัติงานซึ่งเป็นหลักประกันว่าผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะไม่ถูกคุมขัง หากแต่จะได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองให้อยู่ในสถานที่ที่เหมาะสม และได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยและทำงานได้ตามกฎหมาย

12.3 การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่คุ้มครองพยาน

ในเดือนมีนาคม 2560 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กำหนดจัดการฝึกอบรมการคุ้มครองพยาน ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐจากประเทศสมาชิกอาเซียนจำนวน 40 คน

แผนภาพที่ 49 : ภาพรวมของแผนการคุ้มครองในอนาคต

13. ศูนย์ช่วยเหลือเด็ก ประเทศไทย (Children’s Advocacy Center Thailand : ACT)

ดำเนินการเปิดศูนย์ช่วยเหลือเด็กเพิ่มเติมในจังหวัดภูเก็ต กาญจนบุรี และเชียงราย ในปี 2560

14. สายด่วนศูนย์กลาง

ปัจจุบัน รัฐบาลกำลังดำเนินการปฏิรูป และรวบรวมระบบสายด่วน (ฮอตไลน์) ให้เป็นระบบศูนย์กลาง ซึ่งคาดว่าจะเสร็จสิ้นภายในปี 2560

15. การสนับสนุนความช่วยเหลือทางการเงินแบบรายวัน

กรมบัญชีกลางกำลังพิจารณาเกี่ยวกับมาตรการสนับสนุนความช่วยเหลือทางการเงินที่เหมาะสมแบบรายวันให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่อยู่ในสถานคุ้มครองฯ ของ พม. หลังจากได้มีการหารือร่วมกับหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปี 2559

การป้องกัน

16. การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว (พ.ศ. 2560–2564)

กระทรวงแรงงานเริ่มดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว (พ.ศ. 2560–2564) และจะจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว

17. ร่างพระราชกำหนดว่าด้วยการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว

ในเดือนพฤษภาคม 2560 กระทรวงแรงงานจะนำร่างพระราชกำหนดว่าด้วยการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งร่างพระราชกำหนดดังกล่าว จะรวบรวมกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวในทุกภาคธุรกิจรวมถึงภาคประมงด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าว

18. การจัดตั้งศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมง (ศูนย์ drop-in)

ภายในปี 2560 จะมีการจัดตั้งศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมง ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ-เอกชน-ประชาสังคม เพิ่มอีก 3 แห่ง ในจังหวัดปัตตานี ชลบุรี และระยอง โดยศูนย์ drop-in เหล่านี้ จะให้บริการด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน ข้อมูลว่าด้วยกฎหมายแรงงานและสิทธิแรงงาน และความช่วยเหลืออื่น ๆ

ความร่วมมือ

19. ในปี 2560 ประเทศไทยจะจัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างคณะทำงานด้านการปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตต่อเด็กและเยาวชน (TICAC) กับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

20. การส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน กระทรวงการต่างประเทศจะเจรจา กับศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเลถึงความร่วมมือและการจัดกิจกรรมร่วมในประเทศไทยภายใต้เครือข่าย International Christian Maritime Association (ICMA)

21. ภาคธุรกิจไทยกำลังดำเนินการเพื่อให้โครงการ FIP ทั้งในทะเลอันดามันและอ่าวไทยประสบความสำเร็จ ตามที่ระบุไว้ในบทที่ 5 ข้อ 5.1.3 (3) โครงการ FIP มีวัตถุประสงค์ให้การบริหารจัดการในภาคประมงมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU fishing) รวมถึงการทำประมงเกินขนาดและการรักษาระบบนิเวศทางทะเลด้วย นอกจากนี้ โครงการ FIP จะพัฒนาระบบตรวจสอบและระบบติดตามที่เชื่อถือได้เพื่อลด IUU fishing และคุ้มครองผู้ที่เคารพกฎหมาย

22. ความสำเร็จของศูนย์ช่วยเหลือเด็ก (ACT) ในจังหวัดเชียงใหม่ และเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ตามที่ได้ระบุไว้ในบทที่ 5 ข้อ 5.5.1 (2) รัฐบาลอยู่ในระหว่างการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเด็กเพิ่มเติมในจังหวัดภูเก็ต กาญจนบุรี และเชียงราย

23. กระทรวงการต่างประเทศจะประสานงานกับสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา ในกรุงเทพฯ เพื่อจัดตั้งกรอบความร่วมมือไทย-สหรัฐฯ ตามข้อตกลงในบทที่ 5 ข้อ 5.5.2 (1) และจะเจรจากับศูนย์ Human Smuggling and Trafficking Center กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เพื่อความร่วมมือในการพัฒนาฐานข้อมูลคดีการค้ามนุษย์ ตามที่ระบุไว้ในข้อ 5.5.1 (3)

จ. ภาคผนวก : การดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ 17 ข้อ จากรายงานการค้ำมนุษย์ ปี 2559 ของสหรัฐอเมริกา

ข้อเสนอแนะจากรายงาน TIP Report ปี 2559	การดำเนินงานและความก้าวหน้าของประเทศไทย
<p>1. ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ รวมถึงการตัดสินและลงโทษอย่างเด็ดขาดหากพบการกระทำผิด</p>	<p>1.1 สถานะของความผิดทางอาญา นับแต่ปี 2556 พบเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับความผิดฐานค้ำมนุษย์ทั้งหมด 45 คน (ปี 2556 จำนวน 1 คน ปี 2557 จำนวน 7 คน ปี 2558 จำนวน 27 คน และปี 2559 จำนวน 10 คน) ในจำนวนนี้ หนึ่งคนได้รับการตัดสินโทษจำคุก 9 เดือน และปรับ 14,667 บาท (ปี 4 (2556 คน ได้รับการตัดสินโทษจำคุก 36-16 ปี และปรับ -126,900 360,000 บาท (ปี 2557) และอีกหนึ่งคนได้รับการตัดสินโทษจำคุก 2 ปี 6 เดือน และปรับ 75,000 บาท (ปี 2558)</p> <p>1.2 คดีการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 10 คน กำลังอยู่ในการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท) 4 คน อยู่ในระหว่างการพิจารณาของอัยการ 25 คนกำลังอยู่ในระหว่างการไต่สวนพิจารณาคดี และ 6 คน ถูกตัดสินโทษจำคุก (18 เดือน-36 ปี)</p> <p>1.3 การควบคุมมิให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงและตัดสินลงโทษอย่างรุนแรงต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิด ยังเป็นเป้าหมายหลักของรัฐบาล ในปี 2559 เจ้าหน้าที่ตำรวจ 10 คน ที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ถูกฟ้องความผิดทั้งทางวินัย (เช่น ให้พักราชการหรือให้ออกจากราชการ) และอาญา (เช่น จำคุก 8 เดือน-36 ปี) ปัจจุบัน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) กำหนดให้ส่งต่อคดีค้ำมนุษย์ทุกคดีต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เพื่อให้มีการตรวจสอบการเงินพร้อมกับการดำเนินคดีทางอาญา ในปี 2559 ศาลแพ่งได้สั่งยึดทรัพย์ของเจ้าหน้าที่ 2 คน เป็นมูลค่า 11.1 ล้านบาท ในขณะที่กำลังสืบสวนอยู่อีก 3 คดี ที่เกี่ยวข้องกัทรัพย์สินมูลค่า 33.9 ล้านบาท</p> <p>1.4 ในปี 2559 รัฐบาลได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกลไกต่าง ๆ เพื่อเอื้อต่อการตรวจสอบกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมได้ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น มาตรการทางบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ พ.ศ. 2558 ซึ่งมีบทลงโทษทั้งทางวินัยและทางอาญาต่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำผิด อีกทั้งยังมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ เพื่อให้มีบทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินการและการบังคับใช้บทลงโทษตามมาตรการทางบริหาร</p> <p style="text-align: center;">(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ใน “การบังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดี” ข้อ 2.6 และ “นโยบาย” ข้อ 1.6)</p>

<p>2. เพิ่มความพยายามในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งกลุ่มผู้อพยพ บุคคลไร้สัญชาติ เด็ก และผู้ลี้ภัย</p>	<p>2.1 คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ซึ่งมี รองนายกรัฐมนตรี (พลเรือเอก ณะรณงค์ พิพัฒนาสัย) เป็นประธาน ได้อนุมัติแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นสำหรับการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ฉบับใหม่ แบบสัมภาษณ์นี้ใช้งานได้ง่ายขึ้น โดยมีการกำหนดนิยามการค้ามนุษย์ที่ชัดเจน ประกอบกับแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์และข้อมูลทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในการนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทีมสหวิชาชีพ พนักงานตรวจแรงงาน และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ ให้เริ่มใช้แบบสัมภาษณ์ฉบับใหม่ในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายเป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 นอกจากนี้ ยังมีการจัดการฝึกอบรมหลายครั้งแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ทำความเข้าใจกับแบบสัมภาษณ์ใหม่ (รายละเอียดอยู่ในข้อ 5 ของตารางนี้ และใน “การคุ้มครอง” ข้อ 3.4 และ 3.5) ปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานใช้แบบสัมภาษณ์ดังกล่าว</p> <p>2.2 ในระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน 2559 รัฐบาลได้พัฒนาแนวทางปฏิบัติและแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้แบบสัมภาษณ์ฉบับใหม่ แนวทางฯ ดังกล่าวให้คำอธิบายและทิศทางการปฏิบัติในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนต่าง ๆ นับตั้งแต่การคัดกรองเบื้องต้น การคัดแยกผู้เสียหาย ไปจนถึงการส่งต่อผู้เสียหายตัวอย่างเช่น การจัดบ้านพักที่เหมาะสมให้แก่ผู้ที่จะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และพยานคดีค้ามนุษย์ ภายหลังการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายฯ (รายละเอียดดูใน “การคุ้มครอง” ข้อ 3.4.3) แนวทางฯ ดังกล่าวผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปคม.) ที่มีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นประธาน เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2559 และแจ้งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติแล้ว (รายละเอียดแนวทางปฏิบัติฯ อยู่ใน “การคุ้มครอง” ข้อ 3.4.3)</p> <p>2.3 รัฐบาลสนับสนุนให้องค์กรภาคประชาสังคม รวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) มูลนิธิศุภนิมิต ศูนย์สังคมพัฒนา มูลนิธิรักษ์ไทย มูลนิธิศูนย์ชีวิติใหม่ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น IOM ได้ให้การสนับสนุนล่ามแปลภาษาในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายซึ่งเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของกระบวนการคัดแยก</p>
---	---

- 2.4 สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 8 แห่ง ของกระทรวง พม. เป็นสถานที่รองรับสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และสำหรับบ้านพักเด็ก และครอบครัว 77 จังหวัด ทั่วประเทศ จะให้การคุ้มครองชั่วคราวแก่ผู้ที่มี อาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ภายหลังการคัดแยก โดยการสัมภาษณ์เบื้องต้นแล้ว ทั้งนี้ เป็นไปตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ข้อ 29
- 2.5 สำหรับความพยายามในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก และผู้หญิงนั้น ในปี 2559 มีพนักงานสอบสวนหญิงที่รับผิดชอบด้าน การคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพิ่มเป็น 424 คน ในหลายพื้นที่จังหวัด จากแต่เดิมในปี 2558 มีพนักงานสอบสวนหญิงเพียง 172 คน ถือเป็นอัตรา เพิ่มขึ้นถึง 146.5 % พนักงานสอบสวนหญิงและนักสังคมสงเคราะห์ที่ได้รับ การฝึกอบรมด้านการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงเทคนิค การสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลในประเด็นอ่อนไหวที่เกี่ยวกับเพศและอายุของ ผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงและเด็ก
- 2.6 ในปี 2559 มีการฝึกอบรมทีมสหวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ล่าม ผู้ประสานงาน ด้านภาษา และเจ้าหน้าที่จากองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อสร้างความเข้าใจและ ค้นคว้ากับแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นสำหรับการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ฉบับใหม่ แนวทางเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการ ค้ามนุษย์ และกระบวนการคัดแยกผู้เสียหาย (รายละเอียดอยู่ในข้อ 5 และ 6 ของตารางนี้)
- 2.7 มีการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ลูกเรือประมงซึ่งตอบสนองกับลักษณะเฉพาะ ของงานประมง เพื่อใช้เสริมกับแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นสำหรับการคัดแยก ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ฉบับใหม่ ในกระบวนการออกหนังสือคนประจำ เรือ นั้น เจ้าหน้าที่จาก พม. และ รง. จะดำเนินการสัมภาษณ์แรงงานต่างด้าว ที่เรียกกันว่า “การสัมภาษณ์แบบตาต่อตา” โดยใช้แบบสัมภาษณ์ลูกเรือประมง ดังกล่าว เพื่อคัดกรองผู้มีแนวโน้มที่จะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และ การบังคับใช้แรงงาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างหลักประกันว่าแรงงานทุกคนที่ผ่าน กระบวนการคัดแยกจะอยู่ในความรับผิดชอบและได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม

<p>3. ดำเนินคดีและตัดสินลงโทษผู้ค้ามนุษย์ ด้วยการบังคับใช้กฎหมายเชิงรุกและสร้างความร่วมมืออย่างเป็นระบบกับภาคประชาสังคม</p>	<p>3.1 ในปี 2559 การบังคับใช้กฎหมายเชิงรุกยังเป็นเรื่องสำคัญ โดยจะเห็นได้จากการออกมาตรการหลักหลายด้าน ได้แก่</p> <p>(1) การปรับปรุงแก้ไขและบังคับใช้กฎหมายซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มค่าใช้จ่ายและลดผลประโยชน์ของผู้ค้ามนุษย์</p> <p>(2) การใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (โดย ปปง.) และมาตรการปกครอง (เช่น โดยกระทรวงมหาดไทย และ ป.ป.ช.) เสริมการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับค้ามนุษย์และแรงงาน เพื่อช่วยจัดการกับคดีการค้ามนุษย์ ในกรณีที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด ด้วยเหตุนี้ จำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จึงเพิ่มขึ้นมาก นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ และผู้พิพากษาแล้ว ยังมีเจ้าหน้าที่จาก รง., ปปง., ป.ป.ช. และ (ป.ป.ท.) อีกด้วย</p> <p>(3) มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ซึ่งมีอัยการระดับสูงเป็นประธานและประกอบด้วยที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี และผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 9 หน่วย คือ สำนักงานอัยการสูงสุด พม. รง. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (กคส.) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ปปง. กระทรวงยุติธรรม สตช. และ ป.ป.ท. คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ มีภารกิจในการประสานงานและติดตามการดำเนินคดีค้ามนุษย์ตลอดกระบวนการ</p> <p>3.2 บทบาทเชิงรุกของ สตช. ในปี 2559 นอกจากจำนวนการจับกุม สืบสวน และส่งฟ้องได้เพิ่มขึ้นแล้ว สตช. ยังมีหน้าที่ส่งคดีการค้ามนุษย์ทุกคดีให้แก่ ปปง. เพื่อให้พิจารณาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำผิด ปปง. ได้พิจารณาคดี 9 คดี ซึ่งส่งผลให้มีการอายัดหรือยึดทรัพย์สินมูลค่ารวม 784 ล้านบาท ถือเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นจากปี 195) 2558 ล้านบาท) ถึง 414 %</p> <p>3.3 สำนักงานอัยการสูงสุด การจัดตั้งหน่วยพิเศษในสำนักงานคดีค้ามนุษย์ (เมื่อเดือนตุลาคม 2558) ได้ช่วยพัฒนาคุณภาพและผลของการฟ้องคดี ดังที่ปรากฏว่า สถิติการฟ้องคดีในปี 2559 เพิ่มขึ้นเป็น 301 คดี (เปรียบเทียบกับ 251 คดี ในปี 2558 และ 231 คดี ในปี 2557) และมีคดีที่อัยการสั่งไม่ฟ้องเพียงคดีเดียว (ลดลงจาก 12 คดี ในปี 2558 และ 12 คดี ในปี 2557)</p> <p>นอกจากนี้ ในปี 2559 อัยการสูงสุดยังได้มีคำสั่งให้พนักงานอัยการ (1) ปรับปรุงการดำเนินการฟ้องคดี และ (2) พิจารณาอย่างถี่ถ้วนในการให้หรือปฏิเสธการประกันตัว ซึ่งจะส่งผลต่อความรวดเร็วและคุณภาพของกระบวนการดังที่ได้แสดงผลลัพธ์ไว้ในย่อหน้าก่อนหน้า</p>
---	---

3.4 ศาลยุติธรรม การจัดตั้งหน่วยงานพิเศษ ได้แก่ แผนกคดีค้ามนุษย์ภายใต้ศาลยุติธรรม เมื่อปี 2558 ทำให้การตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นไปอย่างรวดเร็วขึ้น เนื่องจากคดีค้ามนุษย์ไม่ต้องรอลำดับการพิจารณา ร่วมกับคดีอาญาอื่น ดังนั้น ในจำนวนคดีค้ามนุษย์ทั้งหมด 330 คดี มีจำนวน 163 คดี หรือประมาณร้อยละ 50 ที่ใช้เวลาพิจารณาคดีน้อยกว่า 6 เดือน และมีผู้กระทำผิด 188 คน จากทั้งหมด 268 คน (70.14 %) ที่ได้รับการตัดสินโทษจำคุก 2-10 ปี

3.5 ความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการบังคับใช้กฎหมาย ตัวอย่างเช่น

- (1) สตช. ร่วมกับกรมการปกครองและ NVADER เข้าบุกสถานบริการนวดต๋องบอบนวด นำไปสู่การช่วยเหลือผู้เสียหายอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 15 คน และจับกุมผู้ต้องสงสัย 13 คน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องอีก 7 คน (ดูรายละเอียดที่ “การบังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดี” ข้อ 2.6.2)
- (2) องค์กรพัฒนาเอกชน เช่น มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก โครงการฮักและมูลนิธิ ZOE International มีส่วนช่วยเหลือคณะทำงานปราบปรามอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตต่อเด็กและเยาวชน (TICAC) ด้วยการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ นำไปสู่การสืบสวนคดีค้ามนุษย์และการละเมิดทางเพศเด็ก 64 คดี และมีการส่งฟ้อง 25 คดี (ผู้ต้องหา 24 คน)
- (3) คดีกัณฑ์ องค์กรพัฒนาเอกชนของไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล สมาคมชาวเมียนมาแห่งประเทศไทย สถาบันอิศรา มูลนิธิการศึกษาเพื่อการพัฒนา และมูลนิธิยุติธรรมสิ่งแวดล้อม ได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่ DSI และนำไปสู่การทำลายเครือข่ายการค้ามนุษย์ ศาลมีกำหนดจะแถลงคำพิพากษาคดีดังกล่าวในวันที่ 17 มีนาคม 2560

(ดูข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์การระหว่างประเทศในการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย การคุ้มครอง และการป้องกัน ในข้อ 13 ของตารางนี้)

<p>4. เพิ่มทรัพยากรเพื่อการสืบสวนและดำเนินคดี การค้ามนุษย์ และการจัดตั้งแผนกการค้ามนุษย์ในหน่วยงานศาล</p>	<p>4.1 ในปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559–กันยายน 2560) รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนการสืบสวน การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย และการจัดตั้งหน่วยงานในศาล ดังต่อไปนี้</p> <p>4.1.1 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ) ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 154.28 ล้านบาท เพิ่มจากปีที่ผ่านมา %440</p> <p>4.1.2 สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด (จัดตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2559) ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 60 ล้านบาท เพื่อเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรและจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็น</p> <p>4.1.3 แผนกคดีค้ามนุษย์ ศาลอาญา (จัดตั้งเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2558) ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 13 ล้านบาท</p> <p>4.1.4 TICAC (จัดตั้งเมื่อธันวาคม 2558) ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 9.87 ล้านบาท</p> <p>4.1.5 กคส. (ยธ.) ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 4 ล้านบาท สำหรับการคุ้มครองพยานคดีการค้ามนุษย์ เพิ่มขึ้น %25 จากปีก่อน</p> <p>4.2 จำนวนการจับกุม สืบสวน ส่งฟ้อง และตัดสินโทษคดีค้ามนุษย์ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มงบประมาณให้แก่หน่วยงานเฉพาะเหล่านี้ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว</p>
<p>5. เพิ่มทรัพยากรและการฝึกอบรมให้แก่ทีมสหวิชาชีพ พนักงานตรวจแรงงานบริเวณท่าเรือและบนเรือ เพื่อให้ได้ข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนมากขึ้นในการระบุแรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และการส่งต่อกรณีการสอบสวนด้านอาชญากรรม</p>	<p>5.1 ในปี 2559 การฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ทีมสหวิชาชีพ พนักงานตรวจแรงงาน เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ล่าม ผู้ประสานงานทางภาษา และองค์กรเอกชน มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการคือ (1) เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการระบุข้อบ่งชี้สำหรับการค้ามนุษย์ (2) เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เกี่ยวข้องจะมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันต่อคำนิยามตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงาน แรงงานขัดหนี้ และแรงงานเด็ก (3) เพื่อสร้างความคุ้นเคยของผู้เกี่ยวข้องต่อแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นสำหรับการคัดแยกผู้เสียหายฉบับใหม่ (ข้อ 2 ในตารางนี้) เพื่อให้มาตรฐานการปฏิบัติในกระบวนการคัดแยกและระบุตัวผู้เสียหายตรงกัน</p> <p>5.2 ตัวอย่างการฝึกอบรมในปี 2559 ได้แก่</p> <p>5.2.1 การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย มีการอบรมการบังคับใช้ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ให้แก่เจ้าหน้าที่เพิ่มเติม 489 คน (มีผู้ผ่านการฝึกอบรมตั้งแต่ประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวแล้ว 3,651 คน) การฝึกอบรมเรื่องการสัมภาษณ์ในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายสำหรับเจ้าหน้าที่ 240 คน และการอบรมพิเศษอีก 6 ครั้ง สำหรับเจ้าหน้าที่ชายและหญิงว่าด้วยการคุ้มครองผู้เสียหายที่เป็นเด็กและผู้หญิง</p>

	<p>5.2.2 การฝึกอบรมทีมสหวิชาชีพ ในปี 2559 มีเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้แทนภาคประชาสังคมที่ได้รับการฝึกอบรม จำนวน 801 คน</p> <p>5.2.3 การฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงาน พนักงานตรวจแรงงานจำนวน 306 คน ได้รับการฝึกอบรมว่าด้วยทักษะและเทคนิคการตรวจแรงงาน พนักงานตรวจแรงงาน และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 360 คน ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์และการใช้แรงงานเด็ก รวมถึงการป้องกันการบังคับใช้แรงงานในทะเล พนักงานตรวจแรงงานและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 510 คน ได้รับการฝึกอบรมทักษะการตรวจแรงงานที่ใช้การข่าวนำ</p> <p>5.2.4 การฝึกอบรมล่ามแปลภาษา มีล่ามจำนวน 115 คน ที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อเป็นล่ามที่มีคุณภาพ และล่ามที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว 63 คน ได้เข้าร่วมหลักสูตรทบทวนความรู้</p> <p>5.2.5 การฝึกอบรมนักสังคมสงเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ที่ประจำอยู่ในสถานคุ้มครองฯ ของ พม.จำนวน 229 คน ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายที่เป็นเด็ก</p> <p>5.3 กิจกรรมสร้างเสริมศักยภาพและการฝึกอบรมมากมายได้รับการสนับสนุนผ่านทางความร่วมมือกับภาคีต่างประเทศ เช่น สหรัฐฯ สหภาพยุโรป (European Union : EU) และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ดูรายละเอียดใน “ความร่วมมือ”)</p>
<p>6. ปรับปรุงองค์ ประกอบการคัดแยกผู้เสียหาย การระบุตัว กระบวนการสัมภาษณ์ และการจัดลำดับของสิทธิและความปลอดภัยของผู้เสียหาย</p>	<p>6.1 แนวทางปฏิบัติในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 21 ธันวาคม 2559 กำหนดให้ทีมสหวิชาชีพใช้แนวทางนี้ในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในทุกกรณี ความเชี่ยวชาญของสมาชิกทีมสหวิชาชีพ (ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน) ที่หลากหลาย จะช่วยให้สามารถตรวจพบการกระทำผิดและการละเมิดสิทธิ เช่น การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การบังคับใช้แรงงาน การละเมิดสิทธิแรงงาน การนำคนมาขอทาน ฯลฯ และส่งต่อให้ดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมถึงประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอื่น (ดูรายละเอียดมาตรฐานการปฏิบัติงานและทีมสหวิชาชีพใน “การคุ้มครอง” ข้อ 3.4)</p>

	<p>6.2 ในกรณีที่มีผู้เสียหายจำนวนมาก ทีมสหวิชาชีพมีหน้าที่รวบรวมเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ พม. รง. และล่ามแปลภาษา) เพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายได้ทุกคน โดยปราศจากข้อจำกัดด้านกำลังคนและเวลา นอกจากนี้ ยังมีข้อกำหนดว่า ในการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายแต่ละรอบจะต้องมีผู้ให้สัมภาษณ์ในเวลาพร้อมกันนั้นไม่เกิน 3 คน และต้องมีสถานที่เหมาะสมรองรับภายหลังการคัดแยกแล้วเสร็จ ทั้งนี้ ในกรณีที่ต้องให้ความคุ้มครองชั่วคราวต่อผู้ที่อาจจะเป็นผู้เสียหายฯ กำหนดเวลาไว้ 24 ชั่วโมง เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และขอขยายเวลาจากศาลได้ไม่เกิน 7 วัน (รายละเอียดดูได้ใน “การคุ้มครอง” ข้อ 3.4.3)</p> <p>6.3 เพื่อประกันว่าผู้ที่อาจจะเป็นผู้เสียหาย และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นเด็กและผู้หญิงจะได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่และได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม จึงมีการฝึกอบรมพนักงานสอบสวนหญิงในด้านทักษะการสัมภาษณ์ผู้หญิงและเด็กซึ่งมีความละเอียดอ่อน (ดูรายละเอียดที่ข้อ 2.5 ในตารางนี้)</p> <p>6.4 เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์การระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยองค์กรเหล่านี้มีบทบาทในกระบวนการสัมภาษณ์ผู้เสียหาย ในปี 2559 ได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนที่มีคุณค่าจากองค์กรเอกชน ได้แก่ มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน มูลนิธิศุภนิมิต ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล มูลนิธิริรักษ์ไทย มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ และ IOM</p>
<p>7. เพิ่มบทบาทของพนักงานตรวจแรงงานในการตรวจและช่วยเหลือแรงงานที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์</p>	<p>7.1 ในปี 2559 ประเทศไทยมีพนักงานตรวจแรงงาน 1,245 คน ในจำนวนนี้ 821 คน เป็นเจ้าหน้าที่ของกระทรวงแรงงาน และอีก 424 คน เป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในไตรมาสแรกของปี 2560 กระทรวงแรงงานมีแผนที่จะแต่งตั้งพนักงานตรวจแรงงานเพิ่มขึ้นอีก 260 คน เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการตรวจแรงงาน</p>

	<p>7.2 นอกจากบทบาทหลักในการตรวจตราการปฏิบัติที่สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองแรงงานแล้ว พนักงานตรวจแรงงานยังมีบทบาทเชิงรุกเพิ่มขึ้นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ดูรายละเอียดการทำงานและผลลัพธ์ในปี 2559 ด้าน“การป้องกัน” ข้อ 4.4) ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างการละเมิดสิทธิแรงงานและการค้ามนุษย์ มีการจัดการฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการสืบสวนที่ใช้การข่าวนำ (ดูรายละเอียดในข้อ 5.2.3 ในตารางนี้) พนักงานตรวจแรงงานที่ผ่านการฝึกอบรมจะเข้าร่วมในปฏิบัติการตรวจแรงงานของ ทีมสหวิชาชีพที่ศูนย์การแจ้งเรือเข้า-ออก (ศูนย์ PIPO) ในเรือประมง และโรงงานแปรรูปอาหารทะเล การประสานงานระหว่างพนักงานตรวจแรงงาน และสมาชิกทีมสหวิชาชีพนำไปสู่ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และการส่งต่อเพื่อการสอบสวนเพิ่มเติมโดย สตช. ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังที่ได้กล่าวถึงในแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ดูรายละเอียดที่ “การป้องกัน” ข้อ 4.4.2)</p> <p>7.3 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กสร.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการตรวจแรงงาน ได้ดำเนินความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งไม่เพียงแต่ให้ข้อมูลการข่าวที่จำเป็นสำหรับการตรวจแรงงาน หากยังแบ่งปันประสบการณ์ในด้านการให้ความช่วยเหลือแรงงานที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้วย</p>
<p>8. จัดระเบียบ และปรับปรุงวิธีการจ้างงานแรงงานต่างด้าว</p>	<p>8.1 การจัดระเบียบการจ้างงานแรงงานต่างด้าว เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ตามยุทธศาสตร์บริหารจัดการแรงงานต่างด้าว พ.ศ. 2564-2560 (รายละเอียดของยุทธศาสตร์ในข้อ 17.1 ในตารางนี้และใน “การป้องกัน” ข้อ 4.1)</p> <p>8.2 ในปี 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบพระราชกำหนดการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ. 2559 ซึ่งเสนอโดย รง. จุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงวิธีการนำเข้าและจ้างงานแรงงานต่างด้าว และแก้ไขปัญหานายหน้าเถื่อน รวมถึงเครือข่ายการจัดหางานเถื่อน ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การบังคับใช้แรงงาน และแรงงานขัดหนี้</p> <p>8.3 พระราชกำหนดฯ ดังกล่าวเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่สำคัญในการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การบังคับใช้แรงงาน และแรงงานขัดหนี้ใน 4 แนวทาง ดังนี้</p>

	<p>8.3.1 การควบคุมกระบวนการนำเข้าและจ้างแรงงานต่างด้าว</p> <p>8.3.1.1 พระราชกำหนดฯ มุ่งแก้ไขปัญหานายหน้าเถื่อนและเครือข่ายการจัดหางานเถื่อน ด้วยการกำหนดช่องทางการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยไว้ 2 ช่องทาง คือ (1) ผ่านทางบริษัทจัดหางาน และ (2) โดยนายจ้างที่ต้องการนำแรงงานต่างด้าวมาทำงานในสถานประกอบการของตนโดยตรง</p> <p>8.3.1.2 บริษัทจัดหางานและนายจ้างจะต้องได้รับการอนุญาตจากอธิบดีกรมการจัดหางาน ก่อนที่จะนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาในประเทศได้ ขั้นตอนดังกล่าวช่วยให้สามารถควบคุมและตรวจสอบกระบวนการนำเข้าและจ้างแรงงานต่างด้าวให้เป็นระบบ</p> <p>8.3.2 บทลงโทษเข้มงวดต่อการนำเข้าและจัดหางานที่ผิดกฎหมาย</p> <p>8.3.2.1 ช่วยเสริมศักยภาพด้านกฎหมายของเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหา นายหน้าเถื่อนและเครือข่ายการจ้างงานที่ไม่เป็นทางการ</p> <p>8.3.2.2 บริษัทจัดหางานหรือนายหน้าค้าแรงงานที่ดำเนินการโดยไม่ได้รับอนุญาต มีบทลงโทษจำคุกสูงสุด 2 ปี และ/หรือ ปรับสูงสุด 60,000 บาท</p> <p>8.3.2.3 บริษัทจัดหางานหรือนายหน้าที่หลอกลวงแรงงานต่างด้าว ด้วยการรับเงินค่าจ้างและนำพาเข้ามาในประเทศ มีบทลงโทษจำคุกสูงสุด 10 ปี และ/ปรับสูงสุด 200,000 บาท</p> <p>8.3.2.4 บทลงโทษต่อเครือข่ายการจัดหางานเถื่อนนั้นรุนแรงกว่า ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่มีนายหน้า 3 คน หลอกลวงแรงงาน ด้วยการรับค่าจ้างและนำพาเข้ามาในประเทศ บทลงโทษจำคุกสูงสุด คือ 15 ปี และ/หรือ ปรับสูงสุดไม่เกิน 300,000 บาท</p> <p>8.3.3 การจัดระเบียบค่าบริการการจัดหางานเพื่อป้องกันการให้ทำงานขี้ดหนี้</p> <p>8.3.3.1 ลดภาระของแรงงานต่างด้าว ด้วยการระบุค่าบริการและค่าใช้จ่ายที่นายจ้างจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมถึงค่าบริการการจัดหางาน ค่าเดินทาง ที่พัก และอาหารในการเดินทาง</p>
--	--

	<p>8.3.3.2 ห้ามมิให้บริษัทจัดหางานและนายจ้างที่ได้รับอนุญาตเรียกเก็บค่าบริการใด ๆ จากแรงงานต่างด้าว ผู้ละเมิดอาจต้องโทษจำคุกสูงสุด 1 ปี และปรับเป็นเงินจำนวน 5 เท่า ของที่ได้เรียกเก็บจากแรงงาน</p> <p>8.3.4 การปรับปรุงสวัสดิการและความเป็นอยู่ของแรงงาน</p> <p>8.3.4.1 บริษัทจัดหางานที่ได้รับอนุญาตจะไม่สามารถทอดทิ้งแรงงานต่างด้าว แม้หลังจากที่แรงงานเริ่มทำงานในประเทศไทยแล้ว ในกรณีที่สภาพการจ้างงานและการทำงานไม่ตรงกับที่ได้ตกลงกันไว้ หรือในกรณีที่แรงงานถูกเลิกจ้างก่อนหมดสัญญา บริษัทจัดหางานจะต้องรับผิดชอบในการหานายจ้างใหม่ให้แก่แรงงาน</p> <p>8.3.4.2 เงินประกันที่เก็บจากบริษัทจัดหางาน (บริษัทละ 500,000 บาท) และนายจ้างที่ได้รับอนุญาต (ขึ้นกับจำนวนแรงงานต่างด้าวที่มี แต่ไม่เกิน 10,000 บาท) สามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งกลับสำหรับแรงงานต่างด้าวที่ต้องการกลับบ้าน</p> <p>8.3.4.3 คู่มือข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับบริษัทจัดหางานและนายจ้างที่ได้รับอนุญาต รวมถึงการวางเงินประกันตาม พ.ร.ก. ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ได้ที่ “การป้องกัน” ข้อ 4.5</p>
<p>9. บังคับใช้กฎหมายใหม่เกี่ยวกับการให้สถานะทางกฎหมายและใบอนุญาตทำงานกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และสร้างหลักประกันว่าผู้เสียหายที่เป็นผู้ใหญ่จะสามารถเดินทางทำงานและพักอยู่นอกหน่วยงานของรัฐได้ตามระเบียบและกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งระเบียบในระดับท้องถิ่นและรัฐ</p>	<p>9.1 ในปี 2559 รัฐบาลได้พัฒนาการให้ความคุ้มครองและการจัดสวัสดิการการดูแล และฟื้นฟูให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้วยการ (1) เพิ่มบริการทางการแพทย์ ความช่วยเหลือด้านสุขภาพจิต และความช่วยเหลือทางกฎหมาย (2) ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการเริ่มชีวิตใหม่และคืนสู่สังคม และ (3) ปรับปรุงแผนการฟื้นฟูให้เป็นการสร้างพลังความเข้มแข็งให้แก่ผู้เสียหาย และป้องกันไม่ให้เกิดเป็นผู้เสียหายอีก</p> <p>9.2 เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2559 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และพยานที่เป็นคนต่างด้าวสามารถอยู่ในประเทศไทยได้ 2 ปี หลังสิ้นสุดการดำเนินคดี การขยายระยะเวลาอยู่ในประเทศไทยนี้จะควบคู่ไปกับการฝึกอบรมทักษะชีวิตในสถานคุ้มครอง และเป็นตัวอย่างของความพยายามของรัฐบาลในการ (1) เสริมพลังและเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นต่อการคืนสู่สังคมแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (2) สนับสนุนให้ผู้เสียหายร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายด้วยความเต็มใจในการสืบสวนและดำเนินคดีผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์</p>

	<p>9.3 ตลอดปี 2559 ทาง พม. และ รง. ได้จัดหาโอกาสในการทำงานให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 171 คน จากทั้งหมด 485 คน ที่อยู่ในบ้านพัก นับเป็นร้อยละ 25.28 ซึ่งเพิ่มมาจากปีก่อน ในจำนวนผู้ที่ได้ทำงาน 171 คนนี้ มี 119 คนที่สามารถหางานนอกสถานคุ้มครองได้ และอีก 52 คน ทำงานหารายได้อยู่ภายในสถานคุ้มครอง การทำงานของผู้เสียหายทั้งหมดเป็นไปตามความสมัครใจ (ดูรายละเอียดประเภทงานและสถานการณ์เหตุผลของผู้เสียหายที่ไม่ได้รับการจ้างงานใน “การคุ้มครอง” ข้อ 3.2.4)</p> <p>9.4 หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบยังคงประสานความร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์การระหว่างประเทศอย่างใกล้ชิดในด้านการให้ความคุ้มครองและดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกสถานคุ้มครอง ตัวอย่างเช่น (1) IOM ให้บริการด้านสุขภาพ (2) สำนักงานกฎหมายเอสอาร์ องค์กรช่วยเหลือเด็ก และมูลนิธิสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนา ให้คำแนะนำทางกฎหมายและให้การสนับสนุนช่วยเหลือทั้งผู้เสียหายและพยานในการไต่สวน (3) IOM องค์กรช่วยเหลือเด็ก และ HOPE ช่วยจัดหาครูให้แก่ผู้เสียหายที่เป็นเด็กต่างด้าว ปัจจุบัน รัฐบาลกำลังพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะให้องค์กรพัฒนาเอกชนจัดตั้งสถานคุ้มครองเพื่อดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยอยู่ระหว่างการศึกษากฎหมาย และวางหลักเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่ให้องค์กรพัฒนาเอกชนมาจดทะเบียนดำเนินการดังกล่าวได้</p>
<p>10. ดำเนินการเพิ่มบริการล่ามแปลภาษาที่มีคุณภาพในหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองแรงงานคนต่างด้าว ผู้ลี้ภัยและผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์</p>	<p>10.1 ในปี 2559 พม. ได้ฝึกอบรมล่ามแปลภาษา จำนวน 115 คน ทำให้มีจำนวนล่ามที่มีคุณภาพและลงทะเบียนไว้ 254 คน มีการประเมินผู้เข้าร่วมฝึกอบรมก่อนและหลังจากการอบรม ดังที่ปรากฏใน “การคุ้มครอง” ข้อ 3.5.1</p> <p>10.2 รง. มีล่ามแปลภาษาอยู่ 46 คน และได้เสนอขอเพิ่มจำนวนล่ามต่อสำนักนายกรัฐมนตรี ในปี 2559 สำนักนายกฯ จึงได้ออกระเบียบอนุญาตให้คนต่างด้าวที่มีคุณสมบัติทำงานเป็นผู้ประสานงานทางภาษาได้ การริเริ่มนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยให้สถานะที่เหมาะสมกับแรงงานต่างด้าวที่มีคุณสมบัติ หากยังช่วยเสริมสร้างศักยภาพการบริการล่ามแปลภาษา ในระยะแรก กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กสร.) ได้ว่าจ้างผู้ประสานงานทางภาษา 64 คน ให้เริ่มทำงานในศูนย์ PIPO ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2559 และในเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2560 จะมีการฝึกอบรมแก่ล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษาอีก จำนวน 80 คน (2 รุ่น)</p> <p>10.3 มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่าง กสร. กับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพื่อให้ให้นักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในภาษาต่างประเทศ ให้ความช่วยเหลือในด้านแปลภาษาผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ นับแต่ได้ริเริ่มช่องทางดังกล่าว มีแรงงานเมียนมาจำนวน 948 คน จาก 8 จังหวัดที่ได้รับข้อมูลและความช่วยเหลือ</p>

	<p>10.4 ในข้อ 6 ของตารางนี้ องค์การระหว่างประเทศ เช่น IOM และองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น LPN มูลนิธิศุภนิมิต มูลนิธิรักไทย มูลนิธิศูนย์ชีวิตใหม่ และมูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนล่ามที่มีประสบการณ์ เพื่อให้การสัมภาษณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีการให้สถานะทางกฎหมายสำหรับผู้ประสานงานทางภาษาตามคำร้องขอขององค์กรเอกชน</p>
<p>11. เพิ่มศักยภาพของรัฐบาลในการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่นและรัฐ</p>	<p>11.1 ในปี 2559 รัฐบาลพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ อัยการ และศาล รวมทั้งพนักงานตรวจแรงงาน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด มีการจัดการอบรมหลายครั้ง เพื่อพัฒนาความเข้าใจองค์ประกอบของการค้ามนุษย์ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง และทักษะที่จะตรวจพบข้อบ่งชี้ของการค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์จากแรงงาน (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอบรมเหล่านี้ได้ในข้อ 5 ในตารางนี้)</p> <p>11.2 ในปี 2559 กระทรวงมหาดไทย (มท.) ได้ใช้อำนาจทางปกครองตามคำสั่งที่ 2558/22 ของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่ มท. ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ได้ร่วมกับ สตช. ในการทำลายเครือข่ายการค้ามนุษย์ และนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ในระหว่างปี 2559 มท. ได้ตรวจสอบและปิดสถานบริการถึง 238 แห่ง ซึ่งต้องสงสัยหรือพบว่าเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ผลการบังคับใช้กฎหมายโดย มท. ที่สำคัญ ได้แก่</p> <p>11.2.1 การเข้าตรวจและปิดสถานอาบอบนวดนาตารี กรุงเทพฯ นำไปสู่การทำลายเครือข่ายการค้าเด็กเพื่อการบริการทางเพศ และจับกุมผู้ต้องสงสัย 13 คน รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้องสงสัยว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ 7 คน และอายัดทรัพย์สินของผู้ต้องสงสัยมูลค่า 724,000,000 บาท</p> <p>11.2.2 การเข้าตรวจและปิดโจ้ซังคาราโอเกะ อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี นำไปสู่การจับกุมเจ้าหน้าที่ตำรวจ 6 นาย ที่ต้องสงสัยว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ “การบังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดี” ข้อ 2.4 และ 2.8)</p> <p>11.2.3 ความร่วมมือกับองค์กรเอกชนท้องถิ่นช่วยให้หน่วยเฉพาะกิจของ มท. สามารถสืบสวนและปิดร้านต้นน้ำคาราโอเกะ จังหวัดนครพนม จับกุมผู้กระทำความผิด 3 คน และช่วยเหลือแรงงานหญิงชาวลาว 8 คน ซึ่งได้รับการคัดแยกและระบุว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (เพื่อการบริการทางเพศ) หนึ่งในสามของผู้กระทำความผิดได้รับการตัดสินโทษจำคุก 42 ปี 4 เดือน และปรับ 244,500 บาท</p>

	<p>11.3 มีอีกหลายคดีที่ถูกเปิดโปงจากตำรวจภูธรจังหวัด บางคดีริเริ่มหรือปิดได้ โดยความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐไทย-เมียนมา องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคีอื่น ๆ ตัวอย่างคดีสำคัญได้แก่</p> <p>11.3.1 เครือข่ายการค้าเด็กเพื่อการบริการทางเพศในเชียงใหม่ ซึ่งตำรวจภูธรภาค 5 ร่วมกับองค์กรเอกชนท้องถิ่นและสำนักงานสอบสวนกลางสืบสวน เปิดโปง และจับกุมผู้ต้องสงสัยได้ 6 คน ยึดทรัพย์สินได้มากกว่า 12,000,000 บาท</p> <p>11.3.2 เครือข่ายการค้ามนุษย์ข้ามชาติด้านแรงงานในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งถูกทำลายโดย สตช. ด้วยความร่วมมือกับตำรวจเมียนมาในการแลกเปลี่ยนทางการข่าวและการสืบสวน ปฏิบัติการนี้นำไปสู่การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวเมียนมา 30 คน การจับกุมผู้ต้องสงสัย 2 คน และออกหมายจับผู้ต้องสงสัยเพิ่มเติม 10 คน</p> <p>11.3.3 การค้ามนุษย์ข้ามชาติด้านแรงงานในจังหวัดปัตตานี ซึ่งจับกุมโดยกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ด้วยความร่วมมือกับตำรวจภูธรจังหวัดปัตตานี และสถานทูตเมียนมา กรุงเทพฯ พบผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 14 คน จับกุมผู้กระทำความผิด 7 คน และออกหมายจับผู้ต้องสงสัยเพิ่มเติม 2 คน (ดูรายละเอียดที่ “การบังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดี” ข้อ 2.8)</p>
<p>12. สนับสนุนเสรีภาพสื่อ โดยเฉพาะในการรายงานข่าวการค้ามนุษย์</p>	<p>12.1 ประเทศไทยเคารพเสรีภาพของสื่อมวลชน การละเมิดเสรีภาพสื่อมวลชน โดยเฉพาะกรณีการคนงานข่าวการค้ามนุษย์ดังที่ถูกล่ามหนับเป็นกรณียกเว้นโดยปกติจะถูกตรวจสอบจากสื่อมวลชนเอง เช่นเดียวกับการได้รับโอกาสให้พิสูจน์ความผิดและความถูกต้องผ่านกระบวนการที่โปร่งใสและยุติธรรม กรณีตัวอย่างคือ การที่ศาลยุติธรรมพิพากษายกฟ้องคดีที่นักข่าวสำนักข่าวในจังหวัดภูเก็ต 2 คน ที่ถูกฟ้องฐานหมิ่นประมาทว่ากองทัพเรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ดังที่ปรากฏในคนงานของไทยปี 2558 เป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพสื่อในประเทศไทยได้รับการคุ้มครองโดยแท้จริง รวมถึงการคุ้มครองโดยกระบวนการยุติธรรม</p> <p>12.2 จำนวนผู้สื่อข่าวและสื่อมวลชนทั้งไทยและต่างประเทศเพิ่มขึ้นในประเทศไทย กรณีที่จำนวนสื่อมวลชนที่สมัครเข้าทำงานในประเทศไทยเป็นระยะเวลายาวกว่า 3 เดือน เพิ่มจาก 454 คน ในปี 2558 เป็น 502 คน ในปี 2559 นั้นชี้ให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อเสรีภาพสื่อมวลชน ในประเด็นการต่อต้านการค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่ไทยและสื่อมวลชนได้แลกเปลี่ยนข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการสร้างความตระหนักแก่สาธารณชนเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์หรือช่วยนำผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในขณะที่รัฐบาลเคารพเสรีภาพและความเป็นอิสระของสื่อมวลชน</p>

ก็ยังให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณและความรับผิดชอบของสื่อมวลชนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเนื้อหาและวิธีการนำเสนอข่าวต่อสาธารณชน (รายละเอียดใน “ความร่วมมือ” ข้อ 5.6.2)

12.3 กระทรวงการต่างประเทศ (กต.) และสถานทูตไทยในกรุงวอชิงตันดำเนินงานร่วมกับสำนักข่าวสหรัฐฯ เช่น สำนักข่าว Associated Press (AP) และ New York Times (NYT) อย่างใกล้ชิด เพื่อประกันความถูกต้องของข้อมูล และสร้างความเข้าใจต่อประเด็นการค้ามนุษย์ที่อยู่ในความสนใจของสื่อหรือสาธารณชนให้ตรงกัน มีการแข่งขันข้อมูลผลงานล่าสุดของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ให้แก่สื่อมวลชนอย่างสม่ำเสมอ ตัวอย่างเช่น การประชุมระหว่างผู้สื่อข่าว AP กับอธิบดีกรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ ในเดือนกันยายน 2559 ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการชดเชยความเสียหายต่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างถูกต้อง และต่อมาผู้สื่อข่าว New York Times (NYT) ได้ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ไทยในการเข้าพบและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทำงานด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ในระหว่างการลงพื้นที่ประเทศไทยในปี 2560 ซึ่งรัฐบาลได้เตรียมการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ความร่วมมือดังกล่าว

12.4 นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องได้อำนวยความสะดวกให้แก่สื่อมวลชนไทยและต่างประเทศที่ขอติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การปฏิบัติงานของพนักงานตรวจแรงงานและตำรวจน้ำเพื่อจัดการแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน ตัวอย่างได้แก่ (1) ผู้สื่อข่าวจาก Aljazeera ได้ร่วมเดินทางไปกับกองทัพเรือ (เรือนเรศวร) ในระหว่างการตรวจท้องทะเลเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน และ 16 ธันวาคม 2) 2559) ผู้สื่อข่าวจาก Berna News, AP, Nikkei, Reuters และสื่อมวลชนไทยได้ไปสังเกตการณ์ศูนย์ควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมงและศูนย์ PIPO ของศูนย์บัญชาการการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ที่สมุทรสาคร รวมถึงได้ติดตามการออกตรวจทะเลของ ศปมผ. เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2559 3)) ผู้สื่อข่าวจาก 7 Day News Journal ได้ร่วมสังเกตการณ์การเดินทางกลับคืนถิ่นฐานของลูกเรือประมงไทยที่ได้รับการช่วยเหลือจากการบังคับใช้แรงงานและการค้ามนุษย์ในอินโดนีเซีย

<p>13. ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของภาคประชาสังคมในทุกขั้นตอนของการต่อต้านการค้ามนุษย์</p>	<p>13.1 ในปี 2559 รัฐบาลได้จัดเสวนา “เปิดใจ...ต่อต้านการค้ามนุษย์” ซึ่งเป็นการพบปะหารือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรประชาสังคม รวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องกันเป็นประจำ (ดูรายละเอียดขององค์กรเอกชนและภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมใน “ความร่วมมือ” ข้อ 5.1.2.3) วัตถุประสงค์หลักของเวทีหารือนี้ คือ เพื่อ (1) ส่งเสริมความร่วมมือ ความไว้วางใจและความมั่นใจระหว่างกัน (2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล (3) สนับสนุนให้เกิดความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในการดำเนินงานต่อต้านการค้ามนุษย์ การป้องกัน บังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดี และการคุ้มครอง (4) รวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็น และคำแนะนำจากภาคประชาสังคม ในปีที่ผ่านมา มีการจัดเสวนา จำนวน 5 ครั้ง และยังมีการจัดกลุ่มไลน์สื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและองค์กรเอกชน ส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่ใกล้ชิดขึ้นด้วย</p> <p>1.3.2 ในปี 2559 องค์กรพัฒนาเอกชนมีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดีเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะผู้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ ทั้งนี้ สตช. DSI และพนักงานตรวจแรงงานล้วนได้รับประโยชน์จากข้อมูลขององค์กรเอกชน เช่น NVADER และ EJF ซึ่งนำไปสู่การจับกุมและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์</p> <p>1.3.3 ในปี 2559 องค์กรเอกชนยังมีบทบาทสำคัญในการป้องกันการค้ามนุษย์และการให้ความคุ้มครองผู้เสียหาย รัฐบาลได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนอันมีค่าจากองค์กรเอกชน ซึ่งได้แก่ LPN มูลนิธิศุภนิมิต FOCUS ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล มูลนิธิรักษ์ไทย สำนักงานกฎหมายเอสอาร์ มูลนิธิศูนย์ชีวิตรใหม่ องค์การช่วยเหลือเด็ก มูลนิธิสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนา มูลนิธิ HOPE และมูลนิธิพิทักษ์สตรี</p> <p>1.3.4 ในปี 2559 องค์กรพัฒนาเอกชนกับภาคธุรกิจเอกชนได้ดำเนินโครงการร่วมกันหลายโครงการ และในบางกรณียังมีความร่วมมือกับภาครัฐด้วย ตัวอย่างเช่น Seafood TaskForce โครงการปรับปรุงการทำประมงและรูปแบบเรือประมงนาร์่อง วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานและครอบครัว เพิ่มประสิทธิผลของการจัดการและธรรมาภิบาลในการประมงไทย เพิ่มความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและพัฒนาระบบตรวจสอบย้อนกลับถึงห่วงโซ่การผลิตของผลิตภัณฑ์ประมง (ดูรายละเอียดที่ “ความร่วมมือ” ข้อ 5.1.3)</p> <p>1.3.5 ดูรายละเอียดความพยายามของรัฐบาลไทยโดยภาพรวมในการขยายความร่วมมือและการประสานงานกับภาคประชาสังคมและองค์กรเอกชนเพิ่มเติมใน “ความร่วมมือ” ข้อ 5.1.2 และ 5.4.3</p> <p>(ดูรายละเอียดว่าด้วยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชนที่ข้อ 9.4 ,3.5 ,2.3 และ 10.4 ในตารางนี้)</p>
--	--

<p>14. เพิ่มแรงจูงใจให้ผู้เสียหายให้ความร่วมมือกับผู้บังคับใช้กฎหมายในการสืบสวนและดำเนินคดีกับผู้ค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงการให้ทางเลือกทางกฎหมายอื่นกับผู้เสียหายต่างชาตินอกจากการถูกส่งกลับไปที่ภูมิลำเนาหรือพบกับความยากลำบากในประเทศต้นทาง และการให้บริการคุ้มครองพยาน</p>	<p>14.1 เพื่อสนับสนุนให้ผู้เสียหายและพยานคดีค้ามนุษย์ให้ความร่วมมือกับการบังคับใช้กฎหมายมากขึ้น เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2559 คณะรัฐมนตรีจึงได้ขยายระยะเวลาที่อนุญาตให้ผู้เสียหายและพยานอยู่ในประเทศไทยจาก 1 ปี เป็น 2 ปี ถือเป็นความพยายามในการให้ทางเลือกทางกฎหมายและเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้เสียหายให้ความช่วยเหลือในการสืบสวนและดำเนินคดีด้วยความเต็มใจ ทั้งนี้ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นชาวต่างชาติไม่เพียงแต่ได้รับการรับรองสิทธิให้ทำงานได้ แต่ยังมีสิทธิอยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว หากต้องการอยู่และทำงานต่อหลังคดีสิ้นสุดด้วยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวขยายขอบเขตงานที่อนุญาตให้คนต่างด้าวทำได้ให้ครอบคลุมงานทุกประเภท²⁷ (เปรียบเทียบกับในปี 2556 ที่ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีจำกัดให้ผู้เสียหายและพยานคดีค้ามนุษย์ทำงานได้เฉพาะงานบ้านและงานใช้แรงงาน) และประกันการเข้าถึงการประกันสุขภาพให้เท่าเทียมกับแรงงานต่างด้าวทั่วไป (ดูรายละเอียดใน “การคุ้มครอง” ข้อ 3.7, 3.3.2, 3.2.5)</p> <p>14.2 โครงการคุ้มครองพยานของกรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ได้รับการขยายจากที่ครอบคลุมเพียงผู้เสียหายและพยานคดีค้ามนุษย์ มาครอบคลุมถึงผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ด้วย เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ (ดูรายละเอียดใน “การคุ้มครอง” ข้อ 3.7)</p> <p>14.3 แรงจูงใจอีกประการหนึ่ง คือ ค่าสินไหมทดแทนและการเยียวยา ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สามารถได้รับค่าสินไหมทดแทนหรือการเยียวยาจาก 4 ช่องทาง คือ กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์²⁸ กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง ค่าชดเชยความเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 35 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และค่าชดเชยความเสียหายนั้น เป็นการสนับสนุนจากรัฐบาล ในขณะที่กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างและค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 35 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาจากนายจ้างและผู้กระทำผิด ทั้งนี้ บุคคลใดที่ได้รับการระบุว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะได้รับค่าชดเชยความเสียหายจากกองทุนต่อต้านการค้ามนุษย์โดยอัตโนมัติ สำหรับผู้เสียหายจากการแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน จะได้รับค่าจ้างที่นายจ้าง</p>
---	---

²⁷ มติคณะรัฐมนตรียกระดับสถานะของผู้เสียหายและพยานคดีค้ามนุษย์ให้เท่ากับแรงงานต่างด้าว

²⁸ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 กำหนดให้นำเงินค่าปรับจากผู้กระทำผิดเข้ากองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

	<p>ติดค้างไว้โดยอัตโนมัติจากกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง หากกรณีค่าชดเชย ความเสียหายและสินไหมจากมาตรา 35 ของ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 จะเป็นไปตามคำพิพากษาของศาล ในปี 2559 มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับค่าสินไหมทดแทนมากกว่าปีที่ผ่านมา คือ มีจำนวน 744 คน ได้รับค่าสินไหมทดแทนทั้งหมดเป็นจำนวนเงิน 11,258,196.90 บาท เปรียบเทียบกับในปี 2558 ที่มีเพียง 516 คน และได้รับค่าสินไหมทดแทนทั้งหมดเป็นเงิน 10,700,249 บาท (ดูรายละเอียดที่ “การคุ้มครอง” ข้อ 3.7)</p>
<p>15. พัฒนาการบังคับใช้กฎหมายและการให้บริการสวัสดิการพิเศษสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อการบริการทางเพศ</p>	<p>ในปี 2559 รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานพิเศษที่ดำเนินงานป้องกัน คุ้มครอง และปราบปรามการค้าบริการทางเพศกับเด็ก กล่าวคือ</p> <p>15.1 TICAC ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นในปลายปี 2558 ภายใต้ สตช. และดำเนินงานด้วยความร่วมมือใกล้ชิดกับหน่วยสืบสวนเพื่อความมั่นคงแห่งมาตุภูมิสหรัฐฯ (HSI) และสำนักงานสอบสวนกลางสหรัฐฯ (FBI) มีความก้าวหน้าในการสืบสวนและการพิสูจน์หลักฐานทางดิจิทัลตามข้อมูลการแสวงประโยชน์จากเด็กทางอินเทอร์เน็ตจาก NCMEC ในสหรัฐฯ ในปี 2559 TICAC สืบสวนคดีที่มีการกล่าวหาว่าเป็นการแสวงประโยชน์จากเด็ก 64 คดี ซึ่งพบว่าเป็นความผิดทางอาญา 25 คดี และมีการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด 24 คน ล่าสุด TICAC มีกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ 220 นาย ซึ่งบางคนปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเฉพาะกิจ จึงมีแผนการที่จะขยายอัตรากำลังที่ทำงานเต็มเวลาต่อไป ในปี 2559 TICAC ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 9.87 ล้านบาท</p> <p>15.2 ศูนย์ช่วยเหลือเด็ก ACT ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี 2558 ในเชียงใหม่ ตำรวจภูธรภาค 5 ร่วมกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ เช่น DSI, FBI และ HSI ยังคงได้รับการสนับสนุนในการสืบสวนและให้บริการความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่เด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จากภาคีอย่างกว้างขวาง ซึ่งรวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น ZOE International โครงการฮัก มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก มูลนิธิ Freedom Story และมูลนิธิสานสัมพันธ์ครอบครัว</p> <p>นอกจากนี้ ศูนย์ ACT ยังเป็นศูนย์ drop-in ที่เปิดรับผู้เสียหายที่เป็นเด็กทั้งหมด ในด้านการให้ความคุ้มครอง ACT ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายเด็กตลอดทุกขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมพร้อมกับการบริการฟื้นฟูและให้คำปรึกษา ในด้านงานป้องกัน ACT ได้ริเริ่มโครงการสร้างความตระหนักต่อความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ในปี 2559 ACT ได้เปิดศูนย์เพิ่มขึ้นในจังหวัดชลบุรี (พัทยา) ด้วยความร่วมมือกับ A21 และในปี 2560 จะมีการจัดตั้งศูนย์ ACT เพิ่มเติมในภูเก็ต กาญจนบุรี และเชียงราย</p>

<p>16. สร้างความตระหนักต่อการค้ามนุษย์ในกลุ่มนายจ้างและผู้ให้บริการทางเพศ รวมถึงนักท่องเที่ยวเพื่อซื้อบริการทางเพศอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>16.1 เนื่องจากต้องการควบคุมการท่องเที่ยวเพื่อการซื้อบริการทางเพศและการซื้อบริการทางเพศจากเด็ก กระทั่งท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) ได้ดำเนินโครงการสร้างความตระหนักในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหลายโครงการ การสร้างความตระหนักต่อนายจ้าง นักศึกษา เยาวชน และเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่เสี่ยง เน้นพัฒนาความเข้าใจในองค์ประกอบของการค้ามนุษย์ ความเสี่ยง และบทลงโทษ</p> <p>16.1.1 มีการจัดการอบรมให้กับผู้เข้าร่วมมากกว่า 417 คน ได้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ไกด์นำเที่ยวนักศึกษา เจ้าหน้าที่รัฐ ฯลฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจต่อมาตรการป้องกันการแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็ก สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการแสวงประโยชน์ทางเพศในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวเพื่อซื้อบริการทางเพศในประเทศไทย</p> <p>16.1.2 ดำเนินโครงการผลักดันเชิงนโยบายและกิจกรรมสร้างความตระหนักเพื่อแก้ไขปัญหาการแสวงประโยชน์ทางเพศจากหญิงและเด็ก ได้แก่ โครงการตำรวจชุมชน เพื่อให้อาสาสมัครได้ตรวจตราหาข้อบ่งชี้ต่อธุรกิจการค้าบริการทางเพศ รวมถึงการแสวงประโยชน์ทางเพศจากเด็ก</p>
<p>17. ปรับปรุงสิทธิและสถานะทางกฎหมายของแรงงานต่างด้าว และนโยบายการย้ายถิ่นของแรงงานเพื่อลดความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์</p>	<p>17.1 รัฐบาลได้ใช้วิธีการอันครอบคลุมเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและความยั่งยืนของระบบการจัดการแรงงาน ได้มีการร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ปี พ.ศ. 2564–2560 ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์หลัก คือ (1) ปรับปรุงมาตรฐานการจ้างงานแรงงานต่างด้าว (2) ลดการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวไร้ทักษะ (3) พัฒนาระบบการจัดการสถานการณ์แรงงานต่างด้าวให้มีประสิทธิภาพ (4) ส่งเสริมการจ้างงานแรงงานต่างด้าวผ่านช่องทาง MOU ระหว่างรัฐต่อรัฐ ให้สำเร็จภายใน 2563 และ (5) ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการทุก 6 เดือน</p> <p>17.2 นอกจากนี้ รง. ยังอยู่ในระหว่างการร่าง พ.ร.ก. ว่าด้วยการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ซึ่งจะนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในเดือนพฤษภาคม 2560 พ.ร.ก. ดังกล่าวเป็นการรวบรวมกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวในทุกภาคส่วน รวมถึงภาคประมง</p>

	<p>17.3 รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการประกันว่าแรงงานต่างด้าวทุกคนในประเทศไทยจะมีสถานะทางกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เข้าถึงสิทธิในการทำงานและความช่วยเหลือตามที่พึงได้ ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2559 พบว่า มีแรงงานต่างด้าวที่ได้รับการจดทะเบียนในประเทศไทยแล้ว 2,665,704 คน ในจำนวนนี้มี 1,178,678 คน ได้รับการจดทะเบียนที่ศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว (One Stop Service center : OSS) จำนวน 381,965 คน ได้รับการจ้างผ่าน MOU จำนวน 916,092 คน ผ่านกระบวนการพิสูจน์สัญชาติและถือพาสปอร์ตชั่วคราวจำนวน 45,441 คน ได้รับการจดทะเบียนเป็นแรงงานประมงทะเลและ 143,528 คน ได้รับการจดทะเบียนเป็นแรงงานในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูป</p> <p>17.3.1 แรงงานต่างด้าวที่ได้รับการจดทะเบียนที่ศูนย์ OSS ได้รับอนุญาตให้อยู่และทำงานในประเทศไทยถึง 31 มีนาคม 2561 เมื่อถึงเวลานั้นจะผ่านกระบวนการพิสูจน์สัญชาติแล้วอย่างสมบูรณ์ และสามารถขอขยายเวลาการอยู่และทำงานในประเทศไทยต่อได้อีก 2 ปี เมื่อถึงปี 2563 คาดว่าแรงงานต่างด้าวทุกคนในประเทศไทยจะเดินทางเข้ามาทำงานผ่านช่องทาง MOU ระหว่างรัฐต่อรัฐ และได้รับการว่าจ้างและจัดหางานโดยบริษัทจัดหางานและนายจ้างที่ได้รับการอนุญาต</p> <p>17.4 ค่าใช้จ่ายการนำเข้าแรงงานต่างด้าวผ่าน MOU ระหว่างรัฐต่อรัฐลดลงเป็นจำนวนมาก ในขณะที่กระบวนการมีระยะเวลาสั้นลง ปัจจุบันการจัดการนำเข้าแรงงานต่างด้าวผ่านช่องทาง MOU ใช้เวลาเพียง 17 วัน จากที่เคยใช้ระยะเวลา 25 วัน หรือลดลงถึงร้อยละ 32 ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลดจาก 5,400 บาท เป็น 1,900 บาท หรือลดลงร้อยละ 64 เป็นการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของแรงงานมากกว่า 1.5 ล้านคน มากกว่า 3.4 พันล้านบาท กฎหมายใหม่หรือ พ.ร.ก.การนำเข้าแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทย พ.ศ. 2559 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2559 กำหนดอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกว่านายจ้างจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าเดินทาง อาหาร และค่าที่พักระหว่างการเดินทาง</p>
--	--

